- 1728 / 1 - 94 / 95

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1994-1995 (*)

2 MAART 1995

WETSVOORSTEL

betreffende de toepassing van de sociale zekerheid op de kunstenaars

(Ingediend door de heren Busquin, Mayeur en Tomas)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Probleemstelling : de kunstenaars genieten geen sociale bescherming

Hoewel er tegenwoordig steeds meer werken van letterkunde of kunst worden geproduceerd en verspreid, zodat zich een ware cultuurindustrie heeft ontwikkeld, leeft de grote meerderheid van de kunstenaars aan het einde van de twintigste eeuw nog in benarde en precaire omstandigheden, die vaak gelijkenis vertonen met toestanden die zich in de vorige eeuwen voordeden. Dat is een opvallend verschijnsel, niet alleen in België, maar in heel Europa en overal ter wereld. Daarvan getuigen nationale en internationale studies en publikaties (1). Belangrijk op internationaal vlak zijn de studies die de Europese Commissie vanaf de jaren zeventig heeft gewijd aan de leef- en werksituatie van de werknemers uit de culturele sector, de studies van het Internationaal Arbeidsbureau en de studies die de aanzet hebben gegeven tot de belangrijke aanbeveling van de

(1) Voor een bibliografie, zie CERP (Multidisciplinair Centrum voor Studie en Onderzoek), *La libre circulation des artistes en Europe. Eléments d'information sur leur statut social et fiscal dans les Etats membres,* Brussel 1993-1994.

(*) Vierde zitting van de 48e zittingsperiode.

- 1728 / 1 - 94 / 95

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1994-1995 (*)

2 MARS 1995

PROPOSITION DE LOI

relative à l'application de la sécurité sociale aux artistes

(Déposée par MM. Busquin, Mayeur et Tomas)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. Le problème : L'absence de protection sociale offerte aux artistes

Aujourd'hui, malgré la production et la diffusion accrue d'œuvres artistiques ou littéraires et l'émergence de véritables industries de la Culture, la grande majorité des artistes connaissent encore, en cette fin de 20e siècle, des conditions d'existence indécentes, précaires et souvent comparables à celles des siècles passés. Cet état de choses est frappant et a pu être constaté, non seulement en Belgique, mais aussi partout en Europe et dans le monde. En témoignent les études et travaux mis en chantier tant sur le plan national qu'international (1). Au niveau international, il faut souligner les études initiées dès les années septante par la Commission des Communautés européennes sur les conditions de vie et de travail des travailleurs culturels, ou encore les travaux menés par le Bureau International du Travail, sans oublier ceux qui ont abouti à l'importante Recom-

(1) Pour une bibliographie, voir CERP, *La libre circulation des artistes en Europe. Eléments d'information sur leur statut social et fiscal dans les Etats membres,* Bruxelles 1993-1994.

(*) Quatrième session de la 48e législature.

UNESCO betreffende het statuut van de kunstenaar, die dateert van 1980 (2).

Onze sociale zekerheid werd geconcipieerd voor de meerderheid van de werknemers, dat wil zeggen voor de werknemers in handel en nijverheid. Werknemers hebben over het algemeen een relatief vaste betrekking (een arbeidsovereenkomst voor doorgaans langer dan 3 maanden), ze werken voor één werkgever tegelijk, die hen rechtstreeks (zonder tussenpersoon) in dienst neemt, en vervullen opdrachten die verband houden met objectieve kennis. Zelfstandigen daarentegen oefenen een economische bedrijvigheid uit waarvan een van de wezenlijke oogmerken er in bestaat op korte termijn financieel rendabel te zijn.

Het werk van kunstenaars kenmerkt zich door volkomen andere eigenschappen : zij werken voor een groot aantal werkgevers; soms werken ze niet, wat noodgedwongen tot tijdelijke werkloosheid leidt; hun werk veronderstelt onvermijdelijk een grote mobiliteit; hun inkomsten zijn gering en wisselvallig en bestaan uit zeer uiteenlopende bezoldigingen (salarissen, honoraria, onkostenvergoedingen, subsidies, retributies, royalties, gages, inkomsten uit deelnemingen enz.); hun werk houdt ook een aan scheppende arbeid eigen risico in (inbreng van subjectieve arbeid, onzekere resultaten van een zeer persoonlijk streven, dat slechts exploiteerbaar is in zoverre het succes oogst bij het publiek); kunstenaars zijn afhankelijk van een aantal tussenpersonen (agentschappen, uitgevers, producers, galeriehouders enz.); zij moeten hun artistiek werk noodgedwongen en op onregelmatige wijze cumuleren met een andere bedrijvigheid als werknemer, zelfstandige of ambtenaar. Daarenboven onderstellen artistieke beroepen doorlopend een persoonlijke zoektocht en een (onbezoldigd) bijschaven van vaardigheden. Geen van deze parameters die eigen zijn aan elke — scheppende of uitvoerende — artistieke bedrijvigheid wordt door het huidige sociale zekerheidsstelsel erkend. In de praktijk heeft dat vaak tot gevolg dat de kunstenaar in het slechtste geval noch door de sociale zekerheid voor zelfstandigen, noch door de sociale zekerheid voor werknemers beschermd wordt. In het beste geval wordt hij — weliswaar met de nodige moeilijkheden — toch toegelaten tot de sociale zekerheid, maar krijgt hij te maken met ingewikkelde cumulaties in de verschillende stelsels van sociale zekerheid.

Nochtans heeft men sinds 1969 geprobeerd een regeling te treffen voor het sociaal statuut van de podiumkunstenaars (vertolkers). Sedertdien worden deze laatsten in principe beschermd door het algemene stelsel van de werknemers. Er kwam echter geen vervolg op dat begin van reglementering. Bovendien was die reglementering ontoereikend om een echte en concrete sociale bescherming te waarborgen. Ook al zou het bepaalde in artikel 3, 2°, van het koninklijk

(2) Deze aanbeveling werd aangenomen tijdens de 37e plenaire zitting van de UNESCO op 27 oktober 1980 te Belgrado.

mandation de l'UNESCO de 1980 sur la condition de l'artiste (2).

Notre sécurité sociale a été élaborée pour la majorité des travailleurs, c'est-à-dire les travailleurs de l'industrie et du commerce. Ceux-ci connaissent généralement, s'ils sont salariés : une certaine permanence d'emploi (contrat de travail de plus de trois mois en général) un seul employeur à la fois, par qui ils sont engagés directement (pas d'intermédiaires) des tâches à réaliser en rapport avec des connaissances objectives. S'ils sont indépendants, ils exercent une activité économique dont un des objectifs essentiels est d'être financièrement rentable à court terme.

Le travail des artistes se caractérise différemment : multiplicité d'employeurs; travail intermittent provoquant un chômage intermédiaire obligé; inévitable mobilité du travail; revenus faibles et aléatoires constitués de rémunérations de natures fort diverses (salaires, honoraires, défraiements, subsides, redevances, droits de suite, cachets, revenus de participations, etc.); risque de créativité (apport d'un travail subjectif, résultats aléatoires d'une recherche personnelle dont l'exploitation dépend essentiellement du succès auprès du public); dépendance vis-à-vis de nombreux intermédiaires (agences, éditeurs, producteurs, galeristes, etc.); cumuls irréguliers mais indispensables du travail artistique et d'un autre travail salarié, indépendant ou exercé en tant que fonctionnaire. De plus, les professions artistiques impliquent constamment une recherche personnelle et un perfectionnement (non rémunérés) des acquis. Tous ces paramètres, intrinsèques à toute activité artistique de création ou d'interprétation, sont méconnus du système actuel de sécurité sociale. Cela entraîne en pratique, et fréquemment, au pire un non-assujettissement de fait à la sécurité sociale tant au régime des indépendants qu'à celui des salariés, au mieux, des difficultés à être assujettis et des cumuls complexes d'assujettissement.

On a tenté de régler la question des artistes de spectacle (interprètes) dès 1969. Depuis, ceux-ci sont en principe protégés par le régime général des salariés. Cependant, cette amorce de règlement, outre qu'elle ne s'est pas poursuivie plus avant, n'a pas été suffisante pour assurer véritablement et concrètement la protection sociale : même si le texte de l'article 3, 2° de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant

(2) Cette recommandation a été adoptée lors de la 37e séance plénière de l'UNESCO le 27 octobre 1980 à Belgrade.

besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders nauwgezet worden toegepast — wat helemaal niet het geval is —, dan nog zijn de voorwaarden voor het verkrijgen van uitkeringen en voor het behoud van de rechten niet vervuld.

Om recht te hebben op de sociale voorzieningen in het algemene stelsel (gezondheidszorg, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen, kinderbijslag, pensioenen, werkloosheidsuitkeringen, ...) moet men in principe aan twee voorwaarden voldoen : een minimum aantal dagen hebben gewerkt en een minimum inkomen hebben verdiend waarop de werkgever een sociale bijdrage inhoudt. Voor kunstenaars is het heel moeilijk om aan die voorwaarden te voldoen. In kunstenaarskringen ligt de hoeveelheid arbeid aanzienlijk lager dan het gemiddelde bij de andere beroepen en wordt het (onregelmatige) werk heel anders georganiseerd. Bovendien verdienen de meeste kunstenaars aanzienlijk minder dan het gemiddelde waarop de normen voor toegang tot de sociale voorzieningen zijn berekend.

In het stelsel van de zelfstandigen zijn de kunstenaars er niet beter aan toe, wel integendeel. Schilders en beeldhouwers die geen ander hoofdberoep hebben, kunstenaars die auteursrechten ontvangen en geen ander, op zijn minst gelijkwaardig sociaal statuut genieten (3), krijgen alleen toegang tot het stelsel wanneer ze een bedrijvigheid kunnen aantonen die als voldoende regelmatig wordt beschouwd (4). Wanneer ze tot het stelsel worden toegelaten, moeten ze, net als elke zelfstandige, vanaf het eerste kwartaal dat ze actief zijn, forfaitaire sociale bijdragen betalen. Een regularisatie komt er pas op het einde van het derde kalenderjaar. Velen blijken die bedragen bij gebrek aan inkomsten niet te kunnen betalen. Wanneer de kunstenaar « zich in staat van behoefte bevindt of in een toestand die de staat van behoefte benadert, » kan hij in principe aanspraak maken op een volledige of gedeeltelijke vrijstelling, op voorwaarde dat de Vrijstellingscommissie een gunstige uitspraak doet. De aanvraag moet op de voorgeschreven wijze en binnen een welbepaalde termijn worden ingediend (dat wil zeggen uiterlijk binnen twee jaar die volgen op het kalenderkwartaal waarop de door de aanvraag beoogde bijdrage betrekking heeft). De dossiers worden elk afzonderlijk be-

(3) Artikel 5 van koninklijk besluit nr 38 van 27 juli 1967.

(4) Opdat een bedrijvigheid als beroepsactiviteit kan worden beschouwd, moet ze een winstoogmerk nastreven en « regelmatig » worden uitgeoefend. Dat begrip werd tijdens de voorbereiding van de afschaffing van de minimumnorm van 18 dagen niet gedefinieerd (Stuk Kamer 1975-1976, nr 720/6, blz. 11) en geeft aanleiding tot talrijke geschillen die duidelijk wijzen op een gebrek aan inzicht in de sociologische omstandigheden waarin de kunstenaar werkt. Zie meer bepaald Cass., 13 mei 1985, TSR, 443; Arbeidshof Luik, 23 april 1985, JTT, 1985, 481; Arb. Brussel, 2 september 1986, AR nr 70169/86, geciteerd in A. NAYER en S. CAPIAU, *Le droit social et fiscal des artistes*, blz. 259.

l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs était strictement respecté — ce qui est loin d'être le cas —, les conditions d'accès aux prestations et de maintien des droits font défaut.

En effet, pour bénéficier des prestations sociales au régime général (soins de santé et indemnité d'incapacité ou d'invalidité, allocations familiales, pensions, chômage,...), il faut en principe réunir deux conditions : avoir travaillé un nombre minimum de jours et avoir gagné un minimum de revenus sur lequel l'employeur retient une cotisation sociale. Ces conditions sont très difficilement remplies par les artistes. En effet, le volume de travail dans les professions artistiques est largement inférieur à la moyenne des autres professions et l'organisation du travail (intermittente) est fort différente. De plus, les revenus de la majorité des artistes sont très inférieurs à la moyenne sur base de laquelle les normes d'accès aux prestations ont été élaborées.

Dans le régime des indépendants, les artistes ne sont pas mieux lotis, bien au contraire. Les peintres et les sculpteurs, s'ils n'ont pas d' autre activité professionnelle principale, ceux qui jouissent de droits d'auteurs, s'ils ne bénéficient pas d'un autre statut social au moins équivalent (3), n'entrent dans le régime que s'ils peuvent démontrer une activité considérée comme suffisamment régulière (4). Quant à ceux qui sont assujettis, ils doivent, comme tout travailleur indépendant, payer des cotisations sociales forfaitaires dès le premier trimestre d'activité, la régularisation attendant la fin de la troisième année civile. Beaucoup se révèlent incapables de s'acquitter de ces montants, faute de revenus. L'artiste peut en principe bénéficier d'une dispense totale ou partielle de paiement des cotisations quand il se trouve « dans le besoin ou dans une situation voisine de l'état de besoin », pour autant que la Commission de dispense se prononce favorablement. La demande doit être introduite selon les formes prescrites et dans un délai bien déterminé, c'est-à-dire au plus tard dans les deux ans qui suivent le trimestre civil concerné par la demande. Le traitement des dossiers se fait cas par cas et il est extrêmement délicat de prévoir si la dispense sera réellement accordée. La Commission

(3) Article 5 de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967.

(4) Pour être considérée comme professionnelle, l'activité doit être exercée dans un but de lucre et « *de manière habituelle* ». Cette notion n'a pas été définie par les travaux préparatoires précédant la suppression du critère minimal de 18 jours (Doc. Chambre, 1975-1976, n° 720/6, p. 11) et donne lieu à de nombreux litiges significatifs de la méconnaissance des réalités sociologiques de l'activité artistique. Voir notamment Cass., 13 mai 1985, RDS, 443; Cour trav. Liège, 23 avril 1985, JTT, 1985, 481; TT Bruxelles, 2 septembre 1986, RG n° 70169/86, cité dans A. NAYER et S. CAPIAU, *Le droit social et fiscal des artistes*, p. 259.

handeld en het is bijzonder moeilijk te voorspellen of de vrijstelling werkelijk zal worden toegekend. De commissie doet ook niet onmiddellijk uitspraak. In de tussentijd kan de kunstenaar zijn bijdragen slechts gedeeltelijk of helemaal niet betalen.

Indien de commissie de aanvraag verwerpt, moet de kunstenaar de verschuldigde bijdragen vermeerderd met verwijlinteresten betalen (5). De ervaring leert bovendien dat de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen de aangesloten kunstenaars maar zelden spontaan over die mogelijkheid inlichten. De vrijstelling of de vermindering van de bijdragen doet geen afbreuk aan het recht op de uitkeringen in het kader van het sociaal statuut der zelfstandigen. De betreffende periodes tellen evenwel niet mee bij de berekening van het pensioen (6). In de veronderstelling dat de kunstenaar recht heeft op de uitkeringen in het stelsel van de zelfstandigen, zullen die in ieder geval beperkt zijn : vergoeding voor arbeidsongeschiktheid pas vanaf de vierde maand, alleen terugbetaling van de grote risico's inzake gezondheidszorg, beperkte kinderbijslag voor het eerste kind (7) enzovoort. Die regels gelden vanzelfsprekend voor alle zelfstandigen, maar ze werden geconcipieerd voor mensen die geacht worden een regelmatige bedrijvigheid uit te oefenen die ook inkomsten voortbrengt. Nu is het bekend dat er zich onder de kleine zelfstandigen veel kunstenaars bevinden die een beroep moeten doen op het OCMW. Het is dan ook een illusie te denken dat die kunstenaars een vrije aanvullende sociale-zekerheidsbijdrage zullen betalen als zelfstandige.

Bijgevolg moeten de kunstenaars het vaak stellen zonder enige reële sociale bescherming.

Sinds een paar jaar probeert men in België de verschillende facetten van het probleem punt per punt te analyseren : kunstenaars, beroepsverenigingen en instellingen ondernemen stappen en de Franse Gemeenschap financiert en steunt bepaalde universitaire studies. Al die bijdragen werden samengebracht in een document van het Multidisciplinair Centrum voor Studie en Onderzoek. Het werd uitgegeven en op grote schaal verspreid door de Algemene directie voor cultuur en communicatie van de Franse Gemeenschap, onder de titel « *Un statut pour les artistes — Dossier documentaire et propositions* ». Het dossier bevat ook een aantal gedetailleerde voorstellen die gebaseerd zijn op de beginselopties en de technische suggesties die de kunstenaars en

(5) Artikel 80 en volgende van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen; ministerieel besluit van 29 augustus tot vaststelling van het model van de aanvraagformulieren voor vrijstelling; A. NAYER en S. CAPIAU, *Le droit social et fiscal des artistes*, Pierre Mardaga Editeur, Brussel, 1987, blz. 274.

(6) Artikel 94*bis* van het koninklijk besluit van 19 december 1967; P. DENIS, *Droit de la sécurité sociale*, Deel 1, Larcier, Brussel, 1993, blz. 138.

(7) 743 frank in plaats van 2 550 frank in het stelsel van de werknemers op 1 juli 1993.

met aussi un certain temps à se prononcer. Dans l'intervalle, l'artiste peut payer une partie de ses cotisations ou pas du tout.

Si la Commission rejette la demande, l'artiste devra payer les cotisations dues et les intérêts de retard (5).. De plus, l'expérience prouve que les caisses d'assurances sociales pour travailleurs indépendants songent rarement spontanément à informer les artistes affiliés de cette possibilité. La dispense ou réduction de cotisations ne porte pas atteinte à l'octroi des prestations prévues par le statut social des travailleurs indépendants, à l'exception toutefois de la prise en compte de ces périodes pour le calcul de la pension (6). A supposer que l'artiste ait droit aux prestations dans le régime des travailleurs indépendants, elles seront en tout état de cause limitées : pas d'indemnité d'incapacité de travail avant le quatrième mois, remboursement des seuls gros risques en matière de soins de santé, prestations familiales réduites pour le premier enfant (7), etc. Bien entendu, ces règles sont identiques pour tous les travailleurs indépendants mais elles ont été conçues pour des personnes dont l'activité est présumée régulière et productrice de revenus. Or l'on sait aujourd'hui que, parmi les petits indépendants, nombreux sont les artistes qui s'adressent aux CPAS. Dans ces conditions, le paiement de cotisations libres et complémentaires en tant qu'indépendant relève de l'illusion.

Par conséquent, les artistes sont bien souvent exclus de toute protection sociale réelle.

Depuis quelques années en Belgique, des démarches et des travaux entrepris par des artistes, certains groupements professionnels et institutions, des recherches universitaires commanditées et soutenues par la Communauté française ont tenté d'analyser point par point les divers aspects de la situation. Tous ces apports ont été synthétisés dans un document réalisé par le Centre d'Etudes et de Recherches Pluridisciplinaires, édité et largement divulgué par la Direction générale de la Culture et de la Communication de la Communauté française sous l'intitulé « Un statut pour les artistes — Dossier documentaire et propositions ». Ce dossier contenait aussi un ensemble de propositions détaillées s'inspirant des options de principe et des suggestions

(5) Article 80 et suiv. de l'arrêté royal du 19 décembre 1967 portant règlement général en exécution de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants; arrêté ministériel du 29 août déterminant le modèle des formulaires de demande de dispense; A. NAYER et S. CAPIAU, *Le droit social et fiscal des artistes*, Pierre Mardaga Editeur, Bruxelles, 1987, p. 274.

(6) Article 94*bis* de l'arrêté royal du 19 décembre 1967; P. DENIS, *Droit de la sécurité sociale*, Tome 1, Larcier, Bruxelles, 1993, p. 138.

(7) 743 francs au lieu de 2 550 francs dans le régime des salariés au 1er juillet 1993.

hun verenigingen reeds tijdens de jaren 70 en 80 hadden geopperd, alsmede op de regelingen waarvoor in bepaalde buurlanden werd gekozen. Dat dossier diende als werkdocument tijdens het grote openbaar debat naar aanleiding van het Ronde-tafelgesprek over de kunstenaars, dat tussen 9 september 1991 en 9 september 1992 telkens op de negende van de maand werd georganiseerd (ongeacht welke dag), zodat zoveel mogelijk mensen konden worden bereikt. Tijdens die periode werden 2 722 exemplaren van het dossier verspreid. Tussen 12 juni 1991 en 6 januari 1992 werden 4 416 exemplaren van een synthesebrochure verspreid. De notulen van elke vergadering werden, in de Nederlandse en de Franse versie samen, naar meer dan 3 000 personen verstuurd. Op die besprekingen werd zowat iedereen gehoord : kunstenaars uit alle disciplines, producenten, organisatoren van schouwspelen, galeriehouders, vertegenwoordigers van nationale en internationale kunstenaarsverenigingen, van auteursverenigingen en vakbonden, alsmede ambtenaren van de bevoegde besturen of afgevaardigden van de betrokken ministers. Aan de Ronde-tafel, die in de Franse Gemeenschap werd georganiseerd, namen ook kunstenaars en kunstenaarsverenigingen uit Vlaanderen deel (zoals bijvoorbeeld het Vlaams Theater Instituut, de ACOD, het GABS enz). De conclusies van die werkzaamheden werden uitgegeven in de twee voornaamste landstalen (8).

Een belangrijke bijeenkomst van de Vlaamse artistieke kringen had plaats in Antwerpen : veel van de aanwezige kunstenaars werden er gewonnen voor de voorstellen van de Ronde-tafel, die nochtans verschilden van de voorstellen die de organisatoren van de vergadering hadden ingediend.

De bepalingen die volgen zijn rechtstreeks ingegeven door de oplossingen door de Ronde-tafel voorgesteld. In tegenstelling tot andere recente of oudere wetsvoorstellen die alleen betrekking hebben op podiumkunstenaars (9), streeft dit wetsvoorstel ernaar de sociale bescherming van de kunstenaars uit alle disciplines nationaal te regelen.

Het is niet de bedoeling de kunstenaars te bevoordelen, maar wel hen een waarborg te bieden voor sociale bescherming en rechten die vergelijkbaar zijn

(8) *Een statuut voor de kunstenaars. Praktische oplossingen inzake sociale zekerheid en fiscaliteit van de kunstenaars. Eindverslag van de ronde-tafelbesprekingen.* Multidisciplinair Centrum voor Studie en Onderzoek in de rechten, de economie en de sociologie, Franse Gemeenschap van België, Algemene Directie voor Cultuur en Communicatie, september 1993.

(9) Voorstel van wet betreffende het sociaal statuut van de podiumkunstenaars, ingediend door senator BLANPAIN op 5 juli 1989 (Stuk Senaat nr 756/1-88/89); voorstel van wet ingediend door senator VERHAEGEN op 22 maart 1988 (Stuk Senaat nr 124/1-B.Z.-1988). Beide wetsvoorstellen werden geëvalueerd in « *Un statut pour les artistes — Dossier documentaire et propositions* », blz. 147-151); wetsvoorstel houdende het sociaal statuut van de podiumartiesten, op 10 december 1993 ingediend door de heren J. PEETERS, P. HOSTEKINT en L. PEETERS (Stuk Kamer nr 1257/1-93/94), en momenteel in behandeling in een subcommissie van de commissie voor de Sociale Zaken van de Kamer.

techniques déjà avancées par des artistes et leurs associations au cours des années 70 et 80, ainsi que des solutions adoptées dans certains Etats voisins. Il a offert une base de travail au vaste débat public qui s'est tenu au sein de la « Table ronde pour les artistes » qui s'est réunie du 9 septembre 1991 au 9 septembre 1992 tous les 9 du mois (quel que fût le jour) de manière à toucher le plus grand nombre de participants. Le dossier documentaire a, pendant cette période, été diffusé à 2 722 exemplaires. Une plaquette de synthèse a été distribuée à 4 416 exemplaires (du 12 juin 1991 au 6 janvier 1992). Les procès-verbaux de chaque réunion ont été envoyés à plus de 3 000 personnes, soit en français, soit en néerlandais. Les discussions ont ainsi rassemblé des artistes de toutes disciplines, des producteurs, des organisateurs de spectacles, des galeristes, des représentants d'associations d'artistes nationales et internationales, de sociétés d'auteurs, de syndicats, ainsi que des fonctionnaires des administrations compétentes ou des délégués des ministres concernés. La table ronde organisée en Communauté française a également bénéficié de la participation d'artistes et d'associations artistiques flamandes (ainsi le *Vlaams Theater Instituut*, l'ACOD, le GABS, ...). Les conclusions de ces travaux ont été éditées dans les deux principales langues nationales (8).

Une importante assemblée des milieux artistiques de la Communauté flamande a également eu lieu à Anvers : un grand nombre d'artistes présents se sont montrés séduits par les propositions de la Table ronde qui se distinguaient pourtant de celles introduites par les organisateurs de la réunion.

Les propositions qui suivent s'inspirent directement des solutions proposées par la Table ronde. Elles visent à régler au plan national la protection sociale des artistes de toutes disciplines, ceci à la différence d'autres propositions de loi passées ou actuelles qui ne traitent que des seuls artistes de spectacle (9).

Il ne s'agit nullement de privilégier les artistes mais de leur garantir une protection sociale et des droits comparables à ceux des autres citoyens. Cette

(8) *Un statut pour les artistes. Solutions concrètes pour la sécurité sociale et la fiscalité des artistes. Rapport final des travaux de la table ronde,* Centre d'Etudes et de Recherches Pluridisciplinaires en droit, économie, sociologie et Communauté française de Belgique, Direction générale de la Culture et de la Communication, septembre 1993.

(9) Proposition de loi du Sénateur BLANPAIN relative au statut social des artistes de spectacles du 5 juillet 1989 (Doc. Sénat n° 756/1-88/89) ; Proposition de loi du Sénateur VERHAEGEN du 22 mars 1988 (Doc. Sénat n° 124/1 S.E.-1988) (toutes deux évaluées dans « *Un statut pour les artistes — Dossier documentaire et propositions* », pp. 147-151); Proposition de loi relative au statut social des artistes de spectacle, déposée le 10 décembre 1993 par J. PEETERS, P. HOSTEKINT et L. PEETERS (Doc. Chambre n° 1257/1-93/94), et actuellement à l'examen dans une sous-commission de la Commission des affaires sociales de la Chambre.

met die van de andere burgers. Een en ander is in overeenstemming met het nieuwe artikel 23 van de Belgische Grondwet (artikel 24*bis* vóór de coördinatie) en met de aanbeveling van de UNESCO met betrekking tot de situatie van de kunstenaar. Daarin is meer bepaald de wens opgenomen dat de Lid-Staten « de nodige maatregelen zouden treffen opdat de kunstenaars dezelfde rechten kunnen genieten als die welke de nationale en internationale wetgeving inzake werkgelegenheid, leef- en werkomstandigheden aan een vergelijkbare categorie van de beroepsbevolking toekent, en erop zouden toezien dat de zogenoemde « zelfstandige » kunstenaar in de mate van het mogelijke een bescherming inzake inkomen en sociale zekerheid geniet » ([10]).

De voorgestelde oplossingen strekken ertoe de solidariteit tussen alle kunstenaars te bevorderen (enerzijds tussen de podiumkunstenaars — voor wie nu een afzonderlijke regeling geldt — en de anderen, en anderzijds tussen de kunstenaars die reeds naam gemaakt hebben en de beginnende kunstenaars). Ze willen voorts de kunstenaars eindelijk een volwaardig statuut toekennen : een verdiend statuut dat de erkenning inhoudt dat het scheppen en vertolken van kunstwerken de gehele samenleving ten goede komt.

2. **Krachtlijnen van de voorgestelde hervorming**

De krachtlijnen van de voorgestelde hervorming van de sociale zekerheid van de kunstenaars kunnen in vier punten worden samengevat : het staat alle kunstenaars vrij, los van enige contractuele verbintenis, aan te sluiten bij het algemene stelsel van sociale zekerheid (1); de financiering van de sociale zekerheid wordt aangepast (2); de voorwaarden inzake toegang tot de sociale voorzieningen worden aangepast (3); de administratieve verplichtingen worden vereenvoudigd en aangepast (4). Eerst worden de eerste twee punten besproken, alsmede de keuze inzake rechtsvorming die ze impliceren.

2.1. *Aansluiting bij het algemene stelsel van sociale zekerheid, los van enige contractuele verbintenis*

a) Aansluiting bij het algemene stelsel

Tot op heden konden alleen de kunstenaars die kennelijk in het kader van een arbeidsovereenkomst (in ondergeschikt verband dus) werken en de podiumkunstenaars die in soortgelijke omstandigheden werken, aansluiten bij het algemene stelsel van de sociale zekerheid (dat wil zeggen bij de sociale zekerheid van de werknemers). Die aansluiting was reeds in veel gevallen een feit dankzij een juridische

([10]) Aanbeveling aangenomen op 27 oktober 1980, blz. 27 in de drietalige uitgave (Spaans, Frans en Engels) van de UNESCO.

option est conforme au nouvel article 23 de la Constitution belge (24*bis* avant la coordination) et à la Recommandation de l'UNESCO relative à la condition de l'artiste. Celle-ci veut en effet voir les Etats membres « prendre les mesures utiles pour que les artistes bénéficient des droits conférés à une catégorie comparable de la population active par la législation nationale et internationale en matière d'emploi, de conditions de vie et de travail, et veiller à ce que l'artiste dit indépendant bénéficie dans les limites raisonnables d'une protection en matière de revenus et de sécurité sociale » ([10]).

Les solutions proposées veulent favoriser la solidarité entre tous les artistes (entre les artistes de spectacle, actuellement soumis à une réglementation spécifique, et les autres, entre les artistes reconnus et ceux qui commencent, ...). Elles veulent aussi offrir aux artistes enfin un statut de citoyen à part entière : statut mérité qui consacrerait la prise en compte des bienfaits pour la société toute entière de la création et de l'interprétation artistiques.

2. **Les idées directrices de la réforme proposée**

Les idées directrices de la réforme proposée en matière de sécurité sociale applicable aux artistes se résument en quatre volets : le choix du rattachement de tous les artistes au régime général de la sécurité sociale indépendamment des relations contractuelles (1); l'adaptation du financement de la sécurité sociale (2); l'adaptation des conditions d'accès aux prestations sociales (3); la simplification et l'adaptation des obligations administratives (4). Nous développerons d'abord les deux premiers points avec le choix que cela implique en termes de technique juridique.

2.1. *Le rattachement au régime général de la sécurité sociale indépendamment des relations contractuelles*

a) Le rattachement au régime général

Jusqu'à présent, seuls les artistes manifestement occupés dans le cadre d'un contrat de travail (c'est-à-dire dans un lien de subordination) et les artistes de spectacle occupés dans des modalités similaires étaient rattachés au régime général de la sécurité sociale, c'est-à-dire à la sécurité sociale des travailleurs salariés. Ce dernier rattachement était largement acquis grâce à une technique de fiction juridi-

([10]) Recommandation adoptée le 27 octobre 1980, p. 27 dans l'édition trilingue (espagnol, français, anglais) de l'UNESCO.

fictie die erin bestond de podiumkunstenaars gelijk te stellen met werknemers en bij koninklijk besluit de rechtstreekse medecontractanten van die kunstenaars aan te wijzen als werkgevers in de zin van artikel 1 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van artikel 2, § 1, van die wet). Uit de parlementaire voorbereiding kan worden afgeleid dat het zonder enige twijfel de bedoeling van de wetgever is geweest de uitvoerende macht de mogelijkheid te bieden personen die hun activiteiten buiten enige arbeidsovereenkomst verrichten, ook al gebeurt dat op een wijze die totaal tegengesteld is aan de werkomstandigheden bij een arbeidsovereenkomst (bijvoorbeeld wanneer die bedrijvigheid door een overeenkomst tot het verrichten van werk (11) wordt bepaald), tot het algemene stelsel van de sociale zekerheid toe te laten. De podiumkunstenaars verkeren in dat geval. Volgens een vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie worden « de podiumartiesten vermeld in artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit, die beantwoorden aan de voorwaarden die erin zijn opgenomen, geacht personen te zijn die tegen betaling arbeidsprestaties verrichten onder het gezag van een andere persoon of die een werk uitvoeren op een wijze die gelijkaardig is aan de wijze van uitvoering van een arbeidscontract » (12). In zijn overeenkomstige conclusie had de advocaat-generaal reeds opgemerkt dat de wetgever met zijn tekst « geenszins de personen viseert die zich juridisch gezien in een ondergeschikt arbeidsverband bevinden (...). In de parlementaire voorbereiding wordt daar uitdrukkelijk op gewezen ». Hij concludeerde dat « de rechter de concrete gevallen die hem worden voorgelegd niet moet toetsen aan de wet, maar aan het besluit. Dat betekent dat de rechter niet moet nagaan in welke omstandigheden het werk werd uitgevoerd, maar alleen of het binnen een categorie valt waarin de Koning heeft voorzien ».

De ervaring heeft evenwel geleerd dat de keuze voor gelijkstelling opgenomen in artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969, weliswaar een vooruitgang betekent voor de podiumkunstenaars, maar vrijwel nooit wordt toegepast. Daarvoor zijn er verschillende redenen :

— soms is het moeilijk uit te maken wie de rechtstreekse werkgever van de kunstenaar is : is de organisator de

(11) Stuk Kamer, zitting 1966-1967, nr 390/1 : « *Deze vernieuwing moet de regeling binnen het bereik brengen van personen die, sociaal-economisch beschouwd, in een gelijkaardige toestand verkeren als die der werknemers, doch die, wegens de aard van de door hen gesloten overeenkomst (vennootschap, mandaat, beheer, makelarij, ...) juridisch niet kunnen worden aangezien als arbeidsprestaties verricht onder het gezag van een ander persoon* »; Zie ook het advies van de Raad van State, Stuk Kamer, zitting 1966-1967, nr 390/1, blz. 15, punt V.

(12) Cass., 12 februari 1979, Pas., 1979, 1, 680; en talrijke arresten sindsdien.

que consistant à assimiler les artistes de spectacle à des salariés et à désigner par arrêté royal les cocontractants directs de ces artistes comme employeurs au sens de l'article 1er de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des salariés (article 3, 2° de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 en exécution de l'article 2, § 1er de cette loi). Au vu des travaux préparatoires, l'intention du législateur était indubitablement de donner à l'Exécutif le pouvoir d'inclure dans le champ des bénéficiaires du régime général de sécurité sociale des personnes prestant leurs activités en dehors de tout contrat de travail, et ceci même si elles le font dans le cadre le plus opposé au contrat de travail, à savoir quand elles sont liées par un contrat d'entreprise (11). Parmi ces personnes, les artistes de spectacle. De manière constante, la Cour de Cassation considère que « les artistes de spectacle mentionnés à l'article 3, 2° de l'arrêté royal, sont censés, s'ils répondent aux conditions qui y sont prévues, être des personnes qui fournissent contre rémunération des prestations de travail sous l'autorité d'une autre personne ou qui exécutent un travail selon des modalités similaires à celles d'un contrat de louage » (12). Dans ses conclusions conformes, l'avocat général avait relevé que le législateur, par son texte, « ne vise en aucun cas les personnes qui se trouvent juridiquement dans un lien de subordination (...), ceci est clairement souligné dans les travaux préparatoires ». Il concluait que « le juge ne doit pas comparer les cas concrets soumis à son appréciation avec la loi, mais avec l'arrêté. Ceci veut dire que le juge ne doit pas examiner les conditions dans lesquelles s'est fait le travail mais seulement s'il s'agit d'une catégorie prévue par le Roi ».

A l'expérience, ce choix d'assimilation contenu dans l'article 3, 2° de l'arrêté royal du 28 novembre 1969, même s'il représente un progrès pour les artistes de spectacle, se révèle largement inappliqué. En voici quelques raisons :

— il est parfois difficile d'identifier l'employeur direct de l'artiste : s'agit-il bien de l'organisateur de

(11) Doc. Chambre, sess. 1966-1967, n° 390/1 : « *Cette innovation permet ... de faire bénéficier du régime des personnes qui, socialement et économiquement, se trouvent dans une situation analogue à celle des salariés mais qui, en raison de la nature du contrat conclu par elles (société, mandat, gérance, courtage, ...) ne peuvent être considérées juridiquement comme effectuant des prestations de travail sous l'autorité d'une autre personne. Pourraient être visées par ce texte : ... les artistes de spectacle* » Voir aussi l'avis du Conseil d'Etat, Doc. Chambre, sess. 1966-1967, n° 390/1, p. 15, point V.

(12) Cass., 12 février 1979, Pas., 1979, 1, 680; et de nombreux arrêts depuis.

nisator van een schouwspel, de directeur van de zaal, de dirigent of de impresario wel de werkgever ?

— een zelfde kunstenaar kan in erg verschillende en steeds wisselende omstandigheden werken, terwijl er vaak geen schriftelijke overeenkomst bestaat die het werk omschrijft;

— de tijdelijke medecontractanten van kunstenaars zijn afkerig van gelijkstelling met een werkgever : ook wanneer ze bereid zijn om hun deel te betalen, worden ze afgeschrikt door de formaliteiten die moeten worden vervuld, hetzij omdat het vaak gaat om slechts enkele avonden per jaar, hetzij omdat de inkomsten tegenvielen.

Omgekeerd is het ook mogelijk dat kunstenaars uit andere disciplines die als zelfstandigen worden beschouwd, af en toe werkelijk in een situatie van ondergeschiktheid terechtkomen.

Het huidige stelsel is een rem op de werkgelegenheid van kunstenaars en op de artistieke schepping. Het zet de deur wijd open voor fraude en ontzegt de meeste kunstenaars elke bescherming.

Voor de artistieke bedrijvigheid bestaat de beste oplossing erin niet meer te eisen dat een werknemer arbeidsprestaties verricht onder het gezag van een werkgever indien hij wil aansluiten bij het algemeen stelsel van sociale zekerheid.

De kunstenaar blijft zelf bepalen voor welke contractuele verbintenis hij kiest : ofwel werkt hij als werknemer met een arbeidsovereenkomst, ofwel werkt hij met overeenkomsten voor het verrichten van werk, ofwel werkt hij in autonome produktie (vanuit het standpunt van de arbeidsverhouding werkt hij dan als zelfstandige). Alleen de voorwaarden inzake onderwerping aan de sociale zekerheid zullen verschillen. De voorliggende voorstellen strekken er niet toe de arbeidsvoorwaarden van werknemers op te leggen aan alle kunstenaars. Wel hebben ze tot doel een werkzaam, doelmatig, vereenvoudigd en eenvormig stelsel van sociale bescherming te organiseren. Die bescherming wordt gelijkgesteld met het algemene stelsel van sociale zekerheid voor werknemers.

b) Precedenten in België

De keuze die hier wordt gemaakt is niet revolutionair. Er zijn in België precedenten bekend, in het bijzonder met betrekking tot het stelsel van de zeevarenden. Zowel in het stelsel van de zeelieden ter koopvaardij (dat tegenwoordig een afzonderlijk stelsel is) als bij de kustvissers (die onderworpen zijn aan het algemene stelsel, hoewel op hen specifieke regels van toepassing zijn), kan de reder die zijn eigen schip exploiteert, aanspraak maken op bepaalde uitkeringen die kenmerkend zijn voor het stelsel van de werknemers (in het bijzonder de arbeidsongevallenvergoedingen). Het is niet de bedoeling een nieuw stelsel van sociale zekerheid in het leven te roepen. De wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers bepaalt immers dat de Koning de nodige

spectacles, du directeur de salle, du chef d'orchestre ou encore de l'impresario ?

— un même artiste peut travailler dans des conditions très différentes et mouvantes et, souvent, il n'existe pas de contrat écrit pour les préciser;

— les cocontractants provisoires d'artistes répugnent à s'assimiler à des employeurs : même lorsqu'ils sont prêts à payer leur écot, ils sont arrêtés par les démarches à accomplir, parfois pour quelques soirs sur une année ou bien parce que la recette a été décevante.

Inversement, divers artistes dans d'autres disciplines et réputés indépendants peuvent très bien se trouver à l'occasion dans une véritable situation de subordination.

Le système actuel constitue un frein à l'emploi des artistes et à la création. Il laisse largement le champ libre à la fraude et prive la plupart des artistes de toute protection.

Mieux vaut donc, dans le cas de l'activité artistique tout au moins, rompre le lien entre l'assujettissement au régime général de la sécurité sociale et le lien de subordination caractéristique des rapports entre employeur et travailleur salarié.

Le libre choix de l'artiste quant aux relations contractuelles est garanti : l'artiste continuera à travailler soit dans le cadre de contrats de travail salarié, soit dans le cadre de contrats d'entreprise ou encore en autoproduction, c'est-à-dire en tant qu'indépendant du point de vue des relations de travail. Seules les modalités d'assujettissement à la sécurité sociale seront modifiées. Les présentes propositions ne visent pas à imposer les conditions du travail salarié à tous les artistes mais bien à organiser un système de protection sociale effective, efficace, simplifiée et unique. Cette protection est assimilée à celle du régime général des travailleurs.

b) Précédents en Belgique

Cette option n'est pas révolutionnaire. Elle connaît des précédents en Belgique et, en particulier, le régime des marins. En effet, tant dans le régime des marins de la marine marchande (qui constitue à ce jour un régime à part) que dans le cas des marins pêcheurs (rattachés au régime général avec des modalités particulières), l'armateur qui exploite son propre navire peut accéder à certaines prestations caractéristiques du régime des salariés (les indemnités en cas d'accident du travail, en particulier). Il ne s'agit pas pour autant de créer un nouveau régime de sécurité sociale. En effet, la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés a prévu que le Roi pouvait prendre les mesures nécessaires pour fusionner le régime général avec les régimes particuliers des ma-

maatregelen kan treffen om de algemene regeling van de sociale zekerheid voor werknemers met de bijzondere regelingen voor de zeevarenden en de mijnwerkers te versmelten, terwijl de bestaande openbare instellingen die gespecialiseerd zijn in het beheer van de sociale zekerheid van die categorieën, behouden blijven (artikel 2, § 3). Het is bijgevolg niet de bedoeling een oude opvatting die de wetgever ter discussie wilde stellen naar aanleiding van de regeling van de sociale zekerheid van « nieuwe » categorieën (Stuk Senaat, zitting 1979-1980, nr 508/1, Pasin., 1981, blz. 895), opnieuw ter sprake te brengen. Het is veeleer de bedoeling te bevestigen dat wordt gestreefd naar één algemeen stelsel dat de bijzonderheden integreert.

c) Overeenstemming met de aanbeveling van de UNESCO

Deze keuze stemt overeen met de oplossing die wordt aangereikt door de Aanbeveling van de UNESCO betreffende de situatie van de kunstenaar. Ze wordt trouwens vermeld in talrijke werken die de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) heeft gerealiseerd voor het Internationaal Arbeidsbureau (IAB) en de Commissie van de Europese Unie. In de landen die net als het onze hebben gekozen voor een sociaal-professioneel verzekeringsstelsel, is de vaststelling unaniem : de zelfstandige kunstenaars, over het algemeen « kunstenaars-auteurs » geheten, vormen het grootste probleem (13).

Over de voorgestelde oplossing bestaat eveneens eensgezindheid. Ze strekt ertoe de algemene bescherming die voor bedienden geldt, uit te breiden tot de uitvoerende kunstenaars en de kunstenaars-auteurs (14).

Deze oplossing berust op haar beurt op de vaststelling dat de ontwikkeling van nieuwe technologieën

(13) IAO, *La condition de l'artiste. Résumé des réponses à un questionnaire élaboré conjointement par le BIT et l'UNESCO sur la condition économique, sociale, professionnelle et morale de l'artiste.* Nota van het Internationaal Arbeidsbureau, Parijs 1977; B. Schulte, *Problèmes de la sécurité sociale des travailleurs culturels dans la communauté européenne*, Studie besteld door de Europese Commissie, München, 1979, meer bepaald blz. 266; S. C. Cornwell, *La condition de l'artiste dans le travail et dans la société, Revue internationale du Travail*, deel 118, nr 5, 1979, blz. 584-586; IAO, *Réunion tripartite sur les conditions d'emploi et de travail des artistes interprètes, Conditions d'emploi et de travail des artistes interprètes*, Genève, 1992, blz. 77 tot 82.

(14) Zie de conclusies die werden aangenomen door de drieledige vergadering (regeringen, werkgevers, werknemers) over het arbeidsstatuut en de arbeidsvoorwaarden van de uitvoerende kunstenaars die de IAO in Genève had georganiseerd : « *De stelsels van sociale zekerheid zouden moeten onderzoeken op welke manier hun bepalingen ongewild de uitvoerende kunstenaars kunnen sanctioneren en hoe ze die bepalingen kunnen aanpassen. De problemen die voortvloeien uit het contractueel statuut moeten niet noodzakelijk tot gevolg hebben dat de uitvoerende kunstenaars onvoldoende sociale bescherming genieten. De regeringen zouden de gelijkstelling van de uitvoerende kunstenaars met de bedienden moeten overwegen* », Genève, 1992, blz. 40, S. C. Cornwell, *op. cit.*, blz. 589; zie ook de Duitse, Franse en Griekse wetgeving, die hieronder wordt besproken.

rins de la marine marchande et des ouvriers mineurs tout en maintenant les établissements publics spécialisés dans la gestion de la sécurité sociale de ces catégories (article 2, § 3). Il ne convient donc pas de réintroduire une ancienne conception que le législateur souhaitait voir remise en cause à l'occasion du règlement de la sécurité sociale de « nouvelles » catégories, (Doc. Sénat, session 1979-1980, n° 508/1, Pasin., 1981, p. 895) . Il s'agit bien plutôt de confirmer la volonté d'un régime général unique qui intègre des particularités.

c) Concordance avec la Recommandation de l'UNESCO

Cette option correspond à la solution qui résulte de la Recommandation de l'UNESCO sur la condition de l'artiste et est indiquée dans divers travaux réalisés dans le cadre de l'Organisation internationale du Travail (OIT), pour le Bureau international du Travail (BIT) et pour la Commission des Communautés européennes. Pour les pays qui, comme le nôtre, ont adopté un système d'assurances sociales socioprofessionnelles, le constat est unanime : les problèmes les plus difficiles sont posés par les artistes indépendants, en général les artistes dits « auteurs » (13).

La solution préconisée est elle aussi unanime. Elle va dans le sens d'étendre la protection générale dont bénéficient les employés aux artistes-interprètes et aux artistes-auteurs (14).

Cette solution repose elle-même sur le constat qu'avec les nouvelles technologies et avec le dévelop-

(13) OIT, *La condition de l'artiste. Résumé des réponses à un questionnaire élaboré conjointement par le BIT et l'UNESCO sur la condition économique, sociale, professionnelle et morale de l'artiste. Note du Bureau International du Travail*, Paris 1977; B. Schulte, *Problèmes de la sécurité sociale des travailleurs culturels dans la communauté européenne, Etude établie à la demande de la Commission des Communautés européennes*, Munich, 1979, notamment p. 266; S. C. Cornwell, *La condition de l'artiste dans le travail et dans la société*, Revue internationale du Travail, vol. 118, n° 5, 1979, pp. 584586; OIT, Réunion tripartite sur les conditions d'emploi et de travail des artistes interprètes, *Conditions d'emploi et de travail des artistes interprètes*, Genève, 1992, pp. 77 à 82.

(14) Voir les conclusions adoptées par la réunion tripartite (gouvernements, employeurs, travailleurs) convoquée à Genève dans le cadre de l'OIT sur les conditions d'emploi et de travail des artistes interprètes : « *Les régimes de sécurité sociale devraient examiner de quelle manière leurs dispositions peuvent involontairement pénaliser les artistes-interprètes et adapter ces dispositions de façon appropriée. Les problèmes résultant de leur statut contractuel ne devraient pas constituer une entrave pour que les artistes interprètes jouissent d'un niveau acceptable de protection sociale. Les gouvernements devraient considérer d'assimiler, dans ce but les artistes interprètes aux employés* », Genève, 1992, p. 40; S. C. Cornwell, *op. cit.*, p. 589; voir aussi les législations allemande, française et grecque développées *infra*.

en van industrieën die direct of indirect verband houden met het auteursrecht, ertoe zal leiden dat de kunstenaars nog slechts één categorie van werkenden zullen vormen, waartoe zowel werknemers als zelfstandigen zullen behoren (15). De moeilijkheid om een strikt juridisch onderscheid te maken tussen werknemers en zelfstandigen is met name het gevolg, enerzijds, van de uniformisering van de contractuele bedingen van de individuele verbintenissen en, anderzijds, van het optreden van verschillende tussenpersonen in de professionele verhoudingen en bij de exploitatie van een werk of van een uitvoering (16). De aanbeveling van de UNESCO onderstreept dat de kunstenaars dezelfde rechten moeten krijgen als een vergelijkbare categorie van werknemers (17). De toepassing van de aanbeveling houdt in dat de kunstenaars bij één van de stelsels aansluiten. Alleen zo kunnen de huidige problemen en struikelstenen worden vermeden. Het sociale-zekerheidsstelsel dat de beste bescherming biedt en het best kan worden aangepast aan de hedendaagse kenmerken van de artistieke beroepen, is het stelsel van de werknemers (18). Dat stelsel is ook het enige dat het Verdrag nr 102 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de minimumnorm inzake sociale zekerheid concrete gestalte kan geven voor de kunstenaars (19).

2.2. *Aanpassing van de financiering van de sociale zekerheid*

Voorgesteld wordt de sociale zekerheid van de kunstenaars te laten financieren door de kunstenaars zelf, de overheid (zoals nu reeds het geval is voor de sociale zekerheid in het algemeen) en de premieplichtigen, met name de bedrijven, de verenigingen en de overheidsdiensten die het werk van de kunstenaars exploiteren of gebruiken.

a) De kunstenaars

Wie een bezoldigde artistieke bedrijvigheid uitoefent, zal zelf een persoonlijke bijdrage betalen. Die wordt berekend op de inkomsten uit de artistieke bedrijvigheid en stemt overeen met het persoonlijke aandeel van de werknemer in het stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers (dat bedraagt momenteel 13,07 %, zonder rekening te houden met de gevolgen van de bijzondere bijdrage die bij de wet van 30 maart 1994 werd ingevoerd en die fiscaal zal

(15) A. Nayer en S. Capiau, *La condition de l'artiste*, Internationaal Arbeidsbureau, Genève, Programma van de sectoriële activiteiten, dienst voor de bedienden en hoofdarbeiders, werkdocument, Genève, 1991, blz. 5.

(16) *Ibidem*, blz. 9 en 10.

(17) Zie de bovengenoemde drietalige uitgave, blz. 27 van de Franse tekst.

(18) A. Nayer en S. Capiau, *La condition de l'artiste*, BIT, 1991, blz. 50.

(19) Verdrag van 1952. België heeft alle onderdelen van dit verdrag geratificeerd op 26 november 1959.

pement d'industries liées directement ou indirectement au droit d'auteur, les artistes tendent de plus en plus à ne former qu'une seule catégorie de travailleurs, incluant indifféremment salariés et indépendants (15). La difficulté d'appliquer la dichotomie juridique salariés-indépendants résulte notamment de l'uniformisation des clauses contractuelles des engagements individuels et de l'intervention de divers intermédiaires dans les relations professionnelles et à l'occasion de l'exploitation d'une œuvre ou d'une interprétation (16). La recommandation de l'UNESCO souligne la nécessité d'attribuer aux artistes des droits conférés à une catégorie comparable d'autres travailleurs (17). L'application de la Recommandation induit un rattachement social unique à l'un des régimes, seule solution susceptible d'éviter les écueils et dysfonctionnements actuels. Pour ce rattachement, le régime de sécurité sociale le plus protecteur et le plus adaptable aux caractéristiques contemporaines des métiers artistiques est celui des travailleurs salariés (18). Il est également le seul susceptible de rendre réellement effective en faveur des professions artistiques la Convention n° 102 de l'Organisation internationale du travail concernant la norme minimum de la sécurité Sociale (19).

2.2. *L'adaptation du financement de la sécurité sociale*

Il est proposé de répartir le financement de la sécurité sociale des artistes entre les artistes eux-mêmes, les pouvoirs publics (comme c'est déjà le cas actuellement pour la sécurité sociale en général) et des contributaires sociaux, c'est-à-dire les entreprises, les associations et les services publics qui exploitent ou utilisent le travail des artistes.

a) Les artistes

La personne qui exerce une activité artistique rémunérée payera elle-même une cotisation personnelle calculée sur ses revenus artistiques et équivalant à la quote-part personnelle du travailleur dans le régime des salariés (actuellement 13,07 %, sans tenir compte de l'impact de la cotisation spéciale instaûrée par la loi du 30 mars 1994 et dont on sait qu'elle sera corrigée fiscalement). Cette quote-part est, dans la plupart des cas, inférieure à l'actuelle cotisation dans

(15) A. Nayer et S. Capiau, *La condition de l'artiste*, Bureau International du Travail, Genève, Programme des activités sectorielles, service des employés et travailleurs intellectuels, document de travail, Genève, 1991, p. 5.

(16) *Ibidem*, pp. 9-10.

(17) Edition trilingue précitée, p. 27 du texte français.

(18) A. Nayer et S. Capiau, *La condition de l'artiste*, BIT, 1991, p. 50.

(19) Convention de 1952. La Belgique a ratifié toutes ses parties le 26 novembre 1959.

worden gecorrigeerd). Dat aandeel is in de meeste gevallen lager dan de huidige bijdrage in het stelsel van de zelfstandigen. De kunstenaar die tegenwoordig onderworpen is aan het stelsel van de zelfstandigen en minder voordelen geniet, zal bij verandering van stelsel bijgevolg geen nadeel ondervinden.

Dit voorstel heeft betrekking op al wie een bezoldigde artistieke bedrijvigheid uitoefent of uitvoerder of auteur is in een aantal vakgebieden die niet exhaustief worden opgesomd (aangezien de technologie evolueert) : die personen zijn aan het stelsel onderworpen en worden erdoor beschermd. De « kunstenaar » of beter gezegd de « artistieke bedrijvigheid » wordt als dusdanig gedefinieerd voor de toepassing van de sociale zekerheid en daarvoor alleen. Het zou een onmogelijke en tegelijk hachelijke opdracht zijn geweest om zowel een algemene als een juridische definitie van de kunstenaar te geven. Het is trouwens niet de bedoeling een ieder die af en toe (en onbezoldigd) een kunstwerk tot stand brengt, de bescherming te verlenen van het algemene stelsel van de sociale zekerheid, maar wel de personen die — al was het maar gedeeltelijk of in de toekomst — van hun artistieke bedrijvigheid proberen te leven, zodat ze hun scheppende bedrijvigheid kunnen voortzetten. Er werden reeds talrijke specifieke oplossingen voorgesteld voor de veelheid van (artistieke en niet-artistieke) activiteiten. Bovendien wordt de kwalificatie van bepaalde activiteiten die zich op de grens van de kunst bevinden als « artistieke » bedrijvigheid aan de rechtbank overgelaten ([20]). Toch moet er nadrukkelijk op worden gewezen dat de artistieke bedrijvigheid, bedoeld in het raam van de toepassing van de sociale zekerheid, een bedrijvigheid is in de economische zin van het woord en dat daarbij geen geval is van enig kunstvergelijkend waardeoordeel.

De begrippen « artistieke bedrijvigheid » en « inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid » worden in artikel 2 van het onderhavige wetsvoorstel gedefinieerd. Er moet met name een onderscheid worden gemaakt tussen de sommen of voordelen die de directe compensatie vormen voor een artistieke bedrijvigheid en de bijdragen voor de overdracht of de concessie van intellectuele rechten, zonder dat daarom de mogelijkheid wordt uitgesloten om ook die tweede soort van inkomsten in dit stelsel onder te brengen (in tegenstelling tot de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, kan de kunstenaar in dit geval zelf voor deze mogelijkheid kiezen).

Het begrip inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid vervangt in het geval van de kunstenaar het begrip loon dat als grondslag dient voor de berekening van de bijdrage voor de sociale zekerheid.

Op die manier moet de kunstenaar zelf zijn persoonlijke bijdrage betalen in afwijking van artikel 23

([20]) De rechtspraak heeft ter zake een schat aan ervaring opgedaan : enerzijds de rechtspraak inzake auteursrechten en volgrecht (waarbij « het werk » moest worden gedefinieerd) en anderzijds de rechtspraak inzake sociale zekerheid.

le régime des indépendants et ne peut donc pénaliser l'artiste, aujourd'hui assujetti à ce régime de sécurité sociale avec des avantages moindres.

La personne visée — assujettie et protégée — par la présente proposition est bien celle qui exerce une activité artistique rémunérée, activité d'interprète ou de créateur dans une série de domaines indiqués de manière non limitative car les technologies évoluent. C'est en ce sens que « l'artiste » ou mieux « l'activité artistique » est défini(e) pour l'application de la sécurité sociale et pour cette application seulement. Il était en effet à la fois impossible et dangereux de définir l'artiste en général et juridiquement. Par ailleurs, l'intention est de faire bénéficier du régime général de sécurité sociale non pas toute personne qui pose un acte artistique tout à fait occasionnel (et non rémunéré) mais bien celles qui cherchent à vivre de leur activité artistique, même partiellement, même dans l'avenir, afin de pouvoir continuer à créer. La pluralité d'activités (artistique et non artistique) fait l'objet de propositions de solutions spécifiques. Pour le surplus, la qualification « d'artistique » attachée à certaines activités qui paraissent à la frontière de l'art est laissée, comme par le passé, à la jurisprudence ([20]). Il y a toutefois lieu de préciser avec fermeté que l'activité artistique visée dans le cadre de l'application de la sécurité sociale est une activité au sens économique du terme et que n'intervient ici aucune appréciation en termes de valeurs artistiques comparées.

Les notions d'« activité artistique » et de « revenus artistiques » sont définies à l'article 2 de la présente proposition de loi. Il y a notamment lieu de faire la distinction entre les sommes ou avantages constituant la contrepartie directe d'une activité artistique et les redevances pour cessions ou concessions de droits intellectuels, sans pourtant exclure la possibilité d'assujettir également ce deuxième mode de revenus (mais, dans ce cas, contrairement au premier, par option de l'artiste).

La notion de revenus artistiques remplace, en ce qui concerne l'artiste, la notion de rémunération servant d'assiette à la cotisation de sécurité sociale.

L'artiste sera débiteur de sa cotisation personnelle par dérogation à l'article 23 de la loi du 27 juin 1969

([20]) La jurisprudence a, en la matière, une longue expérience : jurisprudence en matière de droits d'auteur et de droits de suite d'une part (qui a dû définir « l'œuvre ») et la jurisprudence en matière de sécurité sociale d'autre part.

van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, krachtens hetwelk alleen de werkgever bijdragen verschuldigd is. Zo wordt de band tussen de bijdragen van de werknemers en de uitkeringen waarop ze kunnen rekenen, behouden. Op die manier is er geen sprake van « dat het begrip collectieve verzekering moet wijken voor een gewoon bijdragenstelsel », een gevaar waar in bepaalde voorstellen inzake alternatieve financiering van de sociale zekerheid uitdrukkelijk op wordt gewezen ([21]).

b) De overheid

De deelname van de overheid aan de financiering is al inbegrepen in de huidige deelname aan de financiering van de sociale zekerheid.

c) De premieplichtigen

1) *Principe*

De huidige werkgeversbijdrage verschuldigd voor het aanwerven van bezoldigde kunstenaars wordt afgeschaft. Ze wordt vervangen door een sociale verzekeringspremie, die door de premieplichtigen moet worden betaald.

2) *Wie is premieplichtig ?*

Premieplichtig is elke publiek- of privaatrechtelijke natuurlijke persoon of rechtspersoon die rechtstreeks of onrechtstreeks, hoofdzakelijk of als bijzaak, artistieke creaties of vertolkingen verdeelt, verspreidt of in het algemeen beroepshalve exploiteert of gebruikt in het kader van de uitoefening van zijn beroepsactiviteit. Voorbeelden zijn : platenfirma's, filmproduktiebedrijven, organisatoren van schouwspelen, radio, televisie, uitgevers, discotheken, reclamebedrijven, bioskopen, cafés, restaurants, warenhuizen, metromaatschappijen, kunstgaleriëen, banken die hun inkomhal opsmukken met kunstwerken enz.

Daarmee worden dus niet alleen bedoeld degenen die de artistieke produktie rechtstreeks gebruiken maar ook al degenen die ze onrechtstreeks en als bijzaak gebruiken. Het hoofdcriterium daarbij is het beroepsmatig gebruik van het kunstwerk of van de artistieke vertolking. Zo laat men in cafés, warenhuizen, metrostations muziek horen om klanten te lokken, de ontvangst te verbeteren, het comfort te verhogen, om de klanten geduld te laten oefenen tot ze bediend worden ... Banken, verzekeringsmaatschappijen verfraaien hun inkomhal met kunstwerken om hun beste potentiële klanten te behouden enz.

([21]) Werkgroep belast met de voorbereiding van het debat over de toekomst van de sociale zekerheid na 2003, Stuk Kamer, G.Z. 1993-1994, 1190/1-93/94, eindsynthese door de heer Bogaert, blz. 78.

révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs qui fait de l'employeur le seul débiteur. Le lien entre les cotisations des travailleurs et les prestations que ceux-ci peuvent attendre est ainsi maintenu. Dans ce cas, le « danger d'un affaiblissement du concept d'assurance collective au profit de la mise en place d'un système d'allocations pur et simple », mis en évidence à l'occasion de certaines propositions de financement alternatif de la sécurité sociale, n'existe pas ([21]).

b) Les pouvoirs publics

La participation des pouvoirs publics au financement est incluse dans leur participation actuelle au financement de la sécurité sociale.

c) Les contributaires sociaux

1) *Principe*

La cotisation patronale actuelle due pour l'engagement d'artistes salariés est supprimée. Elle est remplacée par une contribution sociale due par les contributaires sociaux.

2) *Qui est contributaire social ?*

Le contributaire est toute personne physique ou morale, publique ou privée, qui procède directement ou indirectement, à titre principal ou à titre accessoire à la distribution, la diffusion ou, de façon générale, à l'exploitation professionnelle de créations ou d'interprétations artistiques ou encore qui les utilise dans le cadre de l'exercice de ses activités professionnelles. Par exemple : les maisons de disques, les sociétés de production de films, les organisateurs de spectacles, les radios, les télévisions, les éditeurs, les discothèques, les agences de publicité, les cinémas, les cafés, les restaurants, les grands magasins, le métro, les galeries d'arts, les banques qui décorent leur hall d'entrée, etc.

Sont donc visés non seulement ceux qui utilisent directement la production artistique mais tous ceux qui l'utilisent de manière indirecte et accessoire. Le critère essentiel est l'utilisation professionnelle de la création ou de l'interprétation artistique. Ainsi, un café, un grand magasin, les stations de métro diffusent de la musique pour attirer les clients, améliorer leur accueil, accroître leur confort, les faire patienter en attendant d'être servis ... Une banque, une société d'assurance décore son hall d'oeuvres d'art pour retenir ses meilleurs clients potentiels, etc.

([21]) Groupe de travail chargé de la préparation du débat sur l'avenir de la sécurité sociale après 2003, Doc., Chambre, S.O. 1993-1994, 1190/1-93/94, synthèse finale de M. Bogaert, p. 78.

3) *De sociale verzekeringspremie*

is een sociale bijdrage waarvan het bedrag berekend wordt op grond van een percentage van de omzet, in de zin van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde.

De omzet omvat alles wat de leverancier van het goed of de dienstverrichter als tegenprestatie verkrijgt of moet verkrijgen van degene aan wie het goed wordt geleverd of de dienst wordt verstrekt, of van een derde (artikel 26 van het BTW-wetboek).

Dat bedrag omvat de subsidies die rechtstreeks met de prijs van die handelingen verband houden (artikel 26 van het BTW-wetboek).

Dat bedrag omvat niet :

1° de sommen die als disconto van de prijs mogen worden afgetrokken;

2° de prijsverminderingen die door de leverancier aan de medecontractant toegekend worden en die door deze laatste zijn verkregen op het tijdstip waarop de belasting verschuldigd wordt;

3° de interesten wegens te late betaling;

4° de kosten voor gewone en gebruikelijke verpakkingsmiddelen, indien de leverancier instemt met de terugbetaling ervan wanneer die verpakkingsmiddelen worden teruggezonden;

5° de sommen voorgeschoten door de leverancier of de dienstverrichter voor uitgaven die hij ten name en voor rekening van zijn medecontractant heeft gedaan;

6° de belasting over de toegevoegde waarde zelf (artikel 28 van het BTW-wetboek).

De omzet is dus het totale bedrag zonder BTW van de uitgaande verrichtingen, uitgevoerd voor, gefactureerd aan of geïnd bij derden, daarbij buiten beschouwing gelaten of die verrichtingen daadwerkelijk aan de betaling van BTW onderworpen zijn of daarvan vrijgesteld zijn (22).

De opbrengst van internationale verrichtingen moet worden uitgesloten uit de omzet in de zin van dit voorstel (en dus uit de grondslag voor de sociale premie). Het bedrag van die verrichtingen is immers vrijgesteld van BTW, maar wordt in aanmerking genomen bij de bepaling van de totale omzet die bij de administratie der belastingen wordt aangegeven (23). Een andere werkwijze zou neerkomen op het vervalsen van de mededinging, die door de richtlijnen van de Europese Unie wordt beschermd.

Voor de verenigingen zonder winstoogmerk en andere dergelijke verenigingsvormen wordt de omzet op dezelfde manier bepaald wanneer zij tegen betaling goederen leveren en diensten verstrekken die onder de toepassing van de BTW vallen. In de andere gevallen dekt dat begrip het geheel van de geïnde

(22) Zie NIS, Statistisch Tijdschrift, nr 6/1976 : *Omzet van de ondernemingen en hun aankopen van investeringsgoederen sinds 1 januari 1971*, op grond van de aangiften inzake de belasting over de toegevoegde waarde.

(23) Zie het model van BTW-aangifte, kader III, vakken 46 en 47; *Toelichting bij de opstelling van de maandelijkse en driemaandelijkse BTW-aangiftes*, ministerie van Financiën, januari 1993, blz. 17-18.

3) *La contribution sociale*

est une cotisation sociale dont le montant est calculé en pourcentage du chiffre d'affaires au sens où le Code de la taxe sur la valeur ajoutée entend cette notion.

Le chiffre d'affaires comprend tout ce qui constitue la contrepartie obtenue ou à obtenir par le fournisseur du bien ou par le prestataire du service de la part de celui à qui le bien ou le service est fourni, ou d'un tiers (article 26 du Code de la TVA).

Ce montant comprend les subventions directement liées au prix de ces opérations (article 26 du Code de la TVA).

Il ne comprend pas :

1° les sommes qui sont déductibles du prix à titre d'escompte;

2° les rabais de prix consentis par le fournisseur à son cocontractant et acquis à ce dernier au moment où la taxe devient exigible;

3° les intérêts dus en raison d'un paiement tardif;

4° les frais portés en compte pour les emballages ordinaires et usuels que le fournisseur consent à rembourser à l'acquéreur en cas de renvoi de ces emballages;

5° les sommes avancées par le fournisseur d'un bien ou d'un service pour des dépenses qu'il a engagées au nom et pour le compte de son cocontractant;

6° la taxe sur la valeur ajoutée elle-même (article 28 du Code de la TVA).

Le chiffre d'affaires représente donc le total du montant hors TVA des opérations de sortie effectuées, facturées ou encaissées auprès de tiers, que ces opérations soient effectivement soumises au paiement de la TVA ou exonérées (22).

Le fruit des opérations internationales est cependant à exclure du chiffre d'affaires au sens de la présente proposition (et donc de l'assiette de la contribution sociale). Le montant de ces opérations est en effet exempté de la TVA mais est pris en compte dans la détermination du chiffre d'affaires global déclaré à l'administration fiscale (23). Procéder autrement reviendrait à fausser la concurrence protégée par les Directives de l'Union européenne.

Pour les associations sans but lucratif et les formes de groupement similaires, le chiffre d'affaires répond à la même définition lorsque celles-ci fournissent contre paiement des biens et des services qui rentrent dans le champ d'application de la TVA. Dans les autres cas, cette notion couvre l'ensemble

(22) Voir INS, Bulletin de Statistique, n° 6/1976 : *Le chiffre d'affaires des entreprises et leurs achats de biens d'investissement depuis le 1er janvier 1971*, sur base des déclarations à la taxe sur la valeur ajoutée.

(23) Voir le modèle de déclaration à la TVA, cadre III, grilles 46 et 47; *Notice explicative pour la rédaction des déclarations mensuelles et trimestrielles à la TVA*, Ministère des Finances, janvier 1993, pp. 17-18.

ontvangsten (exploitatie-opbrengsten), met inbegrip van de subsidies (24).

De omzet van de openbare instellingen die in de handelssector goederen leveren en diensten verrichten, stemt overeen met de definitie van het BTW-wetboek (25). Zo niet, dan wordt met dat begrip het geheel van de geïnde ontvangsten bedoeld, met inbegrip van de subsidies.

Het begrip sociale verzekeringspremie verwijst dus naar bekende begrippen uit het fiscaal recht en het boekhoudrecht, waarin geen wijzigingen worden aangebracht.

4) *Het bedrag van de sociale premie zal gering zijn en worden gespreid over een groot aantal gebruikers van de artistieke produktie*

Uit een actuarieel onderzoek van het DULBEA (Departement toegepaste economie van de ULB) dat in augustus 1992 is afgesloten, blijkt dat een totaal percentage van ongeveer 0,2 % (2 per duizend) van de omzet van de potentiële premieplichtigen moet volstaan voor de financiering van het equivalent van de algemene werkgeversbijdrage aan de RSZ (zijnde 2,3 miljard frank), berekend op grond van 8 737 kunstenaars (die op dit ogenblik bezoldigd of zelfstandig aan het werk zijn) en een gemiddeld jaarinkomen van 700 000 frank (26).

Daar moet nog een bedrag worden aan toegevoegd dat bestemd is voor de betaling van de verzekeringspremies voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg van en naar het werk. Daardoor zou het totaal tarief van de sociale premie stijgen tot 0,3 % (3 per duizend).

Bijgevolg zullen een aantal traditionele werkgevers van kunstenaars (vooral de werkgevers van podiumkunstenaars) hun sociale lasten op tweeërlei

(24) Het gaat hierbij vooral om vzw's met activiteiten die (onder bepaalde voorwaarden) van BTW zijn vrijgesteld en die worden opgesomd in artikel 44 van het Wetboek : dienstverrichtingen in verband met onderwijs, uitlening van boeken, tijdschriften, platen, dia's, enz.; organisatie van toneel-, ballet- of filmvoorstellingen enz.

(25) Artikel 6 van het BTW-wetboek en koninklijk besluit nr 26 van 2 december 1970 met betrekking tot het onderwerpen van de openbare instellingen aan de belasting over de toegevoegde waarde.

(26) Het onderzoek van het DULBEA is gepubliceerd als bijlage bij het eindverslag van de werkzaamheden van de Ronde-tafelbesprekingen *« Een statuut voor de kunstenaars, Praktische oplossingen inzake sociale zekerheid en fiscaliteit van de kunstenaars »*, CERP en Franse Gemeenschap van België, Algemene Directie voor Cultuur en Communicatie, september 1993. Het zou als bijlage bij ieder wetsvoorstel moeten worden gevoegd. Het onderzoek van het DULBEA nam als berekeningsbasis de omzet in de zin van de boekhoudwet : het cijfer dat bij de Balanscentrale wordt aangegeven door grote ondernemingen en een aantal middelgrote ondernemingen. Wanneer dezelfde werkwijze zou worden toegepast op de omzet die wordt aangegeven bij de BTW-administratie, kan een nog nauwkeuriger resultaat worden bereikt (de klassering van de ondernemingen is beter uitgewerkt) en zal tevens een hogere totale omzet uit de bus komen : de BTW-administratie ontvangt immers 500 000 aangiften per jaar (met inbegrip van de aangiften van kleine ondernemingen en natuurlijke personen), terwijl de Balanscentrale er — in theorie —177 000 ontvangt (ondernemingen die onderworpen zijn aan de verplichte openbaarmaking van hun jaarrekening).

des recettes encaissées (produits d'exploitation) y compris les subsides (24).

Le chiffre d'affaires des organismes publics dont les activités rentrent dans le domaine de la production de biens et services marchands répond à la définition du Code de la TVA (25). Sinon, cette notion couvre l'ensemble des recettes encaissées y compris les subsides.

La notion de contribution sociale renvoie donc à des notions connues de droit fiscal et de droit comptable qui ne sont pas modifiées.

4) *Le montant de la contribution sociale sera modique et étalé sur un grand nombre d'utilisateurs de la production artistique*

Une étude actuarielle du DULBEA (Département de l'ULB en Economie appliquée), terminée en août 1992, a conclu qu'un taux global proche de 0,2 % (2 pour mille) du chiffre d'affaires des contributaires potentiels permettra de financer l'équivalent de la cotisation patronale générale à l'ONSS (soit 2 milliards 300 millions de francs) compte tenu de 8 737 artistes (actuellement salariés et indépendants) et d'un revenu annuel moyen de 700 000 francs (26).

Il y a lieu d'y ajouter un montant consacré aux primes d'assurance contre les accidents du travail et sur le chemin du travail. Ceci porterait la contribution sociale à un taux total de 0,3 % (3 pour mille).

Par conséquent, un certain nombre d'employeurs traditionnels d'artistes (les employeurs d'artistes de spectacle essentiellement) verront leurs charges so-

(24) Il s'agira, pour l'essentiel, d'ASBL qui ont des activités exemptées de la TVA (à certaines conditions) énumérées à l'article 44 du Code : prestations de service ayant pour objet l'enseignement; locations de livres, périodiques, disques, diapositives, etc.; organisation de représentations théâtrales, chorégraphiques, cinématographiques, etc.

(25) Article 6 du Code de la TVA et arrêté royal n° 26 du 2 décembre 1970 relatif à l'assujettissement des organismes publics à la taxe sur la valeur ajoutée.

(26) L'étude du DULBEA a été publiée en annexe du rapport final des travaux de la table ronde *« Un statut pour les artistes, solutions concrètes pour la sécurité sociale et la fiscalité des artistes »*, CERP et Communauté française de Belgique, Direction générale de la Culture et de la Communication, septembre 1993. Elle devrait être annexée à toute proposition adressée au législateur, elle est reprise ci-après en Annexe 5. L'étude du DULBEA a pris comme base de calcul le chiffre d'affaires au sens de la loi comptable, chiffre déclaré à la Centrale des Bilans par de grandes entreprises et une partie des moyennes entreprises. Le même travail portant sur le chiffre d'affaires connu de l'administration de la TVA devrait conduire à des résultats plus fins (classement plus élaboré des catégories d'entreprises) et à tenir compte d'un montant total plus élevé du chiffre d'affaires : en effet, l'administration de la TVA reçoit 500 000 déclarations par an (y compris de petites entreprises et de personnes physiques), là où la centrale des bilans en reçoit — théoriquement — 177 000 (entreprises soumises aux comptes annuels).

manier zien verminderen : de tarieven zullen niet alleen lager liggen, maar bovendien houdt de sociale premie op de omzet rekening met het relatieve succes van hun produkties of spektakels. Die regeling heeft geen negatieve invloed op de werkgelegenheid of het creëren van werken, integendeel zelfs. Zo zal een schouwburg niet méér sociale bijdragen moeten betalen wanneer méér kunstenaars, decorbouwers enz. worden aangeworven. Het zal sociale premies betalen naar gelang van de grootte van de inkomsten of van de omzet.

Degenen die wél zullen moeten betalen zijn de ondernemingen en de personen die tot op heden niet bijdroegen aan de sociale bescherming van de kunstenaars, hoewel zij rechtstreeks of onrechtstreeks profiteerden van de produktie van kunstwerken : niet alleen de galerijen voor plastische kunst, maar ook alle handelsruimten die muziek, decoratie-elementen, werken van plastische kunst, foto's, enz. gebruiken om klanten te lokken. Is het wel billijk dat die handelsondernemingen geen bijdrage betalen, rekening houdend met de enorme toename van dat gebruik, soms zelfs op industriële schaal ? De te betalen premie zal trouwens gering zijn en bovendien variëren naar gelang van het succes van de onderneming.

5) *Nadere bijzonderheden in verband met de sociale premie op de omzet*

Er wordt geen verband gelegd tussen het gebruik van het werk van een bepaalde kunstenaar en het bedrag of de bestemming van de sociale premie. Wanneer een warenhuis of een metrostation bijvoorbeeld tien keer op één dag een plaat van dezelfde kunstenaar laat afdraaien, zal dat geen gevolgen hebben voor de sociale bijdrage ten gunste van die kunstenaar. De metromaatschappij betaalt een premie op haar totale jaarlijkse omzet. De kunstenaar van zijn kant betaalt persoonlijke bijdragen op grond van de inkomsten uit zijn kunstwerken : in die zin zal het bedrag van zijn bijdragen wel beïnvloed worden door zijn succes.

Het probleem dat daarbij rijst, is dat moet worden bepaald vanaf welk gebruiksniveau de potentiële premieplichtigen zullen moeten betalen.

Voor de rechtstreekse gebruikers en distributeurs van geproduceerde kunstwerken (organisatoren van spektakels, platenhuizen, filmproducers, galeriehouders, reclame-agentschappen, enz.) is het gebruik rechtstreeks en regelmatig. Zij moeten altijd bijdragen. Voor andere gebruikers (cafés, restaurants, warenhuizen, textiel- en modebedrijven, ...) kan moeilijk worden bepaald vanaf welk moment zij een premie moeten betalen. Men moet evenwel altijd voor ogen houden dat de wijze waarop de artistieke creatie en vertolking wordt gebruikt, kan variëren : zo kan een café aan de kust alleen tijdens de zomer twee of drie concerten organiseren, maar de rest van de tijd sfeermuziek spelen. In dat geval moet dat café een sociale premie betalen op grond van zijn jaarlijkse omzet (die trouwens goeddeels afhankelijk is van

ciales allégées de deux manières : en termes de taux mais aussi parce que la contribution sociale sur le chiffre d'affaires tiendra compte du succès relatif de leurs productions ou spectacles. Ce système ne pénalisera pas l'emploi et la création, au contraire. Ainsi, un théâtre ne payera pas plus de cotisations sociales s'il engage plus d'acteurs, de décorateurs, etc. Il payera des contributions sociales en fonction de l'importance de ses recettes ou de son chiffre d'affaires.

Se verront, par contre, tenus à paiement des entreprises et personnes qui jusqu'à présent ne contribuaient en rien à la protection sociale des artistes bien qu'elles profitent directement ou indirectement de la production artistique : ainsi les galeries d'art plastique mais aussi tous les lieux commerciaux qui utilisent musique, éléments de décoration, oeuvres d'art plastique, photographie, etc. pour attirer le client. Mais cette non-contribution était-elle équitable, surtout compte tenu de l'explosion de cette utilisation, à une échelle industrielle parfois ? Par ailleurs, la contribution instaurée sera modique et proportionnelle, elle aussi, au succès de l'entreprise.

5) *Les modalités de la contribution sociale sur chiffre d'affaires*

Il n'y aura pas de lien entre l'utilisation de l'oeuvre de tel ou tel artiste en particulier et le montant ou l'affectation de la contribution sociale. Ainsi, si un grand magasin ou une société de métro joue 10 fois dans la même journée un disque du même artiste, cela n'aura pas de conséquence en termes de contribution sociale pour cet artiste en particulier. La société de métro payera une contribution sur son chiffre d'affaires annuel global. L'artiste, de son côté, payera ses cotisations personnelles sur base de ses revenus artistiques : en ce sens, le montant de ses cotisations sera influencé par son succès.

La question s'est posée de savoir à partir de quel niveau d'utilisation les contributaires sociaux potentiels seraient astreints au paiement.

Pour les utilisateurs et diffuseurs directs de la production artistique (organisateurs de spectacles, maisons de disques, producteurs de cinéma, galéristes, agences de publicité, etc.), l'utilisation est directe et régulière. Ceux-ci seront toujours contributaires. Pour d'autres (cafés, restaurants, grands magasins, groupes textiles et de mode, ...), le moment à partir duquel la contribution sociale est due peut être plus difficile à déterminer. Cependant, il faut toujours avoir à l'esprit que les modes d'utilisation de la création et de l'interprétation artistiques peuvent varier : ainsi, un café de la côte peut organiser deux ou trois concerts en été seulement mais également diffuser de la musique d'ambiance le reste du temps. Dans ce cas, il sera tenu au paiement d'une contribution sociale calculée sur base de son chiffre d'affaires annuel

het hoogseizoen). Ook een warenhuisketen doet voortdurend en op verschillende wijzen een beroep op het werk van kunstenaars (decoratie, design, foto's, reclamefolders, sfeermuziek).

De Ronde-tafel heeft overwogen om verschillende premiepercentages in te stellen :

1° naar gelang van de premieplichtigen, wanneer zij :

— beroepshalve en in hoofdzaak artistieke creaties en vertolkingen exploiteren;

— beroepshalve en als bijzaak artistieke creaties en vertolkingen exploiteren;

— er gewoonlijk (niet toevallig) gebruik van maken;

2° naar gelang van de verschillende niveaus van de omzet van de premieplichtigen;

3° naar gelang van de activiteitensector.

Sinds de Ronde-tafel zijn de opvattingen daaromtrent enigszins aangescherpt en anders gestructureerd.

Alleen het professionele gebruik wordt nu geregeld, niet het privé-gebruik. Professioneel gebruik van een artistieke creatie of een vertolking is het gebruik in het kader van een beroep, dat wil zeggen in het kader van een werkzaamheid waaruit inkomsten voortkomen in de zin van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen (artikel 20, 1°, van het WIB, dat artikel 23 van het WIB 1992 (personenbelasting) is geworden, artikel 94 van het WIB waarvan het gedeelte dat ons aanbelangt artikel 2, § 2, van het WIB 1992 is geworden (vennootschapsbelasting in de ruime zin). De exploitatie in de zin van artikel 2, § 2, van het WIB kan zowel betrekking hebben op een industriële onderneming of een handelsonderneming als op een landbouwbedrijf. Ook andere activiteiten van winstgevende aard worden bedoeld, alsmede werkzaamheden zonder winstoogmerk, maar van winstgevende aard. Voor al die begrippen wordt verwezen naar de fiscale rechtspraak. In de fiscale rechtspraak is ook al geprobeerd een onderscheid te maken tussen een winstgevende werkzaamheid, gelegenheidsspeculatie en het gewone beheer van het

(qui est d'ailleurs largement tributaire de la bonne saison). De même, une chaîne de grands magasins utilise de manière constante et de différentes façons la production artistique (décoration, design, photographies, dépliants publicitaires, musique d'ambiance).

La « table ronde » avait envisagé la possibilité de différents taux de contribution :

1° selon que les contributaires :

— exploitent professionnellement et principalement des créations et interprétations artistiques;

— exploitent professionnellement et accessoirement celles-ci;

— les utilisent de façon habituelle (non occasionnelle);

2° suivant les différents niveaux de chiffre d'affaires des contributaires sociaux;

3° suivant les secteurs d'activités.

La réflexion a depuis été affinée et structurée de manière quelque peu différente.

Seule l'utilisation professionnelle est visée et non l'usage privé. L'utilisation professionnelle d'une oeuvre ou d'une interprétation artistique est celle qui se situe dans un cadre professionnel, c'est-à-dire dans le cadre d'une occupation destinée à produire des revenus au sens du Code des Impôts sur les Revenus (article 20, 1°, du CIR devenu article 23 du CIR 1992 pour les personnes physiques, article 94 ancien du CIR, repris pour ce qui nous intéresse à l'article 2, § 2, du CIR 1992 pour l'impôts des sociétés au sens large). L'exploitation au sens de l'article 2, § 2, du CIR peut concerner une entreprise commerciale, industrielle ou agricole, peu importe. Sont également considérées d'autres opérations de caractère lucratif ou encore des occupations sans but lucratif mais à caractère lucratif. Pour toutes ces notions, il est renvoyé à la jurisprudence fiscale. Celle-ci a aussi essayé de faire la part entre l'occupation lucrative, la spéculation occasionnelle et la simple gestion du patrimoine privé. Différents critères entrent en ligne de compte à cet égard, parmi lesquels la contiguïté avec la profession, les méthodes employées, le court laps

privévermogen. Hierbij moet met verschillende criteria rekening worden gehouden, waaronder het enge verband met het beroep, de gebruikte methoden, de korte tijdspanne tussen aankoop en wederverkoop of, meer algemeen, de frequentie van de verrichtingen [27].

Er moet derhalve rekening worden gehouden met een criterium betreffende de gewoonte, de herhaling, om de verrichtingen te omschrijven die onderling voldoende verband moeten houden om als winstgevend te kunnen worden beschouwd. De verwijzing naar een *winstgevende bezigheid* of naar een bezigheid van *winstgevende aard* in de zin van de fiscale rechtspraak is hier dus het meest geschikt. Het criterium betreffende de gewoonte als dusdanig past daarentegen beter voor het bepalen van het moment waarop iemand die als bijzaak en onrechtstreeks een beroep doet op de artistieke creatie en vertolking, bijdrageplichtig wordt of blijft.

De voorgestelde regeling is dus als volgt :

1° Het criterium betreffende het gebruik is zeer ruim : ieder rechtstreeks of onrechtstreeks gebruik, hoofdzakelijk of als bijzaak, in het kader van het beroep, van werkzaamheden van winstgevende aard of van een bezigheid van winstgevende aard.

Er zijn verschillende mogelijkheden inzake het gebruik van artistieke creaties en vertolkingen :

— hoofdzakelijk of als bijzaak;
— rechtstreeks of onrechtstreeks;
— toevallig of niet.

Die verschillende mogelijkheden kunnen tegelijk voorkomen. In artikel 10 van dit voorstel worden de verschillende situaties nader omschreven en in de commentaar worden ze nauwkeurig toegelicht.

In de hierna volgende punten 2° en 3° wordt de voorgestelde regeling in grote trekken geschetst.

Het 4° behandelt de premieplichtigen uit de overheidssector en het 5° de kunstenaar die voor eigen rekening produceert.

2° Er wordt een onderscheid ingevoerd tussen hoofdzakelijk gebruik (platenhuizen, reklamebureaus, ...) en gebruik als bijzaak (gewone cafés en restaurants, metro, KMO's die reklame maken, ...).

(1) De hoofdzakelijke gebruiker moet altijd de sociale verzekeringspremie betalen op zijn jaarlijkse omzet, zelfs als het slechts om een onrechtstreeks

[27] Voor zover ze particulieren betreft, heeft die rechtspraak vooral betrekking op onroerende verrichtingen, aangezien onroerende goederen een normale belegging zijn in een gezinsvermogen, ze de particulieren de gelegenheid bieden terreinen te exploiteren, met name naar aanleiding van verkavelingen, en de grondstof zelf zijn voor de vastgoedhandelaars die binnen hun beroepssfeer optreden. Die rechtspraak zou vrij makkelijk kunnen worden toegepast op de verkoop van kunstwerken. Zie P. Coppens, en A. Bailleux, *Droit fiscal, tome 1, L'impôt des personnes physiques, Précis de la Faculté de Droit de l'Université Catholique de Louvain*, Brussel, Larcier, 2e uitgave, 1992, blz. 263-267; Tiberghien, Handboek voor fiscaal recht, Kluwer, 1991, blz. 1001-1002; J. Malherbe en J. Thilmany, *Droit fiscal, Impôt sur les revenus, Volume 3, Impôt des sociétés et des personnes morales*, UCL, 1992; Com. I.B., nr 94/13.

de temps entre l'acquisition et la revente ou, plus généralement, la fréquence des opérations [27].

Un critère d'habitude, de répétition, entre donc en ligne de compte pour cerner des opérations suffisamment liées entre elles pour être considérées comme lucratives. Le renvoi ici à *l'occupation lucrative* ou à *caractère lucratif* au sens de la jurisprudence fiscale paraît donc le plus à propos. Ce critère d'habitude en tant que tel servira par contre à mieux cerner à partir de quand quelqu'un qui fait appel accessoirement et indirectement à la création ou à l'interprétation artistique devient ou reste contributaire.

Le système proposé est donc le suivant :

1° Le critère d'utilisation sera très large : toute utilisation directe ou indirecte, principale ou accessoire dans un cadre professionnel, dans le cadre d'opérations de caractère lucratif ou dans le cadre d'une occupation à caractère lucratif.

Différentes utilisations des créations et interprétations artistiques sont possibles :

— à titre principal ou à titre accessoire;
— directement ou indirectement;
— occasionnellement ou non.

Ces diverses modalités peuvent se cumuler. Les dispositions de l'article 10 de la présente proposition explicitent les différentes situations et son commentaire en fournit des illustrations précises.

Dans les points 2° à 3° ci-après, nous présentons de façon générale le système retenu.

Le point 4° s'attachera aux contributaires du secteur public et le point 5° à l'artiste qui s'autoproduit.

2° Une distinction est introduite entre utilisation à titre principal (maisons de disques, agences de publicité, ...) et utilisation à titre accessoire (cafés et restaurants ordinaires, métro, PME qui fait appel à la publicité, ...).

(1) L'utilisateur à titre principal sera toujours tenu au paiement de la contribution sociale sur son chiffre d'affaires annuel même si cette utilisation est

[27] En ce qui concerne les particuliers, cette jurisprudence a surtout trait aux opérations immobilières car les immeubles sont à la fois le placement normal dans les patrimoines des familles, l'occasion pour des particuliers de mise en valeur notamment dans des lotissements et la matière première même des marchands de biens qui agissent dans leur sphère professionnelle. On pourrait assez aisément la transposer en matière de vente d'oeuvres d'art. Voir P. Coppens et A. Bailleux, *Droit fiscal, tome 1, L'impôt des personnes physiques, Précis de la Faculté de Droit de l'Université Catholique de Louvain*, Bruxelles, Larcier, 2e édition, 1992, pp. 263-267; Tiberghien, Manuel de droit fiscal, Kluwer, 1991, pp. 1001-1002; J. Malherbe et J. Thilmany, *Droit fiscal, Impôt sur les revenus, Volume 3, Impôt des sociétés et des personnes morales*, U.C.L., 1992; Com. I.R., n° 94/13.

gebruik gaat (bijvoorbeeld een videotheek of een boekhandel die op grote schaal verspreide artistieke « produkten » verkoopt of verhuurt).

(2) Voor gebruikers als bijzaak geldt een andere regeling :

— ofwel genieten ze vrijstelling wanneer hun jaaromzet 3 miljoen frank niet overschrijdt;

— ofwel wordt hun premie berekend op grond van de inkomsten die ze boekten of de uitgaven die ze deden bij het occasionele gebruik van het kunstwerk of de vertolking ervan (die grondslag vervangt de jaaromzet).

3° Voorts wordt een onderscheid ingevoerd tussen *rechtstreeks* en *onrechtstreeks gebruik*.

(1) *De rechtstreekse gebruikers* (onder wie de werkgevers in de zin van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, alsmede de organisatoren van spektakels) *zijn altijd onderworpen aan de betaling van de sociale premie*. Deze zal echter, naar gelang van het geval, berekend worden op grond van de jaaromzet of van de inkomsten die naar aanleiding van de georganiseerde kunstactiviteit werden geboekt of, bij gebreke van inkomsten, op grond van de uitgaven die door die activiteit werden meegebracht. Zelfs degenen die bij gelegenheid en als bijzaak, maar rechtstreeks een beroep doen op een kunstenaar, zijn in ieder geval bijdrageplichtig : bijvoorbeeld een café of een restaurant dat uitzonderlijk voor een avond een beroep doet op een groep muzikanten. De bijdrage zal naargelang van het geval (zoals blijkt uit de voorbeelden die men vindt in de tabel in bijlage) berekend worden op basis van hetzij de jaaromzet, hetzij het budget uitgetrokken voor een gelegenheidsactiviteit. Het bestaan van een sociale bijdrage waarvan de basis is aangepast, is als volgt te verklaren :

het is essentieel dat, al was het maar het equivalent van de arbeidsongevallenverzekering wordt gefinancierd. Het percentage van de algemene sociale werkgeversbijdragen dat thans aan het Fonds voor Arbeidsongevallen wordt toegekend (0,3 %), vertegenwoordigt slechts een kleine bijdrage aan de algemene opdracht van het Fonds voor Arbeidsongevallen (met inbegrip van de opdracht als waarborgfonds wanneer de werkgever geen verzekering heeft afgesloten). In de vergoedingsregeling voor de gevolgen van arbeidsongevallen worden de uitkeringen, rentes en zorgverstrekkingen mogelijk gemaakt door een sociale verzekeringspremie die afzonderlijk aan een privéverzekeraar wordt betaald volgens de beoordeling van het risico dat de verzekerde activiteit inhoudt. Het onderhavige voorstel maakt van het Fonds voor Arbeidsongevallen de verzekeraar van de kunstenaars (zoals het ook al de verzekeraar van de zeevarenden is) : het voorstel moet dus het equivalent van een verzekeringspremie bepalen, die eveneens berekend kan worden, hetzij op de omzet van natuurlijke personen en rechtspersonen die een beroep doen op het werk van kunstenaars hetzij op de inkomsten of, bij gebreke van inkomsten, op de uitgaven die door de activiteit worden meegebracht. Het

indirecte (par exemple, une vidéothèque ou une librairie qui vend ou loue des « produits » artistiques diffusés à un grand nombre d'exemplaires).

(2) Les utilisateurs à titre accessoire bénéficient d'un sort différent :

— soit d'une exonération lorsque leur chiffre d'affaires annuel n'atteint pas 3 millions de francs;

— soit d'un calcul sur base de la recette ou de la dépense réalisée lors de l'utilisation occasionnelle de l'œuvre ou de l'interprétation artistique (cette assiette remplaçant le chiffre d'affaires annuel).

3° Une distinction est également introduite entre *utilisation directe* et *indirecte*.

(1) *Les utilisateurs directs* (parmi lesquels les employeurs au sens de la loi du 3 juillet 1978 sur les contrats de travail et les organisateurs de spectacles) seront, eux, *toujours assujettis à la contribution sociale*. Toutefois, celle-ci sera, selon les cas, calculée sur base du chiffre d'affaires annuel ou sur base de la recette gagnée à l'occasion de l'activité artistique organisée ou encore, à défaut de recette, sur la dépense que cette activité a entraînée. Les utilisateurs qui engagent occasionnellement et accessoirement mais directement un artiste devront donc, en tout état de cause, payer la contribution sociale : par exemple, le bistrot ou le restaurant qui exceptionnellement fait appel un soir à un groupe de musiciens. La base de calcul de la contribution sera, selon le cas (comme le montrent les exemples repris en tableau annexe) soit le chiffre d'affaires annuel soit le budget consacré à l'activité occasionnelle. L'explication de l'existence d'une contribution sociale sur une base adaptée est la suivante :

il est essentiel de financer ne fut-ce que l'équivalent de l'assurance contre les accidents du travail. Le pourcentage des cotisations sociales patronales générales actuellement attribué au Fonds des accidents du travail (0,3 %) ne représente qu'une petite contribution à la mission générale du FAT (y compris sa mission de fonds de garantie en cas de défaut d'assurance de l'employeur). Dans le système d'indemnisation des suites d'accident du travail, les allocations, rentes et soins sont assurés par une prime d'assurance payée distinctement à un assureur privé en fonction de l'évaluation du risque que comporte l'activité assurée. La présente proposition fait du Fonds des accidents du travail l'assureur des artistes (comme il est déjà celui des marins) : elle doit donc prévoir l'équivalent d'une prime d'assurance qui peut également être calculée soit sur le chiffre d'affaires des personnes physiques et morales qui utilisent la production artistique, soit sur la recette, ou à défaut, la dépense occasionnée par l'activité. Il serait contraire à la logique de l'assurance que des utilisateurs directs d'artistes soient dispensés de l'équivalent de la prime d' assurance, parce que leur chiffre d'affaires se situe en-dessous d'un certain seuil ou parce que l'engagement est tout à fait exceptionnel. Le com-

zou tegen de logica van de verzekering ingaan dat rechtstreekse gebruikers van het werk van kunstenaars worden vrijgesteld van de betaling van het equivalent van de verzekeringspremie omdat hun omzet onder een bepaald minimumbedrag ligt of omdat de indienstneming heel uitzonderlijk is. De handelaar die of het café dat een groep van muzikanten inhuurt voor een avond, zal dus ten minste een sociale verzekeringspremie betalen die berekend wordt op de ontvangsten van die avond. Dat zal zich echter maar heel zelden voordoen : er zijn immers niet veel cafés die gedurende de rest van het jaar niet onrechtstreeks op een of andere manier een beroep doen op het werk van kunstenaars. En in dat geval wordt de bijdrage berekend op de jaaromzet (zie *infra* (2)). Er kan nog een tweede voorbeeld worden aangehaald, dat van een KMO die, uitzonderlijk, een groep muzikanten in dienst neemt om haar klanten in de streek een feest aan te bieden. Om ook in dat geval het evenredigheidsbeginsel in acht te nemen, zal de sociale verzekeringspremie dan berekend worden niet op de jaaromzet, maar op de door die activiteit opgeleverde ontvangsten (of, bij gebreke van ontvangsten omdat er bijvoorbeeld geen entreeprijs werd gevraagd, op de uitgaven die door die activiteit zijn meegebracht). Die afwijkende regeling is van toepassing zo lang het gebruik van het kunstwerk of de vertolking ervan toevallig blijft. Wanneer een en ander zich in een korte tijdspanne herhaalt, mag worden aangenomen dat de KMO de hoop koestert dat haar omzet daardoor gunstig zal worden beïnvloed en dan wordt ze premieplichtig. De tijdspanne waaraan wordt gedacht, bedraagt ten hoogste twee jaar, maar volgens de gebruiken en de marketingonderzoeken betreffende bepaalde produkten kan die variëren (de fiscale rechtspraak geeft daaromtrent aanwijzingen). Daarbij doe het er niet toe of de tak van de kunst waartoe men zich wendt (muziek, toneel, grafische kunst ...), varieert.

(2) *Onrechtstreekse gebruikers* kunnen zelf hoofdzakelijk (videotheken ...) of als bijzaak een beroep doen op artistieke schepping of vertolking. Wanneer dat als bijzaak gebeurt, kan het voortdurend, gewoonlijk, herhaaldelijk of integendeel occasioneel zijn :

— wanneer het onrechtstreeks gebruik als bijzaak voortdurend, gewoonlijk of herhaaldelijk plaatsheeft, wordt de sociale verzekeringspremie berekend op de jaaromzet. Inzake jaaromzet wordt evenwel een drempel ingevoerd waaronder de premieplichtige die de creatie en de vertolking van kunstwerken als bijzaak en indirect gebruikt, maar alleen hij, voor het betrokken jaar wordt vrijgesteld (zie *infra*, punt 7 (2), het voorstel om die drempel op 3 miljoen frank vast te stellen). Om aanspraak te kunnen maken op de door die drempel geboden vrijstelling moeten de betrokkenen aan het criterium van het gebruik als bijzaak en aan het criterium van onrechtstreeks gebruik voldoen. Cafés, restaurants en kleinhandelszaken die opgenomen muziek ten gehore brengen, vallen daaronder;

merçant ou le café qui engage un groupe de musiciens pour un soir payera donc au moins une contribution sociale calculée sur la recette de cette soirée. Cette situation sera cependant très exceptionnelle : rare est en effet le café qui n'utilise à aucun autre titre des productions artistiques de manière indirecte le reste de l'année. Or, dans ce cas, la contribution est calculée sur base du chiffre d'affaires annuel (voir *infra* (2)). Un second exemple peut être avancé, tel celui d'une PME qui engage exceptionnellement un groupe de musiciens pour offrir une fête à sa clientèle dans la région. Afin de respecter ici aussi un principe de proportionnalité, l'assiette de la contribution sociale sera, dans ce cas, non pas le chiffre d'affaires annuel mais la recette de l'activité (ou encore le montant des frais qu'elle a occasionné, à défaut de droit d'entrée ou d'une autre recette). Ce régime dérogatoire s'applique tant que l'utilisation de l'œuvre ou de l'interprétation artistique reste occasionnelle. Si cette utilisation se répète dans un laps de temps rapproché, l'on peut considérer que la PME espère voir son chiffre d'affaires positivement influencé et elle deviendra contributaire social. Le laps de temps auquel l'on songe serait de deux ans maximum mais cela peut varier en fait selon les usages, les pratiques ou les études de marketing relatives à certains produits (des indications sont données par la jurisprudence fiscale). Peu importe si la discipline artistique à laquelle on fait appel varie (musique, théâtre, dessins, ...).

(2) *Les utilisateurs indirects* peuvent eux-même faire appel à la création ou à l'interprétation artistique de manière principale (vidéothèque, ...) ou accessoire. Lorsque l'utilisation est accessoire, elle peut encore être continue, habituelle, répétée ou, au contraire, occasionnelle :

— lorsque l'utilisation indirecte et accessoire est continue, habituelle ou répétée, la contribution sociale sera calculée sur le chiffre d'affaires annuel. Cependant, un seuil du chiffre d'affaires est instauré en-dessous duquel le contributaire qui utilise accessoirement et indirectement la création et l'interprétation artistiques et lui seul sera exonéré pour l'année en cause (voir *infra*, point 7 (2), la proposition d'un montant de 3 millions de francs). Pour bénéficier du seuil d'exonération, les critères de l'utilisation accessoire et indirecte sont cumulatifs. Le café, le restaurant, le commerce de détail qui diffusent de la musique enregistrée se trouveront dans ce cas;

— wanneer het onrechtstreeks gebruik als bijzaak occasioneel is, wordt de bijdrage berekend op de ontvangsten die naar aanleiding van dat gebruik zijn verkregen (of, bij gebreke van ontvangsten, op de gedane uitgaven). Dat is bijvoorbeeld het geval van de KMO die een bepaald produkt verkoopt en daarvoor een televisie-reclamespot bestelt waarin een acteur optreedt.

4° Met betrekking tot de *premieplichtige overheden* — overheidsdiensten in de juridische of organieke betekenis — moet tevens een onderscheid worden gemaakt degenen die de artistieke creatie en vertolking als hoofdzaak gebruiken (zoals de openbare radio- en televisieomroepen), de openbare schouwburgen) en degenen die een en ander als bijzaak gebruiken. Die laatste omvatten de diensten waarvan de activiteiten behoren tot de produktie van commerciële goederen en diensten (die algemeen de overheidsbedrijven worden genoemd, bijvoorbeeld in de transportsector).

Degenen die kunstwerken of de vertolking ervan als hoofdzaak exploiteren en degenen wier activiteiten behoren tot de produktie van commerciële goederen en diensten zijn premieplichtig. De scholen en de openbare bibliotheken die een initiatie tot kunst en cultuur verschaffen zonder die te exploiteren, worden daarentegen in principe vrijgesteld, onder dit voorbehoud evenwel dat geen terugkerende betalende activiteiten worden georganiseerd : betaalde privélessen in dans of toneelkunst bijvoorbeeld, muzikale animatie of nog tentoonstellingen met een niet-symbolische toegangsprijs. Zelfs als met de toegangsprijs geen winst kan worden gemaakt, moet in aanmerking worden genomen dat heel wat sectoren van de samenleving ook dankzij het werk van de kunstenaars leven. Derhalve moeten de subsidies bij de geïnde ontvangsten worden geteld voor de berekening van de sociale verzekeringspremie. Ten slotte moet de aandacht ook gaan naar het vaak voorkomende verschijnsel van de diverse overheidsdiensten (ministeries, gemeenten ...) die min of meer geregeld gebruik maken van de creatie of de vertolking van kunstwerken, hetzij rechtstreeks (ontwerpen van een affiche, in dienst nemen van een groep muzikanten), hetzij onrechtstreeks (muziek in de personeelskantine). Ook die diensten zijn premieplichtig, vaak op jaarbasis want het gebruik van kunstwerken is er doorgaans geregeld, maar de grondslag van de sociale verzekeringspremie moet bij koninklijk besluit worden vastgesteld naar gelang van de eigen kenmerken van de begroting van die instellingen. Het is immers ondenkbaar dat bedragen die feitelijk bestemd zijn voor de spoedige betaling van met name sociale uitkeringen, deel zouden uitmaken van de grondslag van de sociale verzekeringspremie (dat is het geval met de OCMW's).

5° Tot slot is bepaald dat de *kunstenaar die zijn eigen werken uitvoert, voortaan onder het algemene stelsel van de sociale zekerheid valt*. Moet hij als kunstenaar of als premieplichtige worden onderworpen ? Wanneer de kunstenaar werkt als natuurlijk

— lorsque l'utilisation indirecte et accessoire est occasionnelle, la contribution sera calculée sur base de la recette gagnée à l'occasion de cette utilisation (ou, à défaut de recette, sur base de la dépense). Ainsi en sera-t-il par la PME qui fait le commerce de n'importe quel produit et qui commande et fait diffuser un spot publicitaire mettant en scène un comédien.

4° Quant aux *contributaires publics* — services publics au sens juridique ou au sens organique —, il faut également distinguer entre ceux qui exploitent la création et l'interprétation artistique à titre principal (telle les radio-télévisions de service public, les théâtres publics) et ceux qui en font un usage accessoire. Parmi ces derniers, se retrouvent ceux dont les activités rentrent dans le domaine de la production de biens et services marchands (ce qu'on appelle généralement des entreprises publiques, par exemple de transport).

Les exploitants à titre principal et ceux dont les activités rentrent dans le domaine de la production de biens et services marchands seront assujettis à la contribution sociale. Par contre, les écoles et les bibliothèques publiques qui initient à l'art et à la culture sans l'exploiter seront exonérées, sous réserve toutefois de la répétition d'activités payantes : cours privés de danse ou d'art dramatique payants par exemple, animations musicales ou encore expositions avec un droit d'entrée non symbolique. Même si le droit d'entrée ne permet pas de bénéfice, il est essentiel de prendre conscience que de nombreux secteurs de la vie sociale vivent aussi grâce à la création artistique. Dans ce cas, les subsides entrent en ligne de compte dans les recettes encaissées pour le calcul de la contribution sociale. Enfin, il faut envisager l'hypothèse fréquente de services publics divers (ministères, communes, ...) qui utilisent avec plus ou moins de régularité la création ou l'interprétation artistique, soit de manière directe (création d'une affiche, engagement d'un groupe de musiciens) soit de manière indirecte (musique diffusée dans le mess du personnel). Ils seront également contributaires, souvent sur une base annuelle car l'utilisation est généralement régulière mais l'assiette de la contribution doit être précisée par arrêté royal en fonction des particularités des budgets de ces organismes. Il est en effet impensable que des sommes qui sont en réalité destinées au paiement rapide de prestations sociales notamment entrent dans l'assiette de la contribution sociale (CPAS).

5° Enfin, il est prévu que *l'artiste qui s'auto-produit sera également rattaché au régime général de la sécurité sociale*. Devra-t-il s'assujettir comme artiste ou comme contributaire social ? Si l'artiste travaille en tant que personne physique, les revenus prove-

persoon, zijn de inkomsten uit de activiteit van creatie of vertolking, maar ook die uit de produktie en de verspreiding uitsluitend onderworpen aan de bijdrage ten laste van de kunstenaar, doordat zijn beroep als kunstenaar, dat de inkomsten uit produktie en verspreiding oplevert, de overhand heeft. Wanneer de kunstenaar voor zijn produktie- en verspreidingsactiviteit een vennootschap of een vereniging met rechtspersoonlijkheid opricht, is hij een persoonlijke bijdrage als kunstenaar verschuldigd op de inkomsten uit zijn artistieke creatie of vertolking, terwijl zijn vennootschap of vereniging die een produktie- of verspreidingsactiviteit uitoefent, de sociale verzekeringspremie moet betalen.

6) *Verantwoording van een sociale verzekeringspremie op de omzet*

De wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers (artikel 23) bepaalt dat het loon geheel of gedeeltelijk kan worden vervangen door een andere basis van berekening op grond van de aangewende produktiefactoren in de onderneming of de resultaten ervan. De minister heeft in verband met het resultatencriterium gepreciseerd dat artikel 23 verwijst naar de geldende regelingen op het stuk van de BTW en dat het bedrijfsresultaat niet mag worden beperkt tot de winst van de onderneming ([28]).

De noodzaak om de grondslag van de sociale bijdragen gedeeltelijk te wijzigen, wordt sinds jaren erkend. Er is aan drie mogelijkheden gedacht : de toegevoegde waarde; de indirecte belastingen, inzonderheid de BTW of de energietaks; de directe personenbelasting. Elk van die grondslagen beantwoordt aan een andere doelstelling. Gedurende de jaren tachtig hebben die verschillende grondslagen een gunstiger evolutie gekend dan de loonmassa, die op dit ogenblik de inningsgrondslag is. Een gedeeltelijke maar toch belangrijke verklaring van dat feit is dat in periodes van onvolledige werkgelegenheid het gemiddelde loon minder sterk aangroeit dan de gemiddelde produktiviteit ([29]). Daaruit volgt dat in die periodes van onvolledige werkgelegenheid de loonmassa minder snel toeneemt dan de toegevoegde waarde ([30]). Er zij trouwens op gewezen dat de ondernemingen met een gerust geweten de sociale zekerheid hebben gebruikt om oudere, dure arbeidskrachten te vervangen door jongere, produktievere en goedkopere arbeidskrachten. Het opvoeren van de produktiviteit is dus gedeeltelijk op kosten van de sociale zekerheid gebeurd ([31]).

([28]) Algemene bespreking in de Kamer, Pasin., 1981, blz. 964.

([29]) Werkgroep belast met de voorbereiding van het debat over de toekomst van de sociale zekerheid na 2003, Stuk nr 1190/1-93/94, blz. 77, eindsynthese door de heer Bogaert.

([30]) *Ibidem.*

([31]) Uiteenzetting van mevrouw B. Cantillon, directeur van het centrum voor sociaal beleid van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen, over de relatie tussen de socio-demografische ontwikkeling en de werking en doelmatigheid van de sociale zekerheid, gehouden voor de parlementaire werkgroep belast met de voorbereiding van het debat over de toekomst van de sociale zekerheid na 2003, voornoemd Stuk, blz. 81.

nant de son activité de création ou d'interprétation mais aussi de production et de diffusion seront assujettis uniquement à la cotisation applicable à l'artiste, par un effet d'attraction de sa profession d'artiste, laquelle englobe les revenus de production et de diffusion. Si l'artiste fonde une société ou une association dotée de la personnalité juridique pour son activité de production et de diffusion, il sera redevable de sa cotisation personnelle d'artiste sur les revenus provenant de sa création ou de son interprétation artistique, tandis que sa société ou son association, qui se livre à une activité de production ou de diffusion, devra payer la contribution sociale.

6) *La légitimité d'une contribution sociale sur chiffre d'affaires*

La loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des salariés (article 23) a prévu la possibilité de remplacer en tout ou en partie le salaire par une autre base de calcul établie à partir des facteurs de production utilisés dans l'entreprise ou de ses résultats. Le ministre a précisé, au sujet du critère de résultat, que l'article 23 se réfère à ce qui vaut en matière de TVA et qu'il n'était pas question de limiter le résultat de l'entreprise au bénéfice de l'entreprise ([28]).

Cela fait en effet des années que l'on est conscient de la nécessité de modifier partiellement la base des cotisations sociales. Trois possibilités surtout ont été envisagées : la valeur ajoutée; les taxes indirectes, en particulier la TVA ou les taxes sur l'énergie; les impôts directs des particuliers. Chacune de ces bases répond à une finalité différente. Pour la période des années 80, l'évolution de ces différentes bases est plus favorable que celle de la masse salariale qui est l'actuelle base de perception. Une explication, partielle mais importante, de ce phénomène, réside dans le fait que pendant les périodes de sous-emploi, la croissance du taux de salaire moyen est inférieur à l'augmentation de la productivité moyenne ([29]). Il en résulte que dans ces périodes de sous-emploi, la masse salariale augmente moins rapidement que la valeur ajoutée ([30]). On observe d'ailleurs que les entreprises se sont servies, la conscience en paix, de la sécurité sociale pour remplacer la main-d'œuvre plus âgée et plus onéreuse par des effectifs plus jeunes, plus productifs et moins onéreux. L'accroissement de la productivité a donc été réalisé en partie à charge de la sécurité sociale ([31]).

([28]) Discussion générale à la Chambre, Pasin., 1981, p. 964.

([29]) Groupe de travail chargé de la préparation du débat sur l'avenir de la sécurité sociale après 2003, Doc. n° 1190/1-93/94, p. 77, synthèse finale de M. Bogaert.

([30]) *Ibidem.*

([31]) Exposé de Madame B. Cantillon, Directrice du Centre de politique sociale des facultés universitaires Sint-Ignatius à Anvers sur la relation entre l'évolution socio-démographique et le fonctionnement ainsi que l'efficacité de la sécurité sociale pour le Groupe de travail parlementaire chargé de la préparation du débat sur l'avenir de la sécurité sociale, Doc. cité, p. 81.

Bij het beraad over de alternatieve financieringswijzen van de sociale zekerheid was het oorspronkelijk de bedoeling banen te scheppen en ervoor te zorgen dat arbeidsintensieve ondernemingen niet werden gediscrimineerd. Gelet op het huidige werkloosheidsniveau zijn er nog meer redenen om het loon als bijdragegrondslag geheel of gedeeltelijk te vervangen (32).

De meeste onderzoeken die tot op heden zijn gevoerd, hadden algemeen gezien betrekking op de mogelijkheid om de toegevoegde waarde van de ondernemingen te belasten, waarbij steeds werd uitgegaan van de hypothese dat het ganse algemene stelsel van sociale zekerheid moet worden gefinancierd en meestal ook dat de heffing van een bijdrage op het loon door een andere onderzochte grondslag moet worden vervangen (33). Die onderzoeken zijn bovendien bijna allemaal uitsluitend gericht op de mogelijkheden om banen te creëren. Vanuit dat oogpunt zijn de econometrische tests evenwel zeer onzeker. Voorts is de grondslag « toegevoegde waarde » niet stabiel en slechts achteraf gekend, in tegenstelling tot het loon. Dat doet bezwaren rijzen met betrekking tot de vooruitzichten, alsmede op juridisch en administratief gebied.

De effecten van een bijdrage op de omzet zijn nooit echt onderzocht. Die grondslag heeft evenwel een aantal voordelen. Overigens is het niet de bedoeling de volledige vervanging van de bijdragen op het loon door een sociale premie op de omzet ter financiering van het algemene stelsel aan te bevelen, maar gewoon voordeel te halen uit een proefneming met een gedeeltelijke financiering die, in het geval van de artistieke bedrijvigheid, meer dan ooit noodzakelijk is en waaruit men heel wat lessen kan trekken. Die proefneming heeft in het buitenland, met name in Frankrijk, reeds bevredigende resultaten opgeleverd voor bepaalde categorieën van arbeiders, (zie hierna voor een vollediger beschrijving).

Er bestaat trouwens al een premie op de omzet in het Belgische recht : de heffing op de op de Belgische markt gerealiseerde omzet van terugbetaalde geneesmiddelen, die is ingesteld ten laste van de farmaceutische bedrijven bij artikel 32 van de program-

La réflexion sur les modes alternatifs de financement de la sécurité sociale était à l'origine fondée sur la stimulation de l'emploi et la non-discrimination des entreprises à fort coefficient de main-d'œuvre. Etant donné le niveau de chômage actuel, il y a des raisons supplémentaires de substituer en tout ou en partie une autre assiette aux salaires comme base de cotisation (32).

La plupart des recherches menées jusqu'à présent ont généralement porté sur la possibilité d'une taxation de la valeur ajoutée des entreprises, ceci toujours avec comme hypothèse le financement de l'ensemble du régime général de la sécurité sociale et, le plus souvent aussi, la substitution de la perception sur rémunération par l'autre assiette étudiée (33). Enfin, ces recherches se sont presque toutes polarisées sur les résultats possibles en termes de créations d'emplois exclusivement. Or, de ce point de vue, les tests économétriques sont très incertains. Par ailleurs, l'assiette « valeur ajoutée » est instable et connue a posteriori, à la différence des salaires. Ceci soulève des objections en termes de prévisions mais aussi en termes juridiques et administratifs.

Les effets d'une cotisation sur chiffre d'affaires n'ont jamais été vraiment étudiés. Cette assiette présente cependant une série d'avantages. Par ailleurs, il ne s'agit pas ici de prôner la substitution intégrale des cotisations sur rémunérations par une contribution sociale sur chiffre d'affaires pour financer le régime général mais simplement de profiter d'une expérience de financement partiel qui s'impose plus que jamais dans le cas des activités artistiques et dont on pourrait tirer bien des enseignements. Cette expérience a déjà été faite de manière satisfaisante à l'étranger pour des catégories particulières de travailleurs, notamment en France (voir plus loin pour une description plus complète).

Il existe d'ailleurs déjà une cotisation sociale sur chiffre d'affaires en droit belge : la cotisation sur le chiffre d'affaires réalisé sur le marché belge des médicaments remboursables, cotisation instaurée à charge des entreprises pharmaceutiques par l'arti-

(32) Idem, eindsynthese door de heer Bogaert, blz. 78.

(33) Zie onder meer EUZEBY A. en Ch., *Verschillende alternatieve modaliteiten van financiering van de sociale zekerheid en hun weerslag op de werkgelegenheid. Beschouwingen op basis van het Frans geval*, in BTSZ, 1983, blz. 668-691; PESKINE J., *Les charges sociales des entreprises et le financement de la protection sociale*, in *Droit social*, 1982, blz. 508-530; DELEECK H., *De financieringswijze van de sociale zekerheid en haar weerslag op de tewerkstelling*, in BTSZ, 1983, blz. 308-322; DELEECK H., *Zeven lessen over sociale zekerheid*, ACCO, Leuven, 1991; PEETERS J., *Alternatieve financieringswijzen voor de sociale zekerheid en hun weerslag op de werkgelegenheid – Empirische aanduidingen*, in BTSZ, 1984, blz. 813-846; FRANK M., *Substitution de la valeur ajoutée aux salaires comme base de calcul des cotisations des employeurs à la sécurité sociale*, in Cahiers Economiques de Bruxelles, 1976, nr 72, blz. 437-449; DEFEYT Ph., *Vers un autre mode de financement de la sécurité sociale*, Bulletin de l'IRES, nr 112, december 1986.

(32) Idem, synthèse finale de M. Bogaert, p. 78.

(33) Voir notamment EUZEBY A. et Ch., *L'impact sur l'emploi de diverses modalités alternatives de financement de la sécurité sociale, Réflexions à partir du cas français*, in RBSS, 1983, pp. 657-679; PESKINE J. *Les charges sociales des entreprises et le financement de la protection sociale*, in *Droit social*, 1982, pp. 508-530; DELEECK H., *Les cotisations à la sécurité sociale et leurs conséquences sur la distribution des charges sociales et sur l'emploi* in RBSS, 1983, pp. 302-319; DELEECK H., *Zeven lessen over sociale zekerheid*, ACCO Leuven, 1991; PEETERS J., *Modes alternatifs de financement de la sécurité sociale et leurs incidences sur l'emploi — Indications empiriques*, in RBSS, 1984, pp. 795-831; FRANK M., *Substitution de la valeur ajoutée aux salaires comme base de calcul des cotisations des employeurs à la sécurité sociale*, in Cahiers Economiques de Bruxelles, 1976, n° 72, pp. 437-449; DEFEYT Ph., *Vers un autre mode de financement de la sécurité sociale*, Bulletin de l'IRES, n° 112, décembre 1986.

mawet van 22 december 1989 waarbij een wijziging wordt aangebracht in artikel 121 van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. Die bepaling is thans opgenomen in artikel 191, 15°, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 ([34]). Eerst werd die heffing ieder jaar opnieuw bepaald door een wijziging van de wettekst, maar nu bepaalt de Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit, het bedrag van de heffing « zonder dat dit bedrag hoger mag zijn dan 3 % » ([35]). Het bedrag is thans vastgesteld op 2 %. Die heffing is een van de inkomstenbronnen van de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. Zij past in het kader van het volksgezondheidsbeleid dat erop is gericht de toename van het geneesmiddelenverbruik af te remmen.

De bepaling is vruchteloos aangevochten voor het Arbitragehof. In het arrest ter zake van 25 oktober 1991 heeft het Hof geoordeeld dat de aangevochten artikelen een in hoofdzaak financiële doelstelling hadden en dat het aan de wetgever toekwam om bij het zoeken naar nieuwe financieringsbronnen voor de verzekering (hier de ziekte- en invaliditeitsverzekering) te beoordelen in welke mate de verschillende categorieën van personen (in dit geval de personen die geneesmiddelen verbruiken) kunnen worden verplicht tot die financiering bij te dragen. Het Hof heeft erkend dat de wetgever de verplichting tot het betalen van een heffing kan opleggen aan de categorie van producenten van geneesmiddelen wier omzet nauw verband houdt met de uitgaven die worden gedragen door de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Het verschil in behandeling tussen de producenten naar gelang ze als apotheker met een officina bereidingen volgens recept leveren of op industriële schaal geneesmiddelen produceren, is eveneens op objectieve wijze gerechtvaardigd ([36]). Een en ander is dus niet vatbaar voor kritiek.

In dit geval is de doelstelling uiteraard niet om het « verbruik » van kunstwerken en vertolkingen te doen afnemen, maar om een meer evenwichtige verhouding in te stellen tussen de kosten van de sociale bescherming van de kunstenaars en de ontvangsten van degenen die rechtstreeks of onrechtstreeks een beroep doen op het werk van die kunstenaars. Misschien komt er wel een toename van de werkgelegenheid of zelfs van de produktie van kunstwerken en vertolkingen.

([34]) *Belgisch Staatsblad* van 27 augustus 1994, blz. 21.643.

([35]) Zie koninklijk besluit van 24 augustus 1994 waarbij, voor het jaar 1994, de heffing op de omzet van sommige farmaceutische produkten nader wordt geregeld, *Belgisch Staatsblad* van 5 oktober 1994, blz. 25.145.

([36]) Arbitragehof, arrest nr 24/91 van 10 oktober 1991, *Belgisch Staatsblad* van 25 oktober 1991, blz. 23.996. Zie in het bijzonder de consideransen B.2.2., B.2.3. en B.2.4.

cle 32 de la loi-programme du 22 décembre 1989 modifiant l'article 121 de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités. Cette disposition est actuellement inscrite à l'article 191, 15° de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994 ([34]). D'abord fixé chaque année par modification du texte de loi, le taux de la cotisation est dorénavant confié au Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, « sans que celui-ci puisse toutefois être supérieur à 3 % » ([35]). Le taux est actuellement de 2 %. Cette cotisation fait partie des ressources de l'assurance soins de santé et indemnités. Elle s'inscrit dans le cadre de la politique de santé tendant à diminuer la progression des volumes de médicaments consommés.

La disposition a été attaquée sans succès devant la Cour d'Arbitrage. Par un arrêt du 25 octobre 1991, la Cour a estimé que l'objectif premier des articles attaqués était financier et qu'il appartenait au législateur, lorsqu'il a en vue d'assurer de nouvelles sources de financement à l'assurance (ici l'assurance maladie-invalidité) d'apprécier dans quelle mesure il est opportun de mettre à charge de différentes catégories de personnes (ici, celles qui participent à la consommation de médicaments) l'obligation de contribuer à ce financement. La Cour a admis que le législateur pouvait soumettre à l'obligation de cotisation la catégorie des producteurs de médicaments dont le chiffre d'affaires est en relation étroite avec les dépenses supportées par l'assurance maladie-invalidité. La différence de traitement établie entre producteurs selon qu'ils sont pharmaciens d'officine livrant des préparations magistrales ou producteurs industriels de médicaments était également justifiée de façon objective ([36]). Elle n'est donc pas critiquable.

Dans le cas qui nous occupe, l'objectif n'est bien entendu pas de diminuer la « consommation » d'œuvres et d'interprétations artistiques mais bien d'établir un rapport plus équilibré entre les coûts de la protection sociale des artistes et les recettes des utilisateurs directs ou indirects de la production artistique. L'on assistera peut-être même à une augmentation de l'emploi, voire de la production d'œuvres ou d'interprétations artistiques.

([34]) *Moniteur belge* du 27 août 1994, p. 21.643.

([35]) Voir l'arrêté royal fixant, pour l'année 1994, les modalités relatives à la cotisation sur le chiffre d'affaires de certains produits pharmaceutiques, *Moniteur belge* du 5 octobre 1994, p. 25.145.

([36]) Cour d'arbitrage, Arrêt no 24/91 du 10 octobre 1991, *Moniteur belge* du 25 octobre 1991, p. 23.996. Voir en particulier les considérants B.2.2., B.2.3. et B.2.4.

7) *Economische voordelen van de sociale verzekeringspremie op de omzet*

(1) Deze grondslag is neutraal ten opzichte van de produktiefactoren (arbeid, kapitaal, technische vooruitgang). De grondslag vormt met andere woorden geen belasting voor de arbeidsintensieve ondernemingen in vergelijking met de kapitaalintensieve ondernemingen.

(2) Aangezien geen rekening wordt gehouden met de winst, worden de goed presterende ondernemingen niet gestraft.

Daarentegen kan een vennootschap (in dit geval een vennootschap die onrechtstreeks en als bijzaak een beroep doet op de produktie van kunstenaars) met een omzet die een jaarlijkse drempel niet overschrijdt, worden vrijgesteld. De voorgestelde drempel ligt op 3 miljoen frank (of 75 000 ECU). Dat is immers een redelijke leefbaarheidsgrens voor een caféhouder, een bakker, een restaurant enz. Dat bedrag ligt, rekening houdend met de wisselkoers, veel lager dan de drempel die in Frankrijk is ingebouwd voor een sociale verzekeringspremie ten gunste van de bejaarde handelaars en ambachtslui (3 miljoen Franse frank, zie *infra*). In het geval van de heffing op de omzet die door de farmaceutische industrie op de Belgische markt wordt gerealiseerd, is een drempel van 2,5 miljoen frank bepaald (zie *supra*, punt 6).

(3) De instelling van een sociale verzekeringspremie op de omzet vormt slechts een bedreiging voor een enkele sector die als potentiële bijdrageplichtige ten gunste van de kunstenaars wordt beschouwd : die van de warenhuizen. In die sector wordt de winstmarge (die varieert van 12 % tot 25 %) immers gecompenseerd door een extreme kapitaalrotatie. Een eenvormige premie, zelfs tegen een gering percentage, op de omzet dreigt in dit geval voor een structureel probleem te zorgen. Er moet voor die sector derhalve een specifieke oplossing worden gevonden : hetzij op het stuk van de tarieven, hetzij door de toegevoegde waarde, die overeenstemt met de brutomarge, als berekeningsbasis voor de premie te nemen ([37]).

(4) Andere potentiële premieplichtigen, die een beroep doen op het werk van kunstenaars, komen

([37]) De toegevoegde waarde van een onderneming wordt gedefinieerd als « het verschil tussen de waarde van de produktie en de waarde van de grondstof. De toegevoegde waarde omvat de loonkosten, de huurgelden, de financiële lasten, de afschrijving, de belastingen en de winst » (DELEECK H., *De financieringswijze van de sociale zekerheid ...*, in BTSZ, 1983, blz. 317). De toegevoegde waarde mag niet worden verward met de BTW. Er zijn talrijke verschillen :

– de BTW is van toepassing op goederen en diensten die bestemd zijn voor de binnenlandse markt en die worden verhandeld; de toegevoegde waarde, als basis voor de sociale bijdragen, heeft betrekking op de gehele produktie, ongeacht of die wordt verhandeld of niet;

– de BTW wordt betaald door de eindconsument; de sociale toegevoegde waarde wordt betaald door de onderneming;

– de BTW drukt niet op de exportgoederen; de sociale toegevoegde waarde drukt op alle goederen (*Ibidem*).

7) *Les avantages économiques de la contribution sociale sur chiffre d'affaires*

(1) Cette assiette est neutre vis-à-vis des facteurs de production (travail, capital, progrès technique). Autrement dit, elle ne lèse pas les entreprises à fort coefficient de main-d'œuvre par rapport aux entreprises à fort coefficient de capital.

(2) En ne tenant pas compte du bénéfice, on ne pénalise pas les entreprises performantes.

En outre, une société (ici une société qui utilise indirectement et accessoirement la production artistique) dont le chiffre d'affaires n'atteint pas un certain seuil annuel, pourrait être exonérée. Le seuil proposé s'élève à 3 millions de francs (ou 75 000 ECU). En effet, c'est là la limite raisonnable de viabilité pour un cafetier, un boulanger, un restaurant, etc. Ce montant est, compte tenu du change, beaucoup plus bas que le seuil retenu en France pour une contribution sociale en faveur des commerçants et artisans âgés (3 millions de francs français, voir *infra*). Dans le cas de la cotisation sociale sur le chiffre d'affaires réalisé sur le marché belge par l'industrie pharmaceutique, c'est un seuil de 2 millions et demi qui a été retenu (voir *supra*, point 6).

(3) L'instauration d'une contribution sociale sur chiffre d'affaires ne présente un inconvénient que pour un seul secteur considéré comme contributaire potentiel en faveur des artistes : celui de la grande distribution. En effet, dans ce secteur, la marge bénéficiaire (qui varie de 12 à 25 %) est compensée par une rotation extrême du capital. Une contribution uniforme sur le chiffre d'affaires, même d'un faible pourcentage, risque de poser dans ce cas un problème structurel. Il y a donc lieu de prévoir pour ce secteur une solution particulière : soit en termes de taux, soit en adoptant comme base de calcul de la contribution la valeur ajoutée qui correspond à la marge brute ([37]).

(4) A l'inverse, d'autres contributaires potentiels, utilisateurs de la production artistique, ne sont à

([37]) La valeur ajoutée d'une entreprise se définit comme « la différence entre la valeur de la production et la valeur de la matière première. Elle comprend les coûts salariaux, les loyers, les charges financières, les amortissements, les impôts, les bénéfices » (DELEECK H., *Les cotisations sociales...*, dans RBSS, 1983, p. 311). Il ne faut pas confondre la valeur ajoutée avec la TVA. Les différences sont nombreuses :

– la TVA s'applique aux biens et services destinés au marché intérieur, et qui font l'objet d'une transaction; et la valeur ajoutée comme assiette des cotisations sociales concerne toute la production, indépendamment du fait que la production soit échangée ou non;

– la TVA est payée par le consommateur final; la valeur ajoutée comme assiette des cotisations sociales est payée par l'entreprise;

– la TVA ne pèse pas sur les produits exportés; la valeur ajoutée comme assiette de cotisations sociales pèse sur tous les produits (*Ibidem*).

daarentegen momenteel niet in de statistieken voor omdat hun jaarrekeningen volgens bijzondere regels worden opgesteld, of nog omdat een aanzienlijk deel van hun verrichtingen buiten de omzet valt, of niet aan de BTW onderworpen is (gedeeltelijk BTW-plichtig). Het betreft de bank- en de verzekeringssector. In die gevallen zal het principe van het heffingspercentage onverkort gelden, maar de opbrengst van de resultatenrekening van de banken en de technische opbrengsten van de verzekeringen zullen als grondslag dienen (38).

8) *Administratieve voordelen*

Momenteel worden de sociale bijdragen driemaandelijks op basis van de bezoldigingen en, in principe, definitief geheven, behalve bij een vergissing of bij fraude in de aangifte van die bezoldigingen. De RSZ is thans onvoldoende uitgerust om de controle op de bijdragen op de wedden te combineren met een zekere fiscalisering, of, althans, met een controle die afhangt van gegevens van een ander bestuur, dat een volkomen andere periodiciteit hanteert : boekhoudgegevens en gegevens met betrekking tot de inkomstenbelastingen zijn immers pas een hele tijd nà het refertejaar bekend.

Het ligt in de lijn van de verwachting dat die moeilijkheid hoe dan ook, ooit zal moeten worden opgelost met het oog op de financiering van de sociale zekerheid van alle werknemers. De RSZ is trouwens reeds verplicht haar geïnformatiseerde periodiciteit, na de invoering van de bijzondere bijdrage (wet van 30 maart 1994) aan te passen. De meest praktisch haalbare oplossingen trachten te bereiken, lijkt nochtans de beste waarborg voor een efficiënte uitvoering ervan.

De verwijzing naar de aan de BTW-administratie aangegeven omzet maakt het mogelijk die moeilijkheid vlot weg te werken. De BTW-aangifte gebeurt immers ook driemaandelijks (maandelijks voor ondernemingen met een omzet boven een bepaald bedrag) (39). De maandelijkse of driemaandelijkse omzet valt af te leiden uit de bedragen van de door de aangever in vak III vermelde (uitgaande) verrichtingen (40). Niet al die bedragen geven aanleiding tot een BTW-betaling.

(38) Deze sectoren vielen buiten de DULBEA-studie (zie Bijlage 5 hierna). Vrij verfijnde statistieken worden respectievelijk door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen en door de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV) bijgehouden. Bovendien worden de begrippen van boekhoudrecht die in beide sectoren van kracht zijn, momenteel op Europees vlak geharmoniseerd. In de bijlagen 3 en 4 zijn de bedragen opgenomen van de resultatenrekeningen van de banken en die van de technische opbrengsten van de verzekeringen. Bijlage 1, tabel D, behelst een beknopt overzicht van de weerslag van de gegevens van beide sectoren op de berekening van het percentage.

(39) Ministerie van Financiën, Handleiding voor het opstellen van de maandelijkse en driemaandelijkse BTW-aangiftes, januari 1993.

(40) Zie de commentaar in voormelde handleiding, blz. 14 tot 20.

l'heure actuelle pas appréhendés par les statistiques parce que leurs comptes annuels répondent à des règles particulières ou encore parce qu'une part importante de leurs opérations n'entrent pas dans le chiffre d'affaires ou ne sont pas assujetties à la TVA. (assujettis partiels). Il s'agit du secteur des assurances et des banques. Dans ces cas, le principe du taux de contribution vaudra entièrement mais c'est le produit du compte de résultats des banques et celui des produits techniques des assurances qui serviront d'assiette (38).

8) *Les avantages administratifs*

A l'heure actuelle, les cotisations sociales sont perçues trimestriellement sur base des rémunérations et, en principe, définitivement, sous réserve d'une erreur ou d'une fraude dans la déclaration de ces rémunérations. L'ONSS n'est pas bien outillé aujourd'hui pour combiner le contrôle de cotisations sur salaire et une certaine fiscalisation ou, au moins, un contrôle dépendant des données d'une autre administration organisée selon une périodisation tout à fait différente : les données comptables et relatives à l'impôt sur les revenus ne sont en effet connues que bien après l'année de référence.

L'on peut penser que cette difficulté devra, en tout état de cause, être résolue un jour ou l'autre pour le financement de la sécurité sociale de l'ensemble des travailleurs. L'ONSS est d'ailleurs déjà tenu d'adapter sa périodisation informatique à l'occasion de l'instauration de la cotisation spéciale prévue par la loi du 30 mars 1994. Cependant, envisager les solutions les plus praticables semble un gage de bonne exécution.

La référence au chiffre d'affaires déclaré à l'administration de la TVA permet de surmonter aisément cette difficulté. En effet, la déclaration à la TVA est également trimestrielle (mensuelle pour les entreprises dont le chiffre d'affaires dépasse un certain montant) (39). Par référence à la formule de déclaration, le chiffre d'affaires mensuel ou trimestriel résulte des montants des opérations effectuées par le déclarant (sorties) au cadre III (40). Ces montants ne donnent pas tous lieu au paiement de la TVA.

(38) Ces secteurs n'ont pas été approchés par l'étude du DULBEA (Annexe 5 ci-après). Des statistiques assez fines sont tenues respectivement par la Commission bancaire et par l'Office de Contrôle des Assurances (OCA). De plus, les concepts de droit comptable en vigueur dans ces deux secteurs sont en cours d'harmonisation dans un cadre européen. On trouvera en Annexe 3 et 4 les montants des comptes de résultats des banques et celui des produits techniques des assurances et en Annexe 1, tableau D un bref rappel de l'incidence des données de ces deux secteurs dans le calcul du taux.

(39) Ministère des Finances, Notice explicative pour la rédaction des déclarations mensuelle et trimestrielle à la TVA, janvier 1993.

(40) Voir commentaire dans la notice précitée, pp. 14 à 20.

De BTW-administratie registreert de jaarlijkse omzet van iedere onderneming en van iedere belastingplichtige en voert een aantal controles tegen februari-maart van het daaropvolgende jaar uit, want zij moet in staat zijn de belastingkredieten tegen 31 maart terug te betalen. De totalen worden per belastingplichtige — die een nummer uit het rijksregister toegekend krijgt — geregistreerd. Er worden listings van opgesteld die meer bepaald per activiteitensector kunnen worden opgemaakt (in de Europese Gemeenschap toegepaste NACE-codering). Die listings zouden aan de RSZ kunnen worden bezorgd, met toepassing van een protokol overeenkomstig artikel 93*bis* van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde. Het enige voorbehoud dat wordt gemaakt, heeft betrekking op het resultaat van grondiger controles voor de verjaringstermijnen verstreken zijn, meer bepaald bij fraude. Maar dat voorbehoud geldt voor alle materies en mag de heffing niet blokkeren.

Om het systeem nog gemakkelijker te maken, wordt bepaald dat de premieplichtige om de drie maanden zijn bijdrage op basis van zijn omzet van het vorige jaar (behalve bij het opstarten van een bedrijf) moet berekenen.

9) *Buitenlandse experimenten*

1. *Ten gunste van handelaars en ambachtslieden*

In Frankrijk worden de stelsels van ziekteverzekering, moederschapsverzekering en ouderdomsverzekering van ambachtslieden en niet-loontrekkenden uit de industriële en commerciële beroepen, die sinds 1 januari 1973 gelden, onder meer gefinancierd door een solidariteitsbijdrage waaraan de handelsvennootschappen, een aantal vrijstellingen uitgezonderd (41), onderworpen zijn. De grondslag van die bijdrage wordt gevormd door het cijfer van de totale jaaromzet vóór vennootschapsbelasting. Het betreft een jaarlijkse bijdrage die is vastgesteld op 0,1 % van de omzet; ze wordt niet geheven als de omzet minder dan 3 miljoen Franse frank (42) bedraagt. De belasting is een aanvulling op de bijdragen van de verzekerden, de vrijwillige bijdragen van gewezen verzekerden of daarmee gelijkgestelden, stortingen als compensatie tussen verplichte stelsels van sociale zekerheid, een bijdrage van de Staat (43). De invordering gebeurt door een openbare sociale-zekerheidsinstelling, het nationaal fonds van de « organisation autonome d'assurance vieillesse des professions industrielles et commerciales (ORGANIC) ».

(41) Artikelen L 651-1 tot 651-9 en D 651-1 tot D 651-20 van de « Code de la Sécurité Sociale » (Wet nr 70-13, JORF van 6 januari 1970).

(42) Thans geldend bedrag. In 1982 was het vastgesteld op 500 000 Franse frank, zie HJEG, 27 november 1985, inzake 295/84, NV Rousseau Wilmot / t. ORGANIC, 1985, blz. 3766. Dat bleef gelden tot 1990 (Wet nr 86 van 23 januari 1990 tot wijziging van artikel 651-3 van de « Code de la Sécurité Sociale »).

(43) « Questions de sécurité sociale », speciaal nummer, Parijs, 1986, blz. 142.

L'administration de la TVA encode le chiffre d'affaires annuel de chaque entreprise et de chaque assujetti et effectue une série de contrôles pour février-mars de l'année suivante car elle doit être à même de rembourser les crédits d'impôts pour le 31 mars. Les totaux sont encodés par assujetti, auquel est attribué un numéro de registre national. Ils font l'objet de listings qui peuvent notamment être organisés par secteur d'activité (Code NACE en vigueur dans la Communauté européenne). Ces listings pourraient être fournis à l'ONSS moyennant un protocole en vertu de l'article 93*bis* du Code de la TVA. La seule réserve porterait sur le résultat de contrôles plus approfondis endéans les délais de prescription, notamment en cas de fraudes. Mais cette réserve existe dans toutes les matières et ne doit pas bloquer la perception.

Pour rendre le système encore plus aisé, il est prévu que le contributaire social calculera trimestriellement sa contribution sur base de son chiffre d'affaires de l'année précédente (sauf début d'activité).

9) *Les expériences étrangères*

1. *En faveur des commerçants et artisans*

En France, les régimes d'assurance maladie, d'assurance maternité et d'assurance vieillesse des artisans et des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales, en vigueur au 1er janvier 1973, sont financés notamment par une contribution sociale de solidarité à laquelle les sociétés commerciales sont soumises, sous réserve de certaines exemptions (41). L'assiette de cette contribution est constituée par le chiffre d'affaires annuel global hors taxe des sociétés commerciales. La contribution est annuelle et fixée à 0,1 % du chiffre d'affaires; elle n'est pas perçue lorsque ce chiffre d'affaires est inférieur à 3 millions de francs français (42). La contribution complète les cotisations des assurés, les cotisations volontaires des anciens assurés ou assimilés, des versements au titre de la compensation entre régimes obligatoires de sécurité sociale, une contribution de l'Etat (43). Le recouvrement est assuré par un organisme public de sécurité sociale, la caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des professions industrielles et commerciales (ORGANIC).

(41) Articles L 651-1 à 651-9 et D 651-1 à D 651-20 du Code de la Sécurité sociale (Loi n° 70-13, JORF du 6 janvier 1970).

(42) Montant actuellement en vigueur. En 1982, il était de 500 000 francs français, voir CJCE, 27 novembre 1985, Affaire 295/84, SA Rousseau Wilmot c/ ORGANIC, Rec. 1985, p. 3766, et ce jusqu'en 1990 (Loi n° 86 du 23 janvier 1990 modifiant l'article 651-3 du Code de la Sécurité sociale).

(43) Questions de sécurité sociale, numéro spécial, Paris, 1986, p. 142.

Die financieringswijze, die reeds twintig jaar wordt toegepast en geen onoverkomelijke moeilijkheden doet rijzen, werd in 1992 tot de landbouwers uitgebreid (44).

2. *Ten gunste van de kunstenaars*

a) *In Duitsland* is de zelfstandige kunstenaar onder bepaalde voorwaarden (inkomensplafond) voor twee sectoren (ziekte en pensioen) verplicht aan het algemene bediendenstelsel onderworpen. Met andere woorden : een bijzondere wettekst heeft de reeds voor bedienden in het algemeen en voor loontrekkende kunstenaars bestaande sociale bescherming uitgebreid (45).

Als basis voor de berekening van de persoonlijke bijdragen van de kunstenaar neemt men zijn ontvangsten, verminderd met zijn werkelijke uitgaven; er wordt een maximumbedrag gehanteerd. De bijdragen inzake ouderdomsverzekering die het bedrag van het jaarlijks minimumbedrag overschrijden, worden door de kunstenaar in een kas voor de sociale verzekering van kunstenaars (*Kunstlersozialkasse* – KSK) gestort; die kas plaatst die bijdragen op een « individuele spaarrekening », die als aanvulling kan dienen, telkens als de kunstenaar er, met zijn jaarinkomsten, niet in slaagt het verplichte maximumbedrag te bereiken. Onder een bepaald bedrag aan inkomsten uit de zelfstandige activiteit als kunstenaar, is het lidmaatschap vrijwillig. In 1983 waren 12 600 verzekerde kunstenaars bij de KSK aangesloten; in 1988 waren dat er 31 700.

Naast de zelfstandige kunstenaars en de Staat wordt ook aan andere premieplichtigen een bijdrage voor dat stelsel gevraagd. Het gaat om de publiek- of privaatrechtelijke natuurlijke of rechtspersonen die kunstwerken of -activiteiten exploiteren of verspreiden. Zij spelen in zekere zin de rol van « collectief werkgever » of van « pseudo-werkgever », maar alleen op het vlak van de financiering van de sociale verzekeringen (en niet op het vlak van het arbeids-

Ces modalités de financement, éprouvées depuis vingt ans et qui n'offrent pas de difficultés insurmontables, ont été étendues en 1992 au bénéfice des agriculteurs (44).

2. *En faveur des artistes*

a) *En Allemagne*, dans certaines conditions (seuil de revenu), l'artiste indépendant est obligatoirement assujetti au régime général des employés pour deux secteurs (maladie et pensions). En d'autres termes, la loi a étendu — par un texte spécial — la protection sociale déjà existante pour les employés en général et pour les artistes salariés (45).

La base de calcul des cotisations personnelles de l'artiste est constituée par ses recettes diminuées de ses dépenses réelles, avec l'application d'un plafond. Les cotisations d'assurance-vieillesse qui dépassent le montant du plafond annuel sont versées par l'artiste à la caisse d'assurance sociale des artistes (*Kunstlersozialkasse* – KSK) qui les conserve sur un compte « d'épargne individuelle » afin de servir de complément chaque fois que l'artiste n'arrive pas, de par ses revenus d'une année, à atteindre le montant plafond obligatoire. En-dessous d'un certain seuil de revenu tiré de l'activité artistique indépendante, l'affiliation est volontaire. En 1983, la KSK regroupait 12 600 artistes assurés; en 1988, ils étaient 31 700.

Des contributaires sont appelés à cotiser au système aux côtés de l'artiste indépendant et de l'Etat. Il s'agit des personnes (morales ou physiques, publiques ou privées) qui exploitent ou diffusent des œuvres ou prestations artistiques. Elles jouent en quelque sorte le rôle « d'employeur collectif » ou de « quasi-employeur » mais seulement au niveau du financement de l'assurance sociale (et non en droit du travail). La contribution repose sur le constat du

(44) « Courrier d'ORGANIC » van 20 juli 1994.

(45) Die regeling werd ingevoerd door een wet van 27 juli 1981, die op 1 januari 1983 in werking is getreden, en een uitvoeringsbesluit van 23 mei 1984 betreffende de sociale verzekeringen van zelfstandige kunstenaars en van publicisten : *Kunstlersozialversicherungsgesetz (KSVG) vom 27.1.1981 in BGbl*, I, blz. 705, lichtjes gewijzigd bij artikel 10 van de wet op de consolidering van de wet op de bevordering van de arbeid (*Arbeitsforderungskonsolidierungsgesetz*) van 22 december 1981 (BGbl, 1, blz. 1497) en door een wet van 22 december 1988. Een vrij volledige analyse van het Duitse stelsel vindt men in de twee volgende studies : F. KESSLER, « De modaliteiten van de sociale bescherming voor werknemers bij tussenpozen ... artiesten, musici, per regel betaalde journalisten in de BRD : de wet op de sociale verzekeringen voor artiesten en publicisten (KSVG) », in BTSZ, 1989, blz. 165 tot 184; S. CAPIAU, « La qualification et la variabilité des revenus des artistes au regard du droit de la sécurité sociale des Etats membres de la CEE », studie op verzoek van de EG-Commissie uitgevoerd onder leiding van professor André Nayer, Brussel, september 1989, blz. 155-162. De nota van Francis Kessler voor het Belgisch tijdschrift voor sociale zekerheid vormt de synthese van een meer omvangrijk onderzoek voor rekening van het IAB, met de verwijzing naar de wetteksten en de parlementaire voorbereiding in Duitsland.

(44) Courrier du 20 juillet 1994 d'ORGANIC.

(45) Ce système a été instauré par une loi du 27 juillet 1981, entrée en vigueur le 1er janvier 1983, et un décret d'application du 23 mai 1984 portant sur les assurances sociales des artistes indépendants et des publicistes : *Kunstlersozialversichterungsgesetz (KSVG) vom 27.1.1981 in BGbl*, I, p. 705, légèrement modifiée par l'article 10 de la loi sur la consolidation de la loi sur la promotion du travail (*Arbeitsforderungskonsolidierungsgesetz*) du 22 décembre 1981 (BGbl, 1, p. 1497) et par une loi du 22 décembre 1988. Une description assez complète du système allemand est fournie par les deux études suivantes : F. KESSLER, Les modalités de la protection sociale des travailleurs intermittents ... artistes, musiciens, journalistes pigistes ... en RFA : la loi sur les assurances sociales des artistes et des publicistes (KSVG), dans RBSS, 1989, pp. 165-184; S. CAPIAU, La qualification et la variabilité des revenus des artistes au regard du droit fiscal et du droit de la sécurité sociale des Etats membres de la CEE, étude réalisée à la demande de la commission de la CEE sous la direction du Professeur André Nayer, Bruxelles, septembre 1989, pp. 155 à 162. La note de Francis Kessler pour la Revue Belge de Sécurité Sociale constitue la synthèse d'une recherche de plus grande ampleur réalisée pour le compte du BIT. Elle comporte référence aux textes législatifs et travaux parlementaires allemands.

recht). De bijdrage steunt, volgens de Duitse wetgever, op de vaststelling dat werken van kunstenaars en schrijvers slechts via het optreden van een derde (die daar winst uit haalt) voor de koper toegankelijk zijn. De Duitse wetgever steunt dus op de band van economische en professionele afhankelijkheid om de gebruikers van kunstwerken en -activiteiten een belasting op te leggen. Vallen daaronder : ondernemingen met een culturele activiteit in de klassieke zin van het woord (uitgevers van boeken en perspublikaties, schouwburgen, galerijen en kunsthandel, televisie enz.), maar ook ondernemingen die reclame maken voor eigen rekening door zelf of door bemiddeling van (reeds rechtstreeks beoogde) reclamebureaus op niet-occasionele basis een beroep te doen op kunstenaars of schrijvers. Dienen dus een bijdrage te betalen : ondernemingen die, op niet-occasionele basis, zelfstandige kunstenaars of publicisten opdrachten toevertrouwen, die aanleiding tot een omzetcijfer geven. De rechtsgrond van die bijdrage, die verwant is met een belasting, is door een aantal betrokken ondernemingen voor het Bundesverfassungsgericht aangevochten, maar dat beroep werd verworpen. De bijdrage, die door het Hof als wettig wordt beschouwd, werd na een debat in het Parlement op 13 november 1987 bevestigd.

De basis voor de berekening van de bijdragen van de premieplichtigen wordt gevormd door het totaal van de bezoldigingen in verband met de kunstwerken en -diensten die de premieplichtigen gedurende een kalenderjaar aan de kunstenaars — zelfs al zijn die niet verplicht verzekerd — uitbetalen. Die bezoldiging bestaat uit alles wat de premieplichtige geeft in ruil voor de activiteit of het werk, na aftrek van de BTW, exclusief de vergoeding voor de exploitatierechten van de maker en van de uitvoerend kunstenaar, die aan de vennootschappen die deze rechten beheren, worden betaald. Ook bedragen die aan al dan niet in Duitsland verblijvende derden (exclusief een aantal uitzonderingen) voor rekening van in Duitsland verblijvende kunstenaars worden betaald, worden tot de bezoldiging gerekend. De heffing wordt maandelijks en vooraf geïnd. De aan de regeling onderworpen ondernemingen kunnen « perekwatieverenigingen » oprichten, die het aan de regeling onderworpen ondernemingen mogelijk maken betalingswijzen te bepalen die afwijken van wat de wet daaromtrent voorschrijft.

De bijdrage wordt over verscheidene activiteitensectoren opgedeeld, zodat de bijdragen van de kunstenaars, samen met de staatssubsidie, een totaalbijdrage vormen die groot genoeg is om de kas voor de sociale verzekering van kunstenaars in staat te stellen haar verbintenissen na te komen : die kas zamelt bijdragen, heffingen en subsidies in en stort die door aan de instellingen die de vergoedingen, ingevoerd in het algemeen bediendenstelsel (46), uitbetaalt. Het

(46) In 1989 bedroeg de staatssubsidie 17 % van het jaarbudget van de Kas (zie S. CAPIAU, op. cit., blz. 159).

législateur allemand que les œuvres des artistes et des publicistes ne sont rendues accessibles aux acheteurs que par l'intervention d'un tiers (qui en tire un profit). Le législateur allemand s'est donc appuyé sur le lien de dépendance professionnelle, économique, pour imposer une contribution aux utilisateurs des œuvres et prestations. Sont visées les entreprises qui ont une activité culturelle au sens classique du terme (éditeurs de livres et de presse, théâtres, galeries et commerce de l'art, télévision etc.) mais aussi les entreprises qui font de la publicité pour leur propre compte en faisant appel elles-mêmes à des artistes ou publicistes de façon non occasionnelle, ou par l'intermédiaire d'entreprises de publicité (déjà visées directement). Doivent donc payer la contribution les entreprises qui donnent, non occasionnellement, des missions à des artistes ou publicistes indépendants, missions qui génèrent un chiffre d'affaires. Le fondement de cette contribution, s'apparentant à un prélèvement fiscal, a été contesté par certaines des entreprises concernées devant la Cour Constitutionnelle Fédérale mais le recours a été rejeté. La contribution, considérée comme légitime par la Cour, a été reconduite après un débat parlementaire le 13 novembre 1987.

La base de calcul des cotisations des contributaires est constituée de toutes les rémunérations relatives aux services et œuvres artistiques que les contributaires paient pendant une année civile aux artistes, même lorsque ceux-ci ne sont pas assurables obligatoirement. Ladite rémunération est constituée par tout ce que le contributaire donne en échange de la prestation ou de l'œuvre, diminué de la TVA, à l'exclusion de la rémunération des droits d'exploitation d'auteur et d'artiste interprète payés aux sociétés de gestion de ces droits. Sont constitutives de rémunération même des sommes payées à des tiers (résidant ou non en Allemagne, sauf exceptions) pour le compte d'artistes résidant en Allemagne. La contribution est perçue d'avance mensuellement. Les entreprises assujetties ont la possibilité de créer des « associations de péréquation » qui permettent à des entreprises assujetties de prévoir des modalités de versement différentes de celles prévues par la loi.

La contribution est répartie entre différents secteurs d'activité de sorte que cette contribution, additionnée, des cotisations des artistes et de la subvention de l'Etat soit suffisamment élevé pour permettre à la Caisse sociale des artistes d'exécuter ses engagements : celle-ci collecte cotisations, contributions et subventions et les rétrocède aux organismes de paiement des prestations instituées dans le régime général des employés (46). Le pourcentage global de la

(46) En 1989, la subvention de l'Etat s'élevait à 17 % du budget annuel de la Caisse (cf. S. CAPIAU, op. cit., p. 159).

totaalpercentage van de heffing was tot 1988 vastgesteld op 5 %, in 1989 op 6 %, in 1990 op 6,5 %, en in 1991 op 7 % van voormelde bezoldigingen in de ruime zin.

b) *In Frankrijk* werd het onderscheid tussen (als loontrekkend beschouwde) uitvoerende kunstenaars en kunstenaars-makers behouden om toegang tot de sociale bescherming te krijgen. Sinds een wet van 31 december 1975 echter zijn de auteurs aan het algemene bediendenstelsel onderworpen voor twee sectoren : de ziekteverzekering (die de risico's ziekte, bevalling, invaliditeit, overlijden en weduwnaarschap dekt) en de ouderdomsverzekering (die alleen het wettelijk — niet het aanvullend — pensioen dekt) (47). De persoonlijke bijdragen voor ziekte- en ouderdomsverzekering van kunstenaars-auteurs (tegen het bijdragepercentage dat door de werknemers in het algemeen stelsel wordt betaald) worden aangevuld met een bijdrage ten laste van de natuurlijke of rechtspersonen die, als hoofd- of bijberoep, meewerken aan de commerciële verspreiding of exploitatie van kunstwerken (48). Tot voor kort ging het daarbij om werken van letterkunde, toneel, muziek, ballet, grafische en plastische werken. Daar worden nu de fotografische werken aan toegevoegd (49).

Inzake plastische of grafische werken wordt de heffing, verschuldigd voor de commerciële verspreiding of exploitatie van werken van levende of reeds overleden kunstenaars, berekend op basis van het percentage van de omzet — met inbegrip van alle belastingen — dat betrekking heeft op de commerciële verspreiding of exploitatie van de werken, ook als die tot het publieke domein zijn gaan behoren, wanneer het werk aan het publiek wordt verkocht. Als het werk niet aan het publiek wordt verkocht (maar ter beschikking van het publiek wordt gesteld, zoals bij een tentoonstelling of bij verwerking in een decor of opdruk op textielstoffen), is de grondslag voor de heffing het bedrag van de brutobezoldiging van de kunstenaar-maker (50). Voor de bepaling van de omzet wordt rekening gehouden met 30 % van de verkoopprijs van de werken en, bij verkoop met commissieloon, met het bedrag van dat commissieloon.

Voor andere werken wordt de heffing berekend op basis van een percentage van het brutobedrag van de rechtstreeks of onrechtstreeks aan de maker betaalde auteursrechten. Die rechten zijn de volgende :

(1) de brutorechten die aan Franse of buitenlandse, al dan niet in Frankrijk verblijvende, makers worden betaald, ongeacht hun toestand inzake sociale zekerheid;

(47) Hoofdstuk 2 van boek III, titel VIII van de « Code de la Sécurité sociale ».

(48) Artikelen L 382-4, L 382-5, R 382-17, R 382-30 van de « Code de la Sécurité sociale ».

(49) Wet nr 93-121 van 27 januari 1993 « portant diverses mesures d'ordre social qui modifie l'article L 382-1 du Code de la Sécurité sociale ».

(50) Artikel R 882-17 van de « Code de la Sécurité sociale ».

contribution était fixé à 5 % jusqu'en 1988, à 6 % en 1989, à 6,5 % en 1990 et à 7 % en 1991 calculés sur les rémunérations au sens large décrites plus haut.

b) *En France*, la distinction entre artistes interprètes (présumés salariés) et artistes auteurs a été maintenue pour l'accès à la protection sociale. Cependant, depuis une loi du 31 décembre 1975, les auteurs sont assujettis au régime général (celui des salariés) pour deux secteurs : l'assurance maladie (qui couvre les risques de maladie, maternité, invalidité, décès et veuvage) et l'assurance vieillesse (qui ne couvre que la retraite légale, pas la retraite complémentaire) (47). Les cotisations personnelles de maladie et de vieillesse des artistes auteurs (au taux de cotisation payé par les salariés du régime général) sont complétées par une contribution à charge des personnes physiques ou morales qui procèdent, à titre principal ou accessoire, à la diffusion ou à l'exploitation commerciale des œuvres (48). Il s'agissait jusqu'à il y a peu des œuvres littéraires et dramatiques, musicales et chorégraphiques, graphiques et plastiques. Les œuvres photographiques viennent d'être ajoutées (49).

Pour les œuvres graphiques ou plastiques, la contribution due à l'occasion de la diffusion ou de l'exploitation commerciale des œuvres des artistes, vivants ou morts, est calculée en pourcentage du chiffre d'affaires, toutes taxes comprises, afférent à la diffusion ou à l'exploitation commerciale des œuvres, même lorsque celles-ci sont tombées dans le domaine public, lorsque l'œuvre est vendue au public. Lorsque l'œuvre n'est pas vendue au public (mais qu'elle est mise à sa disposition, exposée par exemple ou utilisée dans un élément de décor ou imprimée sur un textile), l'assiette de la contribution est le montant de la rémunération brute de l'artiste auteur (50). Pour la détermination du chiffre d'affaires, il est tenu compte de 30 % du prix de vente des œuvres et, en cas de vente à la commission, du montant de la commission.

Pour les autres œuvres, la contribution est calculée en pourcentage du montant brut des droits d'auteur versés à l'auteur directement ou indirectement. Ces droits sont :

(1) les droits bruts versés aux auteurs français ou étrangers résidant ou non en France, quelle que soit leur situation au regard de la sécurité sociale;

(47) Chapitre 2 du livre III, titre VIII du Code de la Sécurité sociale.

(48) Articles L 382-4, L 382-5, R 382-17, R 382-30 du Code de la Sécurité sociale.

(49) Loi n° 93-121 du 27 janvier 1993 portant diverses mesures d'ordre social qui modifié l'article L 382-1 du Code de la Sécurité sociale.

(50) Article R 882-17 du Code de la Sécurité sociale.

(2) de rechten betaald aan de erfgenamen en de rechtverkrijgenden van voormelde makers, ongeacht hun nationaliteit of verblijfplaats;

(3) de rechten betaald aan de uitgevers van onuitgegeven of postume werken (in bepaalde gevallen);

(4) de rechten betaald aan auteursverenigingen of aan derden, die door de makers of hun rechtverkrijgenden gemachtigd zijn voor hun rekening rechten en vergoedingen te innen (artistieke managers bijvoorbeeld) (51).

Voor grafische en plastische werken, is het percentage vastgesteld op 3,3% van de grondslag. Voor de andere werken is de heffing vastgesteld op 1% van het brutobedrag van de auteursrechten (52).

Bijdragen en heffingen worden ingevorderd door de instellingen die daartoe zijn erkend door de administratieve overheid. De meerderheid van de leden van de raad van bestuur van die instellingen bestaat uit kunstenaars en auteurs. Die instellingen handelen voor rekening van de sociale-zekerheidsinstellingen en zijn aan toezicht onderworpen.

Kunstenaars en verspreiders zijn verplicht bij de bevoegde erkende instelling jaarlijks of driemaandelijks hun aangifte in te dienen; zo niet, dan wordt de grondslag forfaitair geraamd. De verspreiders moeten bij die instelling ook een ondertekende verklaring indienen, waaruit hun bestaan blijkt (53).

Bij het Franse systeem passen evenwel een aantal *kritische opmerkingen* :

(a) Het handhaaft twee of drie systemen van sociale bescherming, die naast elkaar blijven bestaan : het stelsel voor werknemers (waarin ook de podiumkunstenaars, dankzij het vermoeden van het bestaan van een arbeidsovereenkomst, worden ondergebracht), het bijzondere stelsel voor de auteurs, dat in het stelsel voor werknemers wordt ingevoegd, en het stelsel voor de vrije beroepen. De wijze waarop de kunstenaar wordt betaald, is echter aan evolutie toe : zo merkt men dat, bij een podiumkunstenaar, zijn rechten op de platenverkoop of op televisieuitzendingen verhoudingsgewijs hoger liggen dan zijn wedde *sensu stricto* (terwijl alleen die voor het vermoeden van het bestaan van een arbeidsovereenkomst in aanmerking wordt genomen). Het risico bestaat dan dat hij zijn statuut van verzekerde werknemer verliest om opnieuw in het stelsel van de auteurs, of zelfs in het stelsel van de vrije beroepen terecht te komen, zoals dat het geval is met de tolken. Met andere woorden : het vermoeden van het bestaan van een arbeidsovereenkomst is volkomen uitgehold. Het moet zelfs niet worden opgeheven (54).

(51) Artikel R 382-17 van de « Code de la Sécurité sociale »; verwijzing naar de artikelen 35 en 36 van de wet nr 57-298 van 11 maart 1957 « sur la propriété littéraire et artistique ».

(52) Ministerieel besluit van 13 april 1981.

(53) Zie de voornoemde artikelen, alsmede de onderrichtingen verspreid door AGESSA (bevoegd voor de auteurs) en door « la Maison des Artistes » (bevoegd voor de plastische kunstenaars). Zie inzonderheid de « *Guide pratique du régime de sécurité sociale des auteurs* », AGESSA, 21*bis* rue de Bruxelles, 75009 Paris.

(54) J.P. DUMONT, A.P. GOLLOT en F. KESSLER, « *La protection sociale des artistes : la situation dans quelques pays industriels* », IAB, Werkdocument, Genève, 1990, blz. 57.

(2) les droits versés aux héritiers et aux ayants droit des auteurs ci-dessus visés, quel que soit leur nationalité ou leur lieu de résidence;

(3) les droits versés aux publicateurs d'œuvres inédites ou posthumes (dans certains cas);

(4) les droits versés aux sociétés d'auteurs ou à des tiers habilités par les auteurs ou par leurs ayants droit à percevoir pour leur compte des droits et redevances (par exemple, les agents artistiques) (51).

Pour les œuvres graphiques et plastiques, le taux est fixée à 3,3 % de l'assiette. Pour les autres œuvres, la contribution est fixée à 1 % du montant brut des droits d'auteur (52).

Le recouvrement des cotisations et contributions est assuré par des organismes agréés par l'autorité administrative dont le conseil d'administration comporte en majorité des artistes et auteurs. Ces organismes agissent pour le compte des organismes de sécurité sociale et font l'objet d'un contrôle.

Artistes et diffuseurs sont tenus d'adresser à l'organisme agréé compétent des déclarations annuelles ou trimestrielles à défaut desquelles il est procédé à une évaluation d'office de l'assiette. Les diffuseurs doivent également souscrire auprès de cet organisme une déclaration d'existence (53).

Le système français mérite cependant quelques *observations critiques* :

(a) Il maintient l'existence de deux ou trois régimes de protection sociale : le régime des salariés (auquel les artistes de spectacle sont rattachés par une présomption de contrat de travail), le régime particulier des auteurs inséré dans celui des salariés et le régime des professions libérales. Or le mode de rémunération de l'artiste évolue : ainsi, par exemple, l'artiste de spectacle voit la proportion de ses droits sur ventes de disques ou émissions de télévision dépasser ses salaires au sens strict (seuls concernés par la présomption). Il risque alors de perdre son statut d'assuré salarié pour retomber dans celui des auteurs, ou même, dans le cas d'un interprète, dans le régime des professions libérales. En d'autres termes, la présomption de contrat de travail est vidée de son contenu sans même qu'il soit nécessaire de l'abroger (54).

(51) Article R 382-17 du Code de la Sécurité sociale; renvoi aux articles 35 et 36 de la loi n° 57-298 du 11 mars 1957 sur la propriété littéraire et artistique.

(52) Arrêté ministériel du 13 avril 1981.

(53) Articles précités ainsi que les instructions diffusées par l'AGESSA (compétente pour les auteurs) et par la Maison des Artistes (compétente pour les plasticiens). Voir, en particulier le *Guide pratique du régime de sécurité sociale des auteurs*, AGESSA, 21*bis* rue de Bruxelles, 75009 Paris.

(54) J.P. DUMONT, A.P. GOLLOT et F. KESSLER, *La protection sociale des artistes : la situation dans quelques pays industriels*, BIT, Document de travail, Genève, 1990, p. 57.

(b) In de praktijk lijkt het erop dat zowel voor de persoonlijke bijdrage door de maker, als voor de bijdrage ten laste van de verspreider, — en voor alle auteurs, de grafische en plastische kunstenaars uitgezonderd — alleen de exploitatierechten van het auteursrecht het inkomen vormen dat door de sociale zekerheid in aanmerking wordt genomen. Het beroepsinkomen van een auteur is echter de optelsom van diverse inkomsten uit conferenties, cursussen, leiding van collecties, schrijf- of leesprestaties in dienst van derden enz. Die bedragen vallen buiten de bijdrage van de verspreider en, als de auteur die prestaties zelfstandig verricht, is hij bijdragen verschuldigd als beoefenaar van een vrij beroep (55).

Uit het Franse experiment kunnen dus de volgende *lessen* worden getrokken :

— de mogelijkheid om kunstenaars in het algemeen stelsel van sociale zekerheid met enkele voor hen kenmerkende aspecten, onder te brengen;

— de mogelijkheid om degenen die artistieke scheppingen verspreiden en exploiteren, te laten bijdragen;

— de noodzaak om, voor wat de toegang tot de sociale bescherming betreft, met de tweespalt werknemers-zelfstandigen of zelfs met een uitbreiding van het aantal categorieën komaf te maken;

— de noodzaak om het de kunstenaars mogelijk te maken bijdragen te storten op alle inkomsten uit hun artistieke bedrijvigheid (ongeacht de aard van de overeenkomst : arbeidsovereenkomst, overeenkomst voor de levering van werk, verkoop na eigen produktie — of zelfs zonder al te veel rekening te houden met het onderscheid wedde — geïnde rechten);

— de noodzaak om de bijdragen van de verspreiders op een bredere grondslag te heffen dan de rechten en vergoedingen die zij aan de auteurs betalen voor de overdracht en de exploitatie van hun werken.

c) In *Griekenland* werd het algemeen stelsel van de werknemers uitgebreid tot de kunstenaars die niet door een arbeidsovereenkomst gebonden zijn. De betaling van het gedeelte van de bijdrage dat door de werkgever is verschuldigd, komt ten laste van de natuurlijke of rechtspersonen die de werken of prestaties van kunstenaars exploiteren (56).

10) *De sociale verzekeringspremie is geen nieuwe belasting*

De sociale verzekeringspremie komt in de plaats van de sociale zekerheidsbijdrage van de werkgever, en kan niet met een rijksbelasting worden gelijkgesteld. Die premie valt immers niet onder de grondwettelijke bepalingen inzake annaliteit en universa-

(55) S. CAPIAU, onder leiding van André Nayer, « *La qualification et la variabilité des revenus des artistes au regard du droit fiscal et du droit de la sécurité sociale des états membres de la CEE* », studie uitgevoerd op verzoek van de EEG-Commissie, Brussel, 1989, blz. 142.

(56) CERP, « *La libre circulation des artistes en Europe. Eléments d'information sur leur statut social et fiscal dans les Etats membres* », Brussel, 1993-1994, blz. 18.

(b) Il semble qu'en pratique, tant pour la cotisation personnelle de l'auteur que pour la contribution du diffuseur, ce soient — en ce qui concerne les auteurs autres que les plasticiens ou graphistes — uniquement les droits d'exploitation du droit d'auteur qui constituent le revenu pris en compte par la sécurité sociale. Or, le revenu professionnel d'un auteur est formé de revenus forts divers provenant de : conférences, cours, direction d'une collection, prestations d'écritures, de lecture au profit d'un tiers, etc. Ces sommes échappent à la contribution du diffuseur, et, si l'auteur effectue ces prestations de façon indépendante, l'obligent à cotiser au régime des professions libérales (55).

On peut donc tirer de l'expérience française les *leçons* suivantes :

— la possibilité de rattacher des artistes au régime général de sécurité sociale avec des particularités;

— la possibilité de faire contribuer ceux qui diffusent et exploitent la création artistique;

— la nécessité de rompre, pour l'accès à la protection sociale, avec la dichotomie salariés-indépendants ou même avec la multiplication des catégories;

— la nécessité de permettre aux artistes de cotiser sur tous les revenus provenant de leur activité artistique (quelle que soit la nature du contrat — contrat de travail, contrat d'entreprise, vente après autoproduction — ou même sans tenir exagérément compte de la distinction salaire-redevance de droits);

— la nécessité de percevoir la contribution des diffuseurs sur une assiette plus large que les droits et redevances qu'ils paient aux auteurs pour cession et exploitation de leurs oeuvres.

c) *En Grèce*, le régime général des salariés a été étendu à ceux des artistes qui n'exercent pas leur activité sous l'emprise d'un contrat de travail. Le paiement de la quote-part de cotisation incombant à l'employeur est mis à charge de personnes physiques ou morales qui exploitent les oeuvres ou les prestations des artistes (56).

10) *La contribution sociale n'est pas un impôt nouveau*

La contribution sociale se substitue à la cotisation patronale de sécurité sociale qui ne peut pas être identifiée aux impôts de l'Etat. En effet, cette cotisation n'est pas régie par les règles constitutionnelles de l'annualité et de l'universalité de l'impôt. Elle

(55) S. CAPIAU, sous la direction d'André Nayer, « *La qualification et la variabilité des revenus des artistes au regard du droit fiscal et du droit de la sécurité sociale des états membres de la CEE* », Etude réalisée à la demande de la Commission de la CEE, Bruxelles, 1989, p. 142.

(56) CERP, « *La libre circulation des artistes en Europe. Eléments d'information sur leur statut social et fiscal dans les Etats membres* », Bruxelles, 1993-1994, p. 18.

liteit van de belasting. Ze wordt niet in de Staatskas gestort, maar rechtstreeks geïnd door de instelling die belast is met het toewijzen van de bestemming ervan, met name met de wijze waarop de bedragen tussen de verschillende instellingen die sociale uitkeringen toekennen, worden opgesplitst (57). Hierbij gaat het zelfs niet om de financiering van aanvullende stelsels, maar om de toekenning van sociale uitkeringen aan werknemers en hun rechtverkrijgenden.

De verzekeringspremie slaat alleen op degenen die gebruik maken van het scheppen en vertolken van een kunstwerk. Voor een aantal onder hen verschilt die premie van de traditionele sociale bijdrage voor zover ze op onrechtstreekse gebruikers van het artistieke werk slaat : de werkgeversbijdrage inzake sociale zekerheid, die *per capita* voor elke tewerkgestelde werknemer wordt berekend, treft tot dusver alleen de rechtstreekse gebruikers.

De potentiële premieplichtigen zijn echter, noodzakelijkerwijze, gebruikers die beroepsmatig een artistieke produktie gebruiken met het oogmerk hun cliënteel uit te breiden en hun omzet te verhogen. In die zin wordt de link tussen de exploitatie van een werk en de gerechtigde op een uitkering behouden. Die wijze van heffing van de sociale bijdragen op grond van de produktiefactoren van een onderneming staat ook ingeschreven in de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers.

In rechte verandert die wijze van heffing van de werkgeversbijdrage de aard van de bijdrage niet wezenlijk. Zelfs in het klassieke systeem maakt de werkgeversbijdrage immers geen onderdeel uit van de bezoldiging van de werknemer : de betaling ervan gebeurt nooit voor rekening, noch ten gunste van een welbepaalde werknemer, zodat een vordering tot betaling van sociale-zekerheidsbijdragen alleen door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, en niet door de werknemer kan worden ingesteld (58).

Alleen de arbeidsrechtbanken zijn bevoegd om geschillen te beslechten over de heffing van de sociale verzekeringspremie.

11) *De sociale verzekeringspremie is geen belasting die door de zesde Europese BTW-Richtlijn wordt verboden*

In het voorgestelde systeem wordt verwezen naar het door het BTW-Wetboek gehanteerde begrip « omzet ». De sociale verzekeringspremie wordt echter geheven op een grond die en overeenkomstig een

(57) Voor de criteria, zie DENIS P., « *Droit de la sécurité sociale* », Précis de la Faculté de Droit de l'Université Catholique de Louvain, deel 1, Brussel, Larcier, 1993, blz. 64; DAVID S., « *La nature juridique des cotisations à la sécurité sociale*, RDS, 1952, blz. 169; GLINEUR, P., « *L'arrêté royal n° 55 du 16 juillet 1982 fixant pour 1982 une cotisation spéciale et unique de sécurité sociale est-il conforme à la loi d'habilitation et à la Constitution ?* » J.T., 1983, blz. 95.

(58) DENIS P., op. cit., blz. 65; TAQUET M. en WANTIEZ C., « *Congé-Préavis-Indemnité* », Brussel, 1975, deel II, blz. 64; Arbeidshof, Gent, 11 januari 1984, JTT, 295.

n'est pas versée au Trésor mais est directement perçue par l'institution chargée de la mise en oeuvre de son affectation, à savoir la répartition entre les différents organismes qui allouent des prestations sociales (57). Ici, il n'est même pas question du financement de régimes supplétifs mais bien de l'affectation de prestations sociales à des travailleurs et à leurs ayants droit.

La contribution sociale ne vise que les utilisateurs de la création et de l'interprétation artistique. Elle diffère pour une partie d'entre d'eux de la cotisation sociale traditionnelle dans la mesure où elle concerne des utilisateurs indirects du travail artistique, la cotisation patronale de sécurité sociale calculée par tête de travailleur occupé ne visant à ce jour que les utilisateurs directs.

Cependant, les contributaires sociaux potentiels sont nécessairement des utilisateurs qui exploitent professionnellement une production artistique dans le but d'élargir leur clientèle et leur chiffre d'affaires. En ce sens, le lien entre l'exploitation d'un travail et le bénéficiaire des prestations est maintenu. Ce mode de perception des cotisations sociales sur base des facteurs de production d'une entreprise est, par ailleurs, prévu par la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

En droit, ce mode de perception de la cotisation patronale de sécurité sociale ne modifie pas fondamentalement la nature de la cotisation. Même dans le système classique en effet, la cotisation patronale ne constitue pas un élément de la rémunération du travailleur : le paiement n'en est jamais effectué ni pour compte ni au profit d'un travailleur déterminé de telle sorte que l'action en paiement des cotisations de sécurité sociale appartient au seul Office national de sécurité sociale et non au travailleur (58).

Les tribunaux du travail seront seuls compétents quant aux litiges relatifs à la perception de la contribution sociale.

11) *La contribution sociale n'est pas une taxe prohibée par la sixième Directive européenne en matière de TVA*

Dans le système proposé, il est fait référence à la notion de chiffre d'affaires utilisée par le Code de la TVA. Cependant, la contribution sociale est perçue sur une base et selon un mécanisme qui diffèrent de

(57) Pour les critères, voir DENIS P., « *Droit de la sécurité sociale* », Précis de la Faculté de Droit de l'Université Catholique de Louvain, tome 1, Bruxelles, Larcier, 1993, p. 64; DAVID S., *La nature juridique des cotisations à la sécurité sociale*, RDS, 1952, p. 169; GLINEUR P., « *L'arrêté royal n° 55 du 16 juillet 1982 fixant pour 1982 une cotisation spéciale et unique de sécurité sociale est-il conforme à la loi d'habilitation et à la Constitution ?* », J.T., 1983, p. 95.

(58) DENIS P., op. cit., p. 65; TAQUET M. et WANTIEZ C., « *Congé-Préavis-Indemnité* », Bruxelles, 1975, tome II, p. 64; Cour trav. Gand, 11 janvier 1984, JTT, 295.

mechanisme dat van de BTW-heffing verschilt. Ze wordt op de totale omzet van het voorgaande jaar geheven, ongeacht of de BTW opeisbaar is en ongeacht de verrichtingen inzake overdracht van goederen of prestatie van diensten. Ze betreft alleen rechtstreekse of onrechtstreekse gebruikers van de artistieke produktie. Ze is dus niet algemeen.

Artikel 33 van de 6e Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake BTW luidt als volgt : « *Onverminderd andere communautaire bepalingen, (...) vormen de bepalingen van deze richtlijn geen beletsel voor de handhaving of invoering door een Lid-Staat van belastingen op verzekeringsovereenkomsten en op spelen en weddenschappen, alsmede van accijnzen, registratierechten en, meer in het algemeen, van alle belastingen, rechten en heffingen die niet het karakter van omzetbelasting bezitten.* » Artikel 33 verbiedt de Lid-Staten dus andere belastingen op de omzet te heffen dan de BTW. Aldus beschouwd waarborgt artikel 33 de bescherming van het gemeenschappelijk BTW-stelsel (59).

De hamvraag in dit verband is de volgende : wanneer betreft het een echte omzetbelasting in de zin van artikel 33, die dus verboden is ?

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft reeds meermaals de gelegenheid gehad in dat verband een uitspraak te doen. Gelet op de criteria gesteld voor de ontworpen sociale verzekeringspremie kan deze laatste niet met een, overigens verboden, omzetbelasting worden gelijkgesteld. Op grond van die rechtspraak werd trouwens een erg gelijkaardige sociale-zekerheidsbijdrage ten gunste van oudere ambachtslieden aanvaard (60).

Wat wordt immers beoogd met het verbod van artikel 33 van de zesde BTW-richtlijn ? « *(...) voorkomen dat goederen en diensten op dezelfde grond tweemaal worden belast — eerst ingevolge de gemeenschappelijke, en vervolgens ingevolge de nationale regeling —, wat volstrekt onbillijk zou zijn en de mededinging in de gemeenschappelijke markt zou verstoren* » (61).

De BTW, dat wil zeggen een echte omzetbelasting in de zin van de richtlijn vertoont drie typische kenmerken :

a) « *het is een algemene belasting, omdat zij alle fasen van de produktie en de distributie van goederen en de sector van de diensten omvat (...)* »;

b) « *het is een neutrale belasting, omdat op gelijke of soortgelijke produkten dezelfde belastingdruk rust. Neutraliteit betekent ook, dat de belasting geen deel uitmaakt van de kostprijs van het goed; dit maakt het mogelijk de precieze invloed ervan in alle fasen van de*

(59) Commentaar MEGRET, Le droit de la CEE, 5. « *Dispositions fiscales. Rapprochement des législations* », Ed. Université de Bruxelles, tweede uitgave, 1993, blz. 124.

(60) HJEG, 27 november 1985, Inzake 295/84, *NV Rousseau-Wilmot t/ ORGANIC*, 1985, blz. 3759.

(61) Conclusie van advocaat-generaal M.G. Federico MANCINI, dd. 22 oktober 1985 vóór het arrest HJEG van 27 november 1985, 1985, blz. 3763.

celui de la TVA. Elle est perçue globalement sur le chiffre d'affaires de l'année précédente, ceci sans égard à l'exigibilité de la TVA et sans égard à chaque opération de cession de biens ou de prestations de services. Elle ne vise que les utilisateurs directs ou indirects de la production artistique. Elle n'est donc pas générale.

L'article 33 de la 6e Directive du Conseil des Communautés Européennes en matière de TVA est libellé ainsi : « *Sans préjudice d'autres dispositions communautaires, les dispositions de la présente directive ne font pas obstacle au maintien ou à l'introduction par un Etat membre de taxes sur les contrats d'assurance, sur les jeux et paris, d'accises, de droits d'enregistrement et, plus généralement, de tous impôts, droits et taxes n'ayant pas le caractère de taxe sur le chiffre d'affaires* ». L'article 33 interdit donc aux Etats membres de percevoir d'autres taxes sur le chiffre d'affaires que la TVA. Sous cet angle, l'article 33 joue un rôle de protection du système commun de la TVA (59).

La question essentielle dans ce domaine est de savoir quand on se trouve devant une taxe ayant le caractère de taxe sur le chiffre d'affaires au sens de l'article 33 et donc interdite par lui.

La Cour de Justice des Communautés européennes a déjà eu l'occasion de se prononcer à ce sujet à plusieurs reprises. Au vu des critères qu'elle a établi, la contribution sociale en projet n'est pas assimilable à une taxe sur chiffre d'affaires prohibée. A l'occasion de cette jurisprudence, une contribution de sécurité sociale fort semblable en faveur des artisans âgés a d'ailleurs été admise (60).

En effet, quel est l'objectif de l'interdit de l'article 33 de la sixième directive TVA ? « *(...) éviter que des biens et des services subissent au même titre une double imposition — l'une commune, l'autre nationale — avec des conséquences à la fois iniques et de nature à créer des distorsions de la concurrence dans le marché commun* » (61).

La TVA ou taxe présentant la nature de taxe sur le chiffre d'affaires au sens de la directive présente trois caractères particuliers :

a) « *un impôt général, parce qu'elle englobe toutes les phases de la production et de la distribution des biens et le secteur de la prestation des services (...)* »;

b) « *un impôt neutre, parce que, pour des produits égaux ou similaires, sa charge fiscale reste identique. La neutralité signifie également que l'impôt ne fait pas partie du coût de la marchandise; cela permet de calculer son incidence exacte lors de toutes les phases*

(59) Commentaire MEGRET, Le droit de la CEE, 5. « *Dispositions fiscales. Rapprochement des législations* », Ed. de l'Université de Bruxelles, 2e édition, 1993, p. 124.

(60) CJCE, 27 novembre 1985, Aff. 295/84, *S.A. Rousseau-Wilmot c/ ORGANIC*, Rec., 1985, p. 3759.

(61) Conclusions de l'avocat général M.G. Federico MANCINI présentées le 22 octobre 1985 avant arrêt CJCE du 27 nov. 1985, Rec., 1985, p. 3763.

produktie- en distributieketen te berekenen, en het vergemakkelijkt de controles bij in- en uitvoer (...) »;

c) « *het is een doorzichtige belasting omdat zij een van de kostprijs van het produkt onderscheiden element is, zodat het bedrag ervan de marktdeelnemer steeds bekend is en deze kan nagaan of de echte prijs van het produkt werkelijk concurrerend is (...)* » (62);

In de zaak ORGANIC, heeft het Hof geoordeeld dat een niet-fiscale belasting (een bijdrage inzake sociale zekerheid), berekend op de totale jaaromzet, maar zonder rechtstreekse weerslag op de prijs van elk goed en elke dienst, niet als een echte omzetbelasting, in de zin van artikel 33, kan worden beschouwd. Gelet op de voormelde criteria was het Hof van Justitie immers van oordeel dat :

a) deze heffingen niet worden toegepast op leveringen van goederen en van diensten, welke in het binnenland onder bezwarende titel worden verricht, noch op ingevoerde goederen, maar op de gehele economische activiteit van handelsvennootschappen;

b) de maatstaf voor die heffingen niet de tegenwaarde is van elke belastbare handeling, maar de omzet die het bedrijf in de loop van het voorgaande boekjaar heeft behaald;

c) dat slechts bepaalde personen die heffingen moeten betalen (rechtspersonen, in de zaak ORGANIC) (63). Bij de hier in het vooruitzicht gestelde sociale verzekeringspremie, zou het gaan om natuurlijke en rechtspersonen die de artistieke produktie verspreiden, exploiteren of gebruiken.

De verzekeringspremie die ten gunste van de kunstenaars in het vooruitzicht wordt gesteld, vertoont niet het karakter van algemeenheid, neutraliteit en doorzichtigheid die kenmerkend zijn voor een algemene belasting. Bijgevolg is het geen belasting die door artikel 33 van de zesde Richtlijn wordt verboden.

Bovendien vormt die premie, in het geplande stelsel, geen afzonderlijk element van de kostenstructuur en kan ze niet op de verbruiker worden verhaald. Het verbod om de omzetheffing op de prijs van iedere individuele transactie terug te winnen en die op de verbruiker te verhalen zal nader worden omschreven.

12) *De voorgestelde hervorming houdt geen verboden discriminatie in* (artikelen 10 en 11 van de Grondwet, rechtspraak van het Arbitragehof).

De artikelen 10 en 11 (voorheen 6 en 6*bis*) van de Grondwet voeren het beginsel van gelijkheid van de Belgen voor de wet, en het niet-discriminatiebeginsel in. Zo bepaalt artikel 11 onder meer : « *Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden (...)* ». Zou men daarom echter voor het Arbitragehof het ongrondwettige karakter kunnen inroepen van een wet die de kunstenaars (en meer bepaald degenen die

(62) *Ibidem*, blz. 3762.
(63) *Ibidem*, blz. 3763

du circuit de production et de distribution et facilite ainsi les contrôles à l'importation et à l'exportation (...) »;

c) « *un impôt transparent, parce que, figurant comme élément distinct du coût du produit, il permet à l'opérateur d'en connaître le montant à tout moment et d'établir le véritable prix du produit en fonction de la concurrence (...)* » (62);

Dans l'affaire ORGANIC, la Cour a admis qu'une taxe à caractère non fiscal (une contribution de sécurité sociale), calculée sur base du chiffre d'affaires annuel global mais sans toucher directement le prix de chaque bien et de chaque service, n'avait pas la nature de taxe sur chiffre d'affaires au sens de l'article 33. Au vu des critères ci-dessus, la Cour de Justice a en effet estimé que :

a) les impositions sociales en cause ne frappaient ni les cessions de biens et les prestations de services effectuées à titre onéreux à l'intérieur du pays ni les produits importés mais bien l'ensemble des activités économiques des entreprises commerciales;

b) leur base n'était pas constituée par l'équivalent de chaque opération imposable mais par le chiffre d'affaires réalisé par l'entreprise durant l'année financière précédente;

c) le cercle de leurs sujets passifs était circonscrit à certaines personnes (morales, dans le cas de l'affaire ORGANIC) (63). Dans le cas de la contribution sociale envisagée ici, il s'agirait des personnes physiques et morales qui diffusent, exploitent ou utilisent la production artistique.

La contribution sociale envisagée en faveur des artistes ne présente pas le caractère de généralité, de neutralité et de transparence qui qualifient l'impôt commun. Par conséquent, elle ne représente pas une charge interdite par l'article 33 de la sixième Directive.

De plus, dans le système envisagé, la contribution ne constitue pas un élément distinct du coût et ne peut pas être imputé au consommateur. L'interdiction de représenter la contribution sur chiffre d'affaires sur le prix de chaque transaction individuelle et de l'imputer au consommateur sera précisée.

12) *La réforme proposée ne contient pas de discrimination prohibée* (articles 10 et 11 de la Constitution, jurisprudence de la Cour d'arbitrage).

Les articles 10 et 11 de la Constitution (anciennement 6 et 6*bis*) instaurent le principe d'égalité des Belges devant la loi et de non discrimination. L'article 11 en particulier prescrit : « *La jouissance des droits et libertés reconnus aux Belges doit être assurée sans discrimination (...)* ». Pourrait-on pour autant invoquer devant la Cour d'Arbitrage l'inconstitutionnalité d'une loi qui permettrait aux artistes (et en particulier à ceux qui sont aujourd'hui rattachés au

(62) *Ibidem*, p. 3762.
(63) *Ibidem*, p. 3763.

thans onder het sociale-zekerheidsstelsel van de zelfstandigen vallen) in staat zou stellen, mits aan een aantal bijzondere voorwaarden is voldaan, de vergoedingen van het sociale-zekerheidsstelsel voor werknemers te genieten ? En wel door de discriminatie in te roepen die ten opzichte van het geheel van de zelfstandigen wordt ingevoerd ?

Naar het voorbeeld van het Hof van Cassatie en (het nog vroeger gegeven) voorbeeld van de Raad van State, valt het Arbitragehof terug op de overige grondwettelijke beginselen om, voor zover mogelijk, de exacte draagwijdte van de artikelen 10 en 11 (64) nader toe te lichten. Hier moeten de artikelen 10 en 11 in samenhang met grondwetsartikel 23 worden gelezen, dat ieder het recht toekent een menswaardig leven te leiden, en inzonderheid het recht op de vrije keuze van beroepsarbeid en het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand.

Anderzijds is niet elke discriminatie verboden : « *de grondwettelijke regels van de gelijkheid der Belgen voor de wet en van niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling volgens bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met betrekking tot het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande norm; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat de aangewende middelen redelijkerwijze niet evenredig zijn met het beoogde doel* » (65). Het gaat hier om een vaste rechtspraak (66).

Ze stoelt trouwens op de jurisprudentie van het Europees Hof voor de rechten van de mens volgens welke discriminatie een onderscheid veronderstelt tussen twee groepen die zich in een analoge of vergelijkbare (67) situatie bevinden. Dat is hier niet het geval; er kunnen verschillende lasten worden opgelegd aan personen die zich in feitelijk verschillende

(64) D. LAGASSE, « *La loi-programme du 30 décembre 1988 imposait-elle aux laboratoires non hospitaliers de biologie clinique des conditions d'exploitation discriminatoires par rapport aux laboratoires hospitaliers ?* », Opmerkingen onder de arresten van het Arbitragehof van 13 juli 1989 en 13 oktober 1989 (zogenaamde Biorim-arresten), J.T., 1990, blz. 10

(65) Arbitragehof, 13 oktober 1989, *Biorim*, considerans B.1.3., J.T., 1990, blz. 4.

(66) Cf. met name arrest nr 39/94 van 19 mei 1994 over het beroep van een vennootschap die afhangt van de industrie voor de verwerking van aardappelen tegen een decreet van de Vlaamse Raad die haar, in haar ogen, discrimineerde omdat de Raad haar niet dezelfde reductiecoëfficiënten voor de betaling van een belasting inzake zuivering van de oppervlaktewateren toekende als andere ondernemingen hadden toegekend gekregen (*Belgisch Staatsblad*, 8 juni 1994, blz. 15741 en volgende, Considerans B.5. en volgende.

(67) X. Delgrange, *Quand la Cour d'Arbitrage s'inspire de Strasbourg*, Opmerking onder het arrest van het Arbitragehof van 13 oktober 1989, *Revue régionale de droit*, 1989, blz. 619-622; J. Velu et R. Ergec, *La Convention européenne des droits de l'homme*, Bruylant, Brussel, 1990, nr 147.

régime de sécurité sociale des travailleurs indépendants) d'accéder aux prestations du régime de sécurité sociale des travailleurs salariés moyennant des modalités particulières ? Ceci en invoquant la différence introduite vis-à-vis de l'ensemble des travailleurs indépendants ?

A l'instar de la Cour de Cassation et du Conseil d'Etat avant elle, la Cour d'Arbitrage se sert des autres principes constitutionnels pour éclairer dans la mesure du possible la portée exacte des articles 10 et 11 (64). Ici, les articles 10 et 11 devraient être lus en rapport avec l'article 23 de la Constitution qui assure à chacun le droit de mener une vie conforme à la dignité humaine et notamment le droit au libre choix d'une activité professionnelle et le droit à la sécurité sociale, à la protection de la santé et à l'aide sociale, médicale et juridique.

Par ailleurs, toute différence de traitement n'est pas prohibée : « *les règles constitutionnelles de l'égalité des Belges et de la non-discrimination n'excluent pas qu'une différence de traitement soit établie selon certaines catégories de personnes pour autant que le critère de différenciation soit susceptible de justification objective et raisonnable. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier par rapport aux buts et aux effets de la norme considérée; le principe d'égalité est violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens et le but visé* » (65). Cette jurisprudence est constante (66).

Elle s'inspire d'ailleurs de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme qui estime aussi que la discrimination suppose une distinction entre deux groupes placés dans des situations analogues ou comparables (67). Au contraire, des personnes qui se trouvent dans des situations de fait différentes peuvent se voir imposer des charges différentes. Le

(64) D. LAGASSE, « *La loi-programme du 30 décembre 1988 imposait-elle aux laboratoires non hospitaliers de biologie clinique des conditions d'exploitation discriminatoires par rapport aux laboratoires hospitaliers ?* », Observations sous Cour d'arbitrage, 13 juillet 1989 et 13 octobre 1989 (arrêts dits Biorim), J.T., 1990, p. 10.

(65) Cour d'arbitrage, 13 octobre 1989, *Biorim*, considérant B.1.3., J.T., 1990, p. 4.

(66) Voir notamment l'arrêt n° 39/94 du 19 mai 1994 relatif au recours d'une société relevant du secteur de l'industrie de la transformation de la pomme de terre contre un décret du Conseil flamand qui, à son estime, lui infligeait un traitement discriminatoire parce qu'il ne lui accordait pas les mêmes coefficients de réduction qu'à d'autres entreprises pour le paiement d'une taxe d'assainissement de la pollution des eaux de surface (*Moniteur belge*, 8 juin 1994, p. 15741 et suiv., considérant B.5 et suiv.).

(67) X. Delgrange, *Quand la Cour d'Arbitrage s'inspire de Strasbourg*, Observation sous Cour d'arbitrage, 13 octobre 1989, Revue régionale de droit, 1989, pp. 619-622; J. Velu et R. Ergec, *La Convention européenne des droits de l'homme*, Bruylant, Bruxelles, 1990, n° 147.

situaties bevinden. Het gelijkheidsbeginsel houdt niet in dat aan alle burgers (68) gelijke lasten worden opgelegd.

Men kan zich evenwel afvragen of alle kunstenaars zich in een situatie bevinden die vergelijkbaar is met die van de meeste zelfstandigen. Een afwijkende behandeling in positieve zin, die op een objectieve en redelijke wijze de mogelijkheid biedt om een door het gemene recht benadeelde categorie net als de meeste burgers toegang tot de in artikel 23 van de Grondwet gewaarborgde sociale bescherming te verlenen, is dan ook gerechtvaardigd.

Uit de zaken waarover het Arbitragehof al uitspraak heeft gedaan, blijkt evenmin dat de verhouding tussen het beoogde doel en de aangewende middelen redelijkerwijze kan worden betwist. De kunstenaar zal immers persoonlijk een bijdrage op de inkomsten uit zijn artistieke bedrijvigheid betalen, waarbij bovendien dezelfde bijdragevoeten als voor de werknemers zullen worden gehanteerd.

Men ziet ook niet in hoe degenen die de sociale verzekeringspremie moeten betalen zich gediscrimineerd kunnen noemen, aangezien de verschuldigde premie wordt gerechtvaardigd door het beroepsmatige gebruik dat zij van het werk of de vertolking maken en door de inkomsten die dat gebruik oplevert ... In die zin verschilt deze situatie dan ook nauwelijks van die van de farmaceutische bedrijven die een sociale bijdrage betalen volgens hun omzet op de Belgische geneesmiddelenmarkt. Die bijdrage is bestemd voor de financiering van de ziekteverzekering. Ondertussen weet iedereen dat deze bedrijven zich op grond van de artikelen 6 en 6*bis* van de Grondwet tot het Arbitragehof hebben gewend, maar dat hun eis werd afgewezen (69).

Het gebeurt immers maar zelden dat het Arbitragehof de geregeld op grond van discriminatie ingestelde vorderingen toewijst.

13) *Controle op de toepassing van het systeem*

a) *De huidige toestand* is er een van veralgemeende fraude. De prestaties van podiumkunstenaars worden ondanks de richtlijnen van de gemeenschappen in dat verband zelden aangegeven. Zelfs organisatoren van zeer goedlopende voorstellingen doen alsof de orkestleider of de leider van het gezelschap de eigenlijke werkgever is. In de andere artistieke beroepen wordt de kunstenaars vaak het sociaal statuut van de zelfstandigen opgedrongen, ook al stemt dat niet overeen met hun werkelijke prestaties (het werk van tekenaars bijvoorbeeld). De vigerende bezoldigingsregels zijn zo uiteenlopend dat vele uitwegen mogelijk zijn om de vergoeding toch maar niet als loon te moeten beschouwen (zelfs in de ruime zin van het woord) ... De kunstenaar, die tegen wil en

(68) Zie bijvoorbeeld voor de belastingplicht J.Velu, *Notes de droit public*, deel II, *Le statut des gouvernés*, PUB, 1987-1988, blz. 769.

(69) Zie Arbitragehof, voornoemd arrest nr 24/91 van 10 oktober 1991.

principe d'égalité n'implique pas que les mêmes charges doivent être imposées à tous les citoyens (68).

Or, l'on peut douter que les artistes soient dans une situation comparable à celle de la majorité des indépendants. Ceci justifie une différence de traitement, au sens positif, destinée objectivement et raisonnablement à permettre l'accès d'une catégorie défavorisée par le droit commun à la protection sociale garantie par l'article 23 de la Constitution, ceci à égalité avec la majorité des citoyens.

Au vu des cas d'espèce déjà tranchés par la Cour d'Arbitrage, il ne semble pas non plus que le rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens et le but visé puisse être contesté. Et ce d'autant moins que l'artiste cotisera personnellement sur les revenus tirés de son activité artistique au même taux que tous les travailleurs salariés.

On ne voit pas plus comment des contributaires sociaux pourraient invoquer avec succès la discrimination dont ils feraient l'objet dans la mesure où la contribution à laquelle ils seront tenus sera justifiée par leur utilisation professionnelle des fruits de la création et de l'interprétation artistiques ... Cette situation n'est en effet guère différente de celle des entreprises pharmaceutiques soumises à une cotisation sociale sur le chiffre d'affaires réalisé sur le marché belge des médicaments, cotisation destinée au financement de l'assurance-maladie. Or, l'on sait que le recours introduit par ces entreprises devant la Cour d'Arbitrage, notamment sur base des articles 6 et 6*bis* de la Constitution, a échoué (69).

En réalité le moyen de la discrimination, souvent invoqué devant la Cour d'Arbitrage, est rarement accueilli.

13) *Le contrôle de l'application du système*

a) *La situation actuelle* se caractérise par une fraude généralisée. Les prestations des artistes de spectacles sont rarement déclarées, malgré les instructions en ce sens des communautés. Les organisateurs de spectacles — même les plus en vue parfois — font mine de croire que le chef d'orchestre ou de troupe serait le véritable employeur. Quant aux autres professions artistiques, elles sont souvent contraintes d'adopter un statut social d'indépendant qui ne correspond pas à la réalité de leurs prestations (dessinateurs notamment). Les modalités de rémunération en vigueur sont tellement diverses que de nombreux jeux sont possibles pour éviter la qualification de salaire (même au sens large) ... L'artiste, rejeté dans le régime des indépendants, est censé se

(68) Ainsi, en ce qui concerne la charge des impôts. J. Velu, *Notes de droit public*, Seconde partie, *Le statut des gouvernés*, PUB, 1987-1988, p. 769.

(69) Cour d'arbitrage, Arrêt n° 24/91 du 10 octobre 1991 précité.

dank in het stelsel van de zelfstandigen terechtkomt, moet zichzelf maar behelpen, met het risico dat hij de minimumbijdragen voor de eerste drie jaar niet kan betalen.

De nadelige gevolgen zijn bekend :

— een bijdrageverlies voor de sociale zekerheid (zowel in het stelsel van de zelfstandigen als in dat van de werknemers);

— gevaar voor het voortbestaan van het op sociale overdrachten gebaseerde systeem en van de solidariteit, die een *conditio sine qua non* is voor het behoud van enige samenhang in onze maatschappij;

— uitbuiting van kunstenaars, net als van andere ten onrechte als zelfstandigen gekwalificeerde werknemers (het ontbreken van enige sociale en fiscale controle maakt het veel gemakkelijker om ongunstige contracten op te leggen, aangezien toch niets aan het licht komt);

— het ontbreken van enige sociale bescherming en de daarmee gepaard gaande onzekerheid voor de kunstenaars en hun gezin;

— hoge kosten voor de gemeenschap via de overheidsinstellingen die in aanvullende tegemoetkomingen moeten voorzien (Fonds voor arbeidsongevallen, gewaarborgde gezinsbijslag, gewaarborgd inkomen voor bejaarden, OCMW), ook al brengt het werk of de vertolking van de kunstenaar geld op.

Uit de dossiers van de (soms zeer ernstige) arbeidsongevallen van kunstenaars die voor een niet verzekerde werkgever werken, blijkt ook de ernst van het risico dat de werkgever — meestal de organisator van een schouwspel — loopt. Denken we maar aan de eigenaar van een cabaret, die voor de rest van zijn leven de rente moet afbetalen die het Fonds voor arbeidsongevallen heeft uitgekeerd aan de nabestaanden van een van zijn muzikanten die op weg naar het werk is verongelukt. Natuurlijk zullen deze bedragen meestal maar gedeeltelijk kunnen worden teruggevorderd, maar er komt hoe dan ook een proces tegen de werkgever, die daarmee niet langer zekerheid heeft over zijn toekomstige inkomsten.

De controle op de toepassing van artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1967 brengt heel wat moeilijkheden met zich. Het vorderen van onbetaalde bijdragen vereist meestal uitvoerig onderzoek en zelfs gerechtelijke vervolging. Ook al is een kunstenaar (een muzikant bijvoorbeeld) bij de RSZ geregistreerd, dan nog zal de werkgever de data waarop de prestaties daadwerkelijk worden geleverd, vaak niet respecteren. Komt er nadien controle, dan moet meestal de hulp van de inspectiediensten en de ambtenaren van de sociale zekerheid worden ingeroepen, alvorens kan worden nagegaan of de betrokkene toegang tot de uitkeringen heeft.

De omvorming van het huidige vermoeden *juris et de jure* van artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1967 ten gunste van de podiumkunstenaars in een vermoeden *juris tantum* zal controle niet overbodig maken.

débrouiller, quitte à se retrouver incapable de payer les cotisations minimales des trois premières années.

Les conséquences dommageables sont connues :

— perte de cotisations de sécurité sociale (tant dans le régime des indépendants que dans celui des salariés);

— mise en danger de notre système de transferts sociaux mais aussi des valeurs de solidarité seules à même d'assurer une cohésion de la société;

— surexploitation des artistes comme des autres travailleurs faussement qualifiés d'indépendants (en effet, l'absence de contrôle social et fiscal favorise l'imposition de contrats désavantageux faute de recours au grand jour);

— absence de protection sociale et précarisation des artistes et de leurs familles;

— coût élevé pour la collectivité via les organismes publics amenés à intervenir à titre supplétif (Fonds des accidents du travail, prestations familiales garanties, revenu garanti pour les personnes âgées, CPAS ...), cela alors même que la création et l'interprétation artistiques produisent des richesses.

Les dossiers d'accidents du travail (parfois très graves) survenus à des artistes liés à un employeur non assuré démontrent aussi la gravité du risque couru par l'employeur, le plus souvent un organisateur de spectacle. Imagine-t-on la charge à vie que devra supporter le propriétaire d'un cabaret tenu de rembourser au Fonds des accidents du travail des rentes suite à un accident mortel qui a frappé un musicien sur le chemin du travail ? Bien entendu, ces montants ne seront le plus souvent récupérés que très partiellement. Mais l'employeur devra en tout état de cause affronter un procès et hypothéquer ses revenus à venir.

Le contrôle de l'application de l'article 3, 2°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1967 entraîne de nombreuses difficultés. La régularisation des cotisations dues nécessite le plus souvent de longues enquêtes et des poursuites judiciaires. Lorsque l'artiste (un musicien par exemple) est déclaré à l'ONSS, c'est souvent sans que l'employeur se préoccupe de respecter la réalité de la date des prestations. De nombreux contrôles a posteriori mobilisent les inspections et les fonctionnaires des administrations de sécurité sociale avant d'établir l'accès aux prestations.

La modification de l'actuelle présomption *juris et de jure* contenue dans l'article 3, 2°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1967 en faveur des artistes de spectacles en présomption *juris tantum* n'éliminera pas la nécessité du contrôle.

b) De wetgever heeft te kennen gegeven dat hij de strijd tegen het zwartwerk in het algemeen wil opvoeren en versterkt daartoe de personeelsformaties van de diverse inspectiediensten, organiseert hun samenwerking en legt strengere strafrechtelijke en administratieve sancties op als bijvoorbeeld de controle wordt belemmerd of sociale bewijsstukken ontbreken of werden vervalst (70).

Repressief optreden is evenwel nooit toereikend en zal ook nooit helemaal doeltreffend zijn. Er moet ook aan preventie worden gedaan. In een recent bijzonder nummer van het Arbeidsblad, waaraan is meegewerkt door inspecteurs van de Sociale inspectie van het ministerie van Sociale Voorzorg en de Inspectie van de sociale wetten van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid vinden we ter zake een aantal suggesties die bij onze voorstellen aansluiten :

« Zolang de bijdrageplicht van de sociale zekerheid gekoppeld blijft aan de arbeid en de gepresteerde hoeveelheid ervan, zal de verleiding blijven bestaan om die bijdrageplicht te verlichten door het frauderen met prestaties. In dit financieringssysteem van sociale zekerheid zal de inspectie als boeman repressief achter de feiten en de fraude moeten blijven aanhollen. Zij zal steeds de bewijslast hebben en de fraude in de prestaties moeten aantonen » (71) en ook nog *« Een van de te overwegen maatregelen in dit verband (de preventie) is een andere wijze van financiering van de sociale zekerheid, waarvan de eenzijdige heffing op de lonen thans een te grote belasting legt op de arbeid en op de arbeidsintensieve ondernemingen (...). Daarom is het noodzakelijk een gemengd systeem uit te werken waarbij zowel de factor arbeid als de factor kapitaal belast worden, bijvoorbeeld via heffingen op de toegevoegde waarde, inzonderheid op de afschrijvingen en op de winsten, of op het energieverbruik van de ondernemingen »* (72).

c) Concrete controlemogelijkheden

De hervorming van de financieringsregeling voor de sociale zekerheid, waarop in diverse kringen wordt aangedrongen, heeft onvermijdelijk tot gevolg dat ook de controle op een andere manier moet verlopen. De regeling voor de kunstenaars schept in dat verband geen onoverkomelijke moeilijkheden. Als de fraude desondanks blijft bestaan, zullen de mogelijke verliezen die ze in de toekomst kan veroorzaken, nooit opwegen tegen de winsten in vergelijking met de huidige situatie.

b) Le législateur a affirmé sa volonté de renforcer la lutte générale contre le travail au noir en renforçant les cadres des divers services d'inspection, en organisant leur coopération et en aggravant les sanctions pénales et administratives, particulièrement pour certaines infractions : obstacle au contrôle, absence ou falsification de documents sociaux (70).

Cependant, la répression ne suffit pas et ne sera jamais totalement efficace. La prévention est également indispensable. Dans un récent numéro spécial de la Revue du Travail, fruit de la collaboration des services d'inspection, des inspecteurs de l'Inspection sociale du ministère de la Prévoyance sociale et de l'Inspection des lois sociales du ministère de l'Emploi et du Travail font à cet égard des suggestions qui rejoignent les nôtres :

« Aussi longtemps que l'obligation de cotiser à la sécurité sociale restera liée au travail et à la quantité prestée de celui-ci, la tentation de se soustraire à cette obligation en fraudant sur les prestations continuera à exister. Dans un tel système de financement de la sécurité sociale, l'inspection devra continuer à courir à la poursuite des fraudes comme un croque-mitaine. Elle aura toujours la charge de la preuve et à rechercher les indices de fraude dans les prestations » (71). Et encore : *« L'une des mesures à envisager dans ce contexte (de prévention) est une autre manière de financer la sécurité sociale, dont le prélèvement unilatéral sur les salaires constitue actuellement une charge trop lourde sur le travail et sur les entreprises à forte densité de main-d'oeuvre (...). C'est pourquoi il est nécessaire d'élaborer un système mixte dans lequel tant le facteur travail que le facteur capital seront imposés, par exemple par le biais de taxes sur la valeur ajoutée, en particulier sur les amortissements et sur les bénéfices ou sur la consommation d'énergie des entreprises »* (72).

c) Les possibilités concrètes de contrôle

Une telle réforme du financement de la sécurité sociale, appelée de divers côtés, entraîne inévitablement de nouvelles techniques de contrôle. En ce qui concerne le système proposé en faveur des artistes, les difficultés ne sont pas insurmontables. A supposer qu'une fraude subsiste, il ne semble pas que les éventuelles pertes de demain puissent effacer les gains par rapport à la situation d'aujourd'hui.

(70) Zie onder meer wetsontwerp van 20 augustus 1993 houdende maatregelen tegen het zwartwerk en de memorie van toelichting ervan (Stuk Kamer nr 1157/1 - 1992/1993). Dat ontwerp mondde uit in de wet van 23 maart 1994 houdende bepaalde maatregelen op arbeidsrechtelijk vlak tegen het zwartwerk, die op 1 april 1994 in werking is getreden (*Belgisch Staatsblad* van 30 maart 1994).

(71) *De sociale fraude in het zoeklicht*, Arbeidsblad, gepubliceerd door het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, juli-augustus-september 1993, blz. 51.

(72) *Ibid.*, blz. 56 (eindconclusie van Christian Denève).

(70) Voir notamment projet de loi du 20 août 1993 portant des mesures contre le travail au noir et l'exposé des motifs (Doc. Chambre n° 1157/1-1992/1993). Ce projet a abouti à la loi du 23 mars 1994 portant certaines mesures sur le plan du droit du travail contre le travail au noir, entrée en vigueur le 1er avril 1994 (*Moniteur belge*, 30 mars 1994).

(71) *La fraude sociale en point de mire*, Revue du Travail publiée par le ministère de l'Emploi et du Travail, juillet-août-septembre 1993, p. 51.

(72) *Ibid.*, p. 56 (conclusion finale de Christian Denève).

Voor de controle kunnen diverse middelen worden aangewend :

(1) *De aangifte van de kunstenaars zelf*

De kunstenaar wordt zelf de directe schuldenaar voor zijn eigen sociale-zekerheidsbijdrage en zal moeten bewijzen dat het wel degelijk inkomsten uit zijn artistieke bedrijvigheid betreft, vooraleer hij in het stelsel kan stappen en toegang tot de uitkeringen krijgt. Inkomsten die een onmiddellijke tegenprestatie voor een artistieke bedrijvigheid zijn, moeten verplicht in de regeling worden opgenomen. Inkomsten uit heffingen voor de overdracht van intellectuele rechten zijn facultatief. De aangifte van de kunstenaar kan gewag maken van de medecontractanten (de directe en zelfs de indirecte voor zover de kunstenaar hen kent). Op die manier legt de wetgever een zekere verantwoordelijkheid bij de kunstenaar en biedt hem tegelijkertijd rechtszekerheid, aangezien het gemakkelijker wordt om zijn beroepsbezigheid te bewijzen. Om de werkelijke kosten te kunnen aftrekken die hij voor een vertolking of de totstandkoming van een kunstwerk heeft gemaakt, moet de kunstenaar natuurlijk de nodige bewijsstukken kunnen voorleggen (facturen, kwijtingen, reiskaartjes enz.). Onbewezen kosten worden gewoon geschrapt. Voor algemene kosten kan worden gewerkt met forfaitaire bedragen die voor de verschillende artistieke beroepen enigszins kunnen verschillen. De RSZ zal worden bijgestaan door een technisch comité dat binnen de instelling wordt opgericht (cf. *infra* voorstellen in verband met het beheer). Ook moet een gespecialiseerde wachtdienst worden opgericht waar de kunstenaars terecht kunnen. Op die manier kan het reilen en zeilen in de artistieke beroepen geleidelijk en zo goed mogelijk met de gang van zaken in de administratie van de sociale zekerheid worden verzoend en kan het systeem proefdraaien.

(2) *Spontane aangifte van de premieplichtigen*

De controle van de premieplichtigen zal zich noodgedwongen op drie hoofdzaken toespitsen :

— identificatie en registratie van potentiële premieplichtigen;

— controle of ze het kunstwerk of de vertolking wel degelijk beroepsmatig gebruiken;

— controle van de aangegeven omzet.

Hoe de omzet kan worden gecontroleerd, werd eerder al toegelicht.

Voorts komt er een specifiek aangifteformulier, waarvoor men inspiratie kan zoeken in het buitenland.

De premieplichtigen van zowel de culturele sector in de enge zin van het woord als van de sector van de podiumkunsten, moeten zonder enig voorbehoud het nodige doen, aangezien de voorgestelde regeling veel minder log is dan de huidige.

Les sources de contrôles sont diverses :

(1) *La déclaration des artistes eux-mêmes*

L'artiste, qui devient le débiteur direct de sa cotisation de sécurité sociale, devra prouver l'origine artistique de ses revenus pour bénéficier du régime et pour avoir accès aux prestations : obligatoirement les revenus qui constituent directement la contrepartie d'une activité artistique d'une part et, facultativement, les redevances perçues pour cessions ou concessions de droits intellectuels d'autre part. Le document de déclaration de l'artiste peut prévoir l'énumération des cocontractants (directs et mêmes indirects lorsque l'artiste les connaît). Une telle manière de procéder responsabilise l'artiste et apporte une sécurité juridique, en facilitant la preuve de l'exercice de l'activité professionnelle. Pour bénéficier de la déduction des frais réels afférents à une interprétation ou une création artistique, l'artiste devra évidemment être à même de les justifier par des documents probants (factures, reçus, billets de transports, etc). Les frais non justifiés seront tout simplement écartés. Par ailleurs, des forfaits peuvent être prévus pour représenter les frais généraux, forfaits qui varieront quelque peu selon les professions artistiques. L'ONSS sera aidé par un comité technique spécialisé créé en son sein (voir *infra*, propositions concernant la gestion). Un service spécialisé devra également mettre sur pied une permanence qui accueillera les artistes. Les exigences de la réalité des métiers artistiques et celles de l'administration de la sécurité sociale pourront ainsi petit à petit se rencontrer au mieux et le système se roder.

(2) *La déclaration spontanée des contributaires sociaux*

Vis-à-vis des contributaires sociaux, le contrôle aura nécessairement trois axes :

— identifier les contributaires potentiels et les immatriculer;

— vérifier qu'ils utilisent la création ou l'interprétation artistique à titre professionnel;

— contrôler le montant du chiffre d'affaires déclaré.

Les possibilités de contrôle du montant du chiffre d'affaires ont déjà été développées plus haut.

Un modèle de déclaration particulier sera établi pour lequel on peut s'inspirer des modèles existants dans d'autres pays.

Les contributaires du secteur culturel *sensu stricto* et ceux du secteur du spectacle devraient sans réticences faire le nécessaire car le système proposé est moins lourd que celui actuellement en vigueur.

Er komen ook nieuwe premieplichtigen :

— de sectoren die kennelijk gebruik maken van het werk van kunstenaars, maar tot nu toe op geen enkele manier tot de sociale zekerheid van makers en scheppende kunstenaars hebben bijgedragen : kunstgalerijen, veilingzalen, modehuizen, reclamebureaus, uitgeverijen ...

— de diverse sectoren die vaak onrechtstreeks kunstwerken exploiteren : warenhuizen, banken, verzekeringsmaatschappijen, cafés en restaurants, ...

De meeste van die ondernemingen zijn al in een andere hoedanigheid bij de RSZ bekend en kunnen dus aan de hand van de NACE-code (nomenclatuur van de economische activiteiten van de Europese Gemeenschap) worden opgespoord. Vervolgens worden hen een aantal instructies en een verzoek tot aangifte gestuurd. Sommige van die ondernemingen zullen hun premieplicht misschien betwisten of het gebruik van werken of vertolkingen voor beroepsdoeleinden proberen te maskeren. Aangezien de berekeningsgrondslag voor de premies niet bepaald wordt door het gebruik, zijn de verschuldigde bedragen makkelijker te controleren dan bijvoorbeeld de betaling van een heffing op vergoedingen en voordelen, die wel prestatiegebonden zijn.

(3) *Gegevens van de beheervennootschappen die de auteursrechten innen*

De meeste potentiële premieplichtigen die indirect van kunstwerken gebruik maken, betalen daarvoor auteursrechten. Er zouden bepaalde voorschriften kunnen worden uitgewerkt om die gegevens aan de RSZ mee te delen. Een controle van de computerbestanden is voldoende om na te gaan welke gebruikers zich niet spontaan bij de RSZ hebben gemeld, zodat ook zij van de regeling en haar gevolgen op de hoogte kunnen worden gebracht.

Het is niet voor het eerst dat dat soort van gegevens door een derde aan een dienst van de sociale zekerheid wordt meegedeeld. Zo verplicht een koninklijk besluit de particuliere verzekeraars van arbeidsongevallen alle aflopende verzekeringspolissen aan het Fonds voor arbeidsongevallen te melden.

Vervolgens gaat het Fonds bij de betrokken werkgever na of hij wel degelijk een (verplichte) verzekering heeft afgesloten ([73]).

(4) *De belastingaangiften van ondernemingen en rechtspersonen*

Ondernemingen en rechtspersonen vermelden vanzelfsprekend alle kosten voor representatie en reclame in de rubriek « onkosten » van hun belastingaangifte. Van deze kostenaftrek afzien zal in de meeste gevallen duurder zijn dan een geringe premie op de omzet (0,3 %) te betalen. Men mag immers niet uit het oog verliezen dat alleen ondernemingen met

([73]) Artikel 57 van het koninklijk besluit van 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

D'autres contributaires seront nouveaux :

— les secteurs qui ont manifestement recours à la création artistique mais qui ne contribuent actuellement en rien à la sécurité sociale des auteurs et créateurs : galeries d'art, salles de vente, entreprises de mode, entreprises de publicité, maisons d'édition, ...

— les secteurs variés qui exploitent souvent de manière indirecte la production artistique : grands magasins, banques, assurances, cafés et restaurants, ...

La plupart d'entre eux sont déjà connus à un autre titre par l'ONSS et peuvent être repérés à l'aide du Code NACE d'activité économique. Un avis leur sera envoyé avec instructions et déclaration. Certains contesteront peut-être ou tenteront d'occulter l'utilisation professionnelle de créations ou d'interprétations artistiques. Par contre, l'assiette de la contribution n'étant pas liée à chaque utilisation, le contrôle des montants à acquitter s'avère plus simple que pour la plupart des régularisations sur rémunérations et avantages divers liés à des prestations.

(3) *Les données des sociétés de perception de droits d'auteurs*

La plupart des contributaires sociaux potentiels qui utilisent indirectement la production artistique s'acquittent de droits d'auteurs. Un Protocole peut organiser la communication de ces données à l'ONSS Des contrôles informatiques devraient suffire pour déterminer les utilisateurs qui ne se sont pas déclarés spontanément à l'ONSS en vue de les informer du système et de ses conséquences.

Ce type de communication de données à une administration sociale par un tiers désigné n'est pas neuf. Ainsi les assureurs privés en matière d'accidents du travail sont tenus, par arrêté royal, de communiquer au Fonds des accidents du travail toutes les polices d'assurance qui arrivent à échéance.

Le Fonds interroge alors l'employeur pour s'assurer qu'il a bien repris une assurance (obligatoire) ([73]).

(4) *Les déclarations fiscales des entreprises et personnes morales*

Très naturellement, celles-ci déclarent parmi leurs dépenses tout ce qui ressort des frais de représentation et de publicité. Y renoncer s'avèrera dans la majorité des cas plus coûteux que de payer un faible taux de contribution sur chiffre d'affaires (0,3 %). Il faut en effet se souvenir que les entreprises qui atteindront un seuil de chiffre d'affaires annuel

([73]) Article 57 de l'arrêté royal du 21 décembre 1971 portant exécution de certaines dispositions de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

een jaaromzet van minder dan drie miljoen frank van de premie zullen vrijgesteld zijn.

(5) *De regeling voorziet in burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties.*

2.3. *Keuze voor een afzonderlijke tekst*

a) In verschillende opzichten is voor de voorgestelde hervorming een wet nodig :

— Een sociale verzekeringspremie berekend op de omzet in plaats van een werkgeversbijdrage op de bezoldiging kan uitsluitend bij wet worden ingevoerd (artikel 23, derde lid, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers).

— De kunstenaar zal hoe dan ook onder het algemene stelsel van sociale zekerheid ressorteren. Daarbij speelt het geen rol binnen welke contractuele verbintenissen hij werkzaam is (arbeidsovereenkomst, overeenkomst voor het verrichten van werk of autonome produktie). Het huidige toepassingsgebied van de wet van 27 juni 1969 betreffende de sociale zekerheid van de werknemers geldt evenwel alleen voor de « werknemers en werkgevers die door een arbeidsovereenkomst zijn verbonden ». De wet voorziet weliswaar in de mogelijkheid om de werkingssfeer ervan bij koninklijk besluit uit te breiden tot personen die « in gelijkaardige voorwaarden » arbeid verrichten, maar daarmee kunnen niet alle door het hervormingsvoorstel beoogde gevallen worden geregeld : autonome produktie of het ontbreken van enige overeenkomst tot het verrichten van werk blijven bijvoorbeeld buiten toepassing van de wet.

— De kunstenaar is rechthebbende in voornoemde regeling mits hij een bijdrage betaalt die overeenstemt met die van de andere werknemers (de bijdragevoet waarvan sprake is in artikel 38, § 2, van de wet van 29 juni 1981). Die bijdrage wordt berekend op grond van de inkomsten uit de artistieke bedrijvigheid van de betrokkene (een begrip dat afwijkt van het begrip loon in de zin van de wet van 12 april 1965 waarnaar de wetten van 29 juni 1981 en 27 juni 1969 verwijzen); voorts staat de kunstenaar persoonlijk in voor de betaling van de bijdrage, wat ook een afwijking op artikel 23 van de wet van 27 juni 1969 vormt.

— De werkgevers van kunstenaars in de volle zin van het woord, dat wil zeggen in de zin van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten (theaters met een vast gezelschap bijvoorbeeld) zijn van de werkgeversbijdrage op het loon vrijgesteld, maar moeten in de plaats daarvan een sociale premie betalen : alleen een wet kan een dergelijke afwijking op de algemene regel toestaan.

— Omgekeerd kunnen premieplichtigen die niet noodzakelijk rechtstreeks kunstenaars in dienst hebben (zelfs niet met een overeenkomst tot het verrichten van werk) niet met werkgevers worden gelijkgesteld. Het zou in een aantal gevallen maar al te

inférieur à 3 millions de francs seront exonérés de la contribution.

(5) *Des sanctions civiles et pénales seront prévues.*

2.3. *Le choix d'un texte autonome*

a) A différents égards, la réforme proposée nécessite l'adoption d'une loi :

— Une contribution sociale sur chiffre d'affaires en lieu et place de la cotisation patronale sur rémunération ne peut être introduite que par la loi (article 23, alinéa 3 de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés).

— L'artiste bénéficiera du régime général de la sécurité sociale indépendamment des relations contractuelles dans le cadre desquelles il travaille (contrat de travail, contrat d'entreprise ou autoproduction). Or le champ d'application actuel de la loi du 27 juin 1969 concernant la sécurité sociale des travailleurs est circonscrit « aux travailleurs et aux employeurs liés par un contrat de louage de travail ». La possibilité, prévue par la loi, d'étendre (par arrêté royal) le bénéfice de celle-ci aux personnes qui exécutent un travail « selon des modalités similaires » ne rencontre pas toutes les situations visées par le projet de réforme : elle ne rencontre ni le cas de l'autoproduction ni le cas de l'absence de convention d'entreprise.

— L'artiste bénéficiera du régime à condition de payer une quote-part égale à celle des autres travailleurs (la quote-part visée à l'article 38, § 2, de la loi du 29 juin 1981), quote-part calculée sur ses revenus artistiques (notion qui déroge à la rémunération au sens de la loi du 12 avril 1965 à laquelle renvoient les lois du 29 juin 1981 et du 27 juin 1969); de plus, il sera responsable de la payer personnellement, ce qui constitue une dérogation à l'article 23 de la loi du 27 juin 1969.

— Les employeurs d'artistes au sens plein du terme, ceux qui de par la loi du 3 juillet 1978 sur le contrat de travail, (exemple : les théâtres qui occupent une troupe permanente), seront dispensés du paiement de la cotisation patronale sur rémunération pour payer, en lieu et place, la contribution sociale : seule la loi peut déroger à la règle générale.

— Inversement, les contributaires sociaux qui n'occupent pas nécessairement directement des artistes (même par contrat d'entreprise) ne peuvent pas être assimilés à des employeurs. Les « réputer employeur » selon une technique utilisée dans

kunstmatig zijn om hen naar analogie met andere regelingen (die van de Belgische Wielrijdersbond bijvoorbeeld) als dusdanig te beschouwen. Bovendien hebben zij niet dezelfde verplichtingen als die welke de wet aan werkgevers in de gewone zin van het woord oplegt.

b) Keuze voor een afzonderlijke tekst

De nieuwe wet zou tal van afwijkingen of specifieke regelingen kunnen invoeren in onder meer de wet van 27 juni 1969 betreffende de sociale zekerheid van de werknemers. Een dergelijke werkwijze biedt evenwel heel wat nadelen, omdat de regeling voor de belangrijkste betrokkenen (*in casu* de premieplichtigen en de kunstenaars) op die manier erg onduidelijk wordt.

Vooral de verplichtingen van de premieplichtigen dreigen de hele samenhang van de teksten over de bijdrageplicht en over de uitkeringen op de helling te zetten.

Men kan dus beter voor een afzonderlijke tekst kiezen, die een regeling invoert die uitsluitend op de sociale zekerheid van de kunstenaars van toepassing is. Hetzelfde is eerder al geschied voor beroepswielrenners en voetballers. Ook voor die beroepsgroepen geldt de algemene regeling met enkele uitzonderingen voor bepaalde uitkeringen.

Die tekst moet :

— op tal van plaatsen verwijzen naar de regels van het algemene stelsel; dat geldt vooral voor artikel 38, § 2, van de wet van 29 juni 1981, dat het aandeel van de werknemer in de bijdrage voor de algemene regeling vastlegt, alsmede voor artikel 5 van de wet van 27 juni 1969;

— artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 betreffende de podiumkunstenaars weglaten. Dat artikel kan evenwel pas worden opgeheven nadat alle kunstenaars tot het algemene stelsel zijn toegetreden. Anders vervalt zelfs de weinige bescherming die sommigen onder hen tot nog toe genieten;

— desondanks een aantal wijzigingen aanbrengen in de wet van 27 juni 1969, het koninklijk besluit van 28 november 1969 en de bepalingen in verband met elk uitkeringstelsel; zo moeten de werkgevers van kunstenaars (in de zin van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten) voortaan buiten toepassing van de wet van 27 juni 1969 blijven;

— de Koning machtigen om de bestaande wetsbepalingen te wijzigen of op te heffen, zodat ze in overeenstemming kunnen worden gebracht met de nieuwe wet betreffende de toepassing van de sociale zekerheid op de kunstenaars.

De premieplichtigen worden niet met werkgevers gelijkgesteld. Bijgevolg gelden de diverse verplichtingen van een werkgever in de algemene regeling (*in casu* de bijzondere of aanvullende sociale-zekerheidsbijdragen voor bijvoorbeeld het fonds voor de

d'autres situations (la ligue vélocipédique belge, par exemple) serait par trop artificiel dans certains cas. De plus, ils n'auront pas les mêmes obligations que les employeurs au sens courant du terme, obligations prévues par la loi.

b) Le choix d'un texte autonome

On pourrait imaginer une loi qui introduirait de nombreuses dérogations ou spécificités notamment dans la loi du 27 juin 1969 concernant la sécurité sociale des travailleurs salariés. Cependant, une telle technique présente de nombreux inconvénients en termes de transparence pour les principaux intéressés (les contributaires sociaux et les artistes).

De plus, surtout en matière d'obligations des contributaires sociaux, c'est toute la logique des champs d'application des textes sur l'assujettissement et sur les prestations qui risque d'être atteinte.

Mieux vaut donc envisager un texte autonome relatif à l'application de la sécurité sociale des artistes comme ce fut fait pour les titulaires d'une licence de coureur cycliste professionnel ou pour les footballeurs qui bénéficient du régime général avec des exceptions concernant certaines prestations.

Ce texte devra :

— renvoyer à bien des endroits aux règles du régime général; ceci tout essentiellement pour l'article 38, § 2, de la loi du 29 juin 1981 qui détermine le taux de la quote-part du travailleur au régime général ainsi que pour l'article 5 de la loi du 27 juin 1969;

— abroger l'article 3, 2°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 concernant les artistes de spectacles. Il est bien entendu cependant que cet article ne pourra être abrogé qu'après l'entrée en vigueur du nouveau rattachement de tous les artistes au régime général sous peine de détruire le peu de protection dont certains d'entre eux jouissent aujourd'hui;

— introduire malgré tout certaines modifications aux textes de la loi du 27 juin 1969, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 et des dispositions concernant chaque régime de prestation; ainsi les employeurs d'artistes (au sens de la loi du 3 juillet 1978 sur le contrat de travail) devront être exclus du champ d'application de la loi du 27 juin 1969;

— prévoir une habilitation au Roi pour modifier et abroger les dispositions légales existantes aux fins de les mettre en concordance avec une loi relative à l'application de la sécurité sociale aux artistes.

Les contributaires sociaux n'étant pas assimilés à des employeurs ne se verront pas imposer automatiquement diverses obligations des employeurs dans le régime général, et, en particulier, les cotisations spéciales ou supplémentaires de sécurité sociale (par

sluiting van ondernemingen) niet automatisch voor hen.

In een afzonderlijke tekst kan ook gemakkelijker onder woorden worden gebracht hoe de betrokkenen onder de gelding van de diverse uitkeringsregelingen van het algemene stelsel vallen en is het eenvoudiger om de in het bijzonder voor de kunstenaars geldende bepalingen terug te vinden, die op elk van die regelingen betrekking hebben.

2.4. *Aanpassing van de voorwaarden voor toegang tot de uitkeringen*

A) Probleemstelling

De kunstenaar is onderworpen aan het algemene sociale-zekerheidsstelsel, dat volgende sectoren bestrijkt :

— de werkloosheid;

— de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering (geneeskundige verzorging en uitkeringen);

— de moederschapsverzekering;

— de kinderbijslag voor werknemers;

— het rust- en overlevingspensioen voor werknemers;

— de schadeloosstelling voor arbeidsongevallen;

— de schadeloosstelling voor beroepsziekten;

Die algemene regeling moet nog worden aangevuld, omdat ze maar een oplossing biedt voor een deel van de problemen waarmee de kunstenaars dagelijks worden geconfronteerd. De sociale wetgeving legt voor alle werknemers immers twee voorwaarden op vooraleer zij toegang tot de uitkeringen krijgen :

— zij moeten binnen een bepaalde referteperiode een minimum aantal dagen gewerkt hebben;

— zij moeten een minimuminkomen verdiend hebben waarop de werkgever een sociale bijdrage afhoudt.

Kunstenaars kunnen maar zelden aan die voorwaarden voldoen. Vaak verdienen zij te weinig of zijn hun inkomsten erg ongeregeld. De toegangsnormen moet dan ook in hun voordeel worden aangepast. Alleen op die manier kan het Verdrag nr 102 van de Internationale Arbeidsorganisatie over de minimumnorm voor de sociale zekerheid ook voor hen werkzaam zijn (74). Dat verdrag heeft tot doel binnen elke Lid-Staat een sociale zekerheid tot stand te brengen waarvan de prestaties overeenstemmen met de economische en sociale ontwikkelingsgraad. België heeft alle onderdelen van het verdrag geratificeerd en moet voor onderstaande risico's de in het verdrag vastgestelde minimumbescherming bieden : geneeskundige verzorging, invaliditeitsuitkeringen, werkloosheidsuitkeringen, ouderdomspensioenen, uitkeringen wegens arbeidsongevallen en beroeps-

(74) Cf. *supra*.

exemple, la cotisation spéciale au fonds de fermeture des entreprises).

Le choix d'un texte autonome facilitera aussi la formulation du rattachement au champ d'application de chaque secteur de prestations du régime général et la lecture des dispositions particulières aux artistes qui ont trait à chacun de ces secteurs.

2.4. *L'adaptation des conditions d'accès aux prestations*

A) Le problème

L'artiste sera assujetti au régime général de sécurité sociale, régime qui couvre les secteurs suivants :

— le chômage;

— l'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité (soins de santé et indemnités);

— l'assurance maternité;

— les allocations familiales pour travailleurs salariés;

— les pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés;

— l'indemnisation des dommages résultant des accidents du travail;

— l'indemnisation des dommages résultant des maladies professionnelles;

Mais cette solution doit encore être complétée : elle ne résout qu'une partie des problèmes auxquels les artistes sont confrontés quotidiennement. En effet, la législation sociale établit pour l'ensemble des travailleurs deux conditions d'accès aux prestations :

— avoir travaillé un minimum de jours dans une période de référence;

— avoir gagné un minimum de revenus sur lequel l'employeur retient la cotisation sociale.

Or les artistes parviennent rarement à remplir ces conditions à raison de la modicité et de l'irrégularité de leurs revenus. Les normes d'accès doivent donc être revues en leur faveur. C'est là le seul moyen susceptible de rendre effective en faveur des professions artistiques la Convention n° 102 de l'Organisation internationale du travail concernant la norme minimum de la sécurité sociale (74). Cette convention tend à l'instauration au sein de chaque Etat membre d'une sécurité sociale dont le niveau des prestations corresponde à son développement économique et social. La Belgique a ratifié toutes les parties de cette convention et est donc tenue d'assurer une protection minimum circonscrite par la convention face aux risques sociaux suivants : soins médicaux, indemnités de maladie, prestations de chômage, de vieillesse, prestations en cas d'accident du travail et de maladie

(74) Cf. *supra*.

ziekten, gezinsbijslagen, moederschaps-, invaliditeits- en overlevingsuitkeringen. De algemene regels inzake toegang tot en toekenning van de uitkeringen moeten dus worden herzien, aangezien zij in de praktijk een belemmering vormen voor de sociale bescherming van kunstenaars (75). Inzake de financiering van de sociale zekerheid brengt het Verdrag nr 102 bovendien in herinnering dat de kostprijs van de prestaties en van de administratieve opvolging ervan door de gemeenschap moet worden gefinancierd, ten einde te voorkomen dat personen met een bescheiden inkomen al te zware lasten moeten dragen en ten einde rekening te houden met de economische positie van het Lid en van de categorieën van beschermde personen (artikel 71).

b) Keuzemogelijkheden

De algemene regeling legt voor elke sector specifieke toegangsvoorwaarden op. De aanpassing ervan ten gunste van de kunstenaars zal dus ook verschillen. Het is trouwens niet voor het eerst dat de voorwaarden aan bepaalde beroepsgroepen worden aangepast. De sociale-zekerheidswetgeving bevat tal van specifieke bepalingen, onder meer ten gunste van werknemers die niet op vaste tijdstippen werken. De hierna volgende voorstellen steunen gedeeltelijk op die specifieke bepalingen. Zij nemen ze nooit integraal over, omdat zij soms ongeschikt zijn, dan wel veel te ingewikkeld en zowel uitvoerders als belanghebbenden zouden afschrikken. Het zijn hoe dan ook altijd oplossingen die de kunstenaars de gelegenheid bieden van de rechten van de werknemers gebruik te maken, rekening houdend met de specifieke eigenschappen van hun beroep. Het is dus niet de bedoeling hen bepaalde privileges toe te kennen.

De technische oplossingen die voor de diverse sectoren worden voorgesteld steunen op een algemene visie, die volgende aspecten omvat :

1) de factor « arbeidstijd » mag niet in overweging worden genomen om het toegangsrecht tot de diverse sociale prestaties te verwerven, of om die prestaties te behouden;

2) de toegang tot de prestaties en het behoud van de rechten mogen uitsluitend steunen op de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid waarvoor de kunstenaar een bijdrage betaalt;

3) de eisen inzake het minimuminkomen moeten omlaag;

4) de kunstenaar moet de inkomsten uit zijn artistieke bedrijvigheid over al de jaren van zijn loopbaan kunnen spreiden, zodat slechte jaren met goede jaren worden gecompenseerd voor de berekening van zijn pensioen;

(75) Zie voor een toetsing van het Verdrag nr 102 aan de toepassing van de sociale bescherming op kunstenaars in de Europese landen, A. Nayer en S. Capiau, *La condition de l'artiste*, *op. cit.*, blz. 20-35.

professionnelle, prestations aux familles, prestations de maternité, d'invalidité et de survie. Il y a donc lieu de revoir la série de règles générales relatives à l'accès et à l'octroi des prestations qui font, en pratique, obstacle à la protection sociale des artistes (75). En matière de financement de la sécurité sociale, la Convention n° 102 rappelle par ailleurs que le coût des prestations et les frais d'administration de ces prestations doit être financé collectivement et « selon des modalités qui évitent que les personnes de faibles ressources n'aient à supporter une trop lourde charge et qui tiennent compte de la situation économique du Membre et de celle des catégories de personnes protégées » (article 71).

b) Les options

Dans le régime général, les conditions précises formulées pour l'accès aux prestations varient d'un secteur à l'autre. Leur adaptation en faveur des artistes variera donc aussi. L'adaptation des conditions à certaines catégories professionnelles ne constitue d'ailleurs pas un principe nouveau. Nombreuses sont les dispositions particulières dans les lois de sécurité sociale, notamment en faveur des travailleurs intermittents. Les propositions qui suivent s'en inspirent dans certains cas sans pour autant les calquer entièrement, soit parce qu'elles sont inadaptées, soit parce que leur complexité a de quoi décourager tant les personnes chargées de les exécuter que les intéressés. Il faut cependant préciser qu'il s'agit toujours de solutions visant à permettre aux artistes de bénéficier des droits accordés à tout travailleur, compte tenu des caractéristiques de leur profession, et non pas de créer des situations privilégiées.

Les solutions techniques proposées pour chaque secteur sont basées sur les options générales suivantes :

1) éliminer le facteur temps de travail lorsque celui-ci intervient comme condition d'accès aux différentes prestations sociales ou comme condition de maintien de celles-ci;

2) baser l'accès aux prestations et le maintien des droits sur la seule condition d'un revenu artistique sur lequel l'artiste cotise;

3) diminuer les montants de revenus minima exigés;

4) permettre à l'artiste d'étaler les revenus artistiques sur lesquels il a cotisés sur l'ensemble de ses années de carrière de manière à compenser les mauvaises années par les bonnes années pour le calcul de la pension;

(75) Pour une analyse plus complète des dispositions de la Convention n° 102 confrontée à la réalité de l'application de la sécurité sociale aux artistes dans les pays européens, voir A. Nayer et S. Capiau, *La condition de l'artiste*, précité, pp. 20-35.

5) een gewaarborgd minimumbedrag voor geldelijke uitkeringen.

c) Enkele gemeenschappelijke technische oplossingen

Ten einde die keuzemogelijkheden op een coherente manier in het sociale-zekerheidsstelsel van de algemene regeling op te nemen en inzonderheid telkens wanneer het criterium « inkomen uit een artistieke bedrijvigheid » in de plaats komt van een regel waarbij een arbeidsprestatie in de tijd wordt gesitueerd, is men het over een aantal technische regels eens geworden.

1) *Bruto-inkomen uit een artistieke bedrijvigheid*

Het begrip inkomen uit een artistieke bedrijvigheid komt, zoals gezegd, in de plaats van het begrip loon, bedoeld bij de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers dat de grondslag vormt voor de sociale-zekerheidsbijdragen van die werknemers. De bestanddelen van die grondslag worden in artikel 2 van het wetsvoorstel omschreven.

Voor de berekening van de uitkeringen en voor die van de bijdragen wordt uitgegaan van het brutoinkomen, met dien verstande dat de sociale bijdrage en de belasting worden berekend op dat bedrag onder aftrek van de in verband met een bepaalde artistieke prestatie bewezen kosten en van een als algemene kosten aangerekend forfaitair bedrag. Dat werd tijdens de Ronde-tafel vastgesteld op 25 %, zulks naar analogie van het bedrag dat de Franse wetgeving in aanmerking neemt als het gaat om specifieke bedrijfslasten van toneelspelers, lyrische kunstenaars, choreografen en filmmakers. Dat vast bedrag kan echter schommelen naar gelang van het beroep : het ligt hoger voor een beeldhouwer of een beeldende kunstenaar en lager voor schrijvers of voor sommige acteurs die bijvoorbeeld met een gezelschap optreden. Het zou kunnen variëren van 10 tot 25 %, met dien verstande dat de mogelijkheid blijft bestaan om de voor een bijzondere prestatie gedane buitengewone kosten te bewijzen.

Telkens wanneer in dit voorstel gewag gemaakt wordt van een referentie-inkomen en daarvoor een bedrag wordt opgegeven, gaat het dus om het brutobedrag.

2) *Criteria voor de in aanmerking genomen drempelbedragen*

De bedragen die in aanmerking worden genomen voor toegang tot de uitkeringen zijn voor iedere sector niet precies identiek, want ook voor de andere werknemers variëren die bedragen naar gelang van de aard van de prestaties. Doch wanneer een inkomensdrempel diende te worden bepaald, wordt in het

5) garantir un montant minimum de prestations en espèces.

c) Quelques solutions techniques communes

Afin de mettre en œuvre ces options dans le système de sécurité sociale du régime général avec cohérence, en particulier chaque fois qu'un critère de revenu artistique remplace une règle de localisation dans le temps d'une prestation de travail, quelques règles techniques communes ont été aussi adoptées.

1) *Le revenu artistique brut*

La notion de revenu artistique remplace, on l'a vu, la notion de rémunération visée par la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs et qui sert d'assiette aux cotisations de sécurité sociale des travailleurs salariés. Les éléments qui rentrent dans sa composition sont définis à l'article 2 de la présente proposition de loi.

Pour le calcul des prestations comme pour celui des cotisations, l'on considère le revenu brut, étant entendu que la cotisation sociale et l'impôt sont calculées sur ce montant diminué des frais justifiés afférents à une prestation artistique déterminée et d'un forfait à titre de frais généraux. Le forfait retenu par la table ronde était de 25 % sur foi de celui retenu par la législation française à titre de charges professionnelles spécifiques pour les artistes dramatiques, lyriques, chorégraphiques et cinématographiques. Ce taux forfaitaire peut cependant être modulé selon les professions : plus élevé pour un sculpteur ou un plasticien, moins élevé pour des écrivains ou pour certains acteurs faisant partie d'une troupe par exemple. Il pourrait varier entre 10 et 25 %, étant entendu que les frais exceptionnels afférents à une prestation particulière peuvent continuer à être justifiés.

Chaque fois que cette proposition fait état d'un revenu de référence d'un certain montant, il s'agira donc du montant brut.

2) *Critères pour les seuils de montants retenus*

Les montants retenus pour déterminer l'accès aux prestations ne sont pas identiques dans chaque secteur, car il n'existe pas non plus de solution unique pour l'ensemble des salariés : les solutions varient selon la nature des prestations. Cependant, le plus souvent, lorsqu'il a fallu retenir un seuil de revenu, le

voorgestelde systeem meestal teruggegrepen naar de regels die gelden voor de pensioenen en de werkloosheidsuitkeringen.

Inzake werkloosheid bevat de regelgeving immers reeds lang een specifieke bepaling voor de podiumkunstenaars : telkens wanneer die minder dan 5,77 uren per dag presteren, wordt die dag als een volledige dag aangemerkt indien de ontvangen bruto bezoldiging ten minste gelijk is aan 1/26 van een referentiemaandsalaris (76). Op 1 december 1994 bedroeg die bezoldiging 1 129,423 frank (77). Dat beginsel waarbij een inkomen van ongeveer 1 000 frank overeenkomt met één dag beschouwen de vakkringen als een verworvenheid en benadert sterk wat in werkelijkheid kan worden verdiend.

De in aanmerking genomen bedragen zijn dus vaak een veelvoud van dat bruto-dagbedrag, volgens de in elke uitkeringssector geldende regels.

Inzake pensioenen dient een werknemer die wil dat zijn werk als zijn gewone en hoofdbezigheid wordt beschouwd, per kalenderjaar ten minste 185 dagen van ten minste 4 uren te hebben gewerkt en voor een podiumkunstenaar is dat 150 dagen. Voor de berekening van dat minimum wordt daarenboven als door een kunstenaar gepresteerde arbeidsdag beschouwd : iedere dag dat hij beroepshalve, ongeacht de duur van zijn dagelijkse prestaties, aan ten minste één voorstelling of één repetitie deelgenomen heeft (78). In geval van gelijktijdige uitoefening van verschillende activiteiten geldt die regel, in combinatie met die waarbij 1 dag gelijkstaat met 1 000 frank, als richtsnoer.

De bedragen die in aanmerking worden genomen om het recht van de kunstenaars op uitkeringen vast te stellen, zullen geïndexeerd worden : het indexcijfer wordt ofwel eenmaal per jaar doorberekend in de lonen en in het begin van het jaar bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*, ofwel telkens als het indexcijfer schommelt (veelvoud van het referentieloon ...).

3) *Gemiddeld maandelijks minimuminkomen*

Op verscheidene plaatsen verwijst dit voorstel naar het maandelijks minimuminkomen. Het gaat daarbij om de bedragen die het gevolg zijn van de collectieve arbeidsovereenkomst nr 43 van 2 mei 1988 houdende wijziging en coördinatie van de col-

(76) Die bepaling komt momenteel voor in artikel 10 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende de toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering. Voordien was ze opgenomen in artikel 9 van het ministerieel besluit van 4 juni 1964 : indertijd ging men uit van een dag van minder dan 7 uur.

(77) Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, *Huidige bedragen van de werkloosheidsverzekering*, bedragen geldig vanaf 1 december 1994, spilindex : 117,9 (multiplicator : 3,2810).

(78) Artikelen 29 en 30 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 houdende het algemeen reglement van het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

système proposé est inspiré des règles en vigueur en matière de pensions et en matière de chômage.

En matière de chômage en effet, la réglementation prévoit depuis longtemps une disposition spécifique pour les artistes de spectacle : chaque fois que ceux-ci prestent une journée d'une durée inférieure à 5,77 heures, cette journée est considérée comme une journée entière si la rémunération brute perçue est au moins égale à 1/26e d'un salaire mensuel de référence (76). Au 1er décembre 1994, la rémunération considérée est de 1 129,423 francs (77). Ce principe de conversion d'un revenu de 1 000 francs environ en une journée est très ancré dans la profession. Par ailleurs, il est très proche de ce qui peut être gagné dans la réalité.

Les montants retenus seront donc souvent des multiples de ce montant journalier brut selon les règles en vigueur dans chaque secteur de prestations.

En matière de pensions, pour voir son occupation considérée comme habituelle et en ordre principal, un travailleur salarié en général doit avoir travaillé 185 jours de 4 heures au moins par année civile et un artiste de spectacle, 150 jours. De plus, pour le calcul de ce minimum, est considérée comme journée de travail en qualité d'artiste toute journée au cours de laquelle l'artiste professionnel a participé au moins à une représentation ou à une répétition, quelle que soit la durée journalière des prestations (78). Cette règle combinée avec la règle 1 jour = 1 000 francs a notamment servi de fil conducteur en cas de pluralités d'activités.

Les montants retenus pour déterminer l'accès des artistes aux prestations seront indexés : l'évolution de l'index sera répercutée soit une fois par an et publiée au *Moniteur belge* en début d'année, soit chaque fois que l'indice change (multiple du salaire de référence, ...).

3) *Le revenu minimum mensuel moyen*

A divers endroits, cette proposition fait référence au revenu minimum mensuel. Il s'agit des montants qui résultent de la convention collective du travail n° 43 du 2 mai 1988 portant modification et coordination des conventions collectives de travail n° 21 du

(76) Cette disposition se trouve actuellement à l'article 10 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage. Elle se trouvait auparavant à l'article 9 de l'arrêté ministériel du 4 juin 1964 : à l'époque, par ailleurs, c'est une journée de moins de 7 heures que l'on considérait.

(77) Office National de l'Emploi, *Montants actuels de l'assurance chômage*, montants valables à partir du 1er décembre 1994, indice-pivot : 117, 9 (multiplicateur : 3,2810).

(78) Articles 29 et 30 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.

lectieve arbeidsovereenkomsten nr 21 van 15 mei 1975 en nr 23 van 25 juli 1975 betreffende het gewaarborgd maandelijks minimuminkomen, een overeenkomst die bij koninklijk besluit van 29 juli 1988 algemeen verbindend werd verklaard.

Diezelfde overeenkomst, welke sindsdien verscheidene malen gewijzigd werd, heeft tot doel, alleen de werknemers en hen die niet door andere overeenkomsten beschermd worden, een gemiddeld minimum maandsalaris te garanderen. Hoewel die bedragen niet aan de kunstenaars worden uitbetaald, bleken ze meer dan eens een aanvaardbaar criterium te zijn voor de berekening van een minimumvergoeding ter vervanging van de gederfde inkomsten als die ontoereikend zijn of wanneer die moeilijk volgens de voor een bepaalde sector geldende regels kunnen worden berekend. Zo stemt het bedrag van de voor een onbezoldigde kunstenaar ingevoerde werkloosheidsuitkering overeen met 60 % van het gemiddelde gewaarborgd maandelijkse inkomen : voornoemd bedrag vertegenwoordigt tegelijkertijd het minimum en het maximum van de vergoeding waarop de zelfstandige kunstenaar aanspraak kan maken. Dat criterium is ten andere zeer gebruikelijk in de sociale wetgeving waar de minima, zelfs als ze per dag en tegen diverse percentages vastgesteld worden, dat interprofessioneel minimum vaak als basis hebben.

Met betrekking tot het Verdrag nr 102 van de IAO zij opgemerkt dat dit ook voorziet in een minimum uitkeringsbedrag dat 40 à 50 % van het loon van een modale geschoolde mannelijke arbeider of, in bepaalde gevallen, van een gewone ongeschoolde arbeider dient te bereiken (artikelen 65 en 66).

De collectieve arbeidsovereenkomst nr 43 voorziet in categorieën per leeftijd en anciënniteit in het bedrijf. Voor zover het hier om een vast referentiebedrag gaat, betekent zulks dat het bedoelde bedrag datgene is waarin de overeenkomst, naar rata van 40 uren per week, voorziet voor een in het bedrijf werkende meerderjarige die geen anciënniteit heeft. In december 1994 beliep dat bedrag 41 660 frank per maand of 1 923 frank per dag of nog 499 920 frank per jaar (vakantiegeld niet meegerekend) (79).

Wanneer naar dat bedrag verwezen wordt zullen in beginsel de voor de indexering daarvan geldende regels worden toegepast.

4) *Aanrekening in de tijd van het inkomen uit een artistieke bedrijvigheid*

Voor de kunstenaars wordt de factor werktijd uitgeschakeld waar hij als voorwaarde wordt gesteld om aanspraak te kunnen maken op de diverse sociale uitkeringen of om die te mogen behouden. Die factor wordt vervangen door de voorwaarde van een minimuminkomen uit een artistieke bedrijvigheid, dat in aanmerking wordt genomen gedurende een referen-

(79) Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, Dienst van de collectieve arbeidsbetrekkingen, studies en documentatie.

15 mai 1975 et n° 23 du 25 juillet 1975 relatives à la garantie d'un revenu minimum mensuel, rendue obligatoire par l'arrêté royal du 29 juillet 1988.

Modifiée plusieurs fois depuis, elle a pour objet de garantir un salaire minimum mensuel moyen aux seuls travailleurs salariés et à ceux qui ne sont pas protégés par d'autres conventions. Quoique non payés aux artistes, ces montants sont apparus comme un critère décent à diverses reprises pour calculer une indemnité minimale en remplacement des revenus perdus lorsque ceux-ci sont insuffisants ou trop difficiles à calculer selon les règles en vigueur dans un secteur. Ainsi, par exemple le montant de l'allocation de chômage instaurée pour le créateur non salarié : son montant correspond à 60 % du revenu minimum mensuel moyen garanti : ce montant représente à la fois le minimum et le maximum d'allocation pour le créateur indépendant. Ce critère est d'ailleurs très courant dans la législation sociale où les minima, même s'ils sont formulés de manière journalière et à des taux divers, ont souvent pour base ce minimum interprofessionnel.

Quant à la Convention n° 102 de l'OIT, elle fixe aussi un minimum de prestations qui doit atteindre 40 à 50 % par rapport au gain d'un ouvrier masculin qualifié type ou au gain d'un manœuvre ordinaire dans certains cas (articles 65 et 66).

La Convention collective n° 43 prévoit des catégories par âge et ancienneté dans l'entreprise. Dans la mesure où il s'agit ici d'un forfait de référence, il est entendu que le montant visé est celui prévu par la convention pour un majeur sans ancienneté dans l'entreprise et à raison de 40 heures semaines. En décembre 1994 ce montant était de 41 660 francs par mois, soit 1 923 francs par jour, soit encore 499 920 francs (hors pécule de vacances) (79).

Lorsqu'il est fait référence à ce montant, ses règles d'indexation suivront en principe.

4) *L'imputation du revenu artistique dans le temps*

En ce qui concerne les artistes, le facteur temps de travail est éliminé là où il intervient comme condition d'accès aux différentes prestations sociales ou comme condition de maintien de celles-ci. On le remplace par la condition d'un revenu artistique minimum pendant une période de référence (qui peut varier selon les secteurs de prestations ou être allon-

(79) Ministère de l'Emploi et du Travail, Service des Relations Collectives du Travail, Etudes et Documentation.

tieperiode (die van sector tot sector kan variëren of verlengd kan worden om rekening te houden met het onregelmatige karakter van de inkomsten uit artistieke beroepen). Er moet dus een regeling worden uitgewerkt waarbij het inkomen uit een artistieke bedrijvigheid in de tijd aangerekend wordt. Dat inkomen wordt aangerekend op de periode tijdens welke het uitbetaald werd (een maand, of in de meeste gevallen, nuttigheidshalve, een kwartaal).

De kunstenaar die een inkomen uit zijn artistieke bedrijvigheid ontvangt, is daardoor alleen al verplicht dat inkomen aan te geven bij de RSZ en is daarnaast een persoonlijke sociale-zekerheidsbijdrage verschuldigd.

Bovendien verleent dat inkomen het recht dat gedurende een bepaalde periode rekening zal worden gehouden met de bedragen die toegang verlenen tot een van de uitkeringssectoren en die eventueel als grondslag voor de berekening van vervangingsinkomens dienen. Zo zal de kunstenaar inzake ziekteverzekering bijvoorbeeld gehouden zijn tot een wachttijd van 6 maanden tijdens welke hij moet bewijzen dat hij bijdragen heeft betaald op een inkomen uit een artistieke bedrijvigheid ten belope van ten minste 88 095 frank in plaats van 124 980 frank per jaar voor een werknemer in het algemeen (op 1 december 1994). De RSZ zal hem dan de tegenwaarde overhandigen van een bijdragebon met vermelding van de inkomsten over de betrokken periode waarvoor de kunstenaar bijdragen heeft betaald.

Voor de werknemers zijn regularisaties mogelijk wanneer de werknemer niet ontvangen heeft wat hem door zijn werkgever verschuldigd was (opzeggingsvergoeding, niet in acht genomen paritair vastgestelde minima of zelfs niet aangegeven werkdagen) op voorwaarde dat een en ander kan worden bewezen. Soms — en vooral inzake werkloosheid — wordt de werknemer voorlopig uitkeringsgerechtigd mits hij klacht indient. Die mogelijkheid is echter alleen voorhanden als het bewijs geleverd wordt van werkelijk gepresteerde arbeidsdagen, die trouwens af en toe door de werkgever kunnen zijn aangegeven, zelfs als hij geen bijdragen betaalt. Daarnaast dragen de werkgevers bij in sluitingsfondsen. Men ziet niet in hoe een dergelijke regeling gehanteerd zou kunnen worden voor onbezoldigde scheppende kunstenaars wier schuldvordering een tijdlang onbetaald zou blijven. Onzekerheid blijft dus bestaan voor wat men de risico-dragende kunstenaars zou kunnen noemen, bijvoorbeeld degenen die monumentale beeldhouwwerken of grote opera's creëren.

Mochten die, niettegenstaande hun arbeid, geen inkomen ontvangen, dan is het niet denkbeeldig dat zij bijvoorbeeld geen recht zouden hebben op ziektevergoedingen (die hun, in het uiterste geval, na drie maanden wachttijd zouden worden toegekend mits zij voorlopig bijgedragen hebben in de sociale-zekerheidsregeling voor zelfstandigen).

Het eerder geringe bedrag van de aantoonbare inkomsten, de mogelijkheid om aanvullende bijdragen te betalen, de afschaffing van de wachttijd, de

gée afin de prendre en considération l'irrégularité des revenus des professions artistiques). Il faut donc décider d'une règle d'imputation dans le temps du revenu artistique. Le revenu artistique est imputé à la période à laquelle il a été perçu (mois ou le plus souvent, de manière utile, le trimestre).

La perception du revenu artistique crée l'obligation de la déclaration à l'ONSS et celle du paiement de la cotisation personnelle de sécurité sociale de l'artiste.

Elle déterminera aussi le droit à la prise en compte, pour une période déterminée, des montants donnant accès à un secteur de prestations et servant de base éventuellement au calcul d'indemnités de remplacement. Ainsi, par exemple, en matière d'assurance maladie, l'artiste devra effectuer un stage de 6 mois pendant lequel il doit justifier de cotisations sur un revenu artistique de 88 095 francs minimum au lieu de 124 980 francs par an pour un salarié en général (au 1er décembre 1994). L'ONSS délivrera l'équivalent d'un bon de cotisation qui fait état des revenus de la période en cause sur lequel l'artiste a cotisé.

Pour les travailleurs salariés, des régularisations sont possibles lorsque le travailleur n'a pas perçu ce qui lui était dû par son employeur (indemnité de préavis, minima paritaires non respectés ou même journées de travail non déclarées) à condition que la preuve puisse en être faite. Parfois, le travailleur a accès aux prestations à titre provisionnel à condition de porter plainte, en particulier en matière de chômage. Mais, cette possibilité est liée à celle de la preuve de journées de travail, parfois d'ailleurs déclarées par l'employeur, même s'il ne s'acquitte pas des cotisations. Par ailleurs, les employeurs cotisent à des fonds de fermeture. On ne voit pas comment on pourrait transposer un tel mécanisme en faveur des créateurs non salariés qui souffriraient un certain temps d'une créance impayée. Il subsiste donc une certaine incertitude pour ce que l'on pourrait appeler des auteurs à risque, par exemple ceux qui se dédient à la sculpture monumentale ou à de grosses productions d'opéra.

A défaut de perception de tout revenu malgré leur travail, ceux-ci risqueraient donc de se voir refuser l'accès à des indemnités de maladie par exemple (qui leur seraient, à la limite, accordées, après 3 mois de carence, s'ils ont payé une cotisation provisionnelle dans le régime social des indépendants).

Cependant la modestie des revenus à invoquer, la possibilité de payer des cotisations complémentaires, la suppression des périodes de carence, les montants

minimum dagbedragen die hoger zijn dan die uit de regeling voor de zelfstandigen, zijn factoren die dat over een volledige loopbaan gespreide risico ruimschoots compenseren.

2.5. *Beheer van de bijdragen en de sociale verzekeringspremies*

a) Grondgedachte

De werkgevers van kunstenaars (in de zin van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten) zijn vrijgesteld van de werkgeversbijdrage op het loon die zij aan de kunstenaars betalen. De kunstenaars enerzijds en de premieplichtigen anderzijds (onder wie de huidige werkgevers van kunstenaars) betalen hun sociale bijdrage aan de RSZ, de instelling die in de algemene sociale-zekerheidsregeling met de inning van de bijdragen belast is.

De RSZ verdeelt de sociale bijdragen onder de openbare instellingen die de sociale uitkeringen beheren. Krachtens de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen krijgt de RSZ een grotere rol ([80]). De verdeling dient door de Koning te worden goedgekeurd ([81]). De sociale premies voor de kunstenaars zijn een bestanddeel van de « inkomsten te bepalen door de wet », bedoeld bij artikel 22 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid der werknemers.

De op de omzet berekende sociale verzekeringspremies moeten dus hoe dan ook aan de RSZ worden gestort. Heel wat premieplichtigen zijn overigens bekende en bij de RSZ ingeschreven werkgevers. Die kunnen, aan de hand van een bijzonder aangiftemodel of van een aan hun gewone werkgeversaangifte gehechte strook, de inlichtingen verstrekken die noodzakelijk zijn om de sociale premies op de omzet te kunnen heffen. Op dat vlak is er geen reden om af te wijken van de voor de werkgevers in het algemeen vigerende regeling. In haar hoedanigheid van openbare instelling, belast met de heffing van de bijdragen en andere inkomsten van de sociale zekerheid voor werknemers, is de RSZ de enige overheidsinstelling die daartoe met het nodige gezag bekleed is. Het staat de werkgevers, die ten andere als dusdanig bij de RSZ zijn aangesloten, vrij om voor dat gedeelte van hun verplichtingen al of niet hun gewoon werkgeverssecretariaat in te schakelen.

b) Beheer van de persoonlijke verplichtingen van de kunstenaars

Met betrekking tot de persoonlijke verplichtingen van de kunstenaars is, tijdens de besprekingen van

([80]) *Belgisch Staatsblad* van 31 maart 1994, artikel 1 van de wet van 30 maart 1994 tot wijziging van artikel 5 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

([81]) Artikel 1 van de wet van 30 maart 1994 tot wijziging van artikel 5 van de wet van 27 juni 1969.

journaliers minima plus élevés que dans le régime des indépendants compensent largement ce risque sur une carrière.

2.5. *La gestion des cotisations et des contributions sociales*

a) L'idée de base

Les employeurs d'artistes (au sens de la loi du 3 juillet 1978 sur les contrats de travail) sont exonérés de la cotisation patronale sur la rémunération qu'ils paient aux artistes. Les artistes, d'une part, et les contributaires sociaux, d'autre part (parmi lesquels les actuels employeurs d'artistes), versent leur cotisation sociale à l'ONSS, organisme percepteur des cotisations sociales dans le régime général de la sécurité sociale.

L'ONSS répartit les cotisations sociales entre les organismes publics qui gèrent les prestations sociales. En vertu de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, le rôle de l'ONSS est renforcé ([80]). Cette répartition doit être approuvée par le Roi ([81]). Les contributions sociales en faveur des artistes font partie intégrante des « recettes à déterminer par la loi » visées par l'article 22 de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

C'est donc à l'ONSS que doivent parvenir, en tout état de cause, les contributions sociales calculées sur le chiffre d'affaires. Beaucoup de contributaires sociaux sont, par ailleurs, des employeurs connus et immatriculés à l'ONSS. Ils pourront, à l'aide d'un modèle de déclaration particulier ou d'un volet annexé à leur déclaration habituelle d'employeur, donner les renseignements nécessaires à la perception de la contribution sociale sur chiffre d'affaires. On ne voit sur ce plan aucune raison de déroger au système en vigueur pour les employeurs en général. En tant qu'organisme public chargé de la perception des cotisations et autres ressources de la sécurité sociale des travailleurs salariés, l'ONSS est le seul organisme public détenteur de l'autorité nécessaire. Les employeurs, par ailleurs affiliés à l'ONSS en tant que tels, auront la liberté de passer par l'intermédiaire de leur secrétariat social d'employeurs habituel pour cette partie de leurs obligations.

b) La gestion des obligations personnelles des artistes

En ce qui concerne les obligations personnelles des artistes, il a été question dans les discussions de la

([80]) *Moniteur belge* du 31 mars 1994, article 1er de la loi du 30 mars 1994 modifiant l'article 5 de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs salariés.

([81]) Article 1er de la loi du 30 mars 1994 modifiant l'article 5 de la loi du 27 juin 1969.

de in de Franse Gemeenschap ten behoeve van de kunstenaars georganiseerde « Ronde-tafel » en in een aantal andere voorstellen die meer bepaald uitgingen van de ACOD-Cultuur, van de vzw Kultuurwerk en van het Vlaams Theater Instituut ([82]), sprake geweest van de oprichting van een « sociaal secretariaat voor de kunstenaars », dat als nuttige tussenschakel tussen de kunstenaars en de RSZ zou kunnen optreden.

Dat aanlokkelijke idee lijkt op korte termijn evenwel niet haalbaar. De kunstenaars zouden zich immers verplicht bij het gespecialiseerd sociaal secretariaat moeten aansluiten, wat moeilijk verenigbaar is met de voor de bestaande sociale secretariaten (die trouwens zonder uitzondering als vzw's opgerichte sociale secretariaten van werkgevers zijn) kenmerkende vrijheid van vereniging. De beste oplossing zou bestaan in de oprichting, hetzij van een nieuwe overheidsinstelling, hetzij van een openbare instelling (wet van 27 juni 1921 waarbij aan de vzw's en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend). Het is echter niet duidelijk wie op dit ogenblik zijn vermogen voor zo'n instelling veil zou hebben, alle ideologische of communautaire overwegingen, die trouwens niet met de wensen van het merendeel van de kunstenaars stroken, buiten beschouwing gelaten. De invoering van een nieuwe overheidsstructuur lijkt al evenmin opportuun, hoewel dat bijvoorbeeld in Duitsland wel gebeurd is ([83]).

Er bestaat tot op zekere hoogte een precedent aangezien de premies die door de werkgevers verschuldigd zijn voor de werknemers van de binnenvaart, door toedoen van de Bijzondere verrekenkas voor gezinsvergoedingen der ondernemingen voor binnenscheepvaart aan de RSZ aangegeven en betaald worden ([84]). Daarnaast bestaan nog andere gespecialiseerde sociale secretariaten (bijvoorbeeld voor de werkgevers in de bouwsector). De kas voor de binnenscheepvaart treedt op als een klassiek sociaal secretariaat. Daarnaast is ze verplicht om de voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering bestemde bon op te maken en aan de binnenschippers te bezorgen, alsmede om de door de Rijksdienst voor jaarlijkse vakantie opgemaakte vakantiegeldbewijzen aan de betrokkenen te doen toekomen. Om dat sociaal secretariaat voor de binnenscheepvaart te kunnen oprichten, dienden de taken van een reeds bestaande bijzondere kas, met name de Bijzondere verrekenkas

([82]) CERP, *Solutions concrètes pour la sécurité sociale et la fiscalité des artistes, op. cit.*, 1993, blz. 18; L. MUYLAERT, D. DIELS, P. CORTHOUTS, *Voorstel van wet houdende het statuut van de schouwspelartiesten*, blz. 21 en volgende.

([83]) Duitsland heeft een bondskas opgericht om, bij wijze van uitzondering op een organisatie van de sociale zekerheid op regionale en intercategoriële basis, bijdragen van de kunstenaars-auteurs en sociale bijdragen te innen.

([84]) Artikelen 41 tot 43 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 genomen in uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

table ronde des artistes réunie en Communauté française, comme d'ailleurs dans d'autres suggestions émanant en particulier de l'ACOD-Cultuur, de la vzw Kultuurwerk et du Vlaams Theater Instituut ([82]), de la mise sur pied d'un « secrétariat social des artistes », ceci afin de servir d'intermédiaire utile entre les artistes et l'ONSS.

Cette idée séduisante ne semble cependant pas réalisable à court terme. En effet, l'affiliation des artistes au secrétariat social spécialisé devrait être obligatoire, ce qui est difficilement compatible avec la liberté d'association caractéristique des secrétariats sociaux (par ailleurs tous des secrétariats sociaux d'employeurs) existants (constitués sous la forme d'ASBL). La solution la plus adaptée consisterait soit en la mise sur pied d'un nouvel organisme public soit en la création d'un établissement public (loi du 27 juin 1921 accordant la personnalité civile aux associations sans but lucratif et aux établissements d'utilité publique). On ne voit cependant pas aujourd'hui qui est dès à présent disposé à affecter un patrimoine à un tel établissement d'utilité publique, et ceci sans considérations idéologiques ou communautaires qui ne correspondent pas aux souhaits de la majorité des artistes. La mise sur pied d'une structure publique nouvelle ne semble pas non plus opportune, bien que ce soit là la solution adoptée en Allemagne par exemple ([83]).

Il existe dans une certaine mesure un précédent puisque les cotisations dues par les employeurs pour les travailleurs de la batellerie sont déclarées et payées à l'ONSS par l'intermédiaire de la Caisse spéciale de compensation pour allocations familiales des entreprises de batellerie ([84]). D'autres secrétariats sociaux sont spécialisés (par exemple vis-à-vis des employeurs de la construction). La caisse de la batellerie joue le rôle d'un secrétariat social classique. En outre, elles est tenue d'établir et de délivrer le bon destiné à l'assurance maladie-invalidité ainsi que de transmettre aux travailleurs de la batellerie les titres de paiement du pécule de vacances qui sont établis par la Caisse nationale des vacances annuelles. Pour mettre sur pied ce secrétariat social de la batellerie cependant, on a étendu la mission d'une caisse spéciale préexistante, à savoir une caisse spéciale de compensation pour allocations familiales, elle-même créée sur base des articles 31 à 33*bis* des

([82]) CERP, *Solutions concrètes pour la sécurité sociale et la fiscalité des artistes, op. cit.*, 1993, p. 18; L. MUYLAERT, D. DIELS, P. CORTHOUTS, *Voorstel van wet, houdende het statuut van de schouwspelartiesten*, p. 21 et suivantes.

([83]) L'Allemagne a créé une caisse fédérale pour percevoir les cotisations des artistes auteurs et les contributions sociales par exception à une organisation de la sécurité sociale sur base régionale et intercatégorielle.

([84]) Articles 41 à 43 de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

voor gezinsvergoedingen, die zelf was opgericht op grond van de artikelen 31 tot 33*bis* van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslagen voor werknemers, te worden verruimd. Die kas is een bij koninklijk besluit opgerichte openbare instelling.

De hybridische oplossing die er voor een in het beheer van de contracten van kunstenaars gespecialiseerde instelling van openbaar nut in bestaat toe te treden tot een reeds bestaand sociaal secretariaat, lijkt helemaal niet opportuun. Met het onderhavige voorstel wordt niet beoogd dat men zich gaat mengen in door de kunstenaars gesloten overeenkomsten, al is adviesverlening uiteraard wenselijk. Er is dan ook geen reden waarom een openbare instelling of een instelling van openbaar nut (wet van 27 juni 1921) geen directe band met de RSZ zou mogen hebben.

Bijgevolg is het noodzakelijk dat althans in een eerste stadium ervaring zou worden opgedaan met een onder de RSZ ressorterende gespecialiseerde cel, want dat is de beste manier om binnen een redelijke termijn van wal te kunnen steken.

c) Gespecialiseerde cel en onder de RSZ ressorterend technisch comité voor de kunstenaars

Aan de RSZ wordt dus de taak opgedragen om een gespecialiseerde cel op te richten. Die instelling zal daartoe voor het nodige personeel en de nodige middelen dienen te zorgen. De sociale premies zullen, naargelang het de RSZ het best schikt, wellicht in samenwerking met de controlediensten voor de werkgevers of in het kader van die diensten worden geïnd. In ons voorstel wordt evenwel aangedrongen op de oprichting van een cel die in contact treedt met de kunstenaars en op de noodzaak van een geïndividualiseerd onthaal. Dat directe contact met de kunstenaars zal de diensten onder andere de mogelijkheid bieden geleidelijk beter bekend te raken met de eigen kenmerken van de artistieke beroepen en op termijn de vlotte werking van het stelsel vergemakkelijken. De cel moet over het nodige personeel beschikken om behoorlijk te kunnen presteren en moet kunnen rekenen op de permanente aanwezigheid van een ambtenaar die tenminste met de graad van adjunct-adviseur is bekleed. De Koning is bevoegd om, na advies van de overlegorganen van de RSZ, de gespecialiseerde cel te organiseren, waarbij Hij evenwel de wenselijkheid van een geïndividualiseerd onthaal door de overheidsdienst voor ogen dient te houden.

De RSZ zal onder meer een regeling inzake individuele inschrijving van de kunstenaars dienen op te zetten die duidelijk onderscheiden is van de regeling voor de premieplichtigen. Zo'n regeling heeft in het verleden bestaan (voor het huispersoneel) : ze is zeer goed uitvoerbaar, maar zal een automatiseringsinspanning vergen waarvan de financiering niet zonder meer van de bijdragen van de kunstenaars en van de sociale premies, vóór de omslag ervan, kan worden afgetrokken. Voor de omslag van de kosten

lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés. Cette caisse a la nature d'un établissement public créé par arrêté royal.

Quant à la solution hybride consistant pour un établissement d'utilité publique spécialisé dans l'administration des contrats des artistes à prendre une affiliation auprès d'un secrétariat social existant, elle ne semble vraiment pas convenir. La présente proposition ne veut pas intervenir dans les contrats passés par les artistes, même si une activité de conseil est évidemment souhaitable. On ne voit dès lors pas pourquoi un établissement public ou un établissement d'utilité publique (loi du 27 juin 1921) n'entretiendrait pas de lien direct avec l'ONSS.

Par conséquent, au moins dans une première période, il est nécessaire de faire l'expérience d'une cellule spécialisée au sein de l'ONSS. Cette solution est la mieux à même d'assurer une mise en route rapprochée.

c) Cellule spécialisée et comité technique des artistes au sein de l'ONSS

La mission d'organiser une cellule spécialisée en son sein est donc confiée à l'ONSS qui devra, pour ce faire, obtenir le personnel et les budgets nécessaires. La perception des contributions sociales se fera sans doute en liaison ou au sein des services de contrôle des employeurs, à la meilleure convenance de l'ONSS La présente proposition insiste toutefois sur la création d'une cellule spécialisée pour traiter avec les artistes et sur la nécessité d'un accueil individualisé. Ce contact direct avec les artistes assurera d'ailleurs à l'administration une connaissance progressive des particularités des métiers artistiques et facilitera à terme le bon fonctionnement du système. La cellule devra disposer du personnel nécessaire pour son bon fonctionnement et bénéficier de la présence permanente d'un fonctionnaire d'un certain niveau, ayant au moins le grade de conseiller-adjoint. Le Roi est habilité à organiser la cellule spécialisée, après avis des organes de concertation de l'ONSS. Mais Il doit tenir compte de ce souhait d'accueil individualisé au sein du service public.

L'ONSS devra, entre autres, organiser un système d'immatriculation individuelle des artistes, distinct de celui des contributaires. Un tel système a existé par le passé (pour les domestiques) : il est parfaitement réalisable mais demandera un effort informatique dont le financement ne peut pas purement et simplement être soustrait des cotisations des artistes et des contributions sociales avant répartition. La répartition des frais par secteur se fera selon les méthodes habituelles. L'effort informatique inévita-

per sector zullen de gebruikelijke methodes worden aangewend. De automatisering die bij de aanvang, wanneer een nieuwe categorie van personeelsleden bijdrageplichtig wordt, onvermijdelijk is, zal gezamenlijk moeten worden bekostigd.

De RSZ zal worden bijgestaan door een bij die dienst opgericht technisch comité voor de kunstenaars, dat derwijze is samengesteld dat een behoorlijke kennis van de in de drie gemeenschappen van ons land uitgeoefende artistieke beroepen gegarandeerd wordt. Dat comité zal tot taak hebben advies uit te brengen over elke kwestie in verband met de regels die inzake verzekeringsplicht op de kunstenaars van toepassing zijn. Zo zal het bijvoorbeeld criteria kunnen vaststellen voor het al of niet aanvaarden van de bewezen reële bedrijfskosten, die variëren naar gelang van de artistieke beroepen. Het technisch comité moet de administratieve diensten bijstaan om hun opdracht tot een goed einde te brengen. Er moet ook een beroep op kunnen worden gedaan als twee van zijn leden, dan wel een belanghebbend kunstenaar erom verzoekt, met dien verstande dat de kunstenaar evenwel de mogelijkheid behoudt om, in geval van betwisting, de zaak op de normale wijze voor de arbeidsrechtbank te brengen.

Het technisch comité wordt bij wet opgericht en de samenstelling ervan wordt door de Koning conform de wet vastgesteld.

2.6. *Beheer van de uitkeringen*

a) Bevoegde instellingen

Telkens wanneer aan een parastatale instelling rechtstreeks een betaalopdracht wordt toevertrouwd, krijgt die instelling het alleenrecht om de dossiers van de kunstenaars te beheren : de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers, het Fonds voor arbeidsongevallen, het Fonds voor beroepsziekten, de Rijksdienst voor pensioenen.

Een en ander heeft tot doel het de kunstenaar gemakkelijker te maken als hij administratieve stappen moet aanwenden. De centralisatie van de dossiers van door zeer uiteenlopende arbeidsovereenkomsten gebonden werknemers met ongeregelde werktijden kan daartoe bijdragen. Ook de ervaringsopbouw binnen een zelfde administratieve dienst is een waarborg om op korte termijn tot een goed beheer te komen.

De behandeling van de dossiers van de kunstenaars wordt opgedragen aan een in ieder van die administratieve diensten opgerichte gespecialiseerde cel. De administratie wordt, telkens wanneer het nodig is, bijgestaan door een volgens het reeds beschreven beginsel uit haar midden samengesteld comité (bij de RKW is dat waarschijnlijk niet nodig).

Een gespecialiseerde cel en een technisch comité worden tevens opgericht bij de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening en bij het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering. Die oefenen toezicht uit op de werking van de openbare of particuliere

ble au début lorsque l'on assujettit une nouvelle catégorie de personnel devra être supporté globalement.

L'ONSS sera assisté d'un Comité technique des artistes créé en son sein composé de manière à assurer une bonne connaissance des différents métiers artistiques dans les trois Communautés du pays. Il aura pour mission de donner des avis sur toute question relative aux règles d'assujettissement applicables aux artistes. Il pourra par exemple déterminer des critères d'acceptation des frais professionnels réels justifiés qui varient selon les métiers artistiques. Le Comité technique doit aider l'administration à mener sa mission à bien. Il doit aussi pouvoir être saisi à la demande de deux de ses membres ou de tout artiste intéressé, l'artiste gardant toutefois ses voies de recours normales devant le tribunal du travail en cas de litige.

Le Comité technique est créé par la loi. Le Roi arrête sa composition conformément à la loi.

2.6. *La gestion des prestations*

a) Les organismes compétents

Chaque fois qu'un organisme parastatal peut se voir confier directement des missions de paiement, la gestion des dossiers des artistes lui est confié de manière exclusive : l'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés, le Fonds des accidents du travail, le Fonds des Maladies professionnelles, l'Office national des Pensions.

Cette option a pour objectif la simplification des démarches administratives en faveur des artistes. Le rassemblement des dossiers de travailleurs intermittents liés par des contrats très variables est un facteur en ce sens. L'accumulation de l'expérience au sein d'une même administration constitue aussi une garantie de bonne gestion dans des délais rapprochés.

Le traitement des dossiers des artistes est réalisé par une cellule spécialisée créée dans chacune de ces administrations. L'administration est assistée, chaque fois que nécessaire, par un Comité technique créé en son sein selon le principe déjà décrit (ce n'est probablement pas nécessaire au sein de l'ONAFTS).

Une cellule spécialisée et un Comité technique sont également créés au sein de l'Office national de l'emploi et au sein de l'Institut national d'assurance maladie invalidité qui contrôlent le fonctionnement des organismes, publics ou privés, qui payent les

instellingen die de werkloosheidsuitkeringen (hulpkas en vakbonden) en de vergoedingen voor gezondheidszorg (hulpkas en ziekenfondsen) uitbetalen.

b) Afgifte van de documenten

De RSZ dient aan de kunstenaars de voor de uitbetaling van de vergoedingen noodzakelijke documenten te bezorgen (bijvoorbeeld de bon bestemd voor de verzekering geneeskundige verzorging en uitkeringen).

In sommige gevallen kunnen de gegevens rechtstreeks worden uitgewisseld tussen de diverse diensten : tussen de RSZ en de RKW bijvoorbeeld zou men met een driemaandelijkse listing van de bijdrageplichtige kunstenaars kunnen volstaan.

De premieplichtigen worden immers niet gelijkgesteld met werkgevers en zullen niet hoeven te voldoen aan het merendeel van de verplichtingen die specifiek voor de werkgevers gelden wat de uitwisseling van inlichtingen in verband met uitkeringen betreft. Degenen die via een arbeidsovereenkomst tegelijkertijd kunstenaars en andere bedienden of arbeiders in dienst hebben, zullen bijvoorbeeld niet langer die kunstenaars bij de RSZ of bij hun kas voor kinderbijslag moeten aangeven. Wel zullen zij onderworpen zijn aan de algemene verplichting om inlichtingen te verstrekken waaruit onder meer moet blijken of zij de artistieke produktie gebruikt hebben en zelfs of zij een overeenkomst hebben aangegaan met een bepaalde kunstenaar die dat moeilijk kan bewijzen, terwijl die inlichtingen daarnaast uiteraard moeten dienen om hun omzet te controleren. In geval van uitzondering dient de bijzondere verplichting bij koninklijk besluit nader te worden toegelicht. Zo is het best mogelijk dat de werkgever van een bezoldigde kunstenaar hem, in geval van ontslag, het document bezorgt dat de betrokkene nodig heeft om gemakkelijker een aanvraag om werkloosheidsuitkering in te dienen.

2.7. *Overgang van het ene naar het andere stelsel*

Alle kunstenaars, met uitzondering van degenen die onder het ambtenarenstatuut vallen (voor hun in het raam van dat statuut uitgeoefende bedrijvigheid), zullen van het ene stelsel op het andere overstappen. Zo zal de toneelspeler die thans door een toneelgezelschap bezoldigd wordt, eerlang overgaan naar de algemene regeling, zoals die voor de toepassing ervan op de kunstenaars werd aangepast. Zijn werkgever zal de sociale premie betalen op grond van de omzet die hij over het afgelopen boekjaar heeft gerealiseerd. De kunstenaar zelf zal bij de RSZ een persoonlijk inschrijvingsnummer moeten aanvragen en bereid zijn om in het daaropvolgende kwartaal op zijn bruto-inkomen een bijdrage van 13,07 % te betalen. Als het om een werknemer gaat, veronderstelt dit eveneens dat zijn werkgever hem een loon uitbetaalt waarin voortaan ook het evenredig aandeel van de werknemer in de sociale zekerheid is opgenomen.

allocations de chômage (caisse auxiliaire et syndicats) et les prestations de santé (caisse auxiliaire et mutuelles).

b) La délivrance des documents

L'ONSS devra délivrer aux artistes les documents nécessaires à l'octroi des prestations (par exemple, le bon destiné à l'assurance soins de santé et indemnités).

Dans certains cas, un échange direct entre administrations des données pourra être organisé : par exemple, entre l'ONSS et l'ONAFTS, un listing trimestriel des artistes cotisants devrait suffire.

En effet, les contributaires sociaux ne sont pas assimilés à des employeurs et ne devront pas remplir la plupart des obligations de renseignements en matière de prestations qui sont propres aux employeurs. Ceux qui occupent, sous contrat de travail, à la fois des artistes et d'autres employés ou ouvriers, ne devront plus déclarer les artistes à l'ONSS ni à leur caisse d'allocations familiales, par exemple. Ils seront cependant astreints à une obligation générale de renseignements, visant notamment à déterminer s'ils ont utilisé la production artistique ou même s'ils ont passé un contrat avec un artiste en particulier qui aurait du mal à en établir la preuve, et bien sûr à contrôler leur chiffre d'affaires. En cas d'exception, l'obligation particulière sera précisée par arrêté royal. Ainsi, l'on peut imaginer que l'employeur d'un artiste salarié lui délivre, en cas de licenciement, le document nécessaire à lui faciliter sa demande d'allocations de chômage.

2.7. *Le passage d'un système à un autre*

Tous les artistes, à la seule exception de ceux qui bénéficieraient du statut de la fonction publique (pour leurs activités exercées dans le cadre de ce statut), passeront d'un système à un autre. Ainsi, l'artiste de théâtre qui est aujourd'hui salarié d'une troupe sera demain rattaché au régime général tel qu'il est adapté pour son application aux artistes. Son employeur payera la contribution sociale sur base de son chiffre d'affaires de l'année. Lui-même devra demander un numéro d'immatriculation personnel à l'ONSS et se préparer à payer 13,07 % de cotisations sur son revenu brut dans le trimestre qui suit. Ceci suppose aussi, dans le cas d'un salarié, que son employeur lui paye un salaire qui comprenne dorénavant le montant de la quote-part du travailleur à la sécurité sociale. Ce même artiste sera dorénavant directement rattaché à l'ONAFTS pour le paiement des allocations familiales, au Fonds des

Diezelfde kunstenaar zal voortaan rechtstreeks ressorteren onder de RKW voor de uitbetaling van zijn kinderbijslag, het Fonds voor arbeidsongevallen enz..., ook al is zijn werkgever bij een andere kas aangesloten en bij een verzekeringsmaatschappij verzekerd.

Hoe gunstig de toestand van een kunstenaar op een gegeven ogenblik ook moge lijken, dit neemt niet weg dat hij kan worden ontslagen of dat hij diverse op verschillende wijzen bezoldigde artistieke bedrijvigheden kan uitoefenen.

De gelijktijdige toepassing van het nieuwe stelsel op alle kunstenaars is ook een kwestie van solidariteit tussen de betrokkenen.

Zulks belet echter niet dat artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, in geen geval mag worden opgeheven zolang de nieuwe bijdrageverplichting niet van kracht is.

accidents du travail, etc., même si son employeur est affilié auprès d'une autre caisse et assuré auprès d'une compagnie d'assurance.

En effet, aussi favorable que paraisse la situation d'un artiste à un moment donné, celui-ci peut être licencié ou encore il peut avoir différentes activités artistiques rémunérées selon des modalités différentes.

L'application du nouveau système à tous les artistes en même temps est aussi une question de solidarité entre artistes.

En aucun cas cependant, l'article 3, 2°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs ne pourra être abrogé avant l'entrée en vigueur du nouveau régime d'assujettissement.

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Art. 3

De wet geldt voor alle kunstenaars, ongeacht de nadere regels van de overeenkomst die een artistieke schepping of vertolking behelst (arbeidsovereenkomst, overeenkomst tot het verrichten van werk of autonome produktie).

Deze wet is niet van toepassing op de kunstenaars die in statutair verband voor de overheid werken (in vast verband of stagedoend), ongeacht de overheid waardoor ze zijn benoemd (federale overheid, gemeenschap, gewest, provincie, gemeente, ...) en de aard van hun prestaties (met inbegrip van onderwijsopdrachten).

De wet geldt daarentegen wel voor de kunstenaars die met een arbeidsovereenkomst in overheidsdienst werken. De uitsluiting geldt alleen voor de werkzaamheden die ze in het raam van hun statuut uitoefenen. Voor mogelijke cumulaties is een afzonderlijke regeling van kracht.

De kunstenaars worden met bedienden gelijkgesteld voor de toepassing van de bepalingen van de sociale zekerheid die nog onderscheid maken tussen arbeiders en bedienden.

Art. 4

Artikel 2 geeft een definitie van de premieplichtigen. Die natuurlijke personen en rechtspersonen zijn derhalve niet langer onderworpen aan de in die bepalingen omschreven verplichtingen, en in het bijzonder aan de betaling van de sociale bijdragen voor de algemene regeling der werknemers. In de plaats daarvan betalen zij een sociale verzekeringspremie op hun omzet. De wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders is niet van toepassing op de werkgevers van kunstenaars. Die wet heeft in principe betrekking op de arbeiders en bedienden die door een arbeidsovereenkomst zijn gebonden (1).

Ook artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 wordt opgeheven. Dat artikel stelt de personen die podiumkunstenaars in dienst nemen, gelijk met werkgevers voor de toepassing van de sociale zekerheid. De vereiste wijzigings- en opheffingsbepalingen worden *in fine* van dit voorstel opgenomen.

(1) Onder werkgever van een kunstenaar bedoelt men een ieder die in een band van ondergeschiktheid of gezag een andere persoon tewerkstelt, zoals bepaald is bij de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, alsmede het uitzendbureau, bepaald bij de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 3

La loi est applicable à tous les artistes indépendamment des modalités du contrat qui a pour objet une création ou une interprétation artistique (contrat de travail, contrat d'entreprise ou autoproduction).

Tous les artistes qui seraient agents statutaires (définitifs ou stagiaires) de la fonction publique sont exclus du champ d'application de la présente loi, ceci quelle que soit l'autorité qui les nomme (Etat fédéral, communauté, région, province, commune, ...) et quelles que soient les modalités de leurs prestations (y compris l'enseignement).

Les contractuels de la fonction publique sont par contre visés. L'exclusion ne vaut que pour les activités artistiques exercées dans le cadre du statut. Les situations de cumul éventuel sont réservées.

Les artistes sont assimilés à des employés pour les dispositions de sécurité sociale qui font encore la distinction entre ouvriers et employés.

Art. 4

Les contributaires sociaux sont définis à l'article 2. Ces personnes physiques et morales ne seront donc plus soumises aux obligations précisées par ces dispositions et, en particulier, au paiement des cotisations sociales du régime général des salariés. Elles paieront en lieu et place la contribution sociale sur le chiffre d'affaires. Les employeurs d'artistes, sont exclus du champ d'application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs qui vise en principe les travailleurs et les employeurs liés par un contrat de travail (1).

De même, l'article 3, 2° de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969, article qui assimilait les personnes qui engagent des artistes de spectacles aux employeurs pour l'application de la sécurité sociale, sera abrogé. Les dispositions modificatives et abrogatoires nécessaires figurent à la fin de la présente proposition.

(1) Par employeur d'artiste, on vise toute personne qui occupe une autre personne dans un lien de subordination ou d'autorité visée par la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail ainsi que l'entreprise de travail intérimaire désignée par la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs.

Het is met name de bedoeling aan artikel 1 van de wet van 27 juni 1969 een paragraaf toe te voegen, ten einde de kunstenaars van het toepassingsgebied van de wet uit te sluiten, met uitzondering van de bepalingen waarnaar wordt verwezen in een wet betreffende de toepassing van de sociale zekerheid op de kunstenaars.

Art. 5

Het begrip *vaste inrichting* is een fiscaal begrip, namelijk de "Belgische inrichting", zoals omschreven in artikel 229 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992. Die uitdrukking heeft betrekking op *"elke vaste inrichting met behulp waarvan de beroepswerkzaamheden van een buitenlandse onderneming geheel of gedeeltelijk in België worden uitgeoefend"*.

De Belgische definitie is iets ruimer dan wat de internationale fiscale terminologie onder "vaste inrichting" verstaat. Artikel 229 van het WIB stelt iedere vennoot of ieder lid van een burgerlijke vennootschap of een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid gelijk met de onderneming. Zulks impliceert dat de in het buitenland gevestigde exploitant van een artistieke schepping of vertolking in principe geen premie verschuldigd is, tenzij het gebruik ervan ook zijn Belgische inrichting ten goede komt. Zo is de Belgische inrichting van een mode-onderneming die in België een catalogus verspreidt waarin tekeningen van een Belgisch kunstenaar voorkomen, premieplichtig op grond van de omzet in België. Deze bepaling neemt bijgevolg het territorialiteitsbeginsel in acht, maar is bedoeld om de fraude te voorkomen die er met name in zou bestaan dat een buitenlandse kunstenaar wordt aangetrokken. De in België gevestigde kunstenaar is zijnerzijds sociale bijdragen verschuldigd voor de inkomsten uit zijn artistieke bedrijvigheid in het buitenland. Zijn medecontractanten zijn derhalve bekend en zijn dus premieplichtig naargelang ze een Belgische inrichting hebben of niet.

Art. 7

Dit artikel is ingegeven door artikel 22 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers. Het artikel is evenwel anders geredigeerd, in die zin dat het de solidariteit tussen werknemers en werkgevers herschikt. Voorts stelt het een sociale verzekeringspremie in, wat niet indruist tegen artikel 23 van diezelfde wet.

Art. 9

Artikel 9 omvat de diverse verplichtingen van de kunstenaar. Hij is zelf bijdrageplichtig (§ 1) en voor

Il s'agit notamment d'ajouter un paragraphe à l'article 1er de la loi du 27 juin 1969 pour exclure les artistes de son champ d'application sauf pour les dispositions auxquelles une loi relative à l'application de la sécurité sociale des artistes renverra.

Art. 5

La notion d'établissement stable est la notion fiscale, à savoir "l'établissement belge" visé à l'article 229 du Code des impôts sur les revenus 1992. Cette expression désigne "toute installation fixe par l'intermédiaire de laquelle une entreprise étrangère exerce tout ou partie de son activité professionnelle en Belgique".

La définition belge est légèrement plus large que celle d'établissement stable dans le vocabulaire fiscal international. L'article 229 du C.I.R. assimile à l'entreprise chaque associé ou membre dans une société civile ou une association sans personnalité juridique. Cette disposition implique que l'exploitant d'une création ou d'une interprétation artistique établi à l'étranger ne sera en principe pas tenu à la contribution sociale à moins que son utilisation profite également à son établissement belge. Ainsi, une entreprise de mode qui diffuse en Belgique son catalogue contenant les dessins d'un artiste belge verra son établissement belge assujetti à la contribution sociale sur base du chiffre d'affaires réalisé en Belgique. Cette disposition respecte donc le principe de territorialité mais veut éviter la fraude qui consisterait à engager un artiste de l'autre côté de la frontière. L'artiste établi en Belgique assujettira , quant à lui, ses revenus d'activités artistiques à l'étranger. Ses cocontractants seront donc connus. Ils seront tenus au paiement de la contribution sociale selon qu'ils disposent ou non d'un établissement en Belgique.

Art. 7

Cet article s'inspire de l'article 22 de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés. Il a cependant été reformulé dans la mesure où il aménage la solidarité entre travailleurs et employeurs et instaure une contribution sociale. Cette instauration est cependant conforme à l'article 23 de la même loi.

Art. 9

L'article 9 regroupe les différentes obligations de l'artiste. Il est personnellement débiteur de sa cotisa-

zijn bijdrage geldt dezelfde bijdragevoet als voor de werknemersbijdragen (§ 5). Dat voorschrift beantwoordt aan de beginselen van solidariteit en gelijkheid tussen burgers in vergelijkbare omstandigheden.

Krachtens § 2 moet de kunstenaar zich bij de RSZ laten inschrijven binnen 90 dagen na het begin van zijn activiteiten die inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid kunnen opleveren. Die stelregel is ingegeven door de voorschriften die de aansluiting bij een sociale-verzekeringskas voor zelfstandigen regelen (artikel 9 van het koninklijk besluit van 19 december 1967 en artikel 3 van het koninklijk besluit nr 38 van 27 juli 1967).

Op grond van die bepaling krijgen een zo groot mogelijk aantal kunstenaars, ongeacht de kenmerken van hun bedrijvigheid en de moeilijkheden waarmee ze aanvankelijk hebben af te rekenen, de mogelijkheid om voor sociale uitkeringen in aanmerking te komen. De verplichting ontstaat met andere woorden zodra een artistieke bedrijvigheid inkomsten kan genereren en met dat doel wordt uitgeoefend, ook al levert ze in eerst instantie nog geen inkomsten op. De kunstenaar beschikt evenwel over een redelijke termijn om die verplichting na te komen. In de meeste gevallen zou de kunstenaar de eerste inkomsten waarop hij bijdragen verschuldigd is, in die periode moeten ontvangen. De termijn wordt echter beperkt tot het einde van de tweede maand na een kwartaal, ten einde de bij de RSZ gangbare voorschriften inzake trimestrialisering in acht te nemen. Eén bijkomende maand is mogelijk, zoals dat nu al het geval is voor sommige sectoren en de sociale secretariaten.

Ingeval de kunstenaar gedurende dat kwartaal bij de aanvang van zijn activiteiten geen daadwerkelijke inkomsten heeft gehad, moet hij dat vermelden. De inschrijving is net als de aangifte persoonlijk. De kunstenaar moet per kwartaal een aangifte indienen; daarin vermeldt hij tevens wanneer hij zijn bezoldigde artistieke bedrijvigheid heeft opgeschort, zoals in geval van werkloosheid waarvoor hij een uitkering heeft genoten, alsmede in geval van ziekte, ongeval, opleiding dan wel bij onderzoekswerkzaamheden, alsook in geval van prestaties waarvoor hij in het desbetreffende kwartaal geen vergoeding heeft ontvangen.

De deskundigen van het CERP stellen voor een eenvormig input-document op te stellen, vergelijkbaar met datgene waarmee de bijdragen van de artsen worden geïnd. Dat document bestaat uit verschillende onderdelen : een heeft betrekking op de kunstenaar, een ander op zijn medecontractanten, nog een ander is bestemd voor de diensten van de sociale zekerheid en het laatste voor de administratie der belastingen. De RSZ moet bij het opstellen van elk document evenwel als eerste worden geraadpleegd omdat die dienst de bijdragen int. Daarom wordt verwezen naar een uitvoeringsbesluit, zoals dat overigens de regel is in de wet van 27 juni 1969.

tion (§ 1er) dont le taux est égal au taux de la cotisation du travailleur salarié (§ 5). Cette règle répond aux principes de solidarité et d'égalité des citoyens dans des situations comparables.

Selon le § 2, l'artiste doit se faire connaître de l'ONSS dans les 90 jours qui suivent le début de son activité susceptible de produire des revenus artistiques. La règle adoptée s'inspire de celle déterminant l'affiliation à une caisse d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (article 9 de l'arrêté royal du 19 décembre 1967; article 3 de l'arrêté royal no 38 du 27 juillet 1967).

Elle permettra au plus grand nombre d'artistes, quelles que soient les caractéristiques de leur domaine d'activité et les difficultés du début, d'accéder potentiellement aux prestations sociales. Autrement dit, l'obligation naît dès qu'une activité artistique est susceptible de produire des revenus et est exercée dans ce but (même si elle n'en produit pas encore) mais un délai raisonnable est laissé pour exécuter cette obligation. Pendant ce délai, dans la majorité des cas, il devrait y avoir perception de premiers revenus soumis à cotisations. Le délai est cependant limité à la fin du deuxième mois qui suit le trimestre afin de ne pas bouleverser les règles habituelles de trimestrialisation de l'O.N.S.S. : un mois supplémentaire a été retenu comme cela existe déjà pour certains secteurs et pour les secrétariats sociaux.

Si l'artiste n'a en réalité perçu aucun revenu au cours du trimestre du début d'activité, il l'indiquera. L'immatriculation est personnelle. La déclaration également. L'artiste devra introduire une déclaration trimestrielle et y renseigner les périodes de suspension d'activité artistique rémunérée : par exemple, pour cause de chômage indemnisé, maladie, accident, formation ou encore recherches et prestations n'ayant pas donné lieu à rémunération endéans le trimestre considéré.

Les experts attachés au C.E.R.P. proposent la création d'un document unique d'input semblable à celui sur base duquel on perçoit la cotisation des médecins. Ce document comporte plusieurs volets : un volet concernant l'artiste, un volet concernant ses cocontractants, un volet destiné à l'administration sociale et un volet destiné à l'administration fiscale. Cependant, l'O.N.S.S. doit être consulté au premier chef pour l'établissement de tout document en tant qu'organisme percepteur. C'est pourquoi, il est renvoyé à un arrêté royal d'exécution comme il est d'ailleurs de règle dans la loi du 27 juin 1969.

De in § 3 bedoelde inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid zijn in artikel 2 omschreven. Benevens de met bewijsstukken gestaafde kosten voor een bepaalde artistieke prestatie, wordt een forfaitaire aftrek van 10 à 25 % voor algemene kosten voorgesteld. De uitoefening van enige artistieke activiteit brengt immers zeer specifieke en relatief zware uitgaven met zich mee, die eigenlijk niet kunnen worden aangerekend voor de schepping of vertolking van een bepaald werk. De forfaitaire aftrek van 25 % is de in Frankrijk vigerende aftrek voor specifieke beroepskosten van toneel- en filmacteurs, lyrische kunstenaars en dansers. Die forfaitaire aftrek kan evenwel worden aangepast naar gelang van het beroep, waarbij een beeldhouwer of een plastisch kunstenaar meer kosten mag aftrekken dan bepaalde orkestmuzikanten. De Koning bepaalt binnen een marge van 10 en 25 % de voor elk artistiek beroep geldende forfaitaire aftrek. Het bij het RSZ opgerichte technisch comité voor de kunstenaars wordt geraadpleegd vóór de forfaitaire aftrekken worden vastgesteld of gewijzigd.

De bij artikel 2 bepaalde en in § 3 van het onderhavige artikel bedoelde bedragen en in geld waardeerbare voordelen worden beschouwd als de tegenprestatie voor een artistieke activiteit (gages, honoraria, lonen, elk ander in geld waardeerbaar voordeel, opbrengst van de verkoop van een werk) en dientengevolge als het equivalent van een vergoeding waarvoor een verplichte bijdrage moet worden betaald.

Voorts biedt § 4 de kunstenaar de mogelijkheid zelf uit te maken in hoeverre hij bijdragen wil betalen voor de inkomsten uit de exploitatie van zijn schepping of vertolking. Op die manier kan hij het bedrag bereiken van het minimuminkomen (waarop bijdragen verschuldigd zijn) waarvan hij het bewijs moet leveren om recht te hebben op bepaalde uitkeringen, dan wel om het bedrag van zijn vergoedingen aan te vullen.

De kunstenaar is geen minimumbijdrage verschuldigd. Hij betaalt bijdragen op zijn reële inkomsten en op al zijn reële inkomsten, ook al heeft hij tijdens een bepaald kwartaal slechts een zeer miniem bedrag ontvangen.

Art. 10

Artikel 10 omvat de verplichtingen van de premieplichtigen.

De verplichting tot storting van een premie die wordt berekend op een andere grondslag dan het loon van de werknemer, overeenkomstig artikel 23 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, moet bij wet worden geregeld. De Koning wordt evenwel belast met het vaststellen van de premievoet, na een in Ministerraad overlegd besluit, zonder dat die premievoet echter 3 % mag overschrijden. Die formule wordt niet alleen gehanteerd in onze ziekteverzekeringswet voor de berekening van de bijdrage op basis

Les revenus artistiques visés au § 3 ont été définis à l'article 2. Outre les frais justifiés afférents à une prestation artistique déterminée, il est proposé de déduire un forfait de 10 à 25 % à titre de frais généraux. En effet, l'exercice de toute activité artistique génère obligatoirement des frais très spécifiques et assez lourds qui ne peuvent pas, pour autant, être imputés à la réalisation de telle oeuvre précise ou de telle interprétation. Le forfait de 25 % est celui retenu en France à titre de charges professionnelles spécifiques pour les artistes dramatiques, lyriques, chorégraphiques et cinématographiques. Ce taux forfaitaire peut cependant être modulé selon les professions : plus élevé pour un sculpteur ou un plasticien, moins élevé pour certains musiciens d'orchestre. Le Roi déterminera des forfaits par profession artistique dans une fourchette de 10 à 25 %. Le Comité technique des artistes créé au sein de l'O.N.S.S. est consulté avant la fixation de ces forfaits ou lors d'une modification.

Les sommes et avantages évaluables en argent définis à l'article 2 et visés au § 3 du présent article sont considérés comme la contrepartie d'une activité artistique (cachet, honoraire, salaire, tout autre avantage évaluable en argent, recette d'une vente d'œuvre) et donc comme le correspondant d'une rémunération assujettie obligatoirement.

En outre, la faculté est donnée à l'artiste d'assujettir personnellement le fruit de l'exploitation de sa création ou de son interprétation (§ 4), ceci afin de lui permettre d'atteindre le montant des revenus minima (soumis à cotisations) dont il devra justifier pour accéder à certaines prestations ou pour compléter le montant des indemnités.

Aucune cotisation minimale n'est réclamée à l'artiste. Il cotise sur ses revenus réels et sur tous ses revenus réels, même si seul un très petit montant a été perçu lors d'un trimestre donné.

Art. 10

L'article 10 regroupe les obligations des contributaires sociaux.

C'est la loi qui doit créer l'obligation de versement d'une contribution sociale sur une autre base que la rémunération du travailleur conformément à l'article 23 de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes de la sécurité sociale des travailleurs salariés. La fixation du taux est cependant confiée au Roi, après arrêté délibéré en Conseil des Ministres, sans que celui-ci puisse toutefois dépasser 3 %. Cette formule est celle adoptée dans la loi sur l'assurance-maladie pour la cotisation sur le chiffre d'affaires de l'industrie pharmaceutique, de même d'ailleurs qu'en Fran-

van de omzet van de farmaceutische industrie, ze wordt ook in Frankrijk gebruikt. De aan de Koning verleende machtiging is dus beperkt. Elke verhoging van de premievoet zou opnieuw door het Parlement moeten worden besproken. Dit gezegd zijnde wordt op grond van actuariële studies momenteel een premievoet van amper 0,3 % in uitzicht gesteld.

Paragraaf 2 wijkt af van artikel 38, § 3, van de wet van 29 juni 1981 en van artikel 23 van de wet van 27 juni 1969. De premieplichtige wordt immers niet met een werkgever gelijkgesteld en betaalt dus geen werkgeversbijdrage.

Artikel 2 van het voorstel definieert het begrip premieplichtige. Aangezien het om een heel ruim begrip gaat, moet inzake de betaling van de premie een onderscheid worden gemaakt naargelang de artistieke schepping of vertolking als hoofdzaak dan wel als bijzaak wordt gebruikt.

In principe moet degene die een kunstwerk als hoofdzaak gebruikt, hoe dan ook een premie betalen, die op zijn jaaromzet wordt berekend.

Voor degenen die het werk slechts als bijzaak gebruiken, geldt een andere regeling :

— ofwel een vrijstelling als hun jaaromzet beneden 3 miljoen frank ligt;

— ofwel een berekening op grond van de ontvangsten gerealiseerd of de uitgaven gedaan naar aanleiding van een occasioneel gebruik van de artistieke schepping of vertolking.

Die aspecten worden geregeld in de §§ 6 tot 9.

De voorgestelde regeling kan worden toegelicht aan de hand van de volgende voorbeelden :

1. **Rechtstreeks gebruik als hoofdzaak (§§ 1 en 3)**

Voorbeeld : een theater of een kunstgalerij.

Zij betalen de premie (0,3 %) over hun jaaromzet (of over de geïnde inkomsten, de subsidies inbegrepen wanneer het een gesubsidieerde vzw betreft).

2. **Rechtstreeks en occasioneel gebruik als bijzaak (§ 6)**

Voorbeelden :

— Een K.M.O. die vensterglas produceert, organiseert een muziekavond met muzikanten of een tentoonstelling met voorwerpen van beeldende kunst;

— Een K.M.O doet een beroep op een tekenaar voor een reclamecampagne.

Zij moeten 0,3 % betalen over de eventuele inkomsten of over de gedane uitgaven wanneer er geen inkomsten waren. Het innen van kleine bedragen zou geen probleem mogen vormen, gelet op het feit dat het merendeel van de potentiële premieplichtigen bij de RSZ als werkgever zijn ingeschreven.

Het begrip "occasioneel" moet nader worden omschreven. Net als in belastingzaken, wordt dat de taak van de rechtspraak. De tijdspanne die verloopt tussen diverse promotieactiviteiten bijvoorbeeld kan

ce. L'habilitation au Roi est donc limitée. Tout taux supérieur devrait être rediscuté par le Parlement. Ceci dit, le taux actuellement envisagé sur base d'études actuarielles est de 0,3 % seulement.

Le § 2 déroge à l'article 38, § 3 de la loi du 29 juin 1981 et à l'article 23 de la loi du 27 juin 1969 parce que le contributaire n'est pas assimilé à un employeur et ne paye pas la quote-part de l'employeur.

La notion de contributaire est définie à l'article 2 de la proposition. Cette notion étant très large, il y a lieu, quant au paiement de la contribution, d'introduire une distinction entre utilisation principale et utilisation accessoire de la création ou de l'interprétation artistique.

L'utilisateur à titre principal est toujours tenu au paiement de la contribution sociale sur son chiffre d'affaires annuel. C'est le principe.

Les utilisateurs à titre accessoire bénéficient d'un sort différent :

— soit d'une exonération lorsque leur chiffre d'affaires annuel n'atteint pas 3 millions de francs;

— soit d'un calcul sur base de la recette ou de la dépense réalisée à l'occasion de l'utilisation occasionnelle de l'œuvre ou de l'interprétation artistique.

Tel est l'objet des § 6 à 9.

Les modalités proposées peuvent être illustrées par les exemples suivants.

1. **Utilisation directe et principale (§ 1er et 3)**

Exemple : un théâtre ou une galerie d'art.

Ils paient la contribution (0,3 %) sur leur chiffre d'affaires annuel (ou sur les recettes encaissées y compris les subsides, s'il s'agit d'une asbl subsidiée).

2. **Utilisation directe, accessoire et occasionnelle (§ 6)**

Exemples :

— Une P.M.E. qui fabrique du verre à vitres organise une soirée musicale avec des musiciens ou une exposition d'œuvres d'arts plastiques;

— Une P.M.E. fait appel à un dessinateur pour sa campagne de publicité.

Elles devront payer 0,3 % sur la recette s'il y en a eu une, ou sur les dépenses à défaut de recette. La perception de petits montants ne devrait pas poser de problèmes dans la mesure où la majorité des contributaires potentiels sont par ailleurs immatriculés à l'ONSS comme employeurs.

La notion d'« occasionnelle » devra être précisée : ce sera l'œuvre de la jurisprudence, comme en matière fiscale. En effet, l'intervalle entre des activités de promotion, par exemple, peut varier d'un secteur

variëren naar gelang van de sector. Over het algemeen mag men er echter van uitgaan dat een bedrijf de premie, die op de jaaromzet wordt berekend, pas vanaf het derde jaar zal verschuldigd zijn. Op die manier hoopt men de gewoonte aan te moedigen om een beroep te doen op kunstenaars. Zelfs vanaf het derde jaar zal de premie redelijk zijn : 30 000 frank voor een K.M.O. met een jaaromzet van 10 miljoen frank, ongeacht hoeveel avonden met live-voorstellingen of tentoonstellingen er jaarlijks worden georganiseerd.

Indien dezelfde K.M.O. gedurende een aantal jaren geen beroep meer doet op artistieke scheppingen of vertolkingen, zal ze ook geen premie meer moeten betalen op haar jaaromzet.

3. **Onrechtstreeks gebruik als hoofdzaak (art. 10, §§ 1 en 3)**

Voorbeeld : een videotheek, een boekhandel of elke andere verdeler of distributeur van artistieke "produkten".

Degene die in hoofdzaak kunstwerken verdeelt, betaalt steeds de premie berekend op basis van de jaaromzet.

4. **Onrechtstreeks, permanent, gewoonlijk of herhaald gebruik als bijzaak (§ 7)**

Voorbeeld: een café brengt alleen opgenomen muziek ten gehore.

Er zijn twee mogelijkheden :

— zijn jaaromzet bedraagt meer dan 3 miljoen frank : het café is 0,3 % over dat bedrag verschuldigd, (voorbeeld : 5 miljoen frank jaaromzet = 15 000 frank premie);

— zijn jaaromzet bedraagt minder dan 3 miljoen frank : het café wordt vrijgesteld voor het desbetreffende jaar.

5. **Onrechtstreeks en permanent gebruik als bijzaak, gewoonlijk of herhaald, plus rechtstreeks gebruik als bijzaak, al dan niet occasioneel (§ 9)**

Voorbeelden :

— Een café draait tijdens het jaar opgenomen muziek en organiseert een avond met live-muziek.

— Een restaurant brengt opgenomen muziek ten gehore, maakt reclame en organiseert tijdens het jaar een tentoonstelling.

De regeling ter zake houdt verband met de regel betreffende het onrechtstreeks gebruik, dat als overheersend wordt beschouwd (§ 7) :

— de jaaromzet bedraagt meer dan 3 miljoen frank : er is 0,3 % over dat bedrag verschuldigd;

— de jaaromzet bedraagt minder dan 3 miljoen frank : er is 0,3 % over de inkomsten of de uitgaven voor de activiteit verschuldigd.

d'activités à l'autre. Dans l'ensemble, cependant, on peut penser qu'une entreprise devra la contribution sociale calculée sur son chiffre d'affaires annuel à partir de la troisième année seulement. On espère ainsi encourager l'habitude de faire appel à des artistes. En effet, même à partir de la troisième année, la contribution sera modique : par exemple, pour une P.M.E. qui fait 10 millions de chiffre d'affaires, 30 000 francs par an, et ceci quel que soit le nombre de soirées de spectacle vivant ou d'expositions organisées chaque année.

Si pendant plusieurs années, la même P.M.E. cesse de faire appel à la création ou à l'interprétation artistique, elle cesse également de payer une contribution sur son chiffre d'affaires annuel.

3. **Utilisation indirecte, principale (article 10, § 1 et 3)**

Exemple : une vidéothèque, une librairie ou tout diffuseur/distributeur de « produits » artistiques.

Les diffuseurs à titre principal paient toujours la contribution calculée sur base de leur chiffre d'affaires annuel.

4. **Utilisation indirecte, accessoire, continue, habituelle ou répétée (§ 7)**

Exemple : un café qui diffuse de la musique enregistrée uniquement.

Deux possibilités :

— Son chiffre d'affaires annuel est supérieur à 3 millions de francs : il devra 0,3 % sur ce chiffre (exemple : 5 millions de chiffre d'affaires = 15 000 francs de contribution sociale).

— Son chiffre d'affaires annuel est inférieur à 3 millions : il est exonéré pour l'année en question.

5. **Utilisation indirecte, accessoire, continue, habituelle ou répétée plus utilisation directe, accessoire, occasionnelle ou non occasionnelle (§ 9)**

Exemples :

— Un café diffuse de la musique enregistrée pendant l'année et organise une soirée de musique vivante.

— Un restaurant diffuse de la musique enregistrée, fait de la publicité et organise une exposition pendant l'année.

Son sort est lié à la règle adoptée pour l'utilisation indirecte considérée comme dominante (§ 7) :

— Son chiffre d'affaires annuel est supérieur à 3 millions : il devra 0,3 % sur ce chiffre.

— Son chiffre d'affaires annuel est inférieur à 3 millions : il devra 0,3 % sur la recette ou sur la dépense de l'activité.

Een café of restaurant heeft er derhalve alle belang bij live-vertoningen te organiseren of originele werken tentoon te stellen.

6. Onrechtstreeks gebruik als bijzaak, maar occasioneel

Voorbeeld : een K.M.O. die vensterglas produceert, bestelt een reclamespot waarin een acteur optreedt en laat die spot uitzenden.

Er zijn twee mogelijkheden :

— de medecontractant is zelf premieplichtig (een vakman uit de filmreclame) :

— de vakman uit de reclamewereld, wiens omzetcijfer bijna met zekerheid meer dan 3 miljoen frank bedraagt, betaalt 0,3 % over dat bedrag;

— de K.M.O. betaalt 0,3 % over de uitgaven voor die handeling.

— de medecontractant is niet premieplichtig : meestal gaat het om een kunstenaar-natuurlijke persoon en wordt aangenomen dat een rechtstreeks maar occasioneel gebruik als bijzaak van zijn diensten wordt gemaakt (artikel 10, § 6) : de K.M.O. betaalt dan 0,3 % over de uitgaven voor de handeling.

Paragraaf 10 heeft betrekking op de publiekrechtelijke premieplichtigen. Zij die als hoofdactiviteit artistieke scheppingen of vertolkingen exploiteren (bijvoorbeeld radio- en televisie-omroepen) zijn hoe dan ook bijdrageplichtig. De premieplichtigen die commerciële goederen produceren of commerciële diensten verstrekken (bijvoorbeeld maatschappijen voor openbaar vervoer), zijn premieplichtig, net zoals ze BTW-plichtig zijn.

Daarentegen worden de scholen en de openbare bibliotheken die aan kunst- en cultuurspreiding doen zonder die te exploiteren, in principe van de premie vrijgesteld, behalve evenwel voor de activiteiten die ze op geregelde tijdstippen tegen betaling organiseren, zoals particuliere dans- en toneellessen tegen betaling, of muziekevenementen en tentoonstellingen waarvoor een meer dan symbolisch entreegeld wordt gevraagd. Zelfs al leveren die entreegelden geen winst op, dan nog mag men niet uit het oog verliezen dat ook tal van sectoren in het maatschappelijk bestel zich dankzij artistieke scheppingen staande weten te houden. In dergelijke gevallen worden voor de berekening van de premie de subsidies toegevoegd aan de ontvangsten van activiteiten tegen betaling.

De andere publiekrechtelijke rechtspersonen die gebruik maken van artistieke scheppingen of vertolkingen worden als premieplichtig beschouwd. De Koning wordt evenwel belast met het bepalen van de premievoet. Van de gewone ontvangsten van die publiekrechtelijke rechtspersonen (administratie van de sociale zekerheid, OCMW, gemeente) moeten immers de overdrachten via de betaling van sociale uitkeringen worden afgetrokken.

Voorts kan de publiekrechtelijke premieplichtige in voorkomend geval een beroep doen op de reeds

Un café ou un restaurant a donc tout intérêt à faire appel au spectacle vivant ou à l'exposition d'œuvres originales.

6. Utilisation indirecte, accessoire et occasionnelle (§ 8)

Exemple : une P.M.E. qui fabrique du verre à vitres commande et fait diffuser une publicité mettant en scène un comédien.

Deux possibilités :

— Le cocontractant est lui-même assujetti à la contribution (un professionnel de la publicité cinématographique) :

— le professionnel de la publicité dont le chiffre d'affaires est presque certainement supérieur à 3 millions payé 0,3 % sur ce chiffre;

— la PME paye 0,3 % sur les frais exposés pour l'opération.

— Le cocontractant n'est pas assujetti à la contribution : le plus souvent, il s'agira d'un artiste, personne physique, et l'utilisation est considérée comme directe, accessoire et occasionnelle (article 10, § 6) : la P.M.E. paye alors 0,3 % sur les frais exposés pour l'opération.

Le § 10 traite des contributaires du secteur public. Ceux dont l'activité principale consiste à exploiter la production ou la création artistique (radio-télévision, ...) seront toujours assujettis. Ceux dont les activités rentrent dans le domaine de la production de biens et de services marchands (société de transport public, par exemple) seront assujettis à la contribution sociale comme ils le sont à la TVA.

Par contre, les écoles et les bibliothèques publiques, par exemple, qui initient à l'art et la culture sans l'exploiter seront en principe exonérées, sous réserve toutefois de la répétition d'activités payantes : cours privés de danse ou d'art dramatique payants par exemple, animations musicales ou encore expositions avec un droit d'entrée non symbolique. Même si le droit d'entrée ne permet pas de bénéfice, il est essentiel de prendre conscience que de nombreux secteurs de la vie sociale vivent aussi grâce à la création artistique. Dans ce cas, pour le calcul de la contribution sociale les subsides entrent en ligne de compte dans les recettes encaissées à l'occasion des activités payantes.

Les autres personnes de droit public qui utilisent la création ou l'interprétation artistique seront considérées comme des contributaires sociaux. Cependant, le Roi est chargé de déterminer sur quelle assiette la contribution sociale sera calculée. En effet, parmi les recettes habituelles de ces personnes de droit public (administration de sécurité sociale, CPAS, commune), il y a notamment lieu d'exclure les transferts pour paiement de prestations sociales.

Par ailleurs, le contributaire public bénéficiera, le cas échéant, des règles déjà formulées et enfin, un

geformuleerde bepalingen. Tot slot worden een aantal activiteiten die in de begroting van een gemeente zijn opgenomen (theater bijvoorbeeld) gesubsidieerd per beleidsdomein, of zelfs per vereniging met een eigen rechtspersoonlijkheid.

Er wordt niet afgeweken van de voor werkgevers geldende verplichting om per kwartaal een aangifte in te dienen (§ 5), ofschoon als premiegrondslag doorgaans het omzetcijfer van het voorgaande jaar wordt gehanteerd. De RSZ heeft overigens altijd geweigerd daarvan af te wijken omdat de bijdrageplichtigen door die verplichting regelmatig gecontroleerd kunnen worden. Zelfs bij een vrijstelling moet elk jaar een aangifte worden ingediend bij de RSZ, die vervolgens nagaat of wel degelijk aan de voorwaarden is voldaan.

Art. 14

De aan de Koning verleende machtiging om de bijdragen te verdelen strookt met het bepaalde in artikel 24, § 2, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers. Krachtens die bepaling is de Koning gemachtigd een aangepaste verdeling in te voeren ten gunste van de werknemers voor wie bijzondere nadere toepassingsregels van de sociale zekerheid gelden.

De wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen (*Belgisch Staatsblad* van 31 maart 1994) heeft de RSZ nieuwe taken opgedragen. De RSZ moet instaan voor het algemeen financieel beheer van de sociale zekerheid, en tevens de transparantie en de doelmatigheid van de financiering van de sociale zekerheid bevorderen.

Dat algemene beheer omvat met name de invoering van een gemeenschappelijk thesauriebeheer en de omslag (jaarlijks en uiterlijk op 15 september) van de opbrengst van de bijdragen en inkomsten bedoeld bij artikel 22 van de wet van 29 juni 1981. Die omslag moet door de Koning worden goedgekeurd (artikel 1 van de wet van 30 maart 1994, dat artikel 5 van de wet van 27 juni 1969 wijzigt). Artikel 22 van de wet van 29 juni 1981 vermeldt, naast de werkgevers- en werknemersbijdragen voor de sociale zekerheid, met name ook "*inkomsten te bepalen door de wet*", waaronder ook de premies ten gunste van de kunstenaars mogen worden gerekend. Die bepalingen moeten dus samen worden gelezen omdat de Koning, krachtens de wet houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, mag overgaan tot een aangepaste verdeling voor de werknemers voor wie bijzondere toepassingsregels van de sociale zekerheid gelden.

Bij de wet van 30 maart 1994 wordt eveneens een adviescomité opgericht, dat het beheerscomité van de RSZ moet bijstaan. Dat beheerscomité wordt omgevormd tot het *Beheerscomité van de sociale zekerheid* en bestaat uit de leidinggevende ambtenaren van de openbare instellingen die met het beheer van

certain nombre d'activités inscrites au budget d'une commune (théâtre par exemple) se traduisent essentiellement par la subsidiation d'entités circonscrites, ou même d'entités qui ont une personnalité juridique distincte.

Bien que l'assiette des cotisations soit en général le chiffre d'affaires annuel de l'année antérieure, il n'est pas dérogé à l'obligation de déclaration trimestrielle en vigueur pour les employeurs (§ 5). En effet, l'O.N.S.S. s'est toujours refusé à déroger à cette pratique qui assure le contrôle régulier de l'existence des assujettis. Même en cas d'exonération, une déclaration doit être introduite chaque année à l'O.N.S.S. qui vérifiera si les conditions sont bien remplies.

Art. 14

L'habilitation donnée au Roi pour la répartition des cotisations est conforme à l'article 24 § 2 de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés. En vertu de cette disposition le Roi peut prévoir une répartition adéquate en ce qui concerne les travailleurs qui sont soumis à des modalités d'application particulières de la sécurité sociale.

La loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales (*Moniteur belge* du 31 mars 1994) a attribué de nouvelles missions à l'O.N.S.S. L'O.N.S.S. veillera à assurer la gestion financière globale de la sécurité sociale, ainsi qu'à promouvoir la transparence et l'efficacité du financement de celle-ci.

La gestion globale comprend notamment : la mise sur pied d'une gestion de trésorerie commune et la répartition, annuellement pour le 15 septembre au plus tard, du produit des cotisations et des ressources visées à l'article 22 de la loi du 29 juin 1981. Cette répartition doit être approuvée par le Roi (article 1er de la loi du 30 mars 1994 modifiant l'article 5 de la loi du 27 juin 1969). L'article 22 de la loi du 29 juin 1981 mentionne notamment, à côté des cotisations de sécurité sociale des employeurs et des travailleurs, des "recettes à déterminer par la loi" parmi lesquelles on pourra compter les contributions sociales en faveur des artistes. Ces dispositions doivent donc se combiner : en effet, il reste que la loi sur les principes de la sécurité sociale confie au Roi la répartition concernant les travailleurs soumis à des modalités d'application particulières.

La loi du 30 mars 1994 a aussi prévu la création d'un comité consultatif pour assister le comité de gestion de l'ONSS siégeant dorénavant en tant que Comité de gestion de la sécurité sociale. Il est notamment composé des fonctionnaires dirigeants des institutions publiques chargées de la gestion des bran-

de diverse takken van de sociale zekerheid zijn belast. Binnen dat comité kan de omslag over de sectoren worden besproken.

Deze bepalingen treden in werking op 1 januari 1995.

Eén enkele vermelding van de verdeling van de ontvangsten volstaat bijgevolg; dat punt hoeft niet telkens opnieuw te worden vermeld in elke titel over een uitkeringssector.

Art. 16

Een dergelijke structuur, waarin de artistieke beroepen vertegenwoordigd zijn, is noodzakelijk, vooral omdat er geen gespecialiseerd sociaal secretariaat bestaat. Die structuur moet de administratie toelichting geven bij wat die beroepen precies inhouden en bij de evolutie van de exploitatietechnieken voor de artistieke scheppingen of vertolkingen, maar moet ook de bekommernissen van de kunstenaar vertolken omdat die naargelang het beroep heel verschillend kunnen zijn. Dergelijke comités bestaan in diverse parastatale instellingen die belast zijn met het beheer van een tak van de sociale zekerheid, bijvoorbeeld het Fonds voor arbeidsongevallen voor zeevarenden. De Koning wordt gemachtigd het technisch comité samen te stellen, met dien verstande dat het leden moet omvatten die zijn aangewezen door de adviescommissies en -raden voor de verschillende artistieke beroepen van de drie gemeenschappen. Op dit ogenblik zijn die raden immers de enige structuur waarin alle artistieke beroepen zijn vertegenwoordigd. Het is niet de bedoeling te garanderen dat elk beroep uit elke gemeenschap vertegenwoordigd is, maar wel een algemeen zicht te hebben op de verschillende beroepen. Zo kan men beter inschatten met welke problemen de zangers en plastische kunstenaars, maar ook de mensen uit de film- en danswereld te kampen hebben. In het technisch comité krijgen vanzelfsprekend ook vertegenwoordigers van de administratie zitting, en indien mogelijk ook deskundigen en technici die al vertrouwd zijn met de praktische, sociale en fiscale aspecten van de artistieke beroepen, bijvoorbeeld dankzij de informatierondes die de vakbonden organiseren.

Art. 17

De premieplichtigen worden niet met werkgevers gelijkgesteld. Ze hoeven dus niet het merendeel van de documenten af te leveren die ten opzichte van de uitbetalingsinstellingen in de verschillende sectoren van de sociale zekerheid de kunstenaar in staat moeten stellen te bewijzen dat hij uitkeringsgerechtigd is. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de bijdragebon voor de uitbetalingsinstellingen van de ziekteverzekering, in afwijking van artikel 120 van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzeke-

ches de la sécurité sociale. La répartition entre secteurs pourra y être discutée.

Ces dispositions entrent en vigueur le 1er janvier 1995.

Une seule mention de la répartition des ressources est donc suffisante : il n'est pas nécessaire d'y revenir dans chaque titre relatif à un secteur de prestations.

Art. 16

Surtout en l'absence de secrétariat social spécialisé, une telle structure où les métiers artistiques sont représentés est indispensable. Elle aura pour mission à la fois d'assister l'administration dans sa connaissance de la réalité de la profession et de l'évolution des techniques d'exploitation de la création et de l'interprétation artistiques et d'assurer une représentation des préoccupations des artistes, préoccupations qui peuvent fort varier selon les métiers. De tels comités existent dans différents organismes parastataux chargés de la gestion d'un secteur de la sécurité sociale, et notamment au Fonds des accidents du travail pour les marins. L'on confie au Roi la composition du Comité technique en lui indiquant qu'il doit comprendre des membres désignés au sein des commissions et conseils consultatifs correspondant aux différents métiers artistiques des trois communautés. Ces conseils sont en effet la seule structure existante où soient représentés tous les métiers artistiques. Il ne s'agit pas d'assurer la présence de chaque métier de chaque communauté mais d'assurer globalement une connaissance humaine des différents métiers : du chanteur au plasticien en passant par les professions du cinéma ou de la danse. Le Comité technique comprendra bien entendu des délégués de l'administration et, si possible, des experts et techniciens qui ont déjà une connaissance pratique, sociale et fiscale, des métiers artistiques, par exemple grâce à des consultations organisées dans un cadre syndical.

Art. 17

Les contributaires sociaux ne sont pas assimilés à des employeurs. Ils ne devront donc pas délivrer la plupart des documents destinés à permettre à l'artiste d'établir ses droits aux prestations auprès des organismes d'exécution dans les différents secteurs de la sécurité sociale : bon de cotisation destiné aux organismes de paiement de l'assurance maladie , par exemple par dérogation à l'article 120 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. L'artiste payera personnellement sa cotisation à l'O.N.S.S. sur base

ring voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. De kunstenaar betaalt zelf zijn RSZ-bijdragen, berekend op de door hem aangegeven inkomsten uit zijn artistieke bedrijvigheid. Alleen de RSZ is dus bij machte te bewijzen dat aan die voorwaarde is voldaan en voor welke inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid per referteperiode bijdragen zijn betaald. De bijdragen op variabele inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid geven immers, overeenkomstig hetgeen hierna wordt voorgesteld, voor elke uitkeringssector recht op prestaties.

Met die maatregel is een bijdragebon naar het voorbeeld van die voor de ziekteverzekering wellicht het meest geschikt voor de meeste voorzieningen : ziekte- en verzorgingsverzekering, werkloosheidsverzekering, Fonds voor arbeidsongevallen enz. Naast het verschaffen van periodieke documenten, moet tevens worden voorzien in een of ander bijzonder model als het bewijs moet worden geleverd van een wachttijd; dat is met name het geval wanneer men als werknemer voor het eerst aansluit bij een ziekteverzekeringsinstelling, of wanneer men werkloosheidsuitkeringen aanvraagt. In sommige gevallen kan worden volstaan met één kwartaallijst voor alle kunstenaars, bijvoorbeeld voor de Rijksdienst voor Kinderbijslag.

Aan de Koning wordt machtiging verleend omdat zulks het geval is in de wetten betreffende sommige uitkeringen, althans wat de definitie betreft. De minister bepaalt in samenspraak met de betrokken diensten het model van die documenten.

Documenten waarin melding wordt gemaakt van gelijkgestelde periodes (meestal bestemd voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering of nog voor de individuele pensioenrekeningen) worden verschaft door de uitbetalingsinstellingen, zoals nu al het geval is.

Art. 18

Voor de berekening van de bijdragen en de aanrekening aan de verschillende periodes van de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid die de factor arbeidstijd vervangen bij de bepaling van de toegang tot en de toekenning van uitkeringen, is een tijdgebonden regel vereist. In de algemene toelichting is dieper op die regel ingegaan.

Art. 22

Dit artikel maakt het mogelijk dat kunstenaars, ongeacht de aard van de overeenkomst die hen bindt, als rechthebbenden onder het toepassingsgebied van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders vallen. Het vult artikel 51, § 1, van die wetten aan, die als rechthebbende omschrijft "de persoon die tewerkgesteld is in België door een werkgever bedoeld in de artikelen 1 tot 4" .

des revenus artistiques qu'il déclare. Seul l'O.N.S.S. est donc en mesure d'attester que cette obligation a été remplie et, pour chaque période de référence, le montant des revenus artistiques qui ont donné lieu à cotisations. Ce sont en effet les cotisations sur un montant de revenus artistiques dont le seuil varie qui ouvriront le droit à l'octroi des prestations selon les propositions qui suivent pour chaque secteur de prestations.

Dans cette mesure, il est imaginable de concevoir un "bon de cotisation" inspiré de celui destiné à l'assurance maladie qui conviendrait pour la plupart des destinataires : assurance soins de santé et maladie, assurance chômage, Fonds des accidents du travail, etc. Outre la délivrance de documents périodiques, il y aura lieu de prévoir l'un ou l'autre modèle particulier en cas de stage à démontrer lors de la première affiliation à un organisme d'assurance maladie dans le régime des salariés ou lors d'une demande d'allocations de chômage. Dans certains cas, un seul listing trimestriel pour tous les artistes sera suffisant : par exemple, pour l'Office national d'allocations familiales.

Habilitation est donnée au Roi car tel est le cas dans les législations relatives à certaines prestations, du moins en ce qui concerne la définition. Les modèles sont arrêtés par le ministre avec les administrations concernées.

Les documents faisant état de périodes assimilées (le plus souvent destinés à l'assurance maladie invalidité ou encore au compte individuel de pension) seront délivrés comme actuellement par les organismes payeurs.

Art. 18

Il faut une règle de rattachement dans le temps pour le calcul des cotisations et pour attribuer aux différentes périodes les revenus artistiques qui remplacent le facteur temps de travail dans les règles d'accès et d'octroi des prestations. La règle a été expliquée dans les développements.

Art. 22

Cet article permet aux artistes, indépendamment de la nature du contrat qui les lie, d'entrer dans le champ d'application des lois coordonnées relatives aux allocations familiales des travailleurs salariés en tant qu'attributaires. Il complète l'article 51, § 1er de ces lois qui désigne comme attributaire "la personne occupée au travail en Belgique par un employeur visé aux articles 1er à 4".

Met andere woorden: de kunstenaar wordt, wat de toepassing van de voorschriften inzake kinderbijslag betreft, gelijkgesteld met een loonarbeider.

Het is niet noodzakelijk of opportuun de artikelen 1 tot 4, die de aan de wet onderworpen werkgevers definiëren, te wijzigen, want de premieplichtige wordt niet met een werkgever gelijkgesteld en moet de klassieke verplichtingen, zoals de aansluiting bij een kinderbijslagkas niet nakomen (afwijking van artikel 15 van de gecoördineerde wetten). Zo ook moet de werkgever die loontrekkende kunstenaars als personeelsleden heeft (musici van een permanent orkest, naast bedienden, rekwisiteurs, schoonmaakpersoneel, ...), de prestaties van die kunstenaars niet meer aan de kinderbijslagkas aangeven.

Art. 23

Het huidige artikel 54 van de gecoördineerde wetten, ingevoegd door de programmawet van 22 december 1989, heeft het beginsel van het driemaandelijks recht op kinderbijslag gesteld, ten minste wat het basisbedrag van de kinderbijslag betreft (gewone uitkeringsvoet bedoeld in artikel 40). Artikel 54 regelt enerzijds de toegang tot de vergoedingen (§ 1), anderzijds het behoud van het recht op de vergoedingen (§ 2), op voorwaarde dat aan alle andere voorwaarden is voldaan (meer speciaal de voorwaarden met betrekking tot de situatie van het rechthebbende kind). Wanneer een rechthebbende de voorwaarden vervult waaraan moet worden voldaan om recht op kinderbijslag te krijgen tegen de bedragen van artikel 40 tijdens een kwartaal, opent hij dit recht voor het resterende deel van het kwartaal, evenals voor het kwartaal dat volgt. Op de keper beschouwd, betekent de regel van artikel 54, § 1, in de praktijk dat jaarlijks twee arbeidsdagen (een in januari, een in juli) voor een werknemer volstaan om het recht op kinderbijslag voor een heel jaar te openen (1).

Hier wordt in de eerste plaats gedacht aan artikel 54 , met opheffing van de voorwaarde op grond waarvan de toepassing van dit artikel wordt voorbehouden voor de "rechthebbende(n), bedoeld in artikel 51, § 1 of § 2". Daarom wordt niet meer verwezen naar de arbeidsovereenkomst alleen. Dat is de voornaamste, door deze wet ingevoerde uitzondering. Het normale mechanisme van artikel 54 vloeit daar — onder dat voorbehoud — uit voort en het is niet noodzakelijk dat te herschrijven en het onderscheid tussen toegang tot en behoud van de rechten te herhalen. In de praktijk gaat men, vooraleer uit te betalen, na wat de rechthebbende de tweede maand van het daaropvolgende kwartaal heeft gedaan.

Voorts zijn de in dit artikel geformuleerde beginselen licht aangepast om rekening te houden met de wijze waarop kunstenaars hun arbeid verrichten. Er

(1) J. VERSTRAETEN, "Gezinsbijlagen", in Ontwikkelingen van de sociale zekerheid 1985-1991, Brugge, Die Keure, 1991, blz. 502.

En d'autres termes, l'artiste est assimilé pour l'application des règles en matière de prestations familiales à un travailleur salarié.

Il n'est ni nécessaire ni opportun de modifier ces articles 1er à 4 qui déterminent les employeurs assujettis car le contributaire social n'est pas assimilé à un employeur et ne devra pas remplir les obligations classiques de celui-ci, parmi lesquelles l'affiliation à une caisse d'allocations familiales (dérogation à l'article 15 des lois coordonnées). De même, l'employeur qui aurait parmi son personnel des artistes salariés (par exemple, les musiciens d'un orchestre permanent à côté d'employés, d'accessoiristes, de nettoyeurs, ...) ne devra plus déclarer à la caisse d'allocations familiales les prestations de ces artistes.

Art. 23

L'actuel article 54 des lois coordonnées, inséré par la loi-programme du 22 décembre 1989, a posé le principe de la trimestrialisation du droit aux allocations familiales, du moins en ce qui concerne le montant de base des allocations (taux ordinaire visé à l'article 40). L'article 54 règle d'une part l'accès aux prestations (§ 1er), d'autre part le maintien du droit aux prestations (§ 2), toutes autres conditions étant remplies (en particulier, les conditions relatives à la situation de l'enfant bénéficiaire). Lorsqu'un attributaire remplit les conditions d'ouverture du droit aux allocations familiales aux taux de l'article 40 au cours d'un trimestre, il ouvre ce droit pour la fin du trimestre en cours, ainsi que pour le trimestre suivant. Dans la pratique, la règle de l'article 54, § 1er signifie, à la limite, que deux journées de travail par an (l'une en janvier et l'autre en juillet) suffisent chez tout travailleur pour ouvrir le droit aux allocations familiales pour toute une année (1).

On a ici l'article 54 en tête tout en supprimant la condition selon laquelle l'application de cet article serait réservé à l'attributaire visé à l'article 51, § 1er ou § 2. Par conséquent, on cesse de faire référence au seul contrat de travail. Il s'agit là de la principale exception introduite par la présente loi. Le mécanisme normal de l'article 54 s'enchaîne sous cette réserve et il n'est pas nécessaire de le réécrire en répétant la distinction entre accès et maintien des droits. Dans la pratique, avant de payer, on vérifie ce que l'attributaire a fait le deuxième mois du trimestre qui suit.

Par ailleurs, les principes formulés dans cet article sont légèrement adaptés de manière à tenir compte des modalités de travail des artistes. Il est proposé

(1) J. VERSTRAETEN, Gezinsbijslagen, in Ontwikkelingen van de sociale zekerheid 1985-1991, Brugge, Die Keure, 1991, p. 502.

wordt voorgesteld dat de rechthebbende kunstenaars niet het bewijs moeten leveren van een bezoldigde werkdag tijdens het kwartaal van de aanvraag van kinderbijslag, maar wel, voor een bepaald kwartaal:

— het bewijs moeten leveren van het bestaan van een overeenkomst dat tot doel heeft een artistieke schepping of vertolking;

— en dat ze een bijdrage leveren of bereid zijn een bijdrage te leveren op een inkomen uit een artistieke bedrijvigheid van ten minste 3 000 frank.

Die grondvoorwaarden zijn cumulatief : alleen op voorwaarde dat men een overeenkomst van artistieke aard uitvoert, kan men de bijdrage op een minimum inkomen uit een artistieke bedrijvigheid, in plaats van op een dag loonarbeid aanvoeren. Met andere woorden : niet om het even wie kan tot die regeling toetreden. Anderzijds vormt het bedrag van 3 000 frank een strengere voorwaarde dan die welke de werknemers wordt opgelegd (één werkdag) : het bedraagt immers het dubbel van het gewaarborgd dagelijks interprofessioneel minimumloon.

Het bestaan van een overeenkomst van artistieke aard moet worden aangetoond, niet de uitvoering daarvan. In de loop van een bepaald kwartaal kan een maker (een beeldhouwer bijvoorbeeld) een overeenkomst voor de uitvoering van een werk sluiten dat slaat op een nog te scheppen werk, dat hij nog niet de mogelijkheid heeft gehad uit te voeren, maar waarvoor hij vaak een eerste betaling ontvangt, om in het noodzakelijke materiaal te investeren of zich aan voorbereidende werkzaamheden te wijden. De inning van dat inkomen in de loop van het kwartaal en de betaling van de ermee gepaard gaande bijdrage worden achteraf gecontroleerd.

Zoals voor alle werknemers, wordt de toestand van het lopende kwartaal in aanmerking genomen om het recht voor dat kwartaal en voor het daaropvolgende kwartaal te openen. In de praktijk echter komen de aangifte en de bijdragen van de kunstenaar voor een kwartaal pas in de loop van het daaropvolgende kwartaal bij de RSZ binnen (zoals trouwens voor werkgevers in het algemeen het geval is). Overeenkomstig de vigerende mechanismen voor werknemers, is de werkgever verplicht de documenten in verband met de arbeidsprestaties en bestemd voor diverse uitkeringssectoren, naarmate de uitvoering van de arbeidsprestatie vordert in te vullen, ongeacht de verklaringen aan de RSZ. Dat is in dit geval uitgesloten. Bijgevolg dient de kunstenaar, voor de bewijslevering, bij een eerste aanvraag om kinderbijslag of in het begin van het derde kwartaal, het bewijs te leveren dat een artistieke overeenkomst bestaat en op zijn woord van eer te verklaren dat hij bijdragen zal storten op de inkomsten die daar voor hem uit voortvloeien. Alleen de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers is bevoegd om bij de RSZ na te gaan of aan die voorwaarde is voldaan.

In de prakijk zou de RKW een aanvraagmodel aangepast aan de kunstenaars kunnen uitwerken, waarbij laatstgenoemden een afschrift van op zijn

que les artistes attributaires démontrent non pas une journée de travail rémunéré au cours du trimestre de la demande d'allocations familiales mais, pour un trimestre donné :

— l'existence d'un contrat ayant pour objet une création ou une interprétation artistique;

— et qu'ils cotisent ou sont prêts à cotiser sur un revenu artistique minimal de 3 000 francs.

Ces conditions de fond sont cumulatives : c'est à condition d'exécuter un contrat de nature artistique que l'on peut invoquer la cotisation sur un revenu artistique minimum au lieu d'un jour de travail rémunéré. En d'autres termes, n'importe qui ne pourra pas accéder à ce système. Par ailleurs, le montant de 3.000 francs constitue une condition plus exigeante que celle imposée aux travailleurs salariés (une journée de travail) : en effet, il représente le double du salaire journalier minimum interprofessionnel garanti.

C'est l'existence d'un contrat de nature artistique qui doit être démontrée et non pas son exécution. En effet, au cours d'un trimestre donné, un auteur (un sculpteur par exemple) peut passer un contrat d'entreprise portant sur une œuvre à créer qu'il n'a pas encore eu l'occasion d'exécuter mais pour laquelle, souvent, il percevra un premier paiement afin d'investir dans le matériel nécessaire ou de se consacrer aux études préparatoires. La perception de ce revenu au cours du trimestre et le paiement de la cotisation y afférent sera vérifiée ultérieurement.

En effet, comme pour tous les travailleurs salariés, c'est la situation du trimestre en cours qui a été retenue afin d'ouvrir le droit pendant ce trimestre et le trimestre suivant. Cependant, en réalité, la déclaration et les cotisations de l'artiste afférent à un trimestre ne parviendront à l'ONSS que dans le courant du trimestre suivant (comme c'est d'ailleurs le cas pour les employeurs en général). Selon les mécanismes en vigueur pour les travailleurs salariés, l'employeur a l'obligation de remplir au fur et à mesure des documents afférents aux prestations de travail et destinés à différents secteurs de prestations indépendamment des déclarations à l'ONSS. Ce ne peut être le cas ici. Par conséquent, du point de vue de la preuve, lors d'une première demande d'allocations familiales ou au début du troisième trimestre, l'artiste devra faire la preuve de l'existence d'un contrat artistique et déclarer sur l'honneur qu'il va cotiser sur le revenu qu'il en tire. Le respect de cette condition sera vérifié par l'Office National d'Allocations Familiales pour Travailleurs Salariés, seul organisme compétent, auprès de l'ONSS.

Dans la pratique, l'ONAFTS pourrait créer un modèle de demande adapté aux artistes auquel ceux-ci devront joindre une copie d'au moins un contrat

minst een overeenkomst van artistieke aard voor de lopende periode zullen moeten voegen. Als de kunstenaar een inschrijvingsnummer bij de RSZ heeft, kan de controle vlot verlopen aan de hand van een driemaandelijkse listing van de door de kunstenaars betaalde bijdragen.

Voor het overige zijn de regels van gemeen recht inzake de provisionele betaling van de kinderbijslag van toepassing.

Ten slotte waarborgt het gebruik van de term "gezinsbijslagen" in dit en in het vorige artikel de kunstenaar verhoogde bedragen, aanvullende bijslagen en premies die met de kinderbijslag gepaard gaan, overeenkomstig de in deze wet gestelde voorwaarden. (Dat geldt bijvoorbeeld voor de geboortepremie, maar ook voor het verhoogde bedrag toegekend aan werklozen of aan personen die langer dan 6 maanden ziek zijn). De bewijsstukken tot staving van die toestand, die tussen de uitkerende instellingen onderling dienen te worden uitgewisseld, zullen zo nodig worden aangepast. Maar de kunstenaar die, gelet op de bijzondere regels die op de kunstenaars toepasselijk zijn, een werkloosheidsuitkering of ziektevergoeding geniet, zal in principe ook recht hebben op kinderbijslag. Dat geldt evenzeer voor de weduwe van een kunstenaar die recht heeft op een overlevingspensioen.

Art. 24

Deze bepaling heeft tot doel de kunstenaars in de regel onder het stelsel van de kinderbijslag voor loonarbeiders te doen vallen, wat ook hun andere activiteiten zijn, zodat de klip wordt omzeild van de moeilijke regels inzake toekenning van bevoegdheden die tot administratieve overlast en onderbrekingen in de betalingen leiden.

Het huidige artikel 59 van de gecoördineerde wetten sluit uit het stelsel van de kinderbijslag voor loonarbeiders de personen uit die in hoofdzaak een ander beroep uitoefenen dan dat van werknemer verbonden door een arbeidsovereenkomst. De onderhavige bepaling waarborgt het recht op kinderbijslag voor de kunstenaar die hoofdzakelijk in het raam van een overeenkomst voor het uitvoeren van werk of volkomen zelfstandig werkt. Voorts heeft de kunstenaar die een (niet-artistieke) bedrijvigheid als zelfstandige uitoefent, recht op de vergoedingen inzake sociale bescherming die aangepast zijn aan de kunstenaars Die bescherming is meeromvattend dan de bescherming die op zelfstandigen van toepassing is, voor zover de kunstenaar voldoet aan de voorwaarden om toegang te krijgen tot die sociale bescherming (betaling van zijn bijdrage op ten minste 3 000 frank inkomen uit een artistieke bedrijvigheid gedurende een kwartaal en bestaan van een overeenkomst die tot doel heeft het creëren of vertolken van een kunstwerk). De tijd die aan de artistieke bedrijvigheid wordt besteed, speelt daarbij geen rol. Bij cumulatie van een artistieke bedrijvigheid met een artistique de la période en cours. Dans la mesure où l'artiste possédera un numéro d'immatriculation à l'ONSS, un listing trimestriel des cotisations payées par les artistes devrait permettre cette vérification aisément.

Pour le surplus, les règles de droit commun en matière de paiement provisionnel des allocations familiales s'appliquent.

Enfin, l'utilisation du terme de "prestations" dans la rédaction de cet article et du précédent assure à l'artiste les taux majorés, suppléments et primes associés aux allocations familiales et aux conditions de cette loi (ainsi, par exemple, la prime de naissance mais aussi le taux majoré réservé au chômeur ou au malade depuis plus de 6 mois). Les documents de preuve de cette situation à échanger entre organismes prestataires seront adaptés, si nécessaire. Mais, en principe, l'artiste qui bénéficie d'une allocation de chômage ou d'une indemnité d'assurance-maladie compte tenu des règles particulières applicables aux artistes bénéficiera aussi des allocations familiales, de même, la veuve d'un artiste qui bénéficierait d'une pension de survie.

Art. 24

Cette disposition a pour objectif de faire bénéficier les artistes prioritairement du régime des allocations familiales des travailleurs salariés, quelles que soient leurs autres activités, afin d'éviter de difficiles règles d'attributions de compétences qui entraînent des surcharges administratives et des interruptions de paiements.

L'actuel article 59 des lois coordonnées exclut du bénéfice des allocations familiales des travailleurs salariés les personnes qui exercent, en ordre principal, une profession autre que celle de travailleur lié par un contrat de travail. La présente disposition préserve les droits à ces allocations de l'artiste qui travaillerait principalement dans le cadre de contrats d'entreprise ou en autoproduction. L'artiste qui a, par ailleurs, une activité d'indépendant (non artistique) bénéficie des prestations de la protection sociale adaptée aux artistes qui est plus complète que celle applicable aux indépendants, du moins s'il remplit les conditions d'accès à cette protection sociale (paiement de ses cotisations sur au moins 3 000 francs de revenus artistiques au cours du trimestre et existence d'un contrat qui a pour objet une interprétation ou une création artistique). Peu importe le temps consacré à l'occupation artistique. En cas de cumul d'une activité artistique avec une activité de salarié "ordinaire", les conditions d'accès aux prestations familiales seront en général remplies dans les deux systèmes de prestations et les montants seront identiques puisque ceux-ci sont forfai-

activiteit als "gewone" werknemer zullen de voorwaarden om toegang tot de kinderbijslag te krijgen doorgaans in beide uitkeringsstelsels vervuld zijn en de bedragen zullen dezelfde zijn daar die forfaitair zijn en afhangen van de situatie van de kinderen (uitgezonderd in geval van werkloosheid, ziekte enz. die langer dan 6 maanden duurt). Bovendien zullen de bevoegdheidsregels van de algemene regeling van toepassing zijn om de kas aan te wijzen die de uitbetaling moet verrichten.

Wat de veelheid van rechthebbenden betreft (artikel 64 van de gecoördineerde wetten) en de eventuele vermindering van bijslagen die in andere stelsels worden ontvangen (artikel 60), wordt de kunstenaar gelijkgesteld met een werknemer in de algemene regeling. Zo is, bijvoorbeeld, de potentiële rechthebbende een kunstenaar en de andere (doorgaans de echtgenoot) een zelfstandige : in dat geval opent de bedrijvigheid van de kunstenaar bij voorrang een recht in de regeling voor werknemers, aangepast aan de kunstenaars, en is de RKW bevoegd. Zo ook heeft de loontrekkende vader thans, op grond van artikel 64, § 2, A, 2°, nog steeds voorrang op de loontrekkende moeder. Als de vader, bij manier van spreker, zijn kost begint te verdienen met een gitaar, krijgt hij voorrang. Indien een andere kas, die van de werkgever van de moeder, tot dan de vergoedingen uitbetaalde, mag zij die betalingen niet stopzetten zolang het recht in hoofde van de vader niet duidelijk vaststaat.

Art. 25

Om het beheer van de dossiers van de kunstenaars te vergemakkelijken wordt de parastatale die bevoegd is voor elk van de sectoren van de sociale-zekerheidsuitkeringen (althans wanneer die kas gemachtigd is betalingen te verrichten), met het beheer van alle dossiers belast; in die parastatale wordt een bijzondere cel opgericht. Dat is veruit de beste oplossing voor de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers, omdat die instelling in het verleden reeds de dossiers van de podiumkunstenaars behandelde, en zij ook, alleen, de dossiers van het huispersoneel en van de werknemers in de horecasector beheert. De RKW is tevens (zoals iedere kas) bevoegd voor de toepassing van de internationale overeenkomsten inzake kinderbijslag en voor de uitbetaling van de gewaarborgde gezinsbijslag.

Het groeperen van de verschillende aspecten van dat beheer die op occasionele werknemers, inzonderheid de kunstenaars, van toepassing zouden kunnen zijn, bevordert zowel de continuïteit van de betalingen als een zuinig beheer. Anderzijds heeft de Rijksdienst, als kascontroleur, een algemene opdracht als raadgever en als behoeder van de wet, die hij ook ten opzichte van de kunstenaars op zich zal nemen.

Om elke verwarring te voorkomen, zal de Koning artikel 9 van het koninklijk besluit van 12 maart 1990 tot uitvoering van artikel 71, § 1*bis*, van de

taires et conditionnés par la situation des enfants (sauf chômage, maladie, etc. depuis plus de 6 mois). Pour le surplus, les règles de compétence du régime général s'appliqueront pour désigner la caisse débitrice.

En ce qui concerne la pluralité d'attributaires (article 64 des lois coordonnées) et la déduction éventuelle des allocations perçues dans d'autres régimes (article 60), l'artiste est assimilé au salarié dans le régime général. Ainsi, par exemple, un attributaire potentiel est artiste et l'autre (généralement le conjoint) est indépendant : l'artiste ouvre un droit prioritaire dans le régime des salariés adapté aux artistes et l'ONAFTS est compétent. De même, en vertu de l'article 64, § 2, A, 2°, le père salarié est encore aujourd'hui prioritaire par rapport à la mère salariée. Si le père commence à gagner sa vie avec sa guitare, il deviendra prioritaire. Si une autre caisse, celle de l'employeur de la mère, payait jusque là, elle ne peut pas interrompre les paiements tant que le droit n'est pas établi dans le chef du père.

Art. 25

Pour faciliter la gestion des dossiers des artistes, le parastatal compétent pour chacun des secteurs de prestations de la sécurité sociale (du moins lorsqu'il est habilité à exécuter des paiements) se voit confier la gestion de tous les dossiers et il est créé en son sein une cellule spécialisée. Cette solution est particulièrement aisée dans le cas de l'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés puisque cet organisme a géré par le passé les dossiers des artistes de spectacles comme il gère seul ceux des domestiques et ceux des travailleurs de l'horeca. L'ONAFTS (comme toute caisse) est également compétent pour l'application des conventions internationales en matière d'allocations familiales et pour le paiement des allocations familiales garanties.

L'intégration des différents aspects de cette gestion susceptibles de concerner des travailleurs intermittents, en particulier des artistes, est de nature à favoriser à la fois la continuité des paiements et des économies de gestion. Par ailleurs, l'Office national, en tant que contrôleur des caisses, a une mission générale de conseil et de surveillance de la loi et l'assumera vis-à-vis des artistes.

Pour éviter toute confusion, le Roi devra procéder à la coordination et modifier l'article 9 de l'arrêté royal du 12 mars 1990 portant exécution de l'arti-

samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, dienen te coördineren en te wijzigen. Dat artikel somt immers de gevallen op waarin alleen de RKW bevoegd is, en verwijst, voor bepaalde gevallen, naar artikel 101, derde lid, van de samengeordende wetten. Dat besluit regelt tevens gedeeltelijk de bevoegdheidsverdeling tussen kassen bij wijziging in de beroepssituatie of verandering van de rechthebbende in de loop van een maand. In artikel 1, dat aan de definities gewijd is, zal de omschrijving van het begrip "tewerkstelling" (thans tot loonarbeid beperkt) dus moeten worden verruimd, zodat ook de kunstenaars binnen die werkingssfeer vallen.

Art. 26

De artistieke beroepsbezigheid is een bedrijvigheid die op duurzame wijze wordt uitgeoefend en moet worden uitgeoefend. De bezoldiging van die beroepsbezigheid gebeurt daarentegen niet op vaste tijdstippen en is bovendien onzeker. Alleen bepaalde in de tijd beperkte prestaties worden gehonoreerd en bovendien hangt de bezoldiging ook af van het succes, een variabele die de kunstenaar niet zelf in de hand heeft. Het belangrijkste probleem dat bij een artistiek beroep rijst, is de ongeregelde betaling van het gepresteerde werk.

Die zorgt immers voor onderbrekingen in de bijdrageplicht voor de sociale zekerheid en dwingt de kunstenaars ertoe andere beroepsbezigheden uit te oefenen, waardoor zij vaak niet in staat zijn hun artistiek beroep voort te zetten. Om de verworven technische vaardigheden niet te verliezen, moet men zeer veel oefenen. Men moet zich voortdurend verder bekwamen en zich persoonlijk inzetten. Een kunstwerk is meestal de vrucht van hard werken en van een traag maar gestaag rijpingsproces.

De samenleving heeft er alle belang bij kunst en cultuur te blijven bevorderen. Het is dan ook haar taak om oplossingen aan te brengen zodat kunstenaars, ook als inkomsten tijdelijk uitblijven, in behoorlijke omstandigheden kunnen leven en hun scheppingstalent blijven ontwikkelen.

In dit verband wordt dan ook voorgesteld alle kunstenaars, zowel de scheppende kunstenaars als vertolkers en ongeacht of zij al dan niet in loondienst werken, tot de werkloosheidsverzekering toe te laten. Daarbij worden hen geen privileges toegekend. Wel moeten de voorwaarden worden aangepast aan hun ongeregelde bezoldiging en aan hun behoeften inzake bijscholing, vervolmaking, training en scheppend werk, die niet noodzakelijk worden vergoed. Uiteindelijk is het de bedoeling de voortzetting van de artistieke bedrijvigheid als dusdanig te erkennen en te bevorderen en niet een soort onvoorwaardelijk levensminimum in te voeren.

Het voorstel steunt trouwens op regelingen voor kunstenaars in loondienst en vertolkers, die al gecle 71, § 1*bis* des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés. Cet article énumère en effet les cas où l'ONAFTS est exclusivement compétent en renvoyant pour partie à l'article 101, alinéa 3 des lois coordonnées. Cet arrêté règle également pour partie la répartition des compétences entre caisses en cas de changement de situation professionnelle ou de changement d'attributaire au cours d'un mois. Il faudra donc, à l'article 1er consacré aux définitions, élargir la définition de "l'occupation" (actuellement circonscrite au travail salarié) de manière à y inclure les artistes.

Art. 26

L'activité artistique professionnelle est une activité qui s'exerce et qui doit s'exercer de façon permanente. Cependant, la rémunération de cette activité, elle, est ponctuelle et aléatoire. Seules certaines prestations délimitées dans le temps sont rémunérées et, de plus, cette rémunération est tributaire du succès, paramètre incontrôlable par les artistes. Le problème essentiel rencontré dans l'activité artistique réside surtout dans la discontinuité de la rémunération du travail.

Ce phénomène entraîne des ruptures d'assujettissement aux assurances sociales mais de surcroît oblige les artistes à exercer d'autres métiers, ce qui nuit souvent gravement à leur capacité de se maintenir dans une profession artistique. En effet, le maintien des acquis techniques nécessite un temps de pratique considérable et soutenu, et le métier implique un perfectionnement et une recherche personnelle constants. Les œuvres artistiques sont très souvent le fruit d'un intense travail doublé d'une lente et profonde maturation.

Notre société a intérêt au développement des arts et de la culture. Elle se doit donc de trouver les solutions qui permettent aux artistes de vivre décemment, en cas d'interruption de rémunération, et de cultiver leur potentiel de création.

C'est pourquoi, il est proposé de permettre à tous les artistes, créateurs et interprètes, salariés ou non, d'accéder aux allocations de chômage sans privilèges mais à des conditions adaptées tenant compte de l'irrégularité de leurs prestations rémunérées et des besoins en recyclage, perfectionnements, entraînements et travail de création qui ne sont pas pour autant rémunérés. Il s'agit en effet bien ici de reconnaître et d'encourager la perpétuation du travail artistique et non pas d'instaurer une espèce de minimum d'existence sans condition.

La proposition s'inspire d'ailleurs d'aménagements qui sont déjà partiellement en vigueur dans la

deeltelijk binnen het raam van de bestaande stelsels werden ingevoegd.

Hoewel de werkloosheidsregeling bij koninklijk besluit is ingevoerd, moet het parlement zich uitspreken over de beginselen van een werkloosheidsverzekering voor de kunstenaars en meer bepaald over de uitbreiding van de regeling tot de kunstenaars die niet in loondienst werken. Niets belet ons immers een bepaalde regel door een betere te vervangen. Zo nodig kunnen koninklijke besluiten en uitvoeringsbesluiten die regeling nog verdiepen.

De hier bedoelde kunstenaars worden in artikel 42 van het voorstel gedefinieerd. Dit eerste artikel in verband met de werkloosheidsverzekering breidt het toepassingsgebied van de desbetreffende regeling uit tot kunstenaars die niet in loondienst werken. Dat is het gevolg van het feit dat hun inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid voortaan onder de algemene sociale-zekerheidsregeling vallen. Het betreft dus inkomsten waarvoor zij een bijdrage hebben betaald. Voor de betrokkenen gelden bijzondere regels.

Het voorstel past de toelating tot en het behoud van de rechten ook aan voor de andere kunstenaars. Voorts verbetert het ook voor hen de toelating tot en het behoud van de rechten.

Art. 27

Net als de werknemers moeten de kunstenaars die een werkloosheidsuitkering willen ontvangen, een bepaalde wachttijd doorlopen tijdens welke zij werken en een inkomen ontvangen waarop sociale bijdragen worden geheven. Die wachttijd wordt meestal in arbeidsdagen uitgedrukt. Krachtens artikel 37, §1, 2°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 kan de minister, na advies van het beheerscomité, de regels bepalen volgens welke de arbeidsprestaties in arbeidsdagen worden omgezet. De methode om een inkomen in arbeidsdagen om te zetten wordt voor de kunstenaars al lang gebruikt (artikel 10 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende de toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering; vroeger artikel 160, § 5, van het koninklijk besluit van 20 december 1963), maar ook voor andere beroepsgroepen (houthakkers en thuiswerkers, artikelen 11 en 12 van hetzelfde besluit). In het onderhavige voorstel wordt de regel gewoon uitgebreid tot alle artistieke beroepen. De gekozen formulering stemt overeen met de richtlijnen van de RVA (1).

Het referteloon waarvan sprake is in artikel 6 van het ministerieel besluit stemt al lang overeen met het begrip "toereikend inkomen" voor de kunstenaars. Op 1 december 1994 bedroeg dat loon :

(1) Zie Franstalige publikatie — Coordination de l'Office National de l'Emploi, art. 37, chômage 01/037.D.01, blz. 19, bijgewerkt op 29 september 1993.

réglementation existante en ce qui concerne les artistes salariés et les interprètes.

Bien que la réglementation sur le chômage tienne en un arrêté royal, il a semblé nécessaire que le parlement se prononce sur les principes en matière de chômage des artistes et en particulier sur l'extension du chômage aux créateurs non salariés. Rien ne s'oppose en effet à modifier une règle par une règle supérieure. Ces principes donneront encore matière à arrêtés royaux et arrêtés d'exécution, si nécessaire.

L'artiste dont question est celui défini à l'article 42 de la présente proposition. Ce premier article en matière de chômage élargit le champ d'application de la réglementation du chômage aux créateurs non salariés conformément à l'assujettissement de leurs revenus artistiques au régime général de la sécurité sociale, revenus sur lesquels ils ont cotisé. Des modalités spécifiques leur seront applicables.

La proposition adapte et améliore aussi l'accès et le maintien des droits pour les autres artistes.

Art. 27

Les artistes doivent, comme tous les travailleurs qui demandent à bénéficier d'allocations de chômage, justifier d'un stage, c'est-à-dire d'une période au cours de laquelle ils ont travaillé et gagné un revenu qui a donné lieu à cotisations sociales. Ce stage est généralement exprimé en journées de travail. La réglementation prévoit cependant que le ministre peut déterminer, après avis du comité de gestion, les règles suivant lesquelles les prestations de travail sont converties en journées de travail (article 37, § 1, 2° de l'arrêté royal du 25 novembre 1991). La technique qui consiste à convertir un revenu en jours est depuis longtemps utilisée pour les artistes (article 10 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage; ancien article 160, § 5 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963) mais aussi pour d'autres catégories professionnelles (les bûcherons et les travailleurs à domicile, articles 11 et 12 du même arrêté). La règle est seulement adaptée ici de manière à la généraliser à toutes les professions artistiques. La formulation retenue correspond aux instructions de l'O.N.E.M. (1)

Le salaire de référence fixé à l'article 6 de l'arrêté ministériel correspond depuis longtemps à la notion de rémunération suffisante pour les artistes. Il s'élève au 1er décembre 1994 à :

(1) Coordination de l'Office National de l'Emploi, art. 37, chômage 01/037.D.01, p. 19, mise à jour au 29 septembre 1993.

— voor werknemers van ten minste 21 jaar : 1 129,423 frank per dag:

— voor werknemers jonger dan 21 jaar : 841,57 frank per dag (1).

Als artikel 30 op grond van die formule op de kunstenaar wordt toegepast, heeft dat bijvoorbeeld tot gevolg dat een kunstenaar die ouder dan 21 en jonger dan 36 is, voor de 18 maanden die aan de aanvraag voor een werkloosheidsuitkering voorafgaan, een inkomen uit een artistieke bedrijvigheid van 352 380 frank (1 129,423 frank x 312) moet kunnen bewijzen, terwijl een werknemer over het algemeen 312 dagen moet hebben gewerkt. Voor dat bedrag komen alle inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid in aanmerking als er een bijdrage op is afgehouden. De omstandigheden waarin werd gewerkt spelen daarbij geen rol. De enige voorwaarde is dat het de totstandbrenging van een kunstwerk of een vertolking betreft. Voornoemd bedrag is een brutobedrag, vóór aftrek van de beroepskosten en de sociale-zekerheidsbijdrage.

Jammer genoeg werd artikel 30 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 door het koninklijk besluit van 27 december 1993 gewijzigd. Dat nieuwe besluit schrapt immers de diverse mogelijkheden voor de invulling van de vereiste wachttijd die tot dan toe openstonden voor personen beneden 36 jaar : 78 arbeidsdagen in een periode van 10 maanden voor jongeren onder de achttien, 156 dagen in 10 maanden voor personen tussen 18 en 26 jaar (2). De nieuwe bepaling straft alle jonge werknemers, en dat terwijl er al zo weinig banen zijn. Een en ander geldt a fortiori voor de jonge kunstenaars die meestal het thans vereiste bedrag niet kunnen opbrengen, ook al hebben ze werk.

Er zij evenwel op gewezen dat voor de berekening van de vereiste arbeidsdagen die men moet presteren vooraleer een werkloosheidsuitkering te kunnen aanvragen, diverse arbeidsvormen in aanmerking kunnen komen. Denken we maar aan de jongerenstage bijvoorbeeld, of aan een kunstenaar die als bediende werkzaam is. Bij het onderzoek van de aanvraag voor een werkloosheidsuitkering door een kunstenaar blijft ook dat werk meetellen. Het onderhavige voorstel wil de kunstenaars de gelegenheid bieden van hun kunst te leven, maar dan alleen als zij dat wensen. Daarom moet het voorstel ook een bepaling bevatten die de kunstenaar daadwerkelijk de kans geeft uitsluitend op grond van de inkomsten uit zijn artistieke bedrijvigheid tijdelijk een beroep op de werkloosheidsverzekering te doen.

Zoals iedereen moet de kunstenaar die een werkloosheidsuitkering aanvraagt, bewijzen dat hij onvrijwillig werkloos is en geen inkomen meer heeft (artikel 44 van het koninklijk besluit van 25 novem-

(1) Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening : *Huidige bedragen van de werkloosheidsverzekering*, op 1 december 1994; spilindex 117,9 (multiplicator : 3,2810).

(2) *Belgisch Staatsblad* van 31 december 1993, inwerkingtreding op 1 januari 1994.

— pour les travailleurs âgés de 21 ans au moins : 1 129, 423 francs par jour ;

— pour les travailleurs de moins de 21 ans : 841, 57 francs par jour. (1)

L'application de l'article 30 à l'artiste selon cette formule a, par exemple, pour conséquence qu'un artiste de moins de 36 ans (et de plus de 21 ans) doit faire la preuve dans les 18 mois qui précèdent sa demande d'allocations de chômage d'un revenu artistique de 352 380 francs (1 129, 423 francs x 312) là où le travailleur en général doit avoir presté 312 journées de travail. Toutes les formes de revenus artistiques qui donnent lieu à cotisation entrent en ligne de compte, ceci quelles que soient les modalités du travail pourvu que celui-ci porte sur une création ou une interprétation artistique. Le montant en question est un montant brut avant déduction des frais professionnels et de la cotisation de sécurité sociale.

On regrettera cependant, à cette occasion, la modification de l'article 30 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 par l'arrêté royal du 27 décembre 1993 qui a supprimé les variations de stage qui existaient jusqu'alors en-dessous de l'âge de 36 ans : 78 jours de travail en 10 mois pour les moins de 18 ans, 156 jours en 10 mois de 18 à moins de 26 ans (2). Cette disposition, qui pénalise tous les jeunes travailleurs en période de manque d'emplois, touche a fortiori les jeunes artistes qui gagnent rarement, même lorsqu'ils travaillent, le montant maintenant exigé.

Notons tout de même que différentes formes de travail entrent en ligne de compte dans le calcul des jours qui doivent nécessairement être prestés avant la demande d'allocations, dans le cadre du stage des jeunes par exemple, ou, pour un artiste, en tant qu'employé éventuellement. Ce travail continuera à pouvoir être invoqué lors de l'examen de la demande d'allocations de chômage d'un artiste. Cependant, la présente proposition veut permettre aux artistes de gagner leur vie grâce à la pratique de leur art seulement s'ils le souhaitent. Dans cette mesure, il fallait prévoir une disposition permettant effectivement à l'artiste d'accéder provisoirement aux allocations de chômage sur base de ses seuls revenus artistiques.

Comme tout un chacun, l'artiste devra aussi, lors de sa demande d'allocations de chômage prouver qu'il est privé de travail et de rémunération de manière involontaire (article 44 de l'arrêté royal du

(1) Office National de l'Emploi, Montants actuels de l'assurance chômage, au 1er décembre 1994, indice-pivot : 117,19 (multiplicateur : 3,2810).

(2) Moniteur belge du 31 décembre 1993, entrée en vigueur le 1er janvier 1994.

ber 1991). Een podiumkunstenaar in loondienst zal net als in het verleden een ontslagbrief van zijn werkgever of een door zijn werkgever opgesteld document (de zgn. C4) moeten kunnen voorleggen. De kunstenaar die niet in loondienst werkt moet een verklaring op erewoord afleggen. Voor die verklaring moet nog een model worden uitgewerkt, dat bij het onderzoek van de aanvraag als basisstuk zal dienen. Koninklijke of ministeriële besluiten zullen die problemen regelen. Het spreekt vanzelf dat in beide gevallen elke nieuwe arbeidsovereenkomst of overeenkomst tot het verrichten van werk of elk bijberoep moeten worden aangegeven (cf. infra).

Het inkomen uit een artistieke bedrijvigheid zal in hoofdzaak worden bewezen aan de hand van een soort "bijdragebon" die de RSZ moet afgeven, aangezien die instantie toezicht uitoefent op de persoonlijke bijdragen van de kunstenaar en ze ook int.

Art. 28

Opdat de makers en ontwerpers van kunstwerken die niet in loondienst werken ook op een fatsoenlijke minimumuitkering kunnen terugvallen, wordt verwezen naar het gewaarborgd minimum maandinkomen waarvan sprake is in de collectieve arbeidsovereenkomst nr 43 van 2 mei 1988 houdende wijziging en coördinatie van de collectieve arbeidsovereenkomsten nr 21 van 15 mei 1975 en nr 23 van 25 juli 1975, die algemeen verbindend werd verklaard bij het koninklijk besluit van 29 juli 1988. Dat inkomen is het inkomen van een meerderjarige zonder dienstanciënniteit in de onderneming voor een werkweek van 40 uur. De scheppende kunstenaar die niet in loondienst werkt, kan dus rekenen op een uitkering van 24 996 frank (60 % van 41 660 frank — cijfers op 1 december 1994). Bij wijze van vergelijking : het bestaansminimum bedroeg op datzelfde tijdstip 20 103 frank voor een alleenstaande. Het maximumbedrag van de werkloosheidsuitkering bedraagt 33 514 frank (voor een gezinshoofd van meer dan 21 jaar). Het feit dat voor vaste bedragen werd gekozen, maakt de toepassing van de regeling ook veel gemakkelijker voor de instanties die de werkloosheidsuitkeringen uitbetalen.

De berekening van het bedrag van de werkloosheidsuitkering voor een kunstenaar in loondienst gebeurt op grond van de huidige percentages die worden berekend op het (afgetopte) laatste inkomen. Enige afwijking hierop is niet toegestaan.

Art. 29

Belangrijk in de werkloosheidsreglementering is de bepaling van de uitkeringsperiodes (drie in totaal). Het bedrag van de uitkering hangt af van de duur van de werkloosheid en van de beroepsgroep waartoe de werkloze behoort (artikel 114 van het koninklijk besluit van 25 november 1991). Voor elke

25 novembre 1991). Cette preuve se fera, pour un artiste de spectacle salarié par exemple, comme par le passé, à l'aide de la lettre de licenciement de l'employeur ou d'un document (dit C4) rempli par lui. Pour le créateur non salarié, c'est une déclaration sur l'honneur selon un modèle à instaurer qui servira de base à l'examen de la demande : ces points seront réglés par arrêtés royaux ou ministériels. Bien entendu, l'un comme l'autre devront déclarer tout nouveau contrat de travail ou d'entreprise ou toute activité considérée comme accessoire (voir infra).

La preuve des revenus artistiques invoqués se fera principalement à l'aide d'une sorte de "bon de cotisations" à délivrer par l'ONSS puisque c'est lui qui contrôle et perçoit les cotisations personnelles de l'artiste.

Art. 28

Afin de garantir au créateur non salarié une allocation minimum et décente, il est fait référence au montant du revenu minimum mensuel garanti. Il s'agit du revenu minimum mensuel visé par la convention collective du travail n° 43 du 2 mai 1988 portant modification et coordination des conventions collectives du travail n° 21 du 15 mai 1975 et n° 23 du 25 juillet 1975, rendue obligatoire par arrêté royal du 29 juillet 1988. Le revenu est celui d'un majeur sans ancienneté dans l'entreprise et à raison de 40 heures par semaine. La notion est définie à l'article 2 de la proposition de loi. L'allocation du créateur non salarié s'élèvera donc à 24 996 francs (60 % de 41 660 francs) au 1er décembre 1994. A titre de comparaison, le minimum de moyens d'existence est à la même date, fixé à 20.103 francs pour un isolé. Le montant maximum de l'allocation de chômage est fixé à 33 514 francs (chef de ménage, plus de 21 ans). Cette solution forfaitaire est aussi la plus simple à appliquer par les organismes de paiement des allocations de chômage.

Le calcul du montant de l'allocation de chômage de l'artiste salarié correspond aux taux actuels calculés sur la dernière rémunération (plafonnée). Il n'y a pas de dérogation sur ce point .

Art. 29

La réglementation du chômage se caractérise par la définition de périodes d'indemnisation (trois au total). Le montant de l'allocation est en relation avec la durée du chômage et la catégorie à laquelle le chômeur appartient (article 114 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991). Chaque période se caractérise

periode gelden specifieke uitkeringspercentages, die zelf weer verschillen naar gelang van de gezinstoestand van de werkloze. In principe duurt de eerste periode twaalf maanden. Bepaalde factoren kunnen de duur ervan beïnvloeden en voor verlenging zorgen. Zo bepaalt artikel 116, § 5, van de huidige reglementering al dat voor de berekening van die periodes geen rekening wordt gehouden met de duur van de werkloosheid van de werknemer die uitsluitend tewerkgesteld is met een overeenkomst van zeer korte duur. Met een « overeenkomst van zeer korte duur » wordt verwezen naar het werk en het marktsegment waarin dat werk wordt uitgevoerd. Als gevolg van hun specificiteit kunnen die overeenkomsten in de regel geen aanleiding geven tot een ononderbroken tewerkstelling van ten minste 3 maanden. Het woord "uitsluitend" betekent dat uit het beroepsverleden van de betrokkene moet blijken dat een dergelijke overeenkomst het basismodel was voor de manier waarop hij in dienst werd genomen en dat de bedrijvigheid niet als bijberoep werd of wordt uitgeoefend of pas werd gestart nadat de betrokkene al werkloos was geworden. Een of twee van die overeenkomsten zijn zeker niet voldoende.

Daartegenover staat dat een werknemer die tussen twee dergelijke contracten in een arbeidsovereenkomst van langere duur sluit (6 maanden bijvoorbeeld), niet meteen de voordelen van zijn rechtspositie verliest (1). Deze bepaling wordt geregeld op de kunstenaars toegepast. Wel moeten de diensten ieder geval afzonderlijk beoordelen en nagaan van welke vorm van tewerkstelling sprake is. Dat is een erg logge procedure die de betrokkenen bovendien in een onzekere positie plaatst. Zij is bovendien zeer moeilijk te controleren als het kunstenaars betreft die niet in loondienst werken, hoewel ook zij meestal moeten leven van vaak erg ongeregelde overeenkomsten tot het verrichten van werk. De wet voorziet immers niet in bepaalde verplichtingen of vormen van toezicht op de inhoud van dergelijke overeenkomsten.

Dit artikel stelt voorop dat de kunstenaar uitsluitend binnen het raam van overeenkomsten van zeer korte duur werkzaam is en vergemakkelijkt op die manier de toepassing van die overeenkomsten. De overige bepalingen blijven ongewijzigd.

Art. 31

Het voorstel wil de kunstenaar ertoe aanzetten zijn vakbekwaamheid en ervaring in de uitoefening van zijn artistieke bedrijvigheid bij te houden en past daartoe de regels inzake de uitoefening van een toegestaan bijberoep aan. Daarbij dient een onderscheid tussen diverse situaties te worden gemaakt : bijscholing en vervolmaking (vaak tegen betaling) en repeti-

(1) Cf. Franst. publikatie van de RVA : Coordination de l'Office national de l'Emploi, art. 114, Chômage 01, 114.D.01, blz. 12. Die tekst geldt als richtlijn.

par des pourcentages d'indemnisation qui varient eux-mêmes en fonction de la situation de famille du chômeur. En principe, la première période dure 12 mois. Elle évolue cependant différemment et peut être prolongée selon différents facteurs. La réglementation actuelle prévoit déjà à l'article 116, § 5 de ne pas tenir compte pour le calcul de ces périodes des travailleurs occupés exclusivement dans les liens de contrats de travail de très courte durée. Par la notion « contrats de très courte durée », on entend que le travail et le secteur du marché dans lequel ce travail est effectué ne peut, en raison de ses caractéristiques particulières, donner lieu, en règle générale, à une occupation ininterrompue de 3 mois au moins. Le terme exclusivement signifie qu'il doit ressortir du passé professionnel que de tels contrats forment le modèle de base de l'occupation et que ces activités n'ont pas été ou ne sont pas exercées dans le cadre d'une profession accessoire ou n'ont pas été entamées après que l'on soit devenu chômeur. Un ou deux de ces contrats sont tout à fait insuffisants.

A l'inverse, le fait qu'un travailleur exécute entre les deux un contrat de travail de plus longue durée (par exemple, 6 mois) ne constitue pas un obstacle au maintien de l'avantage lié à son statut". (1) Cette disposition s'applique régulièrement à des artistes. Cependant l'administration est censée examiner chaque cas en fait pour apprécier le modèle d'occupation qui se dégage. Cette solution est très lourde pour l'administration et source d'incertitudes pour les intéressés. Elle est particulièrement difficile à contrôler dans le cas des créateurs non salariés, bien qu'ils vivent également au rythme de contrats d'entreprise le plus souvent irréguliers, mais il n'existe aucune obligation et aucun contrôle quant à la rédaction de contrats de ce type.

Cet article présume que l'artiste est occupé exclusivement dans les liens de contrats de très courte durée. Il en facilite ainsi l'application. Les autres dispositions sont inchangées.

Art. 31

La proposition vise à encourager l'entretien des acquis techniques et de la pratique de son art par l'artiste. Elle adapte la réglementation existante en matière d'activité accessoire autorisée. Différentes situations doivent être distinguées : les efforts de recyclage, perfectionnements (souvent payants d'ailleurs) ainsi que les répétitions (même en groupe)

(1) Coordination de l'Office National de l'Emploi, art. 114, Chômage 01, 114.D.01, p. 12. Ce texte vaut instruction.

ties (zelfs in groep) zijn toegestaan voor zover zij niet worden bezoldigd. Het is voldoende als de kunstenaar ze aangeeft op een formulier, waarvan hem een aantal reserve-exemplaren ter beschikking kunnen worden gesteld. Bezoldigde repetities daarentegen maken ofwel deel uit van de bedrijvigheden die zijn toegestaan als ze vooraf worden aangegeven, ofwel worden ze gelijkgesteld met de andere arbeidssituaties die een onderbreking van de werkloosheidsperiode inhouden.

Het voorstel past eveneens de regels inzake de toegestane bedrijvigheden als bijberoep aan. Het is niet noodzakelijk dat de bedrijvigheid al werd uitgeoefend vóór de werkloosheidsuitkering werd aangevraagd. De beperkingen inzake werkrooster (bijvoorbeeld niet na 18 uur en niet op zaterdag) gelden niet voor de kunstenaar (afwijking op § 1, 1° tot 4°, a, en § 2). Daartegenover staat dat de bedrijvigheid vooraf moet worden aangegeven (overeenkomstig artikel 48, § 1, 1°). De aangiften kunnen worden geweigerd als gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens ze tegenspreken. Voorts kan het recht op een uitkering op eensluidend advies van de raadgevende commissie worden geweigerd. Die weigering kan zelfs gelden voor de dagen waarop de kunstenaar geen bedrijvigheid uitoefent als het bedrag van de inkomsten van die aard is dat de bedrijvigheid niet langer als een bijberoep kan worden beschouwd. Die regels zijn dezelfde als de bepalingen van artikel 48, §§ 3 en 4, waarvan dus niet wordt afgeweken.

Ook van artikel 48, § 1, 4°, b, wordt niet afgeweken. Dat artikel bepaalt dat werkzaamheden in een vermaakonderneming niet als eventueel bijberoep kunnen worden uitgeoefend. In die sector wordt immers meestal 's avonds gewerkt en voor een prestatie wordt bijna altijd ten minste 1 000 frank betaald, ook al gaat het maar om een paar uur. Daarmee vallen die prestaties binnen de normale beroepsuitoefening. Als men zou toestaan dat een prestatie voor een vermaakonderneming als bijberoep wordt geleverd en dus met een werkloosheidsuitkering mag worden gecombineerd, dreigt men het omgekeerde effect te bereiken : ondernemingen zouden werkloze kunstenaars in dienst nemen en hen dan net iets minder betalen dan het bedrag dat ze met hun werkloosheidsuitkering mogen combineren. Een dergelijke ontwikkeling zou niet alleen nadelig zijn voor de werkgelegenheid in het algemeen, maar ook voor het loonpeil in de sector.

De artistieke bedrijvigheid mag onder die voorwaarden met een werkloosheidsuitkering worden gecombineerd, en wel tot hetzelfde bedrag als voor de overige werklozen (artikel 130 van het koninklijk besluit van 25 november 1991). Sedert 1 december 1994 bedraagt het absolute maximum van de werkloosheidsuitkering 1289 frank per dag (gezinshoofd, meer dan 21 jaar). De toepassing van de regeling voor de vermindering in geval van cumulatie (artikel 130, § 2) heeft tot gevolg dat men op dezelfde dag en als bijberoep een aanvullend inkomen van

sont autorisés pourvu qu'ils soient non rémunérés. Ils feront l'objet d'une déclaration simple à l'aide d'un formulaire dont l'artiste pourrait avoir une réserve Les répétitions rémunérées quant à elles, soit rentreront dans le cadre de l'activité autorisée sous réserve de déclaration préalable, soit seront assimilées à toute situation de travail qui interrompt le chômage.

La proposition adapte également les règles en matière d'activité accessoire autorisée. L'activité ne doit pas nécessairement avoir été exercée avant la demande d'allocation de chômage et toute limitation en termes d'horaire (par exemple, pas après dix-huit heures et pas le samedi) est supprimée pour l'artiste (dérogations aux § 1er, 1° à 4°, a, et § 2). Par contre, l'activité doit avoir fait l'objet d'une déclaration préalable (condition conforme à l'article 48, § 1er, 1°). Les déclarations faites par l'artiste peuvent être écartées lorsqu'elles sont contredites par des présomptions graves, précises et concordantes. Le droit aux allocations peut aussi être refusé, sur avis conforme de la commission consultative, même pour des jours auxquels l'artiste n'exerce aucune activité si, en raison du montant des revenus, l'activité cesse d'être accessoire. Ces règles sont celles de l'article 48, §§ 3 et 4 auxquelles on ne déroge pas.

On ne déroge pas non plus à l'article 48, § 1er, 4°, b, qui prévoit l'exclusion des professions de l'industrie du spectacle au titre d'éventuelle activité accessoire. En effet, dans ce domaine d'activité, le travail est très souvent exercé en soirée et une prestation, même de quelques heures, est presque toujours rémunérée à raison de 1 000 francs au moins. Ces modalités font partie de l'exercice normal de la profession. Admettre l'activité prestée pour l'industrie du spectacle à titre accessoire susceptible de cumul avec une allocation de chômage risquerait de plus d'entraîner un effet pervers: à savoir l'engagement d'artistes au chômage que l'on payerait juste en-dessous du montant qu'ils peuvent cumuler avec leur allocation, ceci au détriment de l'emploi en général et du niveau des rémunérations dans ce secteur.

Dans ces conditions, l'activité artistique peut être cumulée avec l'allocation de chômage à concurrence des mêmes montants que pour les autres chômeurs (article 130 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991). Le maximum absolu de l'allocation de chômage est, au 1er décembre 1994, de 1 289 francs par jour (chef de ménage, plus de 21 ans). Il résulte de l'application de la règle de diminution en cas de cumul (article 130, § 2) que l'on peut gagner le même jour, au titre de l'activité autorisée, un supplément de 386,7 francs par jour ou de 10 054 francs par mois

386,7 frank per dag of 10 054 frank per maand mag verdienen zonder dat dit extra inkomen enige weerslag heeft op het bedrag van de werkloosheidsuitkering. Ligt dat extra inkomen hoger, dan wordt het bedrag van de uitkering verminderd. Zo zal een werkloze die recht heeft op de maximumuitkering (1 289 frank) en als bijberoep een toegestane bedrijvigheid uitoefent die hem 200 000 frank per jaar oplevert, uiteindelijk een daguitkering als werkloze van 1 035 frank (i.p.v. 1 289 frank) ontvangen.

Elke andere bedrijvigheid onderbreekt de werkloosheidsperiode en moet dus worden aangegeven. In die aangifte wordt afstand van de uitkering gedaan (via een merkteken op de stempelkaart).

Auteursrechten en naburige rechten (van de vertolkers) worden niet beschouwd als de tegenprestatie van een artistieke bedrijvigheid, maar als de opbrengst van het gebruik van kunstwerken of vertolkingen. Rechten die werden geïnd op werken en vertolkingen die vóór de aanvraag van een werkloosheidsuitkering tot stand kwamen, alsook de rechten die voortvloeien uit werken of vertolkingen die als bijberoep tijdens de werkloosheidsperiode werden uitgevoerd, moeten echter worden aangegeven. Daarbij speelt het geen rol of ze al dan niet vrijwillig onder de bijdrageplicht vallen. Auteursrechten en naburige rechten kunnen het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering wel degelijk beperken, niet omdat ze als inkomsten uit een bijberoep worden beschouwd, maar als inkomsten uit een beroepsbezigheid. Dit voorstel wil kunstenaars immers stimuleren om als dusdanig werkzaam te blijven en op die manier hun brood te verdienen, maar hun tegelijkertijd de garantie bieden dat zij op een fatsoenlijk minimuminkomen kunnen terugvallen.

Art. 32

Dit artikel vervangt het vigerende artikel 31 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende de toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering. Dat artikel houdt rekening met het risico voor de kunstenaar dat de vaardigheid vereist voor het uitoefenen van zijn beroep als artiest zou kunnen afnemen, als moet worden geoordeeld over het passend karakter van de betrekking die een kunstenaar niet mag weigeren. Tegelijkertijd legt datzelfde artikel een delikate beoordeling op in verband met de verplichting dat de betrokkene in de periode die aan de aanvraag van een uitkering voorafgaat, uitsluitend als kunstenaar mag hebben gewerkt en in de twaalf maanden die aan het werkaanbod voorafgaan minder dan 156 uitkeringen mag hebben ontvangen. Die bepaling is moeilijk te rijmen, zoniet in tegenspraak, met artikel 116, § 5, betreffende de overeenkomsten van zeer korte duur, die men eveneens wenst te veralgemenen. Een kunstenaar die

sans que ce supplément influence le montant de l'allocation de chômage. Au-delà, une diminution est appliquée. Par exemple, un chômeur qui a droit à l'allocation journalière maximum (1 289 francs) et qui gagne, au titre de l'activité accessoire autorisée, 200 000 francs par an, touchera en réalité une allocation journalière de 1.035 francs (au lieu de 1 289 francs).

Toute autre activité interrompt le chômage et doit faire l'objet d'une déclaration de renonciation à l'allocation (via indication sur la carte de pointage).

Quant aux droits d'auteur et aux droits voisins (dans le cas des artistes interprètes), ils ne sont pas considérés comme la contrepartie d'une activité artistique mais comme le fruit de l'exploitation de créations ou d'interprétations artistiques. Cependant, les droits relatifs à des œuvres et interprétations antérieures à la demande d'allocations de chômage comme ceux promérités du fait d'une œuvre ou interprétation réalisée à titre accessoire pendant la période de chômage doivent être déclarés. Et ceci qu'ils fassent ou non l'objet d'un assujettissement par option. Les droits d'auteur et les droits voisins peuvent entraîner la limitation du montant journalier de l'allocation de chômage, ceci non pas parce qu'ils seraient considérés comme une rémunération d'activité accessoire mais au titre de revenu d'origine professionnelle. La présente proposition veut en effet encourager les créateurs à continuer à pratiquer leur art et à gagner leur vie grâce à cette pratique, tout en leur assurant un minimum décent.

Art. 32

Cet article remplace la règle actuellement formulée à l'article 31 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage. Cet article tenait déjà compte, pour l'appréciation de l'emploi convenable que l'artiste ne pouvait refuser, du "risque de détérioration des aptitudes requises pour l'exercice de son art." Cependant, la règle comporte aussi une délicate appréciation du travail exclusif comme artiste avant la demande d'allocation et la condition d'avoir bénéficié de moins de 156 allocations dans les douze mois qui précèdent l'offre. Elle est contradictoire ou, au mieux difficile à gérer, au regard de la règle de l'article 116, § 5 relative aux contrats de très courte durée que l'on veut également généraliser. Par hypothèse, un artiste qui remplit les conditions de l'article 116, § 5 et qui est occupé généralement dans des contrats de très courte durée continue, en réalité, à avoir une activité professionnelle dans son secteur. Il ne serait

aan de voorwaarden van artikel 116, § 5 voldoet en meestal met overeenkomsten van zeer korte duur werkt, wordt immers verondersteld een beroepsbezigheid binnen zijn eigen sector uit te oefenen. Het zou dan ook onverantwoord zijn hem een betrekking in een ander beroep op te kunnen leggen.

Artikel 31 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 moet daarom worden opgeheven.

Art. 33

Artikel 36, § 1, 2°, a, luidt als volgt : "ofwel studies met een volledig leerplan van de hogere secundaire cyclus, of van de lagere secundaire cyclus met technische of beroepsvorming, voleindigd hebben in een onderwijsinstelling opgericht, gesubsidieerd of erkend door een Gemeenschap". Alleen de lagere secundaire cyclus van het kunstonderwijs telt niet mee, wat een discriminatie is.

Tijdens de Ronde-tafelgesprekken werd de wens uitgesproken dat ook het volgen van onderwijs in de kunst van het vertolken (conservatoria) in geval van werkloosheid recht op wachtgeld zou geven. In de praktijk kan de werkloze die een dergelijke opleiding volgt, wachtgeld ontvangen als hij daarvóór secundair onderwijs heeft genoten (anders is dat niet het geval, maar dat is dan weer een algemene regel). Het nieuwe voorstel zal ook de situatie verbeteren van een jonge acteur die de lagere cyclus van het secundair kunstonderwijs heeft doorlopen en vervolgens aan het conservatorium studeert.

Art. 34

Krachtens het onderhavige voorstel zijn de kunstenaars onderworpen aan het algemene sociale-zekerheidsstelsel, met name het stelsel van de werknemers, ongeacht de contractuele bepalingen die van toepassing zijn op hun scheppend werk en hun vertolkingen (arbeidsovereenkomst, overeenkomst voor het verrichten van werk of autonome produktie). Ze betalen evenveel aan sociale-zekerheidsbijdrage als de werknemers. Opdat de kunstenaars ook daadwerkelijk aanspraak kunnen maken op de sociale voorzieningen waarvoor ze bijdragen, moeten ook de voorwaarden om toegang te krijgen tot die voorzieningen opnieuw worden bekeken. Het betreft onder meer de voorwaarden inzake arbeidstijd en minimuminkomen, aangezien het inkomen van kunstenaars vaak zo onregelmatig en zo bescheiden is dat ze zelden aan die voorwaarden voldoen. Bijgevolg wordt voorgesteld in de huidige wetgeving inzake ziekte- en invaliditeitsverzekering en moederschapsverzekering de volgende wijzigingen aan te brengen :

— de factor arbeidstijd wordt niet meer beschouwd als een voorwaarde om toegang te krijgen tot en recht te hebben op de voorzieningen;

donc pas justifié de pouvoir lui imposer un emploi dans une autre profession.

L'article 31 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 doit être abrogé.

Art. 33

L'article 36, § 1er, 2°, a, est formulé comme suit : "soit avoir terminé des études de plein exercice du cycle secondaire supérieur ou du cycle secondaire inférieur de formation technique ou professionnelle dans un établissement d'enseignement organisé, subventionné ou reconnu par une Communauté". Seul l'enseignement du cycle secondaire inférieur de formation artistique est exclu, ce qui apparaît discriminatoire.

La "table ronde" avait également émis le souhait que les études artistiques en art d'interprétation (Conservatoire) donnent accès, en cas d'absence de travail, à des allocations d'attente. En réalité, ces études donnent droit à l'allocation d'attente si elles ont été précédées d'études secondaires (autrement non, mais c'est là une règle générale). Cependant, grâce à la règle proposée plus haut, le jeune comédien qui a suivi un enseignement secondaire du cycle inférieur de formation artistique et, ensuite, des cours du "Conservatoire" verra sa situation améliorée.

Art. 34

Selon la présente proposition, les artistes sont assujettis au régime général de la sécurité sociale, c'est-à-dire au régime des travailleurs salariés quelles que soient les modalités contractuelles de leur travail de création ou d'interprétation (contrat de travail, contrat d'entreprise ou autoproduction). Ils paient une cotisation égale à la quote-part des travailleurs salariés à l'ONSS. Cependant, pour leur permettre de bénéficier effectivement des prestations sociales pour lesquelles ils cotisent, il y a lieu également de revoir les conditions d'accès aux prestations qui ont trait au temps de travail et aux revenus minima car les artistes parviennent rarement à remplir ces conditions en raison de l'irrégularité et de la modicité de leurs revenus. Par rapport à la législation actuelle en matière d'assurance maladie-invalidité et d'assurance maternité, la solution proposée consiste à :

— éliminer le facteur temps de travail dans les conditions d'accès et les conditions d'octroi aux prestations;

— het bedrag van het minimuminkomen dat de kunstenaar moet bewijzen om recht te hebben op de voorzieningen, wordt verlaagd : het stemt voortaan overeen met het belastbaar minimum.

Voorts worden ook de grondslag voor de berekening van de uitkeringen (primaire ongeschiktheid, invaliditeit en moederschap) en de duur van het bevallingsverlof aangepast.

Wat de toepassing van de sociale zekerheid op de kunstenaars betreft, hebben wij ervoor gekozen een autonome tekst op te stellen. Deze tekst houdt vanzelfsprekend rekening met het koninklijk besluit van 14 juli 1994 houdende coördinatie van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen (*Belgisch Staatsblad* van 27 augustus 1994). De koninklijke besluiten ter uitvoering van de wet van 9 augustus 1963 werden nog niet gecoördineerd en verwijzen bijgevolg nog niet naar de nieuwe nummering van de wet. Begin 1995 zou althans het koninklijk besluit van 4 november 1963 moeten gecoördineerd zijn. Om de bepalingen voor de voornoemde betrokkenen zo duidelijk mogelijk te maken, zijn in de voorgestelde tekst bepalingen opgenomen die afwijken van de wet, alsmede een aantal bepalingen die afwijken van koninklijke besluiten, in het bijzonder van het koninklijk besluit van 4 november 1963.

De wet houdende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, die op 14 juli 1994 werd gecoördineerd, is onderverdeeld o.m. in een titel gewijd aan de verzekering voor geneeskundige verzorging (Titel III, die de toepassingssfeer daarvan *rationae personae* afbakent en betrekking heeft op de geneeskundige verstrekkingen), een titel gewijd aan de uitkeringsverzekering (Titel IV, die ook de toepassingssfeer daarvan bepaalt en betrekking heeft op de uitkeringen), een titel gewijd aan de moederschapsverzekering (Titel V, die uitvoerig verwijst naar de uitkeringsverzekering), en tot slot een titel gewijd aan de voorwaarden tot toekenning van de prestaties in de bovengenoemde verzekeringen (Titel VI).

In de voorgestelde autonome tekst zal voor de drie verzekeringen tegelijkertijd de toepassingssfeer *rationae personae* worden behandeld. Vervolgens zullen voor elke verzekering ook de toekenningsvoorwaarden en de specifieke prestaties aan bod komen.

In de conclusies van het "Ronde-tafelgesprek over de kunstenaars" werd ook de wens geuit dat de kunstenaars terugbetaling zouden genieten voor prothesen die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun artistieke bedrijvigheid, zoals bijvoorbeeld contactlenzen en tandprothesen voor acteurs. Het is evenwel niet eenvoudig om op een wettelijk verantwoorde manier wijzigingen aan te brengen in de huidige wet op de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. Het algemene stelsel voorziet momenteel niet in de terugbetaling van geneeskundige verstrekkingen en nog minder van

— adapter, en le diminuant, le montant des revenus minima que l'artiste doit justifier pour pouvoir accéder aux prestations : le montant retenu correspond au minimum imposable.

La base de calcul des indemnités (incapacité primaire, invalidité et maternité) est également adaptée ainsi que la période de congé de maternité.

On a choisi de rédiger de préférence un texte autonome relatif à l'application de la sécurité sociale aux artistes. Cependant, celui-ci tient évidemment compte de l'arrêté royal du 14 juillet 1994 portant coordination de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités (*Moniteur belge* du 27 août 1994). Les arrêtés royaux d'exécution de la loi du 9 août 1963 n'ont pas encore été coordonnés de manière à faire référence à la nouvelle numérotation de la loi. Cela devrait être fait début 1995 pour l'arrêté royal du 4 novembre 1963 au moins. Le texte proposé inclut des dispositions dérogatoires à la loi ainsi que quelques dispositions dérogatoires à des arrêtés royaux, en particulier à l'arrêté royal du 4 novembre 1963, ceci dans un souci de transparence pour les principaux intéressés.

La loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994 se subdivise notamment en un titre consacré aux soins de santé (le Titre III qui précise son champ d'application *rationae personae* et traite des prestations), en un titre consacré à l'assurance indemnités (le Titre IV qui précise aussi son champ d'application et traite des prestations), en un titre consacré à l'assurance maternité (leTitre V qui renvoie largement à l'assurance indemnités) et enfin en un titre traitant des conditions d'octroi des prestations dans les différentes assurances précitées (Titre VI).

Dans le texte autonome proposé, il sera traité successivement du champ d'application *rationae personae* pour les trois assurances simultanément. Pour chaque assurance seront précisées les conditions d'octroi et les prestations spécifiques.

La "table ronde pour les artistes" souhaitait également que les artistes puissent bénéficier du remboursement du prix des prothèses indispensables à l'exercice de leur activité artistique : lentilles de contact pour des acteurs et appareillage dentaire notamment. Cependant la solution légale à promouvoir dans le cadre existant de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités n'est pas évidente. En effet, le système général ne prévoit à l'heure actuelle aucun remboursement de prestations de santé — et encore moins de prothèses dont le remboursement fait généralement l'objet d'une pro-

prothesen. Voor de terugbetaling van prothesen moet gewoonlijk vooraf een toestemmingsprocedure worden doorlopen die afhankelijk is van de beroepscategorie.

Het onderhavige voorstel strekt ertoe de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen van werknemers toegankelijk te maken voor kunstenaars, ongeacht de contracten die hen binden (arbeidsovereenkomst, overeenkomst voor het verrichten van werk of autonome produktie). De wet houdende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen definieert de gerechtigde als de rechthebbende in de zin van haar artikel 32, eerste lid, 1° tot 12° en 16° (voor de geneeskundige verzorging) of in de zin van artikel 86, § 1 (voor de uitkeringen). De betrokken artikelen bepalen dat de wet hoofdzakelijk van toepassing is op de werknemers die krachtens de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders onder de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging vallen, en op de daarmee gelijkgestelde of daaruit voortvloeiende situaties (werkloosheid, arbeidsonbekwaamheid, pensioen, weduw- of weduwnaarschap van een werknemer als hierboven bedoeld enz.).

Artikel 33 van de wet bepaalt dat de Koning bij een in Ministerraad overlegd besluit de toepassingssfeer van deze gecordineerde wet geheel of gedeeltelijk kan verruimen tot de personen die daadwerkelijk in België verblijven en die sinds ten minste zes maanden als dusdanig in de gemeenteregisters zijn ingeschreven, met uitzondering van de personen die rechthebbende of persoon ten laste zijn of kunnen zijn in een ander stelsel van verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging (artikel 33, eerste lid, 6°, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994). Dank zij deze bepaling kon de wet tot de niet beschermde personen worden uitgebreid. Kunstenaars betalen sociale-zekerheidsbijdragen en moeten dus in principe in de toepassingssfeer van de wet worden opgenomen. Deze mogelijkheid tot uitbreiding betreft evenwel alleen de geneeskundige verzorging en niet de uitkeringen.

De kunstenaar wordt bijgevolg gelijkgesteld met een werknemer die onderworpen is aan het stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers. De aldus geformuleerde omschrijving van de rechthebbende verschaft hem toegang tot de afgeleide rechten : werkloosheidsuitkering, pensioen, overlevingspensioen... De rechten van de personen ten laste worden op haar beurt bepaald door de hoedanigheid van rechthebbende.

Art. 35

Sinds 1 januari 1989 hebben alle rechthebbenden — zonder dat zij eerst een wachttijd moeten doorlopen — voor zichzelf en voor de personen te hunnen laste recht op de prestaties van de verzekering voor

cédure d'autorisation préalable — selon un critère de catégorie professionnelle.

La présente proposition vise à faire accéder à l'assurance soins de santé et indemnités des travailleurs salariés les artistes quels que soient les contrats qui les lient (contrat de travail, contrats d'entreprise ou autoproduction). La loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités définit le titulaire comme le bénéficiaire au sens de son article 32, alinéa 1er, 1° à 12° et 16° (pour les soins de santé) ou au sens de l'article 86, § 1er (pour les indemnités). Les articles en question circonscrivent le champ d'application de la loi, pour l'essentiel, aux travailleurs assujettis en vertu de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs et aux situations assimilées ou qui en dérivent (chômage, incapacité, pension, veuvage d'un travailleur précité, etc.).

L'article 33 de la loi prévoit bien que le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, étendre, en tout ou en partie, l'application de la loi coordonnée aux personnes qui résident effectivement en Belgique et qui sont inscrites comme telles dans les registres communaux depuis au moins six mois, à l'exclusion de celles qui sont ou peuvent être titulaires ou personnes à charge en vertu d'un autre régime d'assurance soins de santé obligatoire (article 33, alinéa 1er, 6° de la loi coordonnée le 14 juillet 1994). Cette disposition a permis l'extension de la loi aux personnes non protégées. Cependant, outre que les artistes paient des cotisations de sécurité sociale et méritent d'être compris dans le champ d'application de principe de la loi, cette possibilité d'extension ne concerne que les soins de santé et non les indemnités.

L'artiste est donc assimilé au travailleur assujetti au régime de sécurité sociale des travailleurs salariés. La définition du titulaire ainsi formulée entraîne toutes les situations d'ouverture de droits dérivés : chômage, pension, pension de survie, ... La qualité de titulaire détermine elle-même les droits de personnes à charge.

Art. 35

Depuis le 1er janvier 1989, tous les titulaires ont droit, sans stage, aux prestations de l'assurance en matière de soins de santé pour eux-mêmes et pour les personnes à leur charge. Pour cette assurance, il

geneeskundige verzorging. Om aanspraak te maken op die verzekering, moeten zij niet langer een bepaald aantal gepresteerde dagen aantonen. Bij uitzondering op de regel dat er geen wachttijd moet worden doorlopen, en krachtens artikel 204*ter* van het koninklijk besluit van 4 november 1963, geldt voor bepaalde categorieën van personen toch een wachttijd : de meest algemene categorie bestaat uit de personen die in de zes maanden voor hun aansluiting of inschrijving geen tegemoetkomingen voor geneeskundige verzorging ten laste van een Belgische overheid konden genieten of geen rechthebbende waren in een stelsel van verzekering voor geneeskundige verzorging georganiseerd door een Lid-Staat van de Europese Unie. Dat zou wel eens het geval kunnen zijn voor een aantal kunstenaars die aan het begin van hun artistieke loopbaan staan of ingevolge de huidige ongunstige situatie niet in aanmerking komen voor dit stelsel. Wanneer de wachttijd ook geldt voor kunstenaars, moet voor artikel 121 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 in bijzondere toepassingsregels worden voorzien.

Die bijzondere toepassingsregels bepalen dat de kunstenaar toegang krijgt tot de geneeskundige verzorging wanneer hij een minimumbijdrage heeft betaald op een inkomen uit zijn artistieke bedrijvigheid dat gelijk is aan driemaal het refertemaandloon. Dat minimumbedrag is in de werkloosheidswetgeving reeds lang van toepassing op de kunstenaars en is ongewijzigd gebleven. In plaats van een werkdag te bepalen op basis van het aantal gepresteerde uren, wordt één werkdag aangerekend wanneer de kunstenaar 1 000 frank heeft verdiend (geïndexeerd 1 129,423 frank op 1 december 1994). Deze norm is in beroepskringen goed bekend en is ook vrij realistisch, ook al is ze bij een zelfde kunstenaar niet constant. Ze vervangt de norm van het gewaarborgd minimum maandinkomen bedoeld in artikel 205 van het koninklijk besluit van 4 november 1963. Dat is de enige wijziging die werd aangebracht.

Ook al komt een werknemer aan het vereiste aantal gepresteerde (of gelijkgestelde) dagen die hem recht geven op de verstrekkingen en de uitkeringen van de ziekteverzekering (artikel 204 van het koninklijk besluit van 4 november 1963), dan nog moet de waarde van de bijdragebon die hij aan zijn verzekeringsinstelling bezorgt een bepaald bedrag bereiken : 6 maal het bedrag van het gewaarborgd minimum maandinkomen voor een jaar en dus de helft, d.w.z. 3 maal dat maandbedrag, voor een periode van zes maanden. Het maandloon bedoeld in artikel 6 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 betreffende de werkloosheid bedraagt op 1 december 1994 29 365 frank (één werkdag stemt volgens artikel 10 overeen met 1/26e van dat refertemaandloon of 1 129,423 frank).

De vergelijkende waarde van de bijdragebonnen wordt dus berekend als volgt:

— *voor de werknemer in het algemeen :*

41 660 fr x 6 = 249 960 fr / jaar; voor 6 maanden : 124 980fr

n'est plus nécessaire de démontrer un certain nombre de jours prestés. Cependant, par exception à la règle de l'absence de stage et aux termes de l'article 204*ter* de l'arrêté royal du 4 novembre 1963, certaines catégories de personnes doivent tout de même en accomplir un : la catégorie la plus générale est formée par les personnes qui, dans les six mois ayant précédé leur affiliation ou leur inscription, n'étaient pas bénéficiaires d'interventions pour soins de santé à charge des pouvoirs publics belges ou encore n'étaient pas bénéficiaires d'un régime d'assurance-soins de santé organisé par un Etat membre de l'Union européenne. Tel risque d'être le cas d'un certain nombre d'artistes en début d'activité ou qui, au vu de l'actuelle situation défavorable, ne bénéficient pas de ce régime. Il y a donc lieu de prévoir des règles particulières d'application de l'article 121 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 lorsque le stage s'impose à des artistes.

Pour l'accès aux soins de santé, ces règles particulières consistent à fixer la valeur minimum des cotisations sur la base d'un revenu artistique égal à trois fois le salaire mensuel de référence applicable aux artistes depuis longtemps dans la législation sur le chômage et qui n'est pas modifié. La règle prend en considération une journée de travail lorsqu'un artiste a gagné 1 000 francs (1 129,423 francs au 1er décembre 1994 du fait de l'indexation), ceci en lieu et place du nombre d'heures prestées. Ce critère est bien connu de la profession et assez réaliste même s'il n'est pas constant chez un même artiste. Il remplace celui du salaire minimum interprofessionnel garanti visé à l'article 205 de l'arrêté royal du 4 novembre 1963. C'est là la seule modification.

En effet, même lorsqu'un travailleur réunit le nombre de jours prestés (ou assimilés) exigés pour l'octroi des prestations et indemnités de l'assurance-maladie (article 204 de l'arrêté royal du 4 novembre 1963), la valeur du bon de cotisation qu'il remet à son organisme assureur doit atteindre un certain montant : à savoir 6 fois le montant du revenu mensuel minimum moyen garanti pour un an et, la moitié, soit 3 fois ce montant mensuel pour 6 mois. Le salaire mensuel visé à l'article 6 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 relatif au chômage est au 1er décembre 1994 de 29 365 francs (une journée correspondant à 1/26ème selon l'article 10, soit 1 129,423 francs).

Le calcul de la valeur comparée des bons de cotisation revient donc à ceci :

— *pour le travailleur en général :*

41 660 fr. x 6 = 249 960 fr./an pour 6 mois : 124 980 fr.

— *voor de kunstenaar :*

29 365 fr x 6 = 176 190 fr / jaar; voor 6 maanden : 88 095 fr

Dat gemiddeld inkomen is een goede grondslag voor de berekening van het recht op sociale bescherming dat voortvloeit uit echt gepresteerd werk, waarmee evenwel vaak niet het gewaarborgd minimum interprofessioneel maandloon kan worden verdiend. Het bedrag dat in aanmerking wordt genomen is het brutobedrag vóór de aftrek van de beroepskosten en van de sociale bijdragen, d.i. het bedrag dat aan de RSZ wordt aangegeven. Dat bedrag wordt net als het in de werkloosheidsreglementering bedoelde refertemaandloon geïndexeerd (aangepast aan de trouwens algemeen toegepaste spilindex 114,20).

Gelet op het feit dat veel kunstenaars een bescheiden en onregelmatig inkomen hebben, kan het voorkomen dat sommigen desondanks voor een periode van zes maanden niet kunnen bewijzen dat ze op een dergelijk bedrag bijdragen hebben betaald.

Krachtens de artikelen 205 en volgende van het koninklijk besluit van 4 november 1963 kan de kunstenaar net als elke andere rechthebbende aanvullende bijdragen betalen zodat hij na verloop van zes maanden toegang kan krijgen tot de verstrekking van geneeskundige verzorging. De Koning zal aangepaste voorwaarden bepalen met betrekking tot het minimumbedrag dat hier wordt vastgesteld. Een kunstenaar die tijdens de zes maanden die voorafgaan aan zijn eerste aansluiting bij een *"ziekenfonds"* bijvoorbeeld 75 000 frank heeft verdiend in plaats van 88 095 frank, zal een aanvullende bijdrage van 963 frank (7,35 %) moeten betalen voor de geneeskundige verzorging en een aanvullende bijdrage van 608 frank (4,65 %) voor de uitkeringen. Vervolgens zou de toestand moeten verbeteren, te meer daar dit wetsvoorstel de toegang van de kunstenaars tot uitkeringen (werkloosheid, arbeidsongeval, ziekte) zou moeten vergemakkelijken, en die uitkeringen wel worden meegerekend in de waarde van de *"bijdragebon"* die recht geeft op ziekteverzekering. De kunstenaar die met zijn beroep in zes maanden tijd geen 88 095 frank verdient, zal in de toekomst misschien 30 dagen werkloosheidsuitkering ontvangen, waardoor het verschil wordt bijgepast.

De andere voorwaarden die in artikel 121 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 en haar uitvoeringsbesluiten zijn opgenomen, zijn van toepassing op de kunstenaar: de refertedatum aan de hand waarvan wordt bepaald wanneer de wachttijd ingaat en voorts de vrijstellingen en verminderingen die op de kunstenaar van toepassing zijn krachtens het gemeen recht van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging.

Van de kunstenaar wordt niet geëist dat hij een dag gewerkt heeft.

De Koning of de minister moet onder meer bepalen op welke wijze de RSZ de bijdragebonnen moet afgeven, aangezien de kunstenaar persoonlijk zal moeten instaan voor de aangifte van zijn inkomsten aan de RSZ en voor de betaling van een bijdrage van 13,07 %

— *pour l'artiste :*

29 365 fr. x 6 = 176 190 fr./an pour 6 mois : 88 095 fr.

Ce revenu moyen constitue une bonne base pour calculer le droit à la protection sociale en conséquence d'un travail qui, bien que réel, souvent, ne permet pas de gagner le salaire minimum interprofessionnel garanti . Le montant s'entend brut avant déduction des frais professionnels et des cotisations sociales puisque c'est ce montant qui est déclaré à l'ONSS. Il suivra l'indexation du salaire mensuel de référence visée dans la législation du chômage (à l'indice-pivot 114,20 d'application d'ailleurs générale).

Au vu de la modicité et de l'irrégularité des revenus de beaucoup d'artistes, il se peut que certains ne puissent malgré tout pas faire la preuve de cotisations sur un tel montant en six mois.

L'artiste pourra aussi payer des cotisations complémentaires comme tout titulaire peut le faire en vertu des articles 205 et suivants de l'arrêté royal du 4 novembre 1963 de manière à accéder aux prestations de santé au bout de six mois. Le Roi fixera des conditions adaptées en fonction du montant minimum ici décidé. Par exemple : un artiste a gagné 75 000 francs au lieu de 88 095 francs dans les six mois qui précèdent lorsqu'il s'affilie pour la première fois à une "mutuelle" : il devra payer une cotisation complémentaire de 963 francs (7,35 %) pour les soins de santé et de 608 francs (4,65 %) pour les indemnités. Ensuite, la situation devrait s'améliorer, d'autant plus que cette proposition de loi devrait entraîner un meilleur accès des artistes à des indemnités de remplacement (chômage, accident du travail, maladie) qui entrent elles-mêmes dans la valeur du "bon de cotisation" pour le droit à l'assurance maladie. A l'avenir, notre artiste, s'il ne gagne pas 88 095 francs en 6 mois grâce à son emploi bénéficiera peut-être de 30 jours d'allocations de chômage qui combleront la différence.

Les autres conditions contenues dans l'article 121 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 et ses arrêtés d'exécution s'appliquent à l'artiste : date de référence devant entrer en ligne de compte pour déterminer le début du stage, dispenses et réductions qui s'appliqueraient à lui selon le droit commun de l'assurance soins de santé obligatoire.

Aucun jour de travail n'est exigé.

Parmi les dispositions à prendre par le Roi ou même par le ministre figureront les modalités de délivrance par l'ONSS des bons de cotisation puisque l'artiste sera responsable en personne de la déclaration de ses revenus à l'ONSS et du paiement d'une

ten vroegste de laatste dag van de maand die volgt op een kwartaal. Vooral wanneer de aanvang van de activiteit verschillende kwartalen overlapt, zal de bijdragebon voor de wachttijd slechts met enige vertraging kunnen worden afgegeven in vergelijking met de afgifteregeling door een werkgever (namelijk binnen een maand die volgt op het einde van de wachttijd, ongeacht wanneer die in de loop van het jaar wordt volbracht). (1)

Tegenwoordig gaat voor iedereen het recht op geneeskundige verzorging in zodra men gerechtigd is : het kan bijgevolg gebeuren dat men moet bewijzen dat men wel degelijk rechthebbende is, zonder dat men al over een bijdragebon beschikt. Voor de kunstenaar volstaat een bewijs van inschrijving als kunstenaar, dat trouwens door de RSZ wordt aanvaard.

Art. 36

Het betreft de algemene regel bedoeld in artikel 122 van de gecoördineerde wet, die anders wordt geformuleerd opdat ook de in het voorgaande artikel bedoelde rechthebbende kunstenaars hiervoor in aanmerking kunnen komen.

Art. 37

De voorwaarde om het recht op geneeskundige verzorging te behouden na 30 juni van het volgende jaar, zoals in artikel 123 van de gecoördineerde wet is bepaald, wordt volgens dezelfde normen aangepast : de bijdragen worden betaald op het reeds vermelde minimuminkomen.

Art. 38

De voorwaarden met betrekking tot de wachttijd die moet worden volbracht om toegang te verkrijgen tot de uitkeringen, worden hoofdzakelijk aangepast volgens dezelfde principes als de voorwaarden voor de geneeskundige verzorging. De wet vermeldt duidelijk dat niet één werkdag moet worden bewezen. Het betreft namelijk een uitzondering op een uitdrukkelijk principe met betrekking tot de wachttijd die moet worden volbracht om recht te hebben op de uitkeringen (in tegenstelling tot wat sinds 1989 het geval is voor de geneeskundige verzorging).

Theoretisch gezien krijgt men toegang tot ongeschiktheidsuitkeringen wanneer men bijdragen betaalt op hetzelfde minimuminkomen als voor de geneeskundige verzorging. Het ligt evenwel voor de hand dat de kunstenaar die noodgedwongen bijdragen heeft betaald op een inkomen uit zijn artistieke bedrijvigheid dat voor een periode van zes maanden

(1) Art. 204*ter*, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 4 november 1963.

cotisation de 13,07 %, ceci au plus tôt le dernier jour du mois qui suit un trimestre. Surtout lorsque le début d'activité chevauche plusieurs trimestres, le bon de cotisation correspondant au stage ne pourra être délivré qu'avec un certain retard par rapport à la règle de délivrance par un employeur (endéans le mois qui suit la fin du stage où qu'il se situe dans l'année) (1).

Actuellement, pour tout le monde, le droit aux soins de santé prend effet dès que l'on est titulaire : l'on peut donc devoir prouver que l'on est titulaire sans encore disposer d'un bon de cotisation. Dans le cas de l'artiste, une attestation de l'immatriculation comme artiste acceptée par l'ONSS pourrait servir à cette preuve.

Art. 36

Il s'agit de la règle générale visée à l'article 122 de la loi coordonnée simplement reformulée de manière à en faire bénéficier les titulaires artistes visés à l'article précédent.

Art. 37

La condition de maintien du droit aux soins de santé au-delà du 30 juin de l'année qui suit, telle qu'elle est formulée à l'article 123 de la loi coordonnée, est adaptée selon les mêmes critères : cotisations sur le revenu minimum tel que déjà mentionné.

Art. 38

Les conditions du stage pour accéder aux indemnités sont adaptées, pour l'essentiel, selon les mêmes principes que pour les soins de santé. Il est ici précisé dans la loi qu'aucun jour de travail n'est exigé car il s'agit d'une exception à un principe explicite en matière de stage pour l'accès aux indemnités (contrairement aux soins de santé depuis 1989).

L'accès à des indemnités d'incapacité est théoriquement rendu possible à condition de payer des cotisations sur le même revenu minimum que pour les soins de santé. Cependant, il est évident que l'artiste qui aurait cotisé, par la force des choses, sur un revenu artistique de 80 000 à 100 000 francs en six mois par exemple, ne percevra pas une indemnité

(1) Art. 204*ter*, § 1er, alinéa 2 de l'arrêté royal du 4 novembre 1963.

bijvoorbeeld tussen 80 000 en 100 000 frank schommelt, onvoldoende primaire ongeschiktheidsuitkeringen zal ontvangen om te overleven indien hij gedurende langere tijd ziek blijft. Daarom voorziet artikel 41 in een oplossing voor die gevallen.

De kunstenaar zal net als iedereen aanvullende bijdragen betalen : op de bedragen waarop geen bijdragen werden betaald naar aanleiding van een beroepsbedrijvigheid, zal hij voor beide verzekeringen de som van de werknemersbijdragen en de werkgeversbijdragen betalen. In 1994 zal hij met andere woorden 7,35 % (3,55 % + 3,80 %) betalen voor de verzekering voor geneeskundige verzorging en 4,65 % (1,15 % + 3,50 %) voor de uitkeringsverzekering. Indien de kunstenaar niet voldoende betaalde artistieke activiteiten kan bewijzen, mag niet voetstoots worden aangenomen dat op zijn activiteiten sociale bijdragen werden betaald, net zomin als mag worden aangenomen dat de werkgeversbijdrage werd betaald op de bedrijvigheid van een "gewone" werknemer. De betaling van de bijdragen voor de uitkeringsverzekering wordt gecontroleerd op het ogenblik dat uitkeringen worden aangevraagd. Die controle heeft betrekking op de zes maanden die aan de aanvraag voorafgaan.

Art. 39

Artikel 129 van de wet van 14 juli 1994 wordt hier gewoon aangepast. Het artikel neemt de aangepaste formulering van artikel 131 over, aangezien artikel 129 niet ten nadele van artikel 131 mag gaan.

Art. 40

Dit artikel past artikel 130 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 aan en houdt daarbij rekening met het bovenvermelde minimuminkomen.

Art. 41

De kunstenaar behoudt het recht op een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid wanneer hij auteursrechten ontvangt, aangezien die rechten betaald worden voor de exploitatie van werken of vertolkingen van vóór de periode van arbeidsongeschiktheid.

Art. 42

Overeenkomstig artikel 87 van de wet, ontvangt de arbeidsongeschikte kunstenaar over elke dag van een éénjarig tijdvak ingaande op de aanvangsdag van zijn arbeidsongeschiktheid, die door een verordening van het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen wordt gelijkgesteld met een werkdag, een

d'incapacité primaire suffisante pour survivre si sa maladie se prolonge tant soit peu. C'est pourquoi une solution est prévue dans ce cas à l'article 41.

L'artiste payera ses cotisations complémentaires comme tout le monde : il payera sur les montants qui n'ont pas donné lieu à cotisations à l'occasion d'une occupation professionnelle la somme des taux de cotisation correspondants à la quote-part du travailleur et à la quote-part patronale pour les deux assurances, soit en 1994 pour les soins de santé, 7,35 % (3,55 + 3,80) et, pour les indemnités, 4,65 % (1,15 + 3,50). En effet, à défaut d'exercice suffisant d'une activité artistique rémunérée, on ne peut pas considérer que son activité a donné lieu à contribution sociale, pas plus que celle d'un salarié "ordinaire" ne donnerait lieu à quote-part patronale. Le paiement des cotisations pour les indemnités est vérifié au moment de la demande d'indemnités et pour les six mois qui précèdent la demande.

Art. 39

Il s'agit là de la simple adaptation de l'article 129 de la loi du 14 juillet 1994. L'article intègre la formule adaptée de l'article 131 auquel l'article 129 ne peut faire préjudice.

Art. 40

Cet article adapte l'article 130 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 en tenant compte du revenu minimum tel que déjà mentionné.

Art. 41

L'artiste garde son droit à l'indemnité d'incapacité s'il perçoit des droits d'auteurs, ceux-ci consistant en des droits pour l'exploitation de travaux ou d'œuvres réalisés antérieurement à l'incapacité.

Art. 42

Conformément à l'article 87 de la loi, l'artiste en état d'incapacité de travail reçoit pendant une période d'un an à dater du début de son incapacité pour chaque jour assimilé à un jour ouvrable par un règlement du Comité de gestion du service des indemnités une indemnité dite "indemnité d'incapacité primai-

uitkering die "primaire ongeschiktheidsuitkering" wordt genoemd en die niet lager mag zijn dan 60 % van het gederfde loon.

Overeenkomstig artikel 27, § 2, van het koninklijk besluit van 31 december 1963, is voornoemd "gederfd loon" gelijk aan het minimumloon dat voor een bediende van categorie I is vastgesteld door het aanvullend nationaal paritair comité voor de bedienden, rekening houdend met de leeftijd van de gerechtigde op de aanvangsdatum van de arbeidsongeschiktheid.

Wegens de variabiliteit van de inkomsten van de kunstenaars en de onregelmatigheid van hun arbeid, moest immers een passende regel worden gevonden voor de berekening van de gederfde inkomsten. Artikel 27, § 2, van voornoemd besluit (gewijzigd en aangevuld door de verordening van het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen van het RIZIV van 20 mei 1992, in werking getreden op 1 juni 1992 (1) bepaalt dat een forfaitair bedrag kan worden vastgesteld voor alle gerechtigden die aan niet één van de voorwaarden op het stuk van de arbeidsuren voldoen zoals die zijn bepaald bij de artikelen 22 tot 26 van hetzelfde besluit of voor wie bij de aanvang van hun arbeidsongeschiktheid een loon "ontbreekt", zoals dat wordt genoemd.

De regel is dus dat de uitkering aan een kunstenaar van wie het loon moeilijk opnieuw kan worden samengesteld, wordt bepaald op grond van het loon van een bediende die tot categorie I behoort volgens het aanvullend nationaal paritair comité voor de bedienden, dat wil zeggen de bedienden die niet tot een ander bestaand paritair comité behoren (artikel 27, § 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1963).

De kunstenaars wier loon goed is gekend doordat ze behoren tot andere categorieën vastgesteld door het aanvullend nationaal paritair comité voor de bedienden (wat vaak het geval is wanneer ze kunstenaars in loondienst zijn), behouden hun rechten op de berekening op grond van dat loon.

Voornoemde oplossing die in de wetgeving is ingevoerd na de werkzaamheden van de "Ronde-tafel van de kunstenaars" en die daar niet in overweging is genomen, biedt een aantal voordelen :

— ze past voor de kunstenaars een oplossing toe die ook voor tal van andere werknemers met onregelmatige arbeid en met ingewikkelde bezoldigingswijzen wordt gebruikt;

— ze maakt het werk van niet-gecentraliseerde verzekeringsinstellingen (ziekenfondsen) niet ingewikkelder en de vrijheid van aansluiting bij een ziekenfonds blijft gevrijwaard;

— ze maakt een snelle regeling van de dossiers mogelijk en betekent voor zieke kunstenaars dus een geruststelling op het stuk van de betalingstermijnen;

(1) Het koninklijk besluit van 31 december 1963 en de verordening van het Beheerscomité waaraan het huidige artikel 87 de bepaling van de berekeningswijze van de uitkering toevertrouwt, zijn één en dezelfde tekst.

re" qui ne peut être inférieure à 60 % de la rémunération perdue.

Selon l'article 27, § 2 de l'arrêté royal du 31 décembre 1963, ladite "rémunération perdue" est égale à la rémunération minimum fixée pour un employé de catégorie I par la Commission paritaire nationale auxiliaire pour employés, compte tenu de l'âge du titulaire à la date du début de l'incapacité de travail.

En raison de la variabilité des revenus des artistes et de l'irrégularité de leur travail, il fallait en effet trouver une règle adaptée du calcul des revenus perdus. Or, l'article 27, § 2 de l'arrêté précité (modifié et complété par le Règlement du Comité de gestion du service des indemnités de l'I.N.A.M.I. du 20 mai 1992, en vigueur le 1er juin 1992 (1) prévoit une possibilité de fixation forfaitaire qui vaut pour tous les titulaires qui ne remplissent aucune des conditions d'horaire de travail prévues par les articles 22 à 26 du même arrêté ou qui sont en situation dite d'"absence de rémunération" à la date du début de l'incapacité.

Il est donc prévu d'indemniser l'artiste dont les revenus sont difficiles à reconstituer sur base de la rémunération d'un employé de la catégorie I selon la Commission paritaire nationale auxiliaire des employés, c'est-à-dire des employés qui ne se rattachent pas à une autre commission paritaire existante (article 27, § 2 de l'arrêté royal du 21 décembre 1963).

Cependant, les artistes dont la rémunération est bien connue parce qu'ils appartiennent à d'autres catégories fixées par la Commission paritaire nationale auxiliaire des employés (ce qui est souvent le cas lorsqu'ils sont salariés) conservent leurs droits au calcul sur base de cette rémunération.

La solution ci-dessus, qui a été introduite dans la législation postérieurement aux travaux de la "table ronde des artistes" et qui n'avait pas été envisagée, présente une série d'avantages :

— elle applique aux artistes une solution d'usage pour quantité de travailleurs qui ont un travail irrégulier et qui connaissent des modes de rémunération complexes;

— elle ne compliquera pas le travail d' organismes assureurs non centralisés (mutuelles) auprès desquels la liberté d'affiliation est maintenue;

— elle permettra un règlement rapide des dossiers et rassurera donc les artistes malades quant aux délais de paiement;

(1) L'arrêté royal du 31 décembre 1963 et le Règlement du Comité de gestion auquel l'actuel article 87 confie la formulation des modalités de calcul de l'indemnité ne font qu'un.

— het gaat om een fatsoenlijk bedrag dat voor alle kunstenaars gelijk is (onder uitsluitend voorbehoud van de leeftijd), onafhankelijk van het bedrag waarover sociale-zekerheidsbijdragen zijn betaald. Een forfaitair bedrag is trouwens de enige manier om een minimumbedrag voor de primaire ongeschiktheidsuitkering te waarborgen, aangezien de wetgeving in het positieve recht geen bedrag heeft bepaald (in tegenstelling tot de bepaling van de bedragen voor invaliditeitsuitkeringen);

— de betaling van de uitkering wegens arbeidsongeschiktheid op dagelijkse basis terwijl de berekeningsgrondslag geen rekening houdt met het aantal dagen, kan evenmin problemen doen rijzen : het meest aangewezen lijkt een forfaitaire uitkering, ten belope van 1/26ste van het maandelijkse referteloon (in een arbeidsregeling over 6 dagen). Het komt natuurlijk aan het Beheerscomité van de Dienst voor uitkeringen van het RIZIV toe om de regelingen te treffen die het comité het meest geschikt lijken.

Die oplossing vervangt dus op een voor de meeste kunstenaars voordelige wijze een idee geopperd tijdens de "Ronde-tafel", die voorstelde de uitkering te berekenen op grond van de inkomsten uit artistieke bedrijvigheid gespreid over de zes maanden, 12 maanden of 18 maanden die de periode van de arbeidsongeschiktheid voorafgingen.

Wanneer een kunstenaar werkloos is op het tijdstip waarop de arbeidsongeschiktheid een aanvang neemt, is de algemene regel van artikel 87 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen op hem van toepassing. De primaire ongeschiktheidsuitkering kan dan gedurende een door de Koning te bepalen tijdvak niet meer bedragen dan de werkloosheidsuitkering waarop de kunstenaar aanspraak had kunnen maken indien hij niet arbeidsongeschikt was. Dat betekent bijvoorbeeld dat een niet-bezoldigd scheppend kunstenaar die uitkeringsgerechtigd werkloos is, een uitkering ontvangt gelijk aan 60 % van het gewaarborgd maandelijks minimuminkomen en niet aan 60 % van de bezoldiging van de bediende waarvan sprake is in het paritair comité nr 218.

Art. 43

De berekeningsgrondslagen van de invaliditeitsuitkering zijn op dezelfde wijze als bij de primaire ongeschiktheidsuitkering aan de situatie van de kunstenaars aangepast. Het bedrag verschilt op dezelfde wijze als bij alle werknemers. Er wordt een minimumbedrag ingesteld zoals is bepaald bij artikel 93, vijfde lid, van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet. Het minimumbedrag wordt voor sommige categorieën van werknemers die als regelmatige werknemers worden beschouwd, echter bij koninklijk besluit bepaald. Het begrip regelmatig werknemer wordt eveneens door de Koning bepaald.

— le montant lui-même sera décent et égal pour tous les artistes (sous la seule réserve de l'âge), indépendamment du montant sur lequel les cotisations de sécurité sociale ont été versées. Le forfait est, par ailleurs, le seul moyen d'assurer un montant minimum de l'incapacité primaire que la législation n'a pas prévu en termes de droit absolu (à la différence de ce qui existe pour les montants de l'indemnité d'invalidité);

— le paiement de l'indemnité d'incapacité sur base d'une répartition journalière alors que la base de calcul de l'indemnité a fait fi du nombre de jours ne devrait pas non plus poser problème : une solution elle aussi forfaitaire, à raison d'1/26ème de la rémunération mensuelle de référence (en régime de 6 jours) paraît la plus indiquée. Bien entendu le Comité de gestion du service des indemnités de l'INAMI prendra les dispositions qui lui semblent les plus opportunes.

Cette solution remplace donc avantageusement pour la majorité des artistes une idée formulée par la "table ronde" qui suggérait de calculer l'indemnité sur base des revenus artistiques étalés à concurrence des 6 mois, 12 mois ou 18 mois précédant la date de l'incapacité.

Si l'artiste est au chômage au moment où l'incapacité de travail est survenue, la règle générale de l'article 87 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités s'applique à lui. Le montant de l'indemnité d'incapacité primaire ne peut, pendant une période à déterminer par le Roi, être supérieur à celui de l'allocation de chômage à laquelle l'artiste aurait pu prétendre s'il ne s'était pas trouvé en incapacité de travail. Cela signifie, par exemple, que le créateur non salarié admis au chômage percevra une indemnité égale à 60 % du revenu minimum mensuel garanti et non pas à 60 % de la rémunération de l'employé visé par la commission paritaire n° 218.

Art. 43

Les bases de calcul de l'indemnité d'invalidité sont adaptées à la situation des artistes de la même manière que pour l'indemnité d'incapacité primaire. Le taux diffère de la même façon que pour tous les travailleurs. Un minimum est instauré comme prévu à l'article 93, alinéa 5 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994. Cependant, le montant minimum est fixé par arrêté royal pour certaines catégories de travailleurs considérés comme réguliers, cette notion étant également déterminée par le Roi.

Het begrip regelmatig werknemer dat voorkomt in artikel 228 van het koninklijk besluit van 4 november 1963, is niet geschikt voor kunstenaars, aangezien onder meer het aantal gepresteerde dagen als criterium wordt gehanteerd (een verwijzing die is geschrapt). De kunstenaar moet, net als alle werknemers, sinds ten minste zes maanden de hoedanigheid van uitkeringsgerechtigde hebben bij de aanvang van de arbeidsongeschiktheid die leidt tot de invaliditeit. Voor het overige wordt de kunstenaar — die noodzakelijkerwijs moet hebben voldaan aan de voorwaarden betreffende de bijdragen om recht te hebben op primaire ongeschiktheidsuitkeringen — beschouwd als een regelmatig werknemer. Die oplossing is gegrond op de regeling voor de werknemers die sociale-zekerheidsbijdragen betalen op basis van een forfaitair loon en krijgt de voorkeur omdat ze zo eenvoudig is.

Een andere oplossing zou er in bestaan dat van de kunstenaar wordt geëist dat hij, over het tijdvak dat ingaat vanaf de datum dat hij gerechtigd is geworden en loopt tot daags vóór de aanvang van zijn arbeidsongeschiktheid, van een nader te bepalen gemiddeld inkomen uit zijn artistieke bedrijvigheid doet blijken; het bedrag van dat gemiddeld inkomen mag dan evenwel niet meer bedragen dan het produkt van driekwart van de met werkdagen gelijkgestelde dagen van de periode (naar rata van 1/26ste per maand) vermenigvuldigd met het refertedagloon dat van toepassing is in de werkloosheidsregeling. Die oplossing ligt zeer dicht bij de vereiste van artikel 228, § 2, 2°, van het koninklijk besluit van 4 november 1963.

Op 1 mei 1994 bedroeg de minimumuitkering die, overeenkomstig het huidige artikel 93 van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet, wordt vastgesteld bij artikel 227 van het koninklijk besluit van 4 november 1963, na indexering :

— 1 260 frank voor een voormalig werknemer met gezinslast;
— 1 008 frank voor een alleenstaande;
— 902 frank voor een samenwonende. (1)

Op dezelfde datum bedroeg de invaliditeitsuitkering voor gerechtigden die niet de hoedanigheid van regelmatig werknemer hebben (bestaansminimum) :

— 1 011 frank met gezinslast;
— 758 frank voor een samenwonende.

Art. 44

De voorwaarden voor de wachttijd zijn in principe dezelfde als voor de uitkeringsverzekering, met aanpassingen aan de situatie van de kunstenaars. De wetgever heeft evenwel, vooral op het stuk van de

(1) *Belgisch Staatsblad* van 16 juli 1994, blz. 18886. De indexeringsregel is opgenomen in artikel 237 van het koninklijk besluit dat verwijst naar de wet van 2 augustus 1971, waarbij de sociale uitkeringen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

La notion de travailleur régulier figurant à l'article 228 de l'arrêté royal du 4 novembre 1963 ne convient pas aux artistes dans la mesure notamment où elle prend comme critère un nombre de jours prestés (référence qui est supprimée). L'artiste doit, comme tous les travailleurs, être titulaire depuis six mois au moins lorsqu'intervient l'incapacité de travail qui entraîne l'invalidité. Pour le surplus, l'artiste — qui a nécessairement déjà rempli les conditions de cotisations pour avoir droit aux indemnités d'incapacité primaire — est considéré comme travailleur régulier. Cette solution, inspirée de celle qui vaut pour les travailleurs qui paient des cotisations de sécurité sociale sur la base de salaires forfaitaires, est préférée pour sa simplicité.

Une autre solution consisterait à exiger que l'artiste démontre au cours de la période prenant cours à la date à laquelle il est devenu titulaire et expirant la veille du début de son incapacité de travail un revenu artistique moyen d'un montant à déterminer mais qui ne pourrait pas dépasser un multiple des trois quarts des jours réputés ouvrables de la période (à raison d'1/26ème par mois) par le salaire de référence journalier d'application dans la réglementation du chômage. Cette solution est très proche de l'exigence de l'article 228, § 2, 2° de l'arrêté royal du 4 novembre 1963.

Au 1er mai 1994, l'indemnité minimale fixée par l'article 227 de l'arrêté royal du 4 novembre 1993 en vertu de l'actuel article 93 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994, indexée s'élevait à :

— 1 260 fr. pour un ancien travailleur avec charge de famille;
— 1 008 fr. pour un isolé;
— 902 fr. pour un cohabitant. (1)

A la même date, l'indemnité d'invalidité prévue pour les bénéficiaires n'ayant pas la qualité de travailleur régulier (minimum de moyens d'existence) était de :

— 1 011 fr. avec charge de famille;
— 758 fr. pour un cohabitant.

Art. 44

Les conditions de stage sont en principe celles de l'assurance indemnités adaptée aux artistes. Cependant, particulièrement en matière d'assurance maternité et pour favoriser la prévention prénatale, le

(1) *Moniteur belge* du 16 juillet 1994, p. 18866. La règle d'indexation se situe à l'article 237 de l'arrêté royal qui fait référence à la loi du 2 août 1971 organisant un régime de liaison à l'indice des prix.

moederschapsverzekering en met het oog op de bevordering van de prenatale preventie, in aanpassingen van de wachttijd voorzien. Zo bepaalt artikel 214, § 3, eerste lid, van het koninklijk besluit van 4 november 1963 dat in sommige gevallen de wachttijd voor de toekenning van de moederschapsuitkering aan gerechtigden kan worden teruggebracht tot drie maanden die ten minste zestig arbeidsdagen omvatten. Een dergelijke bepaling moet worden aangepast aan de situatie van de zwangere kunstenaressen.

Art. 46

Die afwijking van de normale regeling waarbij de rust ten vroegste vanaf zeven weken vóór de vermoedelijke bevallingsdatum een aanvang kan nemen, is vooral bedoeld om een oplossing te vinden voor de problemen van danseressen, circusartiesten en eventueel andere podiumkunstenaressen die, op enkele uitzonderingen na, bepaalde oefeningen niet langer kunnen uitvoeren of bepaalde rollen niet meer kunnen spelen omdat hun zwangerschap duidelijk zichtbaar is.

Art. 47

Voor de kunstenaressen zijn drie periodes van moederschapsrust mogelijk :

— de voorbevallingsrust uit het gemeen recht (ten hoogste zeven weken);

— de nabevallingsrust (een periode van acht weken die kan worden verlengd met de periode tijdens welke de werkneemster is blijven doorwerken of zich in de gecontroleerde werkloosheid bevond);

— in voorkomend geval, de voorbevallingsrust te bed.

De moederschapsuitkering wordt berekend op dezelfde grondslag als de ongeschiktheidsuitkering, dat wil zeggen op basis van het loon van een bediende die volgens het aanvullend paritair comité voor de bedienden tot categorie I behoort. De bedragen van de uitkeringen voor de perioden van gemeen recht zijn de geldende bedragen. Zo worden voor de werkneemsters met een arbeidsovereenkomst (in tegenstelling tot de werkloze werkneemsters) de eerste 30 dagen vergoed ten belope van 82 % van het niet-beperkte loon. Vanaf de eenendertigste dag bedraagt de uitkering 75 %. De kunstenaressen die onder een overeenkomst voor de levering van werk vallen, zullen logischerwijze ook onder die regeling vallen, aangezien zij bijdragen betalen voor de algemene regeling van de sociale zekerheid.

Artikel 227*septies* bepaalt dat de uitkering voor het gedeelte van de moederschapsrust dat 14 weken overschrijdt, 60 % van het gederfde loon bedraagt. De indieners van het onderhavige voorstel zien niet in waarom van dat beginsel zou worden afgeweken wanneer de wet bepaalt dat een categorie van werklégislateur a prévu des adaptations du stage. L'article 214, § 3, 1er alinéa de l'arrêté royal du 4 novembre 1963 a ainsi prévu de ramener à trois mois comprenant au moins soixante jours de travail le stage pour l'octroi de l'indemnité de maternité pour les titulaires dans certaines situations. Une telle disposition devrait être adaptée pour les artistes en période de grossesse.

Art. 46

Une telle possibilité, dérogatoire au repos fixé au plus tôt à partir de la septième semaine qui précède la date présumée de l'accouchement, a surtout été pensée pour rencontrer les difficultés des danseuses, des artistes de cirque et éventuellement d'autres artistes de spectacles qui, sauf exception, ne peuvent plus se livrer à certains exercices ou jouer certains rôles une fois leur grossesse bien visible.

Art. 47

Il y aura pour les artistes trois périodes de repos de maternité possibles :

— le repos prénatal de droit commun (maximum sept semaines),

— le repos postnatal (huit semaines qui peuvent être prolongées de la période pendant laquelle la travailleuse a continué à travailler ou à se soumettre au chômage contrôlé);

— le cas échéant, le repos prénatal allongé.

L'indemnité de maternité se calculera sur la même base que l'indemnité d'incapacité, c'est-à-dire sur base de la rémunération d'une employée de catégorie 1 selon la commission paritaire auxiliaire pour employés. Les taux pour l'indemnisation des périodes de droit commun seront les taux en vigueur. Ainsi, pour les travailleuses sous contrat de travail (à la différence des chômeuses), les 30 premiers jours sont indemnisés à raison de 82 %. de la rémunération non plafonnée. A partir du 31ème jour, l'indemnité de la travailleuse est de 75 % Les artistes travaillant au contrat d'entreprise suivront logiquement ce sort puisqu'elles cotisent au régime général de la sécurité sociale.

Une indemnisation à raison de 60 % de la rémunération perdue est prévue par l'article 227*septies* pour la partie de la période de maternité qui excède 14 semaines. Les auteurs de la proposition ne voient pas pourquoi l'on dérogerait à ce principe, lorsque la loi instaure le droit à un repos prolongé en faveur d'une

neemsters recht heeft op een verlengde rust ten einde het moederschap te beschermen en complicaties tijdens de zwangerschap te voorkomen.

Art. 48

De berekening van het pensioen is, net zoals bij de andere sociale uitkeringen, uitgewerkt voor de meerderheid van de werknemers, die tot voor kort een zekere vastheid van betrekking hadden (contracten van 3 maanden of langer). Zelfs succesrijke acteurs of echte sterren hebben het evenwel moeilijk om in de loop van één jaar contracten met een totale duur van zes maanden (150 dagen) aaneen te rijgen. Muzikanten zijn er vaak nog slechter aan toe. Ondanks bepaalde wetswijzigingen zijn de normen betreffende de gewone en hoofdzakelijke bedrijvigheid of degene die de voorwaarden bepalen om een minimumbedrag aan pensioen te ontvangen, erg hoog voor de gemiddelde kunstenaar.

De loopbaan van kunstenaars kent trouwens hoogten en laagten. Pas na jarenlang experimenteren en na tal van bescheiden contracten gaat hun loopbaan in stijgende lijn. Zelfs dan nog kan, na een hoogtepunt in de loopbaan, een jaar met weinig of geen contracten volgen. Vanuit dat oogpunt heeft de jaarlijkse beperking van de lonen die voor de berekening van de pensioenen in aanmerking worden genomen, een nadelige invloed.

Met betrekking tot de regelgeving inzake pensioenen worden voor de kunstenaars volgende wisseloplossingen voorgesteld :

— het in aanmerking nemen van een loopbaanjaar wordt afhankelijk gemaakt van het gegeven of er inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid zijn ontvangen en niet meer van het presteren van arbeid gedurende een bepaald aantal dagen;

— de berekening voor het in aanmerking nemen van de loopbaanjaren moet gebeuren over het geheel van de inkomsten van de loopbaan en niet jaar per jaar (spreiding);

— de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid die het maximumbedrag overschrijden dat vanaf 1981 is ingesteld, moeten eveneens in aanmerking worden genomen, hoewel daarop bijdragen zijn betaald;

— verdere artistieke activiteit na de pensionering moet zonder beperking worden toegestaan.

De kunstenaars die bijdragen tot de algemene regeling van de sociale zekerheid, worden op dit ogenblik als zelfstandigen beschouwd en zullen in de toekomst dezelfde voorwaarden kunnen genieten. Zij zullen derhalve onderworpen zijn aan de regels die van toepassing zijn op de gemengde loopbanen.

De "Ronde-tafel"-conferentie die op initiatief van de Franse Gemeenschap is bijeengekomen, heeft tevens de wens geuit dat de loopbaan van dansers, danseressen en acrobaten wordt verkort, door die kunstenaars, die lichamelijk zwaar op de proef worden gesteld, de mogelijkheid te bieden op 40 jaar met

catégorie de travailleuses dans le but de protéger la maternité et de prévenir les accidents de grossesse.

Art. 48

Le calcul de la pension a été, comme les autres prestations sociales, élaboré pour la majorité des travailleurs qui connaissaient jusque il y a peu une certaine permanence d'emploi (contrats de 3 mois au moins). Même les comédiens qui "marchent" ou les vedettes ont de réelles difficultés pour trouver des engagements d'une durée totale de 6 mois (150 jours) au cours de l'année. Le cas des musiciens est souvent plus dramatique encore. Malgré certaines adaptations de la législation, les normes relatives à l'occupation habituelle et en ordre principal ou celles qui conditionnent la garantie d'un minimum de pension sont fort élevées pour la moyenne des artistes.

Par ailleurs, la carrière des artistes se caractérise par des dents de scie. Ce n'est qu'après de longues années de recherche, et de modestes contrats qu'une carrière prend son envol. Et même alors, une année sans contrat ou presque peut succéder à une pointe de succès. De ce point de vue, le plafonnement annuel des rémunérations prises en compte pour la pension est pénalisant.

Par rapport à la réglementation des pensions, la solution proposée pour les artistes consiste à:

— faire dépendre la prise en considération d'une année de carrière de la perception d'un revenu artistique et non plus des journées d'occupation;

— procéder au calcul pour la prise en compte des années de carrière sur l'ensemble des revenus de la carrière et non pas année par année (étalement);

— considérer les revenus artistiques qui dépassent le plafond instauré à partir de l'année 1981 bien que des cotisations aient été payées sur ces montants;

— autoriser l'activité artistique après la pension sans limitation.

Dans la mesure où ils cotisent au régime général de sécurité sociale, les artistes aujourd'hui réputés indépendants bénéficieront à l'avenir des mêmes conditions. Ils bénéficieront dès lors des règles applicables aux carrières mixtes.

La "table ronde" réunie à l'initiative de la Communauté française a également émis le souhait de raccourcir la carrière des danseurs, danseuses, et acrobates, en instaurant pour ces artistes, dont le physique est soumis à rude épreuve, la possibilité de prendre leur pension à partir de 40 ans. Cependant,

pensioen te gaan. De berekening van het pensioen aan de hand van breuken van de loopbaan (naar rata van 1/40ste of 1/45ste per kalenderjaar) maakt zodanige hervorming evenwel moeilijk. Hun pensioen kan immers bezwaarlijk berekend worden naar rata van 15/15den (over een loopbaan van 15 jaar), terwijl het pensioen van mijnwerkers die ten minste twintig jaar dat beroep hebben uitgeoefend, wordt berekend naar rata van 1/30ste per kalenderjaar, met een mogelijk pensioen voor enkele bijkomende fictieve jaren, op voorwaarde evenwel dat ze ten minste 25 jaar arbeid als ondergronds mijnwerker kunnen bewijzen. De beroepsjournalisten dragen dan weer bij op bedragen die met 33,33 % worden verhoogd. Er kan derhalve geen voorstel worden gedaan in verband met dat bijzonder probleem zonder tegelijk een bijkomend onderzoek naar passende financieringsmethoden te voeren.

Het koninklijk besluit nr 50 van 24 oktober 1967 dat op grond van bijzondere machten is genomen (1), heeft in feite een pensioenregeling voor werknemers ingesteld door op administratief en financieel gebied de bestaande vier regelingen (arbeiders, bedienden, mijnwerkers en zeevarenden) die gegrond waren op wetten, samen te voegen (2). Daarom wordt dat besluit thans beschouwd als basiswet van de pensioenregeling voor werknemers. Wanneer een kunstenaar bijgevolg wordt gelijkgesteld met een werknemer voor de toepassing van het koninklijk besluit nr 50, komt dat neer op het onderwerpen van die kunstenaar in de hier bedoelde betekenis aan de gehele pensioenregeling van de werknemers. Dat is noodzakelijk om de kunstenaars de mogelijkheid te bieden voortaan gebruik te maken van de regeling voor werknemers, wat ook de bepalingen zijn van hun contracten betreffende artistieke creaties of vertolkingen.

Het koninklijk besluit nr 50 voorziet trouwens zelf in de mogelijkheid om de regeling uit te breiden (zie artikel 3, 2°, gewijzigd bij de wet van 15 mei 1984, artikel 100). Van die mogelijkheid is al gebruik gemaakt, met name voor de beroepsjournalisten (3). Artikel 3, 3°, van het koninklijk besluit nr 50 machtigt de Koning om in geval van uitbreiding van de regeling inzake sociale zekerheid voor werknemers tot nieuwe categorieën van personen, te bepalen in welke mate en onder welke voorwaarden die personen de bij het koninklijk besluit nr 50 ingestelde

(1) *Belgisch Staatsblad* van 27 oktober 1967, blz. 11.258, koninklijk besluit dat werd genomen gelet op de wet van 31 maart 1967 tot toekenning van bepaalde machten aan de Koning ten einde de economische heropleving, de bespoediging van de regionale reconversie en de stabilisatie van het begrotingsevenwicht te verzekeren, inzonderheid de artikelen 1, 9°, tweede lid, en 4.

(2) P. DENIS, op. cit., deel II, uitgave 1994, blz. 110.

(3) Koninklijk besluit van 27 juli 1971 tot vaststelling voor de beroepsjournalisten, van de bijzondere regelen betreffende het ingaan van het recht op pensioen en van de bijzondere toepassingsmodaliteiten van het koninklijk besluit nr 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, alsmede verscheidene bepalingen van het koninklijk besluit nr 50.

le calcul de la pension en termes de fractions de carrière (à raison d'1/40ème ou d'1/45ème par année civile) rend cette réforme difficile. On imagine mal en effet leur pension calculée à raison de 15/15èmes (sur 15 ans de carrière) alors que les mineurs qui ont travaillé pendant 20 ans au moins comme tels voient la leur calculée à raison de 1/30ème par année civile avec la possibilité d'obtenir une pension pour quelques années supplémentaires fictives, à condition toutefois de compter 25 ans au moins d'années prouvées comme mineur de fond. Quant aux journalistes professionnels, ils cotisent sur des montants majorés de 33,33 pour cent. On ne peut donc faire de proposition sur ce problème particulier sans l'associer à une étude supplémentaire sur ses modalités particulières de financement.

L'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967, pris en vertu de pouvoirs spéciaux (1), a en réalité institué un régime de pensions pour les travailleurs salariés en fusionnant, au point de vue administratif et financier les quatre régimes préexistants (ouvriers, employés, ouvriers mineurs et marins) qui étaient fondés sur des lois (2). C'est pourquoi l'on considère qu'il a actuellement valeur de loi fondatrice du régime des pensions des travailleurs salariés. Par conséquent, assimiler l'artiste aux travailleurs salariés pour l'application de l'arrêté royal n° 50 revient à rattacher l'artiste au sens entendu ici à tout le régime des pensions des travailleurs salariés. Ce rattachement est nécessaire pour permettre aux artistes de bénéficier dorénavant du régime des salariés, quelles que soient les modalités de leurs contrats portant sur des créations ou des interprétations artistiques.

La possibilité d'extensions diverses a d'ailleurs été prévue par l'arrêté royal n° 50 lui-même (voir l'article 3, 2° modifié par la loi du 15 mai 1984, article 100). Elle a déjà été utilisée notamment en faveur des journalistes professionnels (3). L'article 3, 3° de l'arrêté royal n° 50 habilite le Roi, en cas d'extension du régime de sécurité sociale des travailleurs salariés à de nouvelles catégories de personnes, à déterminer dans quelle mesure et sous quelles conditions elles peuvent bénéficier du régime instauré par l'arrêté royal n° 50 pour des périodes antérieures à leur

(1) *Moniteur belge* du 27 octobre 1967, p. 11.258, arrêté royal pris vu la loi du 31 mars 1967 attribuant certains pouvoirs au Roi en vue d'assurer la relance économique, l'accélération de la reconversion régionale et la stabilisation de l'équilibre budgétaire, notamment les articles 1er, 9°, al. 2, et 4.

(2) P. DENIS, op. cit., tome II, éd. 1994, p. 110.

(3) Arrêté royal du 27 juillet 1971 déterminant pour les journalistes professionnels les règles spéciales pour l'ouverture du droit à la pension et les modalités spéciales d'application de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967, relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés et diverses dispositions dans l'arrêté royal n° 50.

regeling kunnen genieten voor perioden voorafgaand aan hun onderwerping. Krachtens artikel 3, 6°, kan de Koning "de speciale toepassingsmodaliteiten" bepalen voor verschillende beroepscategorieën die worden opgesomd en waarbij ook de kunstenaars worden vermeld. Met het oog op de coördinatie van de teksten moet, in geval van aanneming van dit wetsvoorstel, het beroep van kunstenaar bijgevolg uit de opsomming van artikel 3, 6°, van het besluit worden geschrapt, aangezien de wet de bijzondere kenmerken van hun toestand zal regelen. Daar de bepaling gewijzigd wordt door een hogere rechtsregel, verhindert ze evenwel niet de inwerkingtreding van de nieuwe voorgestelde regeling.

De regelgeving inzake pensioenen is reeds talrijke malen aangevuld, hetzij bij een wet, inzonderheid de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, hetzij bij besluit, of nog via begrotingswetten en de uitvoeringsbesluiten daarvan. In de toekomst zou een coördinatie dus welkom zijn.

Voor alle zekerheid wordt de aansluiting van de kunstenaars bij het geheel van de wetgeving en de regelgeving inzake pensioenen uitdrukkelijk vermeld. Alleen de uitzonderingen op dat beginsel worden in deze tekst opgenomen.

Art. 49

Voor de bepaling van de loopbaan zijn de jaren van tewerkstelling als werknemer vóór 1 januari 1955 onderworpen aan bijzondere voorwaarden doordat in die tijd nog geen bijdragen op een individuele rekening werden gestort. Volgens de algemene regel bepaald bij artikel 9 van het koninklijk besluit nr 50, komt de tewerkstelling voor de toekenning van het rustpensioen slechts in aanmerking voor zover ze tijdens het betreffende jaar gewoonlijk en hoofdzakelijk is geweest. Die vereiste wordt gesteld omdat voor ieder loopbaanjaar voorafgaand aan 1 januari 1955 een forfaitair loon in aanmerking wordt genomen.

Het begrip gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling is reeds versoepeld voor de kunstenaars onder arbeidsovereenkomst en voor de podiumkunstenaars. Voor de werknemers die uitsluitend het beroep van kunstenaar uitoefenen, wordt elke tewerkstelling die ten minste 150 arbeidsdagen per jaar omvat, als gewoonlijk en hoofdzakelijk aangezien. Voor de werknemers die hetzij gelijktijdig, hetzij afwisselend het beroep van kunstenaar en een ander beroep uitoefenen, wordt elke tewerkstelling die ten minste 185 arbeidsdagen per jaar omvat, als gewoonlijk en hoofdzakelijk aangezien (artikel 30 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers). Bovendien moet de kunstenaar het aantal gepres-

assujettissement. L'article 3, 6° permet au Roi de déterminer les modalités spéciales d'application pour différentes catégories professionnelles énumérées, parmi lesquelles les artistes. Dans une perspective de coordination des textes, il y aura lieu en cas d'adoption de la présente proposition de loi, de supprimer la profession d'artiste de l'énumération de l'article 3, 6° de l'arrêté dans la mesure où la loi règlera les quelques particularités de leur sort. Modifiée par une règle supérieure, cette disposition ne fait cependant pas obstacle à l'entrée en vigueur du nouveau système proposé.

La réglementation en matière de pension a fait l'objet de nombreuses additions soit via la loi, en particulier, la loi du 20 juillet 1990 instaurant un âge flexible de la retraite pour les travailleurs salariés et adaptant les pensions des travailleurs salariés à l'évolution du bien-être général, soit par arrêtés, soit encore via des lois budgétaires et leurs arrêtés d'exécution. Une coordination future serait donc bienvenue.

Pour toute sécurité, le rattachement des artistes à l'ensemble de la législation et de la réglementation en matière de pensions est explicité. Seules les exceptions à ce principe sont prévues dans le présent texte.

Art. 49

Pour la détermination de la carrière, les années d'occupation en qualité de travailleur salarié antérieures au 1er janvier 1955 sont soumises à des conditions particulières, faute d'instauration à cette époque de l'inscription des cotisations sur un compte individuel. Selon la règle générale, formulée à l'article 9 de l'arrêté royal n° 50, seule entre en considération, pour l'octroi de la pension de retraite, l'occupation qui a été exercée habituellement et en ordre principal au cours de l'année considérée. Cette exigence résulte du fait qu'une rémunération forfaitaire est attachée à chaque année de carrière antérieure au 1er janvier 1955.

La notion d'occupation habituelle et principale a déjà été assouplie pour les artistes sous contrat de travail et pour les artistes de spectacle. Est considérée comme telle, pour le travailleur qui exerce exclusivement la profession d'artiste, toute occupation comportant au moins 150 jours de travail par an. Pour les travailleurs exerçant la profession d'artiste, soit simultanément, soit alternativement avec une autre profession, toute occupation comportant au moins 185 jours de travail par an est réputée habituelle et principale (article 30 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés). De plus, l'artiste ne doit pas faire la preuve d'un nombre d'heures de travail : est retenue toute journée au cours de laquelle l'artiste a

teerde uren niet bewijzen : elke dag in de loop waarvan de kunstenaar aan ten minste één voorstelling of één herhaling heeft meegewerkt, wat de dagelijkse duur van de prestaties ook moge zijn, wordt in aanmerking genomen (zelfde artikel). Ter vergelijking : de gewone werknemer moet bewijzen dat hij per jaar 185 arbeidsdagen van 4 uur heeft gepresteerd.

De voorgestelde oplossing bestaat erin dat het huidig aantal vereiste dagen per jaar gewoon wordt omgezet in een ontvangen jaarinkomen uit een artistieke bedrijvigheid, zulks aan de hand van de omzettingsregel waarbij 1 000 frank wordt gelijkgesteld met één arbeidsdag, zoals die reeds bestond voor de bepaling van de werkloosheidsuitkering aan de kunstenaars. De kunstenaar moet voor de jaren die voorafgaan aan 1 januari 1955 derhalve bewijzen dat hij tijdens het betreffende jaar een inkomen uit artistieke bedrijvigheid heeft gehad dat overeenstemt met 150 000 frank van vandaag. Daarbij moet wel degelijk het ontvangen inkomen uit een artistieke bedrijvigheid worden bewezen en niet de storting van bijdragen, aangezien dát bewijs niet kan worden geleverd.

De tewerkstelling als kunstenaar kan met alle rechtsmiddelen worden bewezen : contracten en attesten van werkgevers, een programma, agenda, activiteitenkalender, zelfs persknipsels waarin de voorstellingen worden besproken... Die regel is dezelfde als die welke geldt voor alle werknemers voor de jaren voorafgaand aan 1945 en voor de beroepsjournalisten met betrekking tot de jaren die voorafgaan aan de datum van inwerkingtreding van het koninklijk besluit dat hun situatie regelt (artikel 7 van het koninklijk besluit van 27 juli 1971). De rechtspraak in verband met de toepassing van artikel 30 van het koninklijk besluit nr 50 houdt rekening met die regel. Daarbij wordt er van uitgegaan dat de ratio legis van de tekst was : een versoepeling van de bewijsmiddelen met betrekking tot het gewoonlijke karakter van de artistieke beroepen (1). Aangezien moeilijker het bewijs kan worden geleverd van het bedrag van een gage of een betaling dan van een beroepsmatige deelname aan een artistieke creatie of vertolking, is voorzien in een omzettingsregel van een dag in een geldbedrag.

Het bedrag van 150 000 frank is het huidige bedrag tegen het indexcijfer van 1992. Het moet natuurlijk worden verminderd en aangepast aan het welzijnsniveau en de lonen van de jaren vóór 1955.

Artikel 30 van voornoemd koninklijk besluit van 21 december 1967 moet worden opgeheven.

Art. 50

Volgens de logica van de definities van deze wet vervangen de bruto-inkomsten uit een artistieke be-

(1) Arbeidsrechtbank Antwerpen, 21 oktober 1971, A.R. nr 4861, inzake Tabak c/ R.W.P., geciteerd in A. NAYER en S. CAPIAU, *Le droit social et fiscal des artistes*, blz. 249.

participé au moins à une représentation ou à une répétition, quelle que soit la durée journalière des prestations (même article). Par comparaison, le travailleur salarié en général doit prouver 185 jours par an à raison de 4 heures par jour.

La solution proposée consiste simplement à convertir en un revenu artistique gagné sur un an le nombre de jours actuellement exigés, ceci en s'inspirant de la règle de conversion 1 000 francs = un jour, préexistante en matière de chômage pour les artistes. L'artiste aura donc à prouver, pour les années antérieures au 1er janvier 1955, qu'il a perçu un revenu artistique équivalent à 150 000 francs d'aujourd'hui pendant l'année considérée. Il s'agit bien de faire la preuve du revenu artistique perçu et non pas du versement de cotisations puisque cette preuve est impossible.

Quant à la preuve de l'occupation en tant qu'artiste, elle pourra être apportée par toutes voies de droit. : contrats et attestations émanant des employeurs, programme, agenda, calendrier d'activités, voire même coupures de presse relatant les spectacles... Cette règle rejoint celle en vigueur pour tous les travailleurs pour les années avant 1945 et pour les journalistes professionnels quant aux années antérieures à la date d'entrée en vigueur de l'arrêté royal qui les concerne (article 7 de l'arrêté royal du 27 juillet 1971). Elle est déjà retenue par la jurisprudence concernant l'application de l'article 30 de l'arrêté royal n° 50 qui a estimé que la ratio legis du texte était d'apporter un assouplissement des moyens de preuve en ce qui concerne le caractère habituel des métiers artistiques (1). La preuve du montant d'un cachet ou d'un paiement étant plus difficile à apporter que celle d'une participation professionnelle à une œuvre ou à une interprétation artistique, une règle de conversion d'une journée en argent est prévue.

Le montant de 150 000 francs est le montant actuel à l'index de 1992. Il doit évidemment être réduit et adapté au niveau de bien-être et des rémunérations des années avant 1955.

Il y aura lieu d'abroger l'article 30 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Art. 50

Dans la logique des définitions de la présente loi, les revenus artistiques bruts remplacent la notion de

(1) T.T. Anvers, 21 octobre 1971, R.G. n° 4861, en cause Tabak c/ O.N.P.T.S., cité dans A. NAYER et S. CAPIAU, Le droit social et fiscal des artistes, p. 249.

drijvigheid het begrip loon uit de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon van de werknemers. De lonen die in die hoedanigheid in de voorgaande jaren werden ontvangen, worden natuurlijk ook in aanmerking genomen.

Na 31 december 1954 heeft de duur van de tijdens een welbepaald jaar geleverde prestaties in principe geen enkel gevolg, aangezien het rustpensioen ook wordt berekend op basis van het loon van de werknemer. Dat is de algemene regel.

Onder voorbehoud van de jaren voorafgaand aan 1 januari 1955, houdt dit artikel een afwijking in op artikel 7, derde tot vijfde lid, van koninklijk besluit nr 50 dat een maximumbedrag invoert waarboven de wedde niet meer in aanmerking wordt genomen voor de pensioenberekening. Sinds de bij koninklijk besluit nr 205 van 29 augustus 1983 (nieuwe leden drie tot vijf) ingevoerde wijziging, wordt geen rekening meer gehouden met de breuk van de totale werkelijke, fictieve en forfaitaire wedden, die het jaarbedrag van 382 082 frank, gekoppeld aan spilindexcijfer 114,20 van de consumptieprijzen, overschrijdt. Die beperking geldt voortaan (voor alle jaren nà 1980) voor alle categorieën van werknemers. Ze is van toepassing op alle pensioenen die ten vroegste op 1 januari 1984 zijn ingegaan. Voor de berekening van de tot een bepaald bedrag beperkte wedde, wordt het bedrag van 382.082 frank aangepast aan het gemiddelde indexcijfer van het desbetreffende jaar. Voor 1993 bedroeg dat maximumbedrag 1 314 288 frank (1).

Voor de jaren daarvóór werden andere wijzen van beperking op de bedienden toegepast: loontrekkende kunstenaars, die vaak als bedienden worden beschouwd, kunnen daar dus onder vallen. Maar op de beperkte bedragen werden geen bijdragen betaald. De bedragen van die jaren, zoals ze werden geregistreerd, zullen dus meetellen voor de berekening van het totaal van de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid waarop de kunstenaar gedurende zijn loopbaan bijdragen heeft betaald : die zullen niet gedeplafonneerd worden. Mocht men een andere regel invoeren, dan zou dat regularisatie en betaling van bijkomende bijdragen tot gevolg hebben.

Een dergelijke afwijking op de regel van de jaarlijkse beperking van de inkomsten is, gelet op de schommelende inkomsten van kunstenaars, volstrekt noodzakelijk.

Het artikel stelt dus terzelfder tijd twee dingen voor :

— dat de kunstenaar zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid waarop hij bijdragen heeft betaald, zou mogen spreiden;

— om, in zijn geval, af te zien van de jaarlijkse vermindering van het maximumbedrag ingesteld voor 1981 en de jaren nadien.

(1) Rijksdienst voor pensioenen, *"De pensioenregeling voor werknemers en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden"*, 1994, blz. 30.

rémunération de la loi du 12 avril 1965 sur la protection de la rémunération. Cependant, les rémunérations gagnées à ce titre dans les années antérieures entrent évidemment en ligne de compte.

Après le 31 décembre 1954, la durée des prestations de travail accomplies au cours d'une année déterminée est, en principe, sans conséquence, étant donné que la pension de retraite est également calculée en fonction de la rémunération gagnée par le travailleur. C'est là la règle générale.

Sous réserve des années antérieures au 1er janvier 1955, cet article déroge à l'article 7, alinéas 3 à 5 de l'arrêté royal n° 50 qui instaure un plafond au-delà duquel la rémunération n'est plus prise en compte pour le calcul de la pension. Depuis la modification introduite par l'arrêté royal n° 205 du 29 août 1983 (alinéas 3 à 5 nouveaux), il n'est plus tenu compte de la fraction du total des rémunérations réelles, fictives et forfaitaires qui dépasse le montant annuel de 382 082 francs, rattaché à l'indice-pivot 114,20 des prix à la consommation. Cette limitation vaut désormais (pour toutes les années postérieures à 1980) pour toutes les catégories de travailleurs salariés. Elle est applicable à toutes les pensions qui prennent cours au plus tôt le 1er janvier 1984. Pour le calcul de la rémunération plafonnée, le montant de 382 082 francs est adapté à l'indice moyen de l'année considérée. Pour l'année 1993, le plafond s'élevait à 1 314 288 francs (1).

Pour les années antérieures, d'autres modalités de limitation étaient appliquées aux employés: des artistes salariés, souvent considérés comme tels, sont donc susceptibles de les subir. Mais, les montants plafonnés ne faisaient pas l'objet de cotisations. Les montants de ces années, tels qu'ils ont été enregistrés, entreront donc dans le calcul total des revenus artistiques sur lequel l'artiste a cotisé pendant sa carrière : ils ne feront pas l'objet d'un déplafonnement. Introduire la règle contraire supposerait des régularisations de cotisations.

Une telle dérogation au plafonnement annuel est indispensable au vu de la variabilité des revenus des artistes.

L'article propose donc à la fois :

— que l'artiste puisse d'une part étaler les revenus artistiques sur lesquels il a cotisé;

— de renoncer, dans son cas, à l'abattement annuel au plafond instauré pour l'année 1981 et pour les années suivantes.

(1) Office national des pensions, *"Le régime des pensions pour travailleurs salariés et le revenu garanti aux personnes âgées"*, 1994, p. 30.

Het is immers perfect mogelijk dat hij, gelet op de specifieke aard van zijn beroep, een aantal jaren zeer behoorlijk aan de kost komt, en andere jaren niet het bedrag bereikt dat nodig zou zijn om recht te geven op een minimumpensioen. Wat er ook van zij, de wachttijd bij de aanvang van de loopbaan is gemiddeld veel langer dan voor het merendeel van de andere beroepen. Naast het probleem van de werkgelegenheid in het algemeen, doet een beroepskunstenaar er jaren (10 jaar of soms zelfs langer) over om zich als kunstenaar te profileren : zo moet de stem van een zanger gevormd worden en moet een schilder tot een echte meester uitgroeien.

Door per jaar een maximumbedrag te stellen, bestraft men de jaren tijdens welke een kunstenaar daaraan werkt, doordat men hem belet de inkomsten van de jaren waarin hij uiteindelijk behoorlijk aan de kost komt, voluit te laten meespelen.

Voor de komende jaren zou de toestand er echter moeten op verbeteren, aangezien vervangingsinkomens gemakkelijker worden toegekend : ziektevergoedingen, werkloosheidsuitkeringen, vergoedingen bij totale arbeidsongeschiktheid na een arbeidsongeval. Die periodes worden met arbeidsperiodes gelijkgesteld (artikel 34 van het koninklijk besluit van 21 december 1967). Men berekent in dat geval een fictieve wedde op basis van de gemiddelde werkelijke, forfaitaire en fictieve inkomsten van het vorige kalenderjaar of, bij gebreke daarvan, op grond van andere refertegegevens. Het gebruik van de term "op grond van" de loopbaan en van het geheel van de bruto-inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, laat die regel ongemoeid. De kunstenaar zal dus niet meer een voor het pensioen bestemde individuele rekening moeten voorleggen, die voor een aantal jaren zo goed als niets voorstelt. Spreiding blijft evenwel een verantwoorde regel omdat het kan gebeuren dat een kunstenaar gedurende bepaalde jaren niet-beperkte sociale bijdragen op zeer hoge bedragen betaalt.

De spreidingsregel kan worden gecombineerd met de regel die thans is vastgelegd in artikel 3, § 1, laatste lid, van de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn. Daaruit volgt dat een man die langer dan 45 jaar of een vrouw die langer dan 40 jaar als kunstenaar werkt (in de huidige stand van de wetgeving) er, zoals iedereen, recht op heeft dat zijn beste jaren in aanmerking worden genomen. De administratie zal dat automatisch doen en het totaal berekenen van de uit een artistieke bedrijvigheid voortvloeiende inkomsten die gedurende de loopbaan werden aangegeven, zonder toepassing van de beperking die voor de jaren sinds 1981 geldt. Die inkomsten zullen naar 40sten of naar 45sten omgerekend worden. Zodoende zal de kunstenaar mogelijk zijn slechte jaren kunnen compenseren voor de berekening van zijn pensioen. Als

En effet, les caractéristiques de sa profession peuvent l'amener à gagner très bien sa vie certaines années et, d'autres années, à ne pas parvenir au montant qui serait nécessaire pour avoir droit à une pension minimale. En tout cas, le temps d'attente en début de carrière est en moyenne beaucoup plus long que pour la plupart des autres métiers. Outre les problèmes d'emploi en général, un artiste professionnel met des années (10 ans et plus parfois) à construire son art : à former sa voix par exemple pour un chanteur ou, pour un peintre, à acquérir une vraie maîtrise.

En plafonnant par année, on pénalise les années de recherche en empêchant l'artiste de considérer pleinement les revenus des années où, enfin, il gagne honorablement sa vie.

Pour les années à venir, la situation devrait toutefois être améliorée du fait d'un meilleur accès à l'octroi d'indemnités de remplacement : indemnités de maladie, allocations de chômage, indemnités d'incapacité totale suite à un accident du travail. Ces périodes sont assimilées à des périodes d'activité (article 34 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967). L'on calcule dans ce cas une rémunération fictive sur base de la moyenne des rémunérations réelles, forfaitaires et fictives de l'année civile précédente ou, à défaut, sur d'autres références. L'utilisation du terme "en fonction" de la carrière et de l'ensemble des revenus artistiques bruts laisse cette règle intacte. L'artiste ne devrait donc plus se trouver en situation de fournir un compte individuel, destiné à la pension, quasiment vierge pour certaines années. La règle de l'étalement n'en reste cependant pas moins justifiée puisque, certaines années, il peut payer des cotisations sociales non plafonnées sur des montants très élevés.

La règle de l'étalement peut être combinée à la règle actuellement formulée par l'article 3, § 1er, dernier alinéa de la loi du 20 juillet 1990 instaurant un âge flexible de la retraite pour les travailleurs salariés et adaptant les pensions des travailleurs salariés à l'évolution du bien-être général. Dès lors, l' homme qui travaille plus de 45 ans en qualité d'artiste ou la femme qui travaille plus de 40 ans en qualité d'artiste (au stade actuel de la législation) ont droit, comme tout le monde, à voir retenir leurs meilleures années. L'administration les retiendra d'office et procédera au calcul du total des revenus artistiques déclarés pendant la carrière, sans application du plafonnement en vigueur pour les années depuis 1981. Ces revenus seront reconvertis en 40èmes ou en 45èmes. Cette manière de procéder permettra à l'artiste de compenser ses mauvaises années pour le calcul de sa pension. S'il atteint un montant supérieur au plafond instauré pour le paiement des pensions, celui-ci lui

hij een bedrag bereikt dat hoger ligt dan het ingevoerde maximumbedrag voor de betaling van de pensioenen, zal dat maximumbedrag uiteraard voor hem van toepassing zijn : op dat punt bestaan er geen afwijkingen.

Art. 51

Dit artikel past, ten behoeve van de kunstenaars, de toekenningsvoorwaarden voor een gewaarborgd minimumpensioen aan die voor het eerst werden verwoord door de artikelen 152 en volgende van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980 (1).

Die wet werd aangepast en gewijzigd door de artikelen 31 en volgende van de herstelwet van 10 februari 1981 inzake de pensioenen van de sociale sector (2). De wet van 10 februari 1981 heeft de voorwaarde inzake het bewijs van twee derde van een volledige beroepsloopbaan ingevoerd. Het begrip volledige tewerkstelling is bij koninklijk besluit bepaald, namelijk het koninklijk besluit tot uitvoering van de artikelen 152, 153 en 155 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen en het koninklijk besluit tot uitvoering van de artikelen 33 en 34 van de herstelwet van 10 februari 1981 inzake de pensioenen van de sociale sector; beide besluiten werden meermaals gewijzigd (3).

Die voor de betrokkenen zo belangrijke regel is nog niet gecoördineerd en in een raamtekst ingevoegd : het koninklijk besluit nr 50 of voormelde wet van 20 juli 1990. In het voorgestelde artikel is dus sprake van de gewaarborgde minimumpensioenen in de pensioenregeling voor werknemers, wat overeenstemt met het opschrift van afdeling 4 van de herstelwet van 10 februari 1981 die daarop slaat. De basisbedragen worden vastgelegd in de artikelen 152 en 153 van de wet van 8 augustus 1980. Die verwijzingen staan in de definitie van de term "gewaarborgde minimumpensioenen" in artikel 2 van dit wetsvoorstel.

Sinds 1 december 1994 gelden de volgende minimumpensioenen :

— 400 428 frank bruto op jaarbasis (of 33 369 frank per maand) voor een gezinspensioen;

— 320 436 frank op jaarbasis (of 26 703 frank per maand) voor een alleenstaande;

— 315 060 frank op jaarbasis (of 26 255 frank per maand) voor het overlevingspensioen;

(1) *Belgisch Staatsblad* van 15 augustus 1980; voor de bijgewerkte tekst, zie de uitgave, door de documentatiedienst van de Rijksdienst voor pensioenen, van de wetteksten en regelgevende teksten in verband met het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en met het gewaarborgd minimuminkomen voor bejaarden.

(2) *Belgisch Staatsblad* van 14 februari 1981; zelfde opmerking.

(3) Respectievelijk *Belgisch Staatsblad* van 27 september 1980 en *Belgisch Staatsblad* van 26 februari 1981; voor de bijgewerkte versie, zie de voormelde coördinatie van de RVP.

sera évidemment appliqué : il n'y a pas de dérogation sur ce point.

Art. 51

Cet article adapte en faveur des artistes les conditions d'octroi d'un minimum de pension garanti qui ont été formulées pour la première fois par les articles 152 et suivants de la loi du 8 août 1980 relative aux propositions budgétaires 1979-1980 (1).

Elle a été reprise et modifiée par les articles 31 et suivants de la loi de redressement du 10 février 1981 relative aux pensions du secteur social (2). C'est la loi du 10 février 1981 qui a introduit la justification de deux tiers d'une carrière professionnelle complète. La notion d'occupation complète a été déterminée par arrêté royal : arrêté royal portant exécution des articles 152, 153 et 155 de la loi du 8 août 1980 relative aux propositions budgétaires; arrêté royal portant exécution des articles 33 et 34 de la loi de redressement du 10 février 1981 relative aux pensions du secteur social, tous deux modifiés à plusieurs reprises (3).

Cette règle, si importante pour ses destinataires, n'a pas encore été coordonnée et insérée dans un texte cadre : l'arrêté royal n° 50 ou la loi du 20 juillet 1990 précitée. Il est donc question dans l'article proposé des minima de pension garantis dans le régime de pensions des travailleurs salariés, ce qui correspond au titre de la section 4 de la loi de redressement du 10 février 1981 qui les concerne. Les taux de base ont été fixés par les articles 152 et 153 de la loi du 8 août 1980. Ces références figurent dans la définition du terme de minima de pension garantis qui figure à l'article 2 de la présente loi.

Au 1er décembre 1994, les minima sont de :

— 400 428 francs brut par an (33 369/mois) pour une pension au taux ménage ;

— 320 436 francs par an (26 703/mois) au taux isolé;

— 315 060 francs par an (26 255/mois) pour la pension de survie;

(1) *Moniteur belge* du 15 août 1980; pour le texte mis à jour, voir l'édition par le service de documentation de l'Office national des pensions des textes légaux et réglementaires relatifs à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés et au revenu garanti aux personnes âgées.

(2) *Moniteur belge* du 14 février 1981; même remarque.

(3) Respectivement Moniteur belge du 27 septembre 1980 et *Moniteur belge* du 26 février 1981; pour la mise à jour, voir la coordination citée de l'O.N.P.

— 346 560 frank op jaarbasis (of 28 880 frank per maand) voor een rustpensioen gecumuleerd met een overlevingspensioen (1).

Voor de toekenning van een gewaarborgd minimumpensioen komen alleen de kalenderjaren in aanmerking waarvoor een volledig jaar als werknemer wordt aangetoond. Als volledige tewerkstelling wordt beschouwd iedere tewerkstelling als werknemer die, per kalenderjaar, 285 dagen van ten minste 6 uur of 1 710 uur (artikel 1, § 3, van het koninklijk besluit van 22 september 1980; artikel 1, § 3, van het koninklijk besluit van 17 februari 1981) omvat. Dit begrip past niet voor kunstenaars en podiumkunstenaars die reeds geacht worden daaronder te vallen, laat staan voor andere kunstenaarsberoepen. Het voorgestelde artikel neemt, voor de toekenning van het gewaarborgd minimumpensioen, het reeds voor de jaren vóór 1 januari 1955 geformuleerde criterium in aanmerking, met name een bruto-inkomen uit een artistieke bedrijvigheid van 150 000 frank per kalenderjaar. Voor de jaren na 1 januari 1955 worden de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid die aanleiding tot sociale bijdragen hebben gegeven, in aanmerking genomen. Als dat nodig blijkt, geldt hier tevens de regel inzake spreiding van de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid over de hele loopbaan, om na te gaan of de betrokkene recht heeft op een gewaarborgd minimumpensioen.

In de praktijk zal worden berekend of het maximumbedrag wordt bereikt na deling van het totaalbedrag van de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid door 45 of door 40. Er zal worden nagegaan, jaar per jaar, of er ten minste twee derde van die jaren te vinden is die het mogelijk maken de toekenningsvoorwaarden te bereiken, en alleen als men daar via de eerste berekeningswijze niet toe komt.

Ook de gelijkgestelde periodes zullen in aanmerking worden genomen.

Bij een onvolledige loopbaan, die ten minste gelijk is aan twee derde van een loopbaan, wordt hetzelfde minimum gewaarborgd, doch slechts in verhouding tot de duur van de loopbaan (artikel 1, § 1, van het koninklijk besluit van 17 februari 1981).

Het bedrag van 150 000 frank stemt overeen met het veelvoud van 150 dagen tegen 1 000 frank per dag volgens het in de werkloosheidsregeling geldende criterium. Volgens die regeling bedraagt de dagelijkse basisbezoldiging 1 129,423 frank op 1 december 1994, wat op jaarbasis neerkomt op 169 350 frank. Voor een bedrag dat per jaar wordt toegepast, ware het echter beter dat de minister (in dit geval de minister bevoegd voor pensioenen) jaarlijks de bedoelde bedragen bij een in Ministerraad overlegd besluit aanpast. Dat is de gangbare regel, bijvoorbeeld inzake de beperking van de toegestane beroepsinkomsten. De nieuwe bedragen worden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. De minis-

(1) Rijksdienst voor Pensioenen.

— 346 560 francs par an (28 880/mois) pour le cumul d'une pension de retraite et d'une pension de survie (1).

Pour l'octroi d'un minimum garanti de pension, sont seules retenues les années civiles pour lesquelles une année complète en qualité de travailleur salarié est prouvée. Est considérée comme occupation complète toute occupation en qualité de travailleur salarié qui comprend par année civile 285 jours d'au moins 6 heures ou 1.710 heures (article 1er, § 3 de l'arrêté royal du 22 septembre 1980; article 1er, § 3 de l'arrêté royal du 17 février 1981). Cette notion est inadaptée aux artistes, aux artistes de spectacle déjà censés en bénéficier et, a fortiori, aux autres professions artistiques. L'article proposé retient pour l'octroi du minimum garanti le critère déjà formulé pour les années antérieures au 1er janvier 1955, c'est-à-dire la perception d'un revenu artistique de 150 000 francs brut par année civile. Pour les années après le 1er janvier 1955, ce sont les revenus artistiques qui ont donné lieu à cotisation sociale qui sont pris en considération. Si nécessaire, la règle d'étalement des revenus artistiques sur la carrière interviendra ici aussi pour l'examen du droit au minimum de pension garanti.

Dans la pratique, on calculera si le seuil est atteint grâce à la division du montant total des revenus artistiques par 45 ou 40. L'on examinera les années une à une, de façon à en trouver au moins deux tiers qui permettent d'atteindre les conditions d'octroi, uniquement si le premier calcul ne permet pas d'y arriver.

Les périodes assimilées entreront également en ligne de compte.

Lorsque la carrière n'est pas complète, mais au moins égale à deux tiers, le même minimum, mais proportionnel à la durée de la carrière, est garanti (article 1er, § 1er de l'arrêté royal du 17 février 1981).

Le montant de 150 000 francs correspond au multiple de 150 jours par 1 000 francs selon le critère en vigueur dans la réglementation du chômage. Selon celle-ci, la rémunération journalière de référence est de 1 129, 423 francs au 1er décembre 1994, ce qui porterait le montant en question à 169 350 francs. Cependant, pour un montant d'application annuelle, il vaut mieux prévoir que le ministre (ici le ministre qui a les pensions dans ses attributions) adapte chaque année, par un arrêté délibéré au Conseil des ministres, les montants visés. C'est là la règle d'usage, par exemple, en matière de limitation des revenus professionnels autorisés. Les nouveaux montants sont publiés au *Moniteur belge*. Le ministre

(1) Office national des pensions.

ter moet het advies inwinnen van de bij de Rijksdienst voor Pensioenen opgerichte technische commissie voor de kunstenaars.

Art. 52

Inkomsten uit de schepping van kunstwerken mogen thans reeds onbeperkt met een pensioen worden gecumuleerd. Artikel 64, § 2, A, 3°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers die een dergelijke cumulatie (en tevens een cumulatie die betrekking heeft op het tot stand brengen van wetenschappelijke werken) toestaat, voegt daar echter als voorwaarden aan toe dat de scheppende bedrijvigheid "geen weerslag op de arbeidsmarkt" mag hebben en dat de kunstenaar geen handelaar mag zijn in de zin van het Wetboek van Koophandel. Op die manier heeft men blijkbaar de scheppende activiteit willen bevorderen van een kunstenaar wiens enige bedrijvigheid bestaat in het scheppen van werk dat bijdraagt tot de verrijking van 's lands patrimonium. Die zal op de arbeidsmarkt niet als een concurrent worden ervaren, in tegenstelling tot de vertolker van een werk, zoals een dramatisch, lyrisch of variétékunstenaar bijvoorbeeld (1). Hier liggen de zaken blijkbaar nogal gevoelig en de grenzen tussen veelzijdige activiteiten (vertolkende en scheppende activiteiten) van een zelfde kunstenaar zijn - voor zover ze al bestaan - vaak niet scherp af te bakenen. Zelfs een vertolker met een overigens moeilijk te omschrijven scheppende bedrijvigheid kan zijn stempel drukken op zijn tijdgenoten en dankzij de ontwikkelingen in de audiovisuele sector, een bijdrage leveren tot de verrijking van de huidige en toekomstige universele cultuur.

Het voorgestelde artikel breidt derhalve de mogelijkheid tot het, qua bedrag, onbeperkt cumuleren tot de vertolkers uit. Het heft de huidige beperkingen op, mits de betrokkene vooraf een aangifte doet. De taak van de administratie wordt daardoor vergemakkelijkt.

Voorts valt alleen de artistieke bedrijvigheid onder deze regeling. Een gepensioneerd kunstenaar die, nadat zijn pensioen is ingegaan, een andere beroepsactiviteit uitoefent, valt onder de beperkingen die overeenkomstig het gemeen recht gelden.

Artikel 64, § 2, A, 3°, moet worden aangepast : de vermelding "kunstenaar" moet worden geschrapt. Men zou die overbodige voorwaarden trouwens ook probleemloos voor wetenschappers kunnen schrappen.

(1) Antwoord op vraag nr 4 van de heer Van Ooteghem van 29 oktober 1984, *Bulletin van Vragen en Antwoorden, Senaat*, Z. 1984-1985, 27 november 1984, nr 8, blz. 297.

doit prendre l'avis du Comité technique des artistes institué auprès de l'Office national des pensions.

Art. 52

Aujourd'hui déjà, les revenus d'une activité de création d'oeuvres artistiques peuvent être, sans limitation, cumulés avec le bénéfice d'une pension de retraite. Cependant l'article 64, § 2, A, 3° de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés qui autorise ce cumul (ainsi que celui qui porte sur la création d'oeuvres scientifiques) ajoute comme condition que l'activité de création n'ait "pas de répercussion sur le marché du travail" et que l'artiste n'ait pas la qualité de commerçant au sens du Code de commerce. Il semble que l'on ait voulu par là favoriser le créateur dont la seule activité se résout à la création d'oeuvres qui contribuent à enrichir le patrimoine national. Le créateur ne serait pas concurrentiel sur le marché du travail, au contraire de l'interprète d'une oeuvre, tel l'artiste dramatique, lyrique ou de variété (1). Ces considérations semblent très délicates et les frontières entre les activités multiples (les unes d'interprétation, les autres de création) d'un même artiste sont très minces, pour autant qu'elles existent. D'ailleurs, même un interprète qui n'aurait pas d'activité de création aisée à circonscrire peut marquer ses contemporains et, à travers le développement de l'audiovisuel, contribuer à enrichir la culture universelle actuelle et future.

L'article proposé étend donc l'autorisation de cumul sans limitation de montants aux interprètes. Il supprime les conditions actuellement formulées sous réserve de la déclaration préalable. La tâche de l'administration en sera facilitée.

Par ailleurs, seule l'activité artistique d'une personne bénéficie de ce régime. L'artiste pensionné qui aurait une autre activité professionnelle après la prise de cours de sa pension se verra appliquer les limitations de droit commun.

- Il faudra modifier l'article 64, § 2, A, 3° de manière à y abroger la mention de l'artiste. On pourrait d'ailleurs sans dommage supprimer ces conditions superfétatoires en ce qui concerne les scientifiques également.

(1) Réponse à la question n° 4 de M. Van Ooteghem du 29 octobre 1984, *Bulletin des Questions et Réponses*, Sénat, sess. 1984-1985, 27 novembre 1984, n° 8, p. 297.

Art. 53

Deze bepaling stelt kunstenaars die reeds in de algemene regeling voor werknemers pensioengerechtigd zijn, in staat, binnen een bepaalde termijn een aanvraag tot herberekening van hun pensioen in te dienen. Onderhavige bepaling wil vooral gepensioneerde kunstenaars in staat stellen voortaan eindelijk een gewaarborgd minimumpensioen te genieten. Dit geldt ook voor het overlevingspensioen van de echtgenote van een kunstenaar.

Zodanige bepaling is echter ondenkbaar voor kunstenaars die thans geacht worden zelfstandigen te zijn en die, vanaf de inwerkingtreding van deze wet, voor de toepassing van de sociale zekerheid met werknemers zullen worden gelijkgesteld. Zelfs voor hen die pas in de toekomst pensioengerechtigd zullen worden, kunnen de jaren voorafgaand aan deze inwerkingtreding niet op de nieuwe, kunstenaarsvriendelijke wijze worden berekend.

Zij hebben immers bijgedragen tot de regeling voor zelfstandigen, niet tot die voor werknemers. Van regularisaties en transferten kan geen sprake zijn. Voor die kunstenaars zullen de pensioenen evenwel worden berekend zoals voor de gemengde loopbanen.

De bepalingen inzake de toegestane artistieke bedrijvigheid zijn daarentegen onmiddellijk van toepassing.

Art. 54

Tijdens het « Ronde-tafelgesprek », dat op initiatief van de Franse Gemeenschap over het sociaal en fiscaal statuut van de kunstenaars plaatsvond, werd de wens geuit dat alle kunstenaars, ongeacht of zij door een arbeidsovereenkomst gebonden zijn dan wel door een overeenkomst voor het verrichten van werk met een artistieke schepping of vertolking tot doel, toegang tot de wettelijke verzekering tegen arbeidsongevallen zouden krijgen, ook wanneer hun medecontractant een overheidsinstantie is. Dat is een gevolg van het feit dat zij voortaan onder de algemene regeling inzake sociale zekerheid vallen.

Het is uitgesloten dat de wettelijke verzekering van toepassing zou zijn bij ongevallen die zich voordoen tijdens een artistieke bedrijvigheid buiten enige overeenkomst, arbeidsovereenkomst of overeenkomst tot het verrichten van werk (autonome produktie).

Naast een uitbreiding van de huidige werkingssfeer van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, leidt een en ander tot een aantal aanpassingen om in te spelen op enkele bij podiumkunstenaars welbekende moeilijkheden, maar ook om beoefenaars van een scheppende bedrijvigheid in de praktijk toegang te verlenen tot de vergoeding van schade die zij bij de uitvoering van hun werk hebben geleden. Die aanpassingen slaan hoofdzakelijk op de definitie van de basisbezoldiging die bij de berekening van de ver-

Art. 53

Cette disposition permet aux artistes qui sont déjà pensionnés dans le régime des travailleurs salariés d'introduire une demande de révision du calcul de leur pension dans un certain délai : cette disposition devrait surtout permettre à des artistes pensionnés d'atteindre enfin le minimum de pension garanti, ceci pour l'avenir. Cette disposition vaut aussi pour les pensions de survie des conjoints d'artistes.

Une telle disposition n'est pas envisageable pour les artistes actuellement réputés indépendants et qui seront assimilés aux travailleurs salariés pour l'application de la sécurité sociale dès l'entrée en vigueur de la présente loi. Même ceux dont la pension prendra cours dans l'avenir ne pourront voir les années antérieures à cette entrée en vigueur calculées selon les nouvelles modalités en faveur des artistes.

En effet, ils ont cotisé dans le régime des indépendants mais pas dans celui des salariés. Il n'est pas question de régularisations et de transferts. Ces artistes bénéficieront par contre des règles de calcul des carrières mixtes.

Les dispositions concernant l'activité artistique autorisée sont, elles, applicables immédiatement.

Art. 54

La « Table ronde » organisée à l'initiative de la Communauté française concernant le statut social et fiscal des artistes a formulé le souhait que l'accès à l'assurance-loi en matière d'accidents du travail soit désormais ouverte à tous les artistes, qu'ils soient engagés dans les liens d'un contrat de travail ou dans les liens d'un contrat d'entreprise ayant une création ou une interprétation artistique pour objet, et ceci y compris lorsque leur cocontractant relève du secteur public. Cette option correspond à leur assujettissement au régime général de la sécurité sociale.

On ne peut envisager la prise en compte par l'assurance-loi des accidents survenus lors d'une activité artistique exercée en dehors de tout contrat, contrat de travail ou contrat d'entreprise (autoproduction).

Outre une extension du champ d'application actuel de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, cette option entraîne quelques adaptations afin de rencontrer des difficultés bien connues chez les artistes de spectacles mais aussi afin de permettre aux créateurs d'accéder dans la pratique à l'indemnisation des dommages survenus par le fait de l'exécution de leur travail. Ces adaptations auront trait essentiellement à la définition de la rémunération de base qui entre dans le calcul de l'indemnité

goeding voor tijdelijke arbeidsongeschiktheid en in geval van blijvende arbeidsongeschiktheid in aanmerking wordt genomen.

Tot slot dient, inzake arbeidsongevallen, bijzondere aandacht te gaan naar een regeling voor de financiering van de verzekering. De financieringswijzen wijken hier immers duidelijk af van de algemene regel inzake de verdeling van de sociale bijdragen over de verschillende sectoren : slechts 0,3 % van de middelen van het Fonds voor arbeidsongevallen, dat door deze wet als verzekeraar van de kunstenaars is aangewezen, komt uit bijdragen die de werkgevers aan de RSZ overmaken. Voor zover dat Fonds reeds verzekeraar *sensu stricto* is van een bepaalde personeelscategorie, namelijk de zeevarenden, wordt die verzekering gefinancierd door premies die door de werkgevers van de sector worden betaald volgens de technieken die gelden voor de verzekeringsovereenkomsten. Het is niet ondenkbaar dat het equivalent van die premie zou worden gefinancierd door middel van sociale bijdragen die aan de RSZ ten bate van de kunstenaars worden gestort, maar die transfer van de RSZ naar het Fonds voor arbeidsongevallen kan niet gebeuren volgens de verdelingswijzen die door de RSZ gewoonlijk worden toegepast.

Het besluit om de kunstenaars onder de werkingssfeer van de wet van 10 april 1971 te laten vallen, houdt twee afwijkingen op de huidige werkingssfeer in: die is immers beperkt tot de werknemers en de werkgevers die door een arbeidsovereenkomst gebonden zijn enerzijds, en tot de werknemers die aan een particuliere werkgever gebonden zijn anderzijds.

Paragraaf 1 maakt de wet van 10 april 1971 toepasselijk op de kunstenaars in de zin van deze wet, dus ongeacht de juridische aard van de overeenkomst, als ze maar op een artistieke schepping of vertolking slaat. De wet is echter niet van toepassing op kunstenaars die, buiten enige arbeidsovereenkomst of enige overeenkomst tot het verrichten van werk om, aan zelfstandige produktie doen, maar die uitsluiting dient voort te vloeien uit de nadere omschrijving van de definitie van het arbeidsongeval, die de materiële werkingssfeer van de wet van 10 april 1971 bepaalt. Het ware immers onverstandig kunstenaars die zelfstandig werken, uit de persoonlijke werkingssfeer van de wet te sluiten, want een zelfde persoon kan, soms zelfs tegelijkertijd, volgens diverse formules werkzaam zijn.

Artikel 4, 1°, van de wet van 10 april 1971 sluit de personen uit die vallen onder de wet van 3 juli 1967 betreffende de schadevergoeding voor werknemers in de overheidssector. De wet van 3 juli 1967 is een kaderwet die, na toevoeging van een aantal koninklijke besluiten, op diverse overheden en sectoren in verband met ambtenarenzaken toepasselijk is gemaakt. De schadevergoedingsregeling voor arbeidsongevallen in de overheidssector slaat zowel op vastbenoemd, tijdelijk en hulppersoneel, als op personen die contractueel, zelfs voor korte tijd, door een overheidsinstelling worden tewerkgesteld. De uitbreiding van de schadevergoedingsregeling voor beroepsd'incapacité temporaire de travail et de l'allocation d'incapacité permanente.

Enfin, il y a lieu, en matière d'accidents du travail de prêter une attention particulière aux solutions de financement de l'assurance. En effet, les modalités de financement diffèrent ici très nettement de la règle générale de répartition des cotisations sociales entre secteurs : le Fonds des accidents du travail désigné par cette loi comme l'assureur des artistes est seulement alimenté à raison de 0,3 % des cotisations versées par les employeurs à l'ONSS. Là où il est déjà assureur, au sens strict, d'une catégorie de personnel -les marins- cette assurance est financée par des primes payées par les employeurs du secteur selon les techniques en vigueur en matière de contrats d'assurance. Il n'est pas impensable de financer l'équivalent de cette prime à l'aide des cotisations sociales en faveur des artistes versées à l'ONSS.mais ce transfert de l'ONSS au Fonds des accidents du travail ne peut être calqué sur les modalités habituelles de répartition par l'ONSS.

L'option de rattachement des artistes au champ d'application de la loi du 10 avril 1971 contient deux dérogations à son champ d'application actuel : en effet, celui-ci est circonscrit d'une part aux travailleurs et aux employeurs liés par un contrat de louage de travail et d'autre part aux travailleurs liés à un employeur privé.

Le § 1er rend la loi du 10 avril 1971 applicable aux artistes tels qu'ils sont compris par la présente loi, c'est-à-dire sans considération de la nature juridique du contrat pourvu qu'il porte sur une création ou une interprétation artistique. La loi ne s'appliquera pas pour autant aux artistes qui travaillent en autoproduction, en dehors d'un contrat de travail ou d'un contrat d'entreprise mais cette exclusion résultera des précisions concernant la définition de l'accident du travail qui circonscrit le champ d'application matériel de la loi du 10 avril 1971. En effet, il aurait été maladroit d'exclure l'artiste travaillant en autoproduction du champ d'application personnel de la loi car la même personne peut travailler selon différentes modalités, parfois dans le même temps.

L'article 4, 1° de la loi du 10 avril 1971 exclut les personnes qui tombent dans le champ d'application de la loi du 3 juillet 1967 indemnisant les travailleurs du secteur public. La loi du 3 juillet 1967 est une loi cadre rendue applicable, par le biais d'une addition d'arrêtés royaux, à diverses autorités et secteurs de la fonction publique. Le régime de la réparation des accidents du travail dans le secteur public concerne le personnel statutaire, temporaire et auxiliaire ainsi que les contractuels engagés, même pour une courte période, par une institution publique. L'extension du régime public de réparation des risques professionnels aux membres du personnel engagés sous contrat de travail ou par contrat de

risico's voor personeelsleden uit de overheidssector tot de personeelsleden die door een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst tot het verrichten van werk in dienst werden genomen, vloeit voort uit artikel 1 van de wet van 3 juli 1967 en uit artikel 1 van elk van de drie uitvoeringsbesluiten : het koninklijk besluit van 24 januari 1969 (betreffende het Rijkspersoneel, het personeel van de besturen van gemeenschappen en gewesten), het koninklijk besluit van 12 juni 1970 (betreffende de personeelsleden van de instellingen van openbaar nut) en het koninklijk besluit van 13 juli 1970 (betreffende de personeelsleden van provincies en gemeenten).

De « Ronde-tafelconferentie » was evenwel de mening toegedaan dat de wet van 10 april 1971 toepassing moest vinden op iedere persoon, gebonden door een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst tot het verrichten van werk, die een artistieke schepping of vertolking tot doel heeft, ook als zijn medecontractant een overheidsinstantie is. Het lijkt immers redelijk dat kunstenaars die, op jaarbasis, diverse overeenkomsten zowel met een particulier als met een overheidsinstelling hebben gesloten (overeenkomsten, die gelijkmatig tot een werknemersbijdrage en tot een sociale RSZ-bijdrage aanleiding geven), voor de arbeidsongevallen niet onder twee verschillende wetten vallen. De voorgestelde oplossing werkt zoveel mogelijk de homogeniteit van de bevoegdheden ten opzichte van de dossiers van kunstenaars in de hand; dat gebeurt in het raam van één enkele financieringswijze. Bovendien kan dezelfde kunstenaar, al naargelang van de wensen van zijn medecontractant (uit de privé- of de overheidssector), afwisselend onder een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst tot het verrichten van werk vallen, aangezien dat geen weerslag van betekenis meer heeft op zijn statuut inzake sociale zekerheid. In de voorgestelde wijze van berekenen van de basisbezoldiging zal daar rekening mee worden gehouden.

Op kunstenaars met een statuut, die dus niet onder deze wet vallen, zal de wet van 3 juli 1967 van toepassing zijn.

Als dit voorstel het haalt, dienen de teksten met elkaar in overeenstemming te worden gebracht. Dat gebeurt dan bij voorkeur door voor kunstenaars die in contractueel verband werken, een supplementaire uitsluiting in artikel 1 van de wet van 3 juli 1967, in artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 januari 1969 en in artikel 2 van het koninklijk besluit van 13 juli 1970, en een uitsluiting in het koninklijk besluit van 12 juni 1970 in te voeren. De Koning kan voor die concordantie zorgen.

Art. 55

Deze bepaling vult de bepaling aan die reeds voorkomt in artikel 7 van de wet van 10 april 1971. Ze impliceert dat een ongeval, dat zich heeft voorgedaan tijdens een artistieke bedrijvigheid buiten enige arbeidsovereenkomst of enige overeenkomst tot het louage de services résulte de l'article 1er de la loi du 3 juillet 1967 et de l'article 1er de chacun des trois arrêtés d'exécution : l'arrêté royal du 24 janvier 1969 (concernant les membres du personnel de l'Etat, des administrations des communautés et des régions), l'arrêté royal du 12 juin 1970 (concernant les membres du personnel des organismes d'intérêt public) et l'arrêté royal du 13 juillet 1970 (concernant les membres du personnel des provinces et des communes).

La « Table Ronde » a cependant considéré que la loi du 10 avril 1971 devait s'appliquer à toute personne liée par un contrat de travail ou d'entreprise ayant pour objet une création ou une interprétation artistique, y compris si son cocontractant relève du secteur public. En effet, il paraît raisonnable de prévoir que des artistes qui auront, sur une année, des contrats divers parfois avec un privé, parfois avec une institution publique (contrats qui donneront indifféremment lieu à cotisation du travailleur et à contribution sociale à l'ONSS) n'émargent pas pour les accidents du travail à deux lois différentes. La solution proposée va dans le sens de l'homogénéité, autant que faire se peut, des compétences à l'égard des dossiers des artistes, ceci dans le cadre d'un mode de financement unique. De plus, le même artiste pourrait alterner contrat de travail et contrat d'entreprise en fonction des préférences de son cocontractant, public ou privé, puisque cela n'aura plus d'influence sérieuse sur son statut à l'égard de la sécurité sociale. Il en sera tenu compte dans le calcul proposé pour la rémunération de base.

Les artistes qui bénéficieraient d'un statut non visé par la présente loi, se verront appliquer la loi du 3 juillet 1967.

Si cette option est retenue, il y aura lieu de procéder à la concordance des textes, de préférence en introduisant une exclusion supplémentaire concernant les artistes contractuels à l'article 1er de la loi du 3 juillet 1967, à l'article 2 de l'arrêté royal du 24 janvier 1969, à l'article 2 de l'arrêté royal du 13 juillet 1970 et une exclusion dans l'arrêté royal du 12 juin 1970. Le Roi pourra procéder à de telles concordances.

Art. 55

Cette définition complète celle qui figure déjà à l'article 7 de la loi du 10 avril 1971. Elle implique que l'accident survenu à l'occasion d'une activité artistique exercée en dehors d'un contrat de travail ou d'un contrat d'entreprise n'entre pas dans le champ maté-

verrichten van werk om, buiten de materiële werkingssfeer valt van de wettelijke verzekering inzake arbeidsongevallen. Een kunstenaar die, zonder voorafgaande overeenkomst, zelfstandig werkt in de hoop zijn werk te kunnen verkopen, valt dus niet onder de wettelijke verzekering.

Daarbij rees de vraag of de uren besteed aan repetitie of andere voorbereidende activiteiten met het oog op de uitvoering van een artistieke prestatie (zo bijvoorbeeld oefenstonden buiten de voor de prestatie afgesproken plaats, contacten met leden van een groep, onderhoud van het materieel ...) ook als deel uitmakend van de uitvoering van de overeenkomst worden beschouwd, om eventueel als een arbeidsongeval te worden aangemerkt.

Het Hof van Cassatie heeft zich in die zin uitgesproken voor podiumkunstenaars, op voorwaarde dat de datum van indiensttreding de betwiste, in de overeenkomst bepaalde (en zelfs niet als dusdanig bezoldigde) oefenstonde voorafgaat (Cass. 24 juni 1989, JTT, 1989, blz. 295). Het Hof van Cassatie heeft de door de verzekeraar aangevoerde argumenten afgewezen en daarbij opgemerkt dat de wetten en koninklijke besluiten betreffende de sociale-zekerheidsplicht en de verzekeringsplicht inzake arbeidsongevallen van openbare orde zijn.

Als de kunstenaars die gebonden zijn door een overeenkomst tot het verrichten van werk onder toepassing vallen van de wet op de arbeidsongevallen, zal die rechtspraak alsmede de hele rechtspraak inzake de wettelijke verzekering, die aan de uitvoering van de overeenkomst een ruime interpretatie geeft, eveneens op hen van toepassing zijn.

Om te garanderen dat de rechtspraak de noodgedwongen veranderende nadere regels inzake de uitvoering van de overeenkomsten in alle vrijheid kan interpreteren, heeft de wetgever altijd doelbewust geweigerd het ongeval en de uitvoering van de overeenkomst uitdrukkelijker te omschrijven.

Wat de kunstenaars betreft, is er des te minder reden om van die keuze af te wijken daar in de meeste gevallen (althans voor al die welke onder de toepassingssfeer van de wet van 10 april 1971 zullen vallen) één instelling, met name het Fonds voor arbeidsongevallen, bevoegd zal zijn om de wet te interpreteren en de omstandigheden van het ongeval te beoordelen. Dat kan de samenhang in de interpretaties alleen maar ten goede komen, vooral omdat de diensten van het Fonds voor arbeidsongevallen (en meer bepaald de inspectiedienst) een lange ervaring hebben met onderzoeken naar de toedracht van arbeidsongevallen waarvoor de verzekeraars weigeren over de brug te komen.

De kunstenaars die een overeenkomst tot het verrichten van werk hebben aangegaan, zullen qua bewijslevering dezelfde moeilijkheden ondervinden als alle andere werknemers die voor een stuk alleen en zonder getuigen werken. De omstandigheden die eigen zijn aan de uitvoering van een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst tot het verrichten van werk betreffende de totstandbrenging van een artistiek de l'assurance-loi en matière d'accidents du travail. L'artiste qui travaille en autoproduction, sans contrat préalable, dans l'espoir de vendre son œuvre ne bénéficiera donc pas de l'assurance-loi.

La question s'est posée de savoir si les heures de répétition ou d'autres formes de préparations destinées à l'exécution d'une prestation artistique (entraînements à l'extérieur du lieu convenu pour la prestation par exemple, contacts avec les membres d'un groupe, entretien du matériel...) étaient comprises dans le cours de l'exécution du contrat pour admettre un éventuel accident.

La Cour de Cassation a conclu en ce sens concernant les artistes de spectacle pourvu que la date d'engagement précède l'entraînement contesté, entraînement qui était prévu par le contrat même s'il n'était pas rémunéré en tant que tel (Cass., 24 juin 1989, JTT, 1989, p. 295). La Cour de Cassation a repoussé les arguments de l'assureur en rappelant que les lois et arrêtés royaux concernant l'assujettissement à la sécurité sociale et les accidents du travail étaient d'ordre public.

Si les artistes liés par un contrat d'entreprise entrent dans le champ d'application de la loi sur les accidents du travail, cette jurisprudence s'appliquera à eux également ainsi que toute la jurisprudence en matière d'assurance-loi qui interprète de manière large l'exécution du contrat.

Le législateur s'est toujours volontairement refusé à définir de manière plus explicite l'accident et l'exécution du contrat, en vue de préserver la liberté de la jurisprudence quant à l'interprétation des modalités, nécessairement mouvantes, de l'exécution des contrats.

Il n'y a pas lieu de déroger, à propos des artistes, à cette option. Et ce d'autant moins que, dans la majorité des cas (en tout cas pour tous ceux qui entreront dans le champ d'application de la loi du 10 avril 1971), un seul organisme, le Fonds des accidents du travail, sera amené à interpréter la loi et à apprécier les circonstances de l'accident. Ceci est de nature à favoriser l'homogénéité des interprétations, d'autant que les services du Fonds des accidents du travail (et notamment son service d'inspection) ont une longue expérience dans les enquêtes en matière d'accidents du travail refusés par les assureurs.

Les artistes liés par un contrat d'entreprise seront confrontés aux difficultés de preuve que rencontrent tous les salariés qui travaillent une partie du temps seuls, sans témoins. Cependant, les circonstances particulières à l'exécution d'un contrat (de travail ou d'entreprise) qui a pour objet la réalisation d'une création ou d'une interprétation artistique devront être appréciées de manière non restrictive en tenant

tieke schepping of vertolking zullen echter niet restrictief mogen worden beoordeeld. Daarbij dient men rekening te houden met de voor elk artistiek beroep geldende gebruiken en met de diverse taken die redelijkerwijze verband houden met de overeengekomen artistieke schepping of vertolking : dat zal onder meer het geval zijn met de uren waarop individueel of collectief wordt gerepeteerd, de individuele oefeningen, het onderhoud van het materieel, het in orde brengen van de tentoonstellingsruimten, de dienstreizen voor de aankoop en het onderhoud van het materieel enzovoort. Het bewijs dat zo'n verband bestaat zal aan de hand van de nadere aanwijzingen uit de overeenkomst en met alle rechtsmiddelen kunnen worden geleverd.

Art. 56

De formulering van artikel 8, § 1, van de wet van 10 april 1971 is niet beperkend aangezien daarin sprake is van de plaats waar iemand werkt. De weg naar en van het werk kan echter niet los worden gezien van artikel 7 dat de definitie van een arbeidsongeval koppelt aan de uitvoering van de arbeidsovereenkomst. Aangezien de rechtspraak inzake de ongevallen op de weg naar en van het werk doorgaans restrictiever is dan wanneer het om arbeidsongevallen gaat, zou men beter doen met erop te wijzen dat als arbeidsplaats ook kan worden aangemerkt de plaats waar de overeenkomst tot het verrichten van werk waardoor een kunstenaar gebonden is, wordt uitgevoerd.

De tweede voorgestelde wijziging heeft tot doel de kunstenaars te beschermen tegen de ongevallen waarvan zij, vóór hun aanwerving, op de weg naar en van de plaats van een auditie het slachtoffer kunnen worden. Met die in de artistieke beroepen zeer vaak voorkomende situatie zou evenzeer rekening moeten worden gehouden als met het risico waaraan de zeevarenden en de werknemers van de overslagbedrijven zijn blootgesteld vóór ze worden aangeworven.

Art. 57 en 58

Hoewel het begrip loon waarvan sprake is in de artikelen 34, 35 en volgende van de wet van 10 april 1971 ruimer is dan dat van de wet van 2 april 1965 betreffende de bescherming van het loon, verwijst het evenwel altijd naar het bestaan van een arbeidsovereenkomst in loondienst. Aldus gelijkgesteld worden de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, ongeacht of zij van een bezoldigde bezigheid dan wel van een overeenkomst tot het verrichten van werk afkomstig zijn, in aanmerking genomen voor de berekening van de bezoldiging die ten grondslag ligt aan de vergoeding van een arbeidsongeschiktheid die het gevolg is van een arbeidsongeval.

In de praktijk zal men te maken te hebben met twee situaties waarbij de op het ogenblik van het

compte des usages en vigueur dans chaque discipline artistique et des diverses tâches qui ont un lien raisonnable avec la création ou l'interprétation artistique convenue : ainsi, par exemple, les heures de répétition individuelles ou collectives, les entraînements individuels, l'entretien du matériel, la préparation de lieux d'exposition, les déplacements pour l'achat et l'entretien du matériel, etc. La preuve de ce lien pourra être établie à l'aide des précisions du contrat ou par toutes voies de droit.

Art. 56

La formulation de l'article 8, § 1er de la loi du 10 avril 1971 n'est pas restrictive puisqu'il y est question du lieu de l'exécution du travail. Cependant l'on entend le chemin de travail en liaison avec l'article 7 qui définit l'accident du travail en rapport avec un contrat de louage de travail. La jurisprudence en matière d'accident sur le chemin du travail ayant tendance à être plus restrictive qu'en matière d'accident du travail, il vaut mieux préciser que le lieu de travail peut être aussi le lieu d'exécution du contrat d'entreprise par lequel est lié un artiste.

La deuxième modification proposée vise à prémunir les artistes des accidents qui surviendraient sur le chemin du lieu d'une audition avant engagement. Cette situation, très fréquente dans les professions artistiques, mérite d'être prévue au même titre que le risque couru par les marins et par les travailleurs des entreprises de chargement et déchargement avant leur engagement.

Art. 57 et 58

La notion de rémunération contenue dans les articles 34, 35 et suivants de la loi du 10 avril 1971, quoique plus large que celle de la loi du 2 avril 1965 concernant la protection de la rémunération, se réfère toujours à l'existence d'un contrat de travail salarié. Ainsi assimilés, les revenus artistiques, qu'ils proviennent d'une activité salariée ou de contrats d'entreprise, sont considérés pour le calcul de la rémunération qui sert de base à l'indemnisation d'une incapacité successive à un accident du travail.

Dans la pratique, on se trouvera confronté à deux situations, le critère étant toujours le contrat en

arbeidsongeval van kracht zijnde overeenkomst als criterium geldt. Als de kunstenaar met een arbeidsovereenkomst in dienst was, valt hij onder de toepassing van de gemeenschappelijke regels waarin bij de artikelen 34 tot 40 van de wet van 10 april 1971 wordt voorzien. Zo nodig zal de berekening van zijn op een jaar betrekking hebbend basisloon worden aangevuld volgens de methoden waarvan sprake is in artikel 36 van de wet van 1971 (gelijkstelling van de ontbrekende dagen op basis van zijn eigen loon of het gemiddelde loon van werknemers met dezelfde kwalificatie) : in voorkomend geval kan, krachtens artikel 36, § 3, het loon verdiend in het raam van een overeenkomst die alleen geldt voor een jaarlijks beperkte arbeidsperiode (kennelijk seizoensgebonden concerten bijvoorbeeld) worden aangevuld met andere inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid die tijdens het jaar verdiend werden in het raam van overeenkomsten tot het verrichten van werk of zelfs van een autonome produktie, waarbij de rechtspraak aan het begrip « *verworven verdiensten* », bedoeld in artikel 36, § 3, een zeer ruime betekenis toekent.

Indien de kunstenaar op het ogenblik van het ongeval daarentegen bezig was met de uitvoering van een overeenkomst tot het verrichten van werk, worden de dagen waarop die uitvoering plaatsvond buiten beschouwing gelaten. Bijgevolg zal van het gemeenschappelijk berekeningssysteem moeten worden afgeweken. De kunstenaar zal het bewijs moeten leveren van zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid die hij reeds één, twee of drie jaar tevoren verdiend had. Die spreiding in de tijd moet hem in staat stellen een toereikend en zo gunstig mogelijk inkomenspeil te bereiken dat ten minste gelijk is aan het gewaarborgd maandinkomen. Indien hij als kunstenaar dankzij deze wet (werkloosheid, ziekte) recht heeft gehad op uitkeringen, kunnen de overeenkomstige dagen op basis van de in aanmerking genomen inkomsten gelijkgesteld worden, mits het kalenderjaar daarbij als criterium gehanteerd wordt. Het eventueel door de RSZ afgegeven document zal het de betrokkenen vergemakkelijken het bewijs van de door hen aangegeven inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid te leveren.

Het spreekt vanzelf dat het grensbedrag dat conform artikel 39 geldt voor alle werknemers wie iets overkomt, ook op de kunstenaar toepasselijk zal zijn (in 1994, 909 360 frank).

Het vinden van als referentie bruikbare artistieke beroepen zal in bepaalde gevallen wellicht nog de moeilijkste opgave zijn wanneer het erop aankomt om, aan de hand van de bezoldiging van werknemers met dezelfde kwalificatie, krachtens artikel 36, § 2, van de wet het inkomen te bepalen van een kunstenaar die zijn beroep nog geen jaar uitoefent. Het Fonds voor arbeidsongevallen, dat alle kunstenaars zal verzekeren, zou in samenwerking met het bij dat Fonds opgerichte technisch comité voor de kunstenaars of aan de hand van de aan de RSZ aangegeven

cours d'exécution au moment de l'accident du travail. Si l'artiste était occupé dans le cadre d'un contrat de travail, on lui appliquera les règles communes des articles 34 à 40 de la loi du 10 avril 1971. Si nécessaire, on complétera le calcul de sa rémunération de base sur un an grâce aux techniques déterminées par l'article 36 de la loi de 1971 (assimilation des jours manquants sur base de son propre salaire ou salaire moyen de travailleurs appartenant à la même qualification) : le cas échéant, en vertu de l'article 36, § 3, on pourra compléter la rémunération acquise dans le cadre d'un contrat de travail qui ne vaut jamais que pour une période limitée de travail par an (par exemple, des concerts manifestement saisonniers) par d'autres revenus artistiques gagnés dans l'année dans le cadre de contrats d'entreprise ou même d'une activité d'autoproduction, la jurisprudence donnant à la notion de « gains acquis » dont question à l'article 36, § 3 un sens très large.

Si, au contraire, l'artiste était occupé au moment de l'accident à exécuter un contrat d'entreprise, les jours d'exécution ne constitueront pas une référence. Il faudra donc déroger au système commun de calcul. L'artiste devra fournir la preuve de ses revenus artistiques promérités depuis un an, deux ans ou trois ans, cet étalement devant lui permettre d'atteindre un niveau de revenu suffisant, au moins égal au minimum mensuel garanti et le plus favorable possible. S'il a eu droit, en tant qu'artiste à des indemnités de remplacement grâce à la présente loi (chômage, maladie), les jours correspondants pourront être assimilés sur base des revenus retenus, ceci toujours proportionnellement à un critère d'année civile. Le document que pourra délivrer l'ONSS facilitera la preuve des revenus artistiques déclarés.

Bien entendu, le plafond qu'impose à tous les travailleurs accidentés l'article 39 sera applicable à l'artiste (en 1994, 909 360 francs).

Le plus difficile sera peut-être, dans certains cas, de trouver des métiers artistiques de référence lorsqu'il faut, à l'aide des rémunérations de travailleurs de la même qualification, en vertu de l'article 36, § 2 de la loi, déterminer le revenu d'un artiste qui se consacrerait à sa profession depuis moins d'un an. Avec le temps, le Fonds des accidents du travail qui assurera tous les artistes, devrait pouvoir se constituer une documentation avec l'aide du Comité technique des artistes créés en son sein ou avec l'aide des revenus déclarés à l'ONSS. Si vraiment, c'est trop

inkomsten, mettertijd documentatie daarover kunnen aanleggen. Als een en ander voor bepaalde beroepen echt te moeilijk blijkt, zal in het technisch comité voor de kunstenaars kunnen worden onderhandeld over vaste bedragen die gelden voor die beroepen.

Wanneer er sprake is van inkomsten, gaat het uiteraard om de inkomsten waarop de kunstenaar sociale-zekerheidsbijdragen heeft moeten betalen.

Art. 59

Overeenkomstig artikel 4 van de onderhavige wet wordt de werkgever, althans ten aanzien van de kunstenaars die tot zijn personeelsleden behoren, als een premieplichtige beschouwd. Voor zijn overige personeel blijft de verzekeringsplicht bestaan.

Art. 60

Kunstenaars kunnen alleen worden verzekerd door het Fonds voor arbeidsongevallen.

Art. 61

Er moet een raming worden gemaakt van het totale bedrag dat de kunstenaars voor een echte, in percentage van de loonmassa berekende, premie voor arbeidsongevallenverzekering dienen uit te geven. Het percentage daarvan schommelt, naar gelang van de zwaarte van het risico, van 0,6 tot 19 %.

Er werd een raming gemaakt op basis van een door DULBEA (Afdeling toegepaste economie van de ULB) uitgevoerd onderzoek dat tot doel had het bijdragepercentage op de omzet te berekenen, dat noodzakelijk is voor de financiering van de voorgestelde sociale-zekerheidsregeling.

1) Gegevens van DULBEA

— Aantal kunstenaars : 1 845 werknemers + 6 892 zelfstandigen = 8 737 (raming 1990);

— Loonmassa : 1 240 600 000 F (werknemers); 10 879 300 000 F (zelfstandigen), zijnde 12,112 miljard;

— In aanmerking genomen gemiddeld jaarinkomen : 700 000 F;

— Maximumbedrag van de noodzakelijke werkgeversbijdragen : 2,300 miljard;

— Totale omzet van de potentiële premieplichtigen (1990) : 1 406 miljard;

— Premievoet : 0,2 %;

— Met de huidige verdeelsleutel zou de verdeling van de door de RSZ geïnde premie het Fonds voor arbeidsongevallen 6 900 000 F opbrengen (0,30 % van 2,300 miljard).

difficile pour certains métiers, le Comité technique des artistes pourra discuter en son sein de montants forfaitaires pour ces métiers.

Lorsqu'il est question de revenus il s'agit, bien entendu, des revenus qui auront été assujettis par l'artiste aux cotisations de sécurité sociale.

Art. 59

Conformément à l'article 4 de la présente loi, cet employeur est considéré comme un contributaire social, du moins vis-à-vis des artistes qui feraient partie de son personnel. Pour le restant de son personnel, l'obligation d'assurance subsiste.

Art. 60

Le Fonds des accidents du travail sera le seul assureur des artistes.

Art. 61

Il faut évaluer le coût global pour les artistes d'une véritable prime d'assurance en matière d'accidents du travail calculée en pourcentage de la masse salariale. Le taux, quant à lui, varie selon la gravité du risque selon une échelle qui va de 0,6 à 19 %.

Une évaluation a été faite sur base de la recherche du DULBEA (Département d'économie appliquée de l'U.L.B.) visant à chiffrer le taux de la cotisation sur chiffre d'affaires nécessaire pour financer le système de sécurité sociale proposé.

1) Données DULBEA

— Nombre d'artistes : 1 845 salariés + 6 892 indépendants = 8 737 (évaluation 1990)

— Masse salariale : 1 milliard 240 millions 600 000 frs (salariés); 10 milliards 871 millions 300 000 frs (indépendants), soit 12 milliards 112 millions.

— Revenu annuel moyen retenu : 700 000 fr./an.

— Montant maximal des cotisations patronales à couvrir : 2 milliards 300 millions.

— Chiffre d'affaires total des contributaires sociaux potentiels (1990) : 1 406 milliards;

— Taux de la contribution sociale : 0,2 %;

— Selon la répartition actuelle, la ventilation de la contribution sociale perçue par l'ONSS rapporterait au FAT 6 millions 900 000 frs (0,30 % de 2 milliards 300 millions).

2) Tarief van de verzekeringspremies

— Voor alle sectoren geldend huidig percentage van de verzekering tegen ongevallen op de weg naar en van het werk : 0,69 % van de loonmassa.

— Op de verzekeringsmarkt gehanteerd gemiddeld percentage voor ongevallen voorgekomen tijdens de uitvoering van de overeenkomst + weg naar en van het werk, in 1992 : 2,21 %.

Het gaat hier om de op basis van de totale loonmassa berekende gegevens van het Fonds voor arbeidsongevallen en om de door de verzekeringspremies (na aftrek van de annuleringen en kortingen) opgebrachte totale bedragen. Dat bedrag omvat de premies voor het risico "weg naar en van het werk"; de "weg naar en van het werk" buiten beschouwing gelaten, bedraagt het gemiddelde percentage 1,84 % (2,21 % is geen optelling van beide percentages, maar een evenredig bedrag van de hierboven aangehaalde factoren). De dankzij de premies geïnde bedragen (32 miljard 500 miljoen, vergissingen voorbehouden) hebben het mogelijk gemaakt de schadegevallen te vergoeden. De reserves waren toereikend voor de vereffening van circa 700 000 ongevallen van diverse aard die aanleiding hebben gegeven tot gedeeltelijke blijvende arbeidsongeschiktheid (1% tot 100% + in een klein aantal gevallen, hulp van derden). Aan de schadeloosstelling van de ongevallen op de weg naar en van het werk werd 5 miljard 400 miljoen besteed in 1992.

Het gemiddelde marktpercentage van 2,21 % zou kunnen worden bijgesteld door de berekening te spreiden over het gemiddelde van de laatste 3 jaren waarover gegevens beschikbaar zijn.

— Gemiddeld tarief van de grote verzekeraars (Royale belge, AXA, ...) voor de schouwspelsector (als arbeidersrisico beschouwd) : 2,80 %
+ weg naar en van het werk 0,69 %

2,81932 of 2,82 %

Opgelet : dat percentage slaat niet op de foorreizigers, circusartiesten en stuntmannen aan wie, zo blijkt, door alle bestaande maatschappijen een wettelijke verzekering geweigerd wordt.

— Percentage van de premie voor zeevissers : 7 %;

— Percentage van de premie voor de Antwerpse zeelieden (koopvaardijvloot) : 3 %.

De zeevarenden worden vergoed op basis van vaste bezoldigingen waarover onderhandeld wordt en waarvan een groot gedeelte beneden 700 000 frank ligt. Overigens is dat risico goed bekend aangezien het reeds meer dan 20 jaar alleen door het Fonds voor arbeidsongevallen verzekerd wordt.

3) Ramingen van het risicopercentage volgens uiteenlopende hypothesen.

Alle hierna opgesomde hypothesen gaan uit van de overweging om voor alle kunstenaars als bedoeld bij de voorstellen die tijdens de Ronde-tafelgesprekken

2) Tarif des primes d'assurance

— Taux actuel de l'assurance chemin de travail pour tous les secteurs : 0,69 % de la masse salariale.

— Taux moyen du marché, accident dans l'exécution du contrat + chemin de travail, en 1992 : 2,21 %;

Il s'agit des données du FAT calculées sur base de la masse salariale totale et des montants totaux rapportés par les primes d'assurance (après déduction des annulations et ristournes). Ce montant comprend les primes pour le risque chemin de travail : hors chemin de travail, le taux moyen est de 1,84 % (2,21 % ne représente pas une addition des deux taux mais une proportionnelle des facteurs cités ci-dessus). Les montants réunis grâce aux primes (soit 32 milliards 500 millions sauf erreur) ont permis d'indemniser les sinistres et les réserves pour environ 700 000 cas d'accidents suivis d'I.P.P. (Incapacité Permanente Partielle) de tous ordre (1 % à 100 % + aide tierce personne pour un petit nombre de cas). L'indemnisation des accidents sur le chemin du travail a représenté, en 1992, 5 milliards 400 millions.

Le taux moyen du marché de 2,21 % pourrait être affiné en calculant la moyenne des 3 dernières années disponibles.

— Tarif actuel des gros assureurs (R.B., AXA, ...) pour les secteurs du spectacle (risque réputé ouvrier) : 2,80 %
+ chemin de travail : 0,69 %

2,81932 ou 2,82 %

Attention, ce taux ne concerne pas les forains, artistes de cirque et cascadeurs qu'apparemment aucun assureur du marché ne veut couvrir en assurance loi.

— Taux de la prime pour les marins pêcheurs : 7 %;

— Taux de la prime pour les marins d'Anvers (marine marchande) : 3 %

Les marins étant indemnisés sur base de forfaits de rémunération négociés dont une bonne partie endessous de 700 000. Par ailleurs, le risque est bien connu puisque assuré depuis plus de 20 ans par le FAT seul.

3) Evaluations sur diverses hypothèses de taux de risque.

Les hypothèses qui suivent sont toutes basées sur l'idée de la possibilité de retenir un seul taux moyen pour l'ensemble des artistes visés par les proposi-

geformuleerd werden, één gemiddeld percentage vast te stellen. Dat neemt niet weg dat de betrokkenen in werkelijkheid aan zeer uiteenlopende risico's blootgesteld zijn. Deze gaan van risico's die meer typisch zijn voor bedienden (tekenaar...) tot die welke nog zwaarder zijn dan de zwaarste risico's in de industrie (dansers, foorreizigers, acrobaten...).

De onderstaande ramingen worden overigens berekend op de door de DULBEA omschreven loonmassa die, per kunstenaar, een jaarinkomen van 700 000 frank in aanmerking heeft aangenomen, wat meer is dan in de huidige werkelijkheid voorkomt.

3.a. Hypothese volgens welke de uiteenlopende risico's waaraan kunstenaars blootgesteld zijn, gelijkstaan met het gemiddelde risico voor werknemers, zijnde 2,21 %.

Op een loonmassa van 12,112 miljard,

te financieren (2,21%) : 268 miljoen per jaar.

Omzetting in percentage van de omzet (1 406 miljard) :

— aanvullende bijdrage van 0,02%;

— totale bijdrage : 0,2 + 0,02 = 0,22% van de omzet.

3.b. Hypothese volgens welke de uiteenlopende risico's waaraan kunstenaars blootgesteld zijn, gelijkstaan met het marktpercentage voor de schouwspelartiesten (behalve circus, stunts...), zijnde 2,82 %;

Te financieren : 342 miljoen per jaar.

Omzetting in percentage van de omzet :

— aanvullende bijdrage van 0,025%;

— totale bijdrage : 0,225 %.

3.c. Hypothese van een gemiddeld risico van 7 %

Te financieren : 847 840 000 frank per jaar.

Omzetting in percentage van de omzet :

— aanvullende bijdrage van 0,062 %.

— totale bijdrage : 0,27 %.

Conclusie

Mits een aantal verificaties worden uitgevoerd, zou een premie van 0,30 % van de omzet kunnen volstaan voor de gelijktijdige financiering van de tegenwaarde van 2,200 miljard aan werkgeversbijdragen en van 848 miljoen aan premies voor verzekering tegen arbeidsongevallen en ongevallen op de weg naar en van het werk. Hoe de toekomstige verdeling van de sociale-zekerheidsbijdragen en van het aandeel bestemd voor het Fonds voor arbeidsongevallen in de toekomst ook moge geschieden, er zal niet worden geraakt aan het beginsel dat het Fonds, om zijn taak van verzekeraar aan te kunnen, recht moet hebben op een bepaald percentage van de aan de RSZ aangegeven omzet.

tions issues de la table ronde, ceux-ci courant en réalité des risques très hétérogènes : depuis un risque du type employé (dessinateur,...) jusqu'à des risques dépassant les plus graves risques industriels (danseurs , forains, acrobates...).

Par ailleurs, les évaluations qui suivent sont calculées sur la masse salariale cernée par le DULBEA. Celle-ci a retenu un montant de revenus de 700 000 francs par an par artiste, ce qui dépasse la réalité actuelle.

3.a. Hypothèse selon laquelle le risque hétérogène couru par les artistes équivaut au risque moyen des salariés : soit 2,21 %.

Sur masse salariale de 12 Milliards 112 millions, à financer (2,21 %) : 268 millions par an.

Transposition en pourcentage du chiffre d'affaires (1 406 milliards) :

— contribution supplémentaire de 0,02 %;

— contribution totale : 0,2 + 0,02 = 0,22 % du chiffre d'affaires.

3.b. Hypothèse selon laquelle le risque hétérogène des artistes équivaut au taux du marché pour les artistes de spectacles (hors cirque, cascades...) : soit 2,82 % :

A financer : 342 millions/an.

Transposition en pourcentage du chiffre d'affaires :

— contribution supplémentaire de 0,025 %;

— contribution totale : 0,225 %.

3.c. Hypothèse d'un risque moyen de 7 % :

A financer : 847 millions 840 000 francs/an.

Transposition en pourcentage du chiffre d'affaires :

— contribution supplémentaire de 0,062 %;

— contribution totale : 0,27 %.

Conclusion

Sous réserve d'un certain nombre de vérifications, une contribution sociale de 0,30 % du chiffre d'affaires pourrait suffire à financer à la fois l'équivalent de 2 milliards 300 millions de cotisations patronales et 848 millions de prime d'assurance contre les accidents du travail et sur le chemin du travail. Quoiqu'il advienne de la répartition future des cotisations de sécurité sociale et de la part qui reviendra au Fonds des accidents du travail, un pourcentage du chiffre d'affaires déclaré à l'O.N.S.S. doit être réservé au Fonds pour remplir sa mission d'assureur.

Dat voorbehouden bedrag zou redelijkerwijze moeten worden vastgesteld op ten minste op 0,07 % en veiligheidshalve zelfs op 0,1 %.

Art. 62

Dit artikel wijkt eigenlijk maar zeer weinig af van de praktijk, maar toch lijkt het veiliger die diverse verplichtingen of mogelijkheden nader te omschrijven. De kunstenaar met een overeenkomst tot het verrichten van werk zal zekerheid hebben omtrent het feit dat hij zijn arbeidsongeval zelf kan en moet aangeven. De werkgever van een kunstenaar in loondienst is niet ontheven van zijn verplichting om het ongeval aan te geven. De overige medecontractanten van de kunstenaar, wie dat ook mogen zijn, moeten weten dat zij aan de administratieve diensten hun medewerking dienen te verlenen voor de bewijslevering in verband met de omstandigheden van het ongeval.

Art. 63

Alle kunstenaars, ongeacht of zij al dan niet bezoldigd zijn, hebben toegang tot de verplichte verzekering voor de vergoeding van beroepsziekten.

Niettemin blijft er zelfs voor de kunstenaars die theoretisch nu al aanspraak kunnen maken op de regeling voor de vergoeding van de door beroepsziekten veroorzaakte schade, nog heel wat te doen. Inzake beroepsziekten is er maar echt kans dat de gevolgen van een bepaalde beroepsziekte erkend worden als die ziekte voorkomt op de lijst van de beroepsziekten met de opstelling waarvan de Koning belast is krachtens artikel 30 van de coördineerde wetten van 3 juni 1970 betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten. In die lijst werden onlangs opgenomen : de door lawaai veroorzaakte hardhorigheid of doofheid, een kwaal waarmee veel podiumkunstenaars te maken hebben, terwijl vooral de dansers vaak lijden aan ziekten die aan overbelasting van de peesschede en het buitenste peesweefsel, alsmede van de spier- en peesaanhechtingen te wijten zijn.

Andere aandoeningen die verband houden met de uitoefening van een artistiek beroep worden niet altijd erkend. Dat geldt met name voor gebitsaandoeningen als gevolg van het bespelen van een muziekinstrument, voor hart- en ademhalingsstoornissen die voortvloeien uit het gebruik van een instrument of van de stem (emfyseem), alsmede voor gezichtsstoornissen veroorzaakt door het gebruik van spots.

De gecoördineerde wetten van 3 juni 1970 bevatten een procedure waardoor een aandoening zo nodig bij koninklijk besluit in de lijst van de beroepsziekten kan worden opgenomen. De bij het Fonds voor beroepsziekten opgerichte technische raad is belast met de studie van de ziekten die aanleiding kunnen

Ce montant réservé semble raisonnablement devoir être fixé à 0,07 % minimum, à 0,1 % pour plus de sécurité.

Art. 62

Cet article ne déroge en réalité que très peu à la pratique mais il semble plus sûr de préciser ces diverses obligations ou facultés. L'artiste sous contrat d'entreprise sera fixé sur le fait qu'il peut et doit déclarer lui-même son accident du travail. L'employeur d'un artiste salarié n'est pas libéré de ses obligations quant à la déclaration de l'accident. Quant aux autres cocontractants quelconques de l'artiste, ils sont avertis de leur obligation de collaborer à l'administration de la preuve quant aux circonstances de l'accident.

Art. 63

Tous les artistes, salariés ou non, ont accès à l'assurance obligatoire pour la réparation des maladies professionnelles.

Cependant, même pour les artistes qui bénéficient déjà aujourd'hui en théorie du régime d'indemnisation des dommages causés par des maladies professionnelles, il reste beaucoup à faire. En effet, en matière de maladies professionnelles, la chance réelle de voir reconnaître les effets d'une maladie déterminée réside dans l'incorporation de celle-ci dans la liste des maladies professionnelles que le Roi est chargé de dresser (article 30 des lois coordonnées du 3 juin 1970 relatives à la réparation des dommages résultant des maladies professionnelles). Ont récemment été intégrées dans la liste l'hypoacousie ou surdité provoquée par le bruit qui concerne beaucoup d'artistes de spectacles ainsi que les maladies dues au surmenage des gaines tendineuses, du tissu péritendineux, des insertions musculaires et tendineuses chez les artistes de spectacle dont souffrent surtout les danseurs.

D'autres affections liées à l'exercice des métiers artistiques ne font toujours pas l'objet d'une reconnaissance, notamment : les affections dentaires consécutives à la pratique d'un instrument de musique, les troubles respiratoires et cardiaques liés à la pratique d'un instrument ou de la voix (emphysème), les troubles de la vue causés par les projecteurs, ...

Les lois coordonnées du 3 juin 1970 prévoient une procédure permettant d'aboutir, s'il y a lieu, à l'inscription par arrêté royal d'une affection dans la liste des maladies professionnelles. Le Conseil technique institué au sein du Fonds des maladies professionnelles est chargé d'étudier les maladies susceptibles

geven tot schadeloosstelling (artikel 16). Hij kan dat doen uit eigen beweging of in opdracht van de minister die bevoegd is voor Sociale Zaken. De indieners van dit voorstel wensen dan ook dat de minister spoedig werk maakt van het onderzoek van de aandoeningen die typisch zijn voor kunstenaars en dat hij zich daarbij zou laten bijstaan door technici die gekozen worden omdat zij goed op de hoogte zijn van de artistieke beroepen (gespecialiseerde artsen en mensen uit kunstenaarskringen), wat tot een betere kennis moet leiden van de diverse artistieke bedrijvigheden die aandoeningen kunnen veroorzaken.

De kunstenaars in de zin van deze wet, met name zij die, de contractuele bedingen buiten beschouwing gelaten, bijdragen betalen op de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, vallen onder de toepassingssfeer van de wetgeving betreffende de beroepsziekten. De wet is op hen van toepassing, dat wil zeggen dat zij niet beschouwd worden als vrijwillig verzekerden in de zin van artikel 3 van de gecoördineerde wetten.

Alleen de op hen betrekking hebbende uitzonderingen of bijzondere kenmerken worden hier dus uitdrukkelijk geformuleerd.

De kunstenaars die hun werken geheel of gedeeltelijk in autonomie produceren, kunnen een aanvraag indienen om een beroepsziekte te laten erkennen. In principe is er geen reden om ze van het toepassingsgebied van de wet betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten uit te sluiten (in tegenstelling met de voor de arbeidsongevallenwet gemaakte keuze). Het is hier immers niet de bedoeling een omschrijving te geven van een onverwachte gebeurtenis die zich in het raam van de uitvoering van een reeds bestaande overeenkomst heeft voorgedaan, maar wel een omschrijving van de eventuele schadelijke gevolgen voor de gezondheid op lange termijn van de uitoefening van een bepaald beroep of van het in aanraking komen met bepaalde produkten. Het spreekt vanzelf dat de aangevoerde ziekten opgenomen zullen moeten zijn in de bij koninklijk besluit vastgestelde lijst en dat het oorzakelijk verband tussen de ziekte en de uitoefening van het beroep genoegzaam naar recht aangetoond moet kunnen worden.

De afwijking betreffende de kunstenaars die door een arbeidsovereenkomst met de overheidssector verbonden zijn, is in overeenstemming met de reeds besproken afwijking in verband met de toepassing van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

De premieplichtigen worden niet gelijkgesteld met werkgevers en hoeven zich derhalve, als dusdanig althans, niet bij het Fonds voor beroepsziekten aan te sluiten. De werkgevers van kunstenaars met een arbeidsovereenkomst zijn evenmin tot aansluiting verplicht indien zij uitsluitend kunstenaars in dienst hebben, wat niet wegneemt dat zij aan de preventie van beroepsziekten moeten meewerken.

de donner lieu à réparation (article 16). Il peut se saisir d'initiative ou être saisi par le ministre qui a les Affaires sociales dans ses attributions. Les auteurs de la présente proposition souhaitent donc que le ministre veille avec diligence à l'examen des affections concernant les artistes dans un délai rapproché. Ils insistent également sur la nécessité, pour le Fonds des maladies professionnelles, de se faire assister par des techniciens choisis pour leur connaissance des métiers artistiques : médecins spécialisés et représentants du milieu artistique, de manière à acquérir une meilleure connaissance de différentes pratiques artistiques susceptibles d'entraîner des affections.

Les artistes au sens de la présente loi, c'est-à-dire ceux qui cotisent sur les revenus d'une activité artistique indépendamment des modalités de contrat, sont rattachés au champ d'application de la législation sur les maladies professionnelles. Le bénéfice de la loi leur est garanti : c'est dire qu'ils ne sont pas considérés comme les assurés libres visés à l'article 3 des lois coordonnées.

Seules les exceptions ou les particularités les concernant sont donc explicitées ici.

Les artistes travaillant en autoproduction ou partiellement en autoproduction peuvent introduire des demandes de reconnaissance de maladie professionnelle. Il n'y a pas de raison de les exclure en principe du champ d'application de la loi relative aux maladies professionnelles (contrairement au choix fait pour la législation sur les accidents du travail) puisqu'il ne faut pas circonscrire ici un événement soudain survenu dans le cadre de l'exécution d'un contrat préexistant mais les éventuels effets dommageables pour la santé de l'exercice d'une profession déterminée ou du contact avec certains produits sur le long terme. Bien entendu, il faudra que les maladies invoquées soient prévues dans la liste fixée par arrêté royal et que le lien de causalité entre la maladie et l'exercice de la profession puisse être établi à suffisance de droit.

La dérogation concernant les artistes liés par contrat de travail au secteur public est conforme à la dérogation déjà commentée à propos de l'application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Les contributaires sociaux ne sont pas assimilés à des employeurs et ne doivent donc pas s'affilier, en tant que tels du moins, au Fonds des maladies professionnelles. Les employeurs d'artistes sous contrat de travail ne sont pas non plus tenus de s'affilier, s'ils n'occupent vraiment que des artistes. Ceci ne les dispense pas de collaborer à la prévention des maladies professionnelles.

Art. 64

Artikel 49 van de gecoördineerde wetten betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten verwijst naar de in de arbeidsongevallenwet gehanteerde wijze van berekening van het basisloon. Bijgevolg moet ook hier naar die wet (artikelen 34 tot 40) worden verwezen, alsmede naar de voor de berekening van de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid ingevoerde aanpassingen wanneer in de overeenkomst geen melding wordt gemaakt van de dagen waarop de artistieke bedrijvigheid wordt uitgeoefend.

Art. 65, 66 en 67

Aangezien een artistieke bedrijvigheid — althans in de aanvangsfase — vaak weinig opbrengt, zien de kunstenaars zich verplicht om den brode andere baantjes aan te nemen. Naast hun artistieke bedrijvigheid oefenen ze dus vaak en soms jarenlang een bijberoep uit. Deze titel beoogt in dergelijke gevallen de toegang tot de sociale uitkeringen te regelen.

De bijdrage op de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid blijft in alle gevallen verschuldigd.

Voor de toegang tot de uitkeringen moest een aantal technische innovaties worden bedacht :

1) een omzettingsregeling om van de toegangsvoorwaarden van de algemene regeling (met minimumarbeidstijd en -loon) over te stappen naar de bijzondere voorwaarden die binnen die regeling voor de kunstenaars gelden, en omgekeerd;

2) een criterium om te bepalen welke activiteit als hoofdberoep moet worden aangemerkt ingeval iemand voor zijn niet-artistieke bedrijvigheid verzekeringsplichtig is in de sociale zekerheid voor zelfstandigen.

Als de kunstenaar ook als werknemer werkzaam is, blijft hij in de algemene regeling van de sociale zekerheid, weliswaar met enkele bijzonderheden.

De *voorgestelde regeling* is ook in dit geval ingegeven door de werkloosheidsregeling én de pensioenregeling voor de jaren vóór 1 januari 1955.

1) Voor de omzetting van de toegangsvoorwaarden gaat men ervan uit dat inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid ten bedrage van zowat 1 000 frank (in 1992) overeenstemmen met een inkomen uit een niet-artistieke bedrijvigheid, gelijk aan een gemiddeld interprofessioneel gewaarborgd minimum dagloon voor een werknemer van 21 jaar zonder dienstanciënniteit in de onderneming en die 40 uur per week werkt.

Aangezien dezelfde indexregeling geldt voor het referteloon bedoeld in artikel 6 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende de toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering en voor het in de collectieve arbeidsovereenkomst nr 43 bedoelde minimum maandloon, hoeft de coëffi-

Art. 64

L'article 49 des lois coordonnées relatives aux maladies professionnelles renvoient aux modes de calcul de la rémunération de base de la loi sur les accidents du travail. Il faut donc ici aussi renvoyer à cette loi (articles 34 à 40) ainsi qu'aux adaptations introduites pour le calcul des revenus artistiques lorsque le contrat ne mentionne pas les jours d'exécution de la prestation artistique.

Art. 65, 66 et 67

L'activité artistique étant souvent peu rémunératrice, tout au moins dans un premier temps, les artistes sont contraints de chercher d'autres activités "alimentaires". C'est pourquoi ils exercent souvent parallèlement, et cela parfois pendant plusieurs années, des professions d'appoint. Le titre X a pour objet d'organiser l'accès aux prestations sociales dans ce cas précis.

La cotisation sur les revenus artistiques, elle, est toujours due.

Pour l'accès aux prestations, il fallait techniquement imaginer :

1) un système de conversion pour passer des conditions d'accès du régime général (temps de travail et revenu minima) aux conditions particulières élaborées pour les artistes à l'intérieur même de ce régime, et vice versa;

2) un critère pour déterminer quelle activité considérer comme principale lorsque quelqu'un est assujetti pour ses activités non artistiques au régime de sécurité sociale des travailleurs indépendants.

Si un artiste a également une activité de salarié, on reste à l'intérieur du régime général de sécurité sociale avec quelques particularités.

Le système proposé est une fois de plus inspiré à la fois de la réglementation du chômage et du régime des pensions pour les années avant le 1er janvier 1955.

1) Pour les conversions des conditions d'accès, on considère qu'un revenu artistique de 1 000 francs environ (en 1992) correspond à un revenu non artistique équivalent au salaire journalier minimum interprofessionnel garanti pour un travailleur de 21 ans sans ancienneté dans l'entreprise et à raison de 40 heures.

Le salaire de référence visé à l'article 6 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage et le revenu mensuel minimum visé par la Convention collective n° 43 évoluant selon la même règle d'indexation, le coefficient ne devrait pas être modi-

ciënt niet gewijzigd te worden; 1 129,423 frank per dag wordt op 1 december 1994 dus 1 923 frank per dag.

De omzettingscoëfficiënt is dus gelijk aan 1,7.

2) Om te bepalen of een zelfstandige voor zijn niet-artistieke bedrijvigheid hoofdzakelijk dan wel aanvullend verzekeringsplichtig is, wordt een inkomensdrempel van 150 000 frank in aanmerking genomen (150 dagen x 1 000 frank).

Op grond van diezelfde principes bedraagt die drempel 185 000 frank (185 dagen x 1 000 frank) voor iemand die (als loontrekkende en zelfstandige) een niet-artistieke met een artistieke bedrijvigheid cumuleert.

Voor het overige gelden de normale regels voor elke sector.

Art. 66

Om de gewoonlijke en hoofdzakelijke bedrijvigheid van de werknemers in het algemeen vast te stellen, bepaalt het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende de rust- en overlevingspensioenen voor werknemers dat voor de jaren vóór 1 januari 1955 een periode van 185 dagen (of 1 480 uur) aan prestaties per kalenderjaar moet worden gehanteerd. Voor de kunstenaars is dat 150 dagen (op grond van voorstellingen of repetities, zonder berekening in uren). Als de kunstenaar zijn artistiek beroep afwisselend of gelijktijdig met een ander beroep uitoefent, geldt de bedrijvigheid die hij ten minste 185 dagen per jaar heeft uitgeoefend, als gewoonlijke en hoofdzakelijke bedrijvigheid.

Tot voor kort was het criterium van 185 dagen (of 1 480 uur) voor werknemers of van 150 prestaties voor podiumkunstenaars nog van kracht in de regelgeving houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen (het vroegere artikel 35 van het koninklijk besluit van 19 december 1967). Nu geldt een andere regel (artikel 35, § 1, *(nieuw)* van hetzelfde koninklijk besluit), maar in de pensioenwetgeving blijft het criterium onverkort gehandhaafd. Het kan als inspiratiebron dienen voor een oplossing die nauw aansluit bij wat een artistieke bedrijvigheid precies impliceert en die geenszins overeenstemt met de nieuwe criteria, die enkel met het aspect arbeidstijd rekening houden.

Dat principe werd veralgemeend en samengevoegd met de regel *"een dag = 1000 frank"* aan inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, die op zijn beurt is ingegeven door de specifieke werkloosheidsregeling voor podiumkunstenaars.

Art. 67

In de commentaar bij artikel 65 werd de keuze van het bedrag van 185 000 frank nader toegelicht.

fié : soit, au 1er décembre 1994, 1 129,423 fr./jour équivaut à 1 923 francs/jour.

Le coefficient de conversion est donc de 1,7.

2) Pour déterminer si l'assujettissement d'un indépendant pour ses activités non artistiques se fait à titre complémentaire ou à titre principal, le seuil de revenu retenu sera de 150 000 francs (150 jours x 1 000 francs).

Selon les mêmes principes, le seuil est de 185 000 francs (185 x 1 000 francs) pour quelqu'un qui cumule activité artistique et activité non artistique, salariée et indépendante.

Pour le reste, les règles normales de chaque secteur s'appliquent.

Art. 66

Pour les années avant le 1er janvier 1955, afin de déterminer l'occupation considérée comme habituelle et en ordre principal, l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés prévoit de retenir, pour un travailleur salarié en général, 185 jours (ou 1 480 heures) de prestations par année civile et, pour un artiste, 150 jours (sur base d'une représentation ou répétition sans considération d'heures). Si l'artiste exerçait alternativement ou simultanément la profession d'artiste et une autre profession, l'on retient à titre d'occupation habituelle et en ordre principal l'occupation exercée 185 jours au moins.

Il y a peu, le critère des 185 jours (ou des 1 480 heures) dans le cas des travailleurs ou des 150 prestations dans le cas des artistes de spectacle était d'ailleurs encore en vigueur dans la législation organisant le statut social des indépendants (ancien article 35 de l'arrêté royal du 19 décembre 1967). La règle est aujourd'hui modifiée (article 35, § 1 *(nouveau)* du même arrêté) mais elle subsiste dans la législation des pensions. Elle mérite d'inspirer une solution qui convient bien aux réalités des activités artistiques, incompatibles avec les nouveaux critères formulés uniquement en temps de travail.

Le principe a été généralisé et combiné avec la règle "un jour = 1 000 francs" de revenus artistiques, elle-même inspirée de la réglementation du chômage adaptée aux artistes de spectacle .

Art. 67

Le choix du montant de 185 000 francs à été explicité ci-avant, lors du commentaire de l'article 65.

Op de inkomsten van een werknemer (voor een niet-artistieke bedrijvigheid) worden bijdragen betaald op grond van de wet van 27 juni 1969 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders. Dat is geen uitzondering en de werkgever is bijdrageplichtig. Dat hoeft dus niet te worden herhaald in dat artikel. Zoals het eerste artikel van deze titel bepaalt, zijn op inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid in elk geval bijdragen verschuldigd.

Ingeval als zelfstandige en in loondienst een niet-artistieke bedrijvigheid wordt gecombineerd met een artistieke bedrijvigheid, geldt volgende regeling :

— op de inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid wordt een bijdrage van 13,07 % geheven ;

— op de inkomsten als werknemer wordt een bijdrage van 13,07 % geheven ;

— en op de inkomsten als zelfstandige wordt de sociale bijdrage voor zelfstandigen geheven :

* *hoofdzakelijk* indien hij als kunstenaar én werknemer minder dan 185 000 frank verdient;

* *aanvullend* indien hij als kunstenaar én werknemer ten minste 185 000 frank verdient.

Art. 69

De kunstenaar is verzekeringsplichtig voor zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, zodat de voor de werknemers vigerende algemene regeling van de sociale zekerheid ook voor hem geldt. Als hij voldoet aan de voor de kunstenaars aangepaste voorwaarden voor toegang tot die regeling (bijvoorbeeld inzake gezondheidszorg), kan hij aanspraak maken op die bescherming die de meest volledige is. Als voor beide regelingen (zelfstandige en werknemer) bijdragen worden betaald — wat hier dus het geval is —, mag de betrokken werknemer beide uitkeringen doorgaans niet samenvoegen, maar heeft hij recht op de uitkeringen in de meest gunstige regeling.

Art. 74

Dit artikel verbiedt een ieder die over onvoldoende inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid beschikt, zijn andere inkomsten (uit een niet-artistieke bedrijvigheid in loondienst) om te zetten in inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, ten einde aanspraak te kunnen maken op de specifiek voor de kunstenaars aangepaste sociale bescherming, ofschoon hij niet voldoet aan de wettelijke voorwaarden inzake verzekeringsplicht. Hij mag vanzelfsprekend te allen tijde vragen aan te sluiten bij de algemene bescherming van de werknemers via de omzetting van inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, zoals door de voorgestelde artikelen 72 en 73 mogelijk wordt gemaakt.

Les revenus de travailleur salarié (activité non artistique) sont assujettis sur base de la loi du 27 juin 1969 concernant la sécurité sociale des travailleurs. Cela ne constitue pas une exception et l'employeur est débiteur. Il n'y a donc pas lieu de le répéter dans la rédaction de l'article. Les revenus artistiques sont toujours soumis à cotisation comme le précise le premier article du présent titre.

La situation sera donc la suivante en cas de cumul d'activités artistiques et d'activités non artistiques salariée et indépendante :

— les revenus artistiques sont assujettis à la cotisation de 13,07%;

— les revenus de travailleur salarié sont assujettis à la cotisation de 13,07%

— et les revenus tirés de la profession indépendante assujettis à la cotisation sociale des travailleurs indépendants :

* *soit à titre principal,* s'il bénéficie de moins de 185.000,- FB de revenus en tant qu'artiste et en tant que travailleur salarié.

* *soit à titre complémentaire,* s'il bénéficie d'au moins 185.000,- FB de revenus en tant qu'artiste et en tant que travailleur salarié.

Art. 69

L'assujettissement des revenus artistiques rattache l'artiste au régime général de la sécurité sociale qui est aussi celui des travailleurs salariés. S'il remplit les conditions d'accès à la protection sociale adaptée aux artistes (par exemple, en matière de soins de santé), il bénéficiera de cette protection qui est la plus complète. En général, en effet, en cas de cumul de cotisations aux deux régimes (indépendant et salarié) — ce qui est le cas en l'occurrence —, le travailleur concerné ne peut cumuler les prestations mais a droit aux prestations du régime le plus favorable.

Art. 74

Cet article interdit à toute personne qui ne bénéficie pas de revenus artistiques suffisants de convertir ses autres revenus (tirés d'une activité salariée non artistique) en revenus artistiques et d'ainsi pouvoir bénéficier de la protection sociale adaptée aux artistes, alors qu'il ne remplit pas les conditions légales d'assujettissement. Il lui est bien sûr toujours loisible de demander le bénéfice de la protection générale des salariés en faisant convertir ses revenus artistiques à cette fin comme cela découle des articles 72 et 73 proposés.

Art. 77

De burgerrechtelijke sancties zijn dezelfde als die welke voor de werkgevers gelden krachtens de artikelen 28 en 29 van de wet van 27 juni 1969 en voor de farmaceutische ondernemingen die een heffing verschuldigd zijn op de omzet die ze met sommige geneesmiddelen op de Belgische markt verwezenlijken (artikel 191, 15°, van het koninklijk besluit van 14 juli 1994 houdende coördinatie van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen).

Voor de kunstenaar worden in geen bijzondere burgerrechtelijke sancties voorzien ofschoon hij tegen de algemene regel in, zelf aansprakelijk is voor zijn inschrijving, de aangifte van zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid en de betaling van zijn bijdragen. Zolang hij niet aan die verplichtingen heeft voldaan, kan het recht op de toekenning van de uitkeringen worden opgeschort, mits rekening wordt gehouden met periodiciteiten die kunnen verschillen naar gelang van de regelgeving voor de verzekeringsplicht en voor de uitkeringen. Zo kan de kunstenaar vóór de tweede maand die volgt op een bepaald kwartaal onmogelijk bewijzen dat hij zijn verplichtingen is nagekomen, noch op welke bedragen die betrekking hebben. Om dergelijke gevallen te regelen zijn uitvoeringsmaatregelen vereist in verband met de continuïteit van voorlopige rechten.

Art. 78

De sancties zijn dezelfde als die welke krachtens de wet van 27 juni 1969 voor de werkgevers gelden. Ze hebben voornamelijk betrekking op de premieplichtige die geen aangifte heeft gedaan van zijn omzet en die de bij de wet bepaalde betalingen niet heeft verricht (overtredingen van artikel 10).

Art. 79

De sancties zijn dezelfde als die welke gelden krachtens artikel 15 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, zoals gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 23 maart 1994 (*Belgisch Staatsblad* van 30 maart 1994). Dat artikel is op 1 april 1994 in werking getreden. Gebleken is immers dat de sancties op het verhinderen van de inwinning van inlichtingen, bepalend zijn voor het toezicht op de inachtneming van de sociale wetgeving. Die sancties gelden voor alle aangelegenheden in verband met het sociaal recht.

Art. 80

De wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie omvat bepalingen inzake de op-

Art. 77

Les sanctions civiles sont conformes à celles prévues à l'égard des employeurs dans la loi du 27 juin 1969 (articles 28 à 29) et à l'égard des entreprises pharmaceutiques tenues au versement d'une cotisation sur le chiffre d'affaires, réalisé sur le marché belge, de certains médicaments (article 191, 15° de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994).

Aucune sanction civile particulière n'est prévue à l'égard de l'artiste bien qu'il devienne, contrairement à la règle générale, personnellement responsable de son immatriculation, de la déclaration de ses revenus artistiques et du paiement de ses cotisations. Mais tant que ces obligations ne seront pas remplies, le droit à l'octroi des prestations pourra être suspendu, sous réserve de la considération de périodicités qui peuvent être différentes dans le règlement de l'assujettissement et dans celui des prestations. Ainsi, l'artiste sera incapable de prouver qu'il s'est acquitté de ses obligations et sur quels montants avant le deuxième mois qui suit un trimestre. Des mesures d'exécution relatives à la continuité des droits à titre provisionnel doivent être prises en vue de régler cette hypothèse.

Art. 78

Les sanctions sont conformes à celles prévues à l'égard des employeurs dans la loi du 27 juin 1969 : elles viseront essentiellement le contributaire social qui ne déclare pas son chiffre d'affaires et qui ne s'acquitte pas des paiements prévus par la loi (infractions à l'article 10).

Art. 79

Les sanctions sont conformes à celles prévues par l'article 15 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, telle qu'il a été modifiée par la loi du 23 mars 1994, article 1er (*Moniteur belge* du 30 mars 1994), entré en vigueur le 1er avril 1994. On s'est en effet aperçu que les sanctions visant l'obstacle au renseignement étaient déterminantes pour la surveillance du respect des lois sociales. Ces sanctions sont applicables dans toutes les matières de droit social.

Art. 80

La loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail qui contient les dispositions relatives

drachten en bevoegdheden van de ambtenaren die ressorteren onder de ministers die met name voor werkgelegenheid en arbeid, resp. sociale voorzorg zijn bevoegd. Die wet geldt in principe voor alle nieuwe bepalingen die onder die bevoegdheden vallen. De wet werd in 1989 helemaal herwerkt bij de harmonisering van de bepalingen inzake toezicht (programmawet van 22 december 1989). Elke afzonderlijke wet behoort evenwel naar die wet te verwijzen. Ook dient te worden gepreciseerd ten opzichte van welke andere personen dan die welke in voornoemde wet zijn bedoeld (werkgevers ...) een toezicht wordt ingesteld bij een bijzondere sociale-zekerheidswet. In dit geval gaat het om premieplichtigen die daarom niet noodzakelijk werkgever zijn.

Aangezien de arbeidsongevallenwet op dit ogenblik niet met de arbeidsinspectiewet is gecoördineerd, moet worden gepreciseerd dat de inspecteurs van het Fonds deze bevoegdheden uitoefenen ten opzichte van de premieplichtigen. Die bevoegdheden zijn overigens vrijwel identiek met die welke bij de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 worden bepaald.

Art. 81

Krachtens artikel 580, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek neemt de arbeidsrechtbank kennis van geschillen betreffende de betaling van de bijdragen voor sociale zekerheid. De geschillen betreffende de verplichtingen van de premieplichtigen worden aan die opsomming toegevoegd.

Tevens behoren de geschillen omtrent de betaling van de bijdragen van de kunstenaars te worden vermeld aangezien deze laatsten, in afwijking van de regeling voor werknemers, hun aandeel zelf moeten betalen.

Art. 82

Bij faillissement is de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een bevoorrecht schuldeiser voor de premies op de omzet, precies zoals dat voor de sociale bijdragen het geval is.

Art. 86

Volgens de indieners van het wetsvoorstel is het aangewezen de wet betreffende de toepassing van de sociale zekerheid op de kunstenaars in haar geheel in werking te laten treden op een zelfde datum, d.w.z. op de eerste dag van een kalenderjaar.

aux attributions et aux pouvoirs des fonctionnaires qui relèvent de l'autorité des ministres ayant dans leurs attributions l'emploi et le travail et la prévoyance sociale (notamment) s'applique en principe pour toutes les dispositions nouvelles rattachées à ces compétences. Elle a fait l'objet d'une refonte complète pour harmonisation des dispositions de surveillance en 1989 (loi-programme du 22 décembre 1989). Chaque loi particulière doit cependant y renvoyer. Il y a également lieu de préciser les autres personnes que celles désignées par cette loi (employeurs ...) vis-à-vis desquelles une loi particulière de sécurité sociale instaure un contrôle : ici les contributaires qui ne seront pas nécessairement employeurs par ailleurs.

Dans la mesure où, pour l'instant, la loi sur les accidents du travail n'est pas coordonnée à la loi sur l'inspection du travail, il y a lieu de préciser que les inspecteurs du Fonds ont à l'égard des contributaires ces pouvoirs (d'ailleurs identiques à peu de choses près à ceux prévus par la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail).

Art. 81

L'article 580, 1°, du Code judiciaire confie au tribunal du travail les litiges relatifs au paiement des cotisations de sécurité sociale. Les litiges relatifs aux obligations des contributaires sociaux sont ajoutés à l'énumération.

Les litiges relatifs au paiement des cotisations des artistes doivent également être mentionnés puisque ceux-ci, par dérogation à la règle dans le régime des travailleurs salariés, sont débiteurs de leur quotepart.

Art. 82

L'ONSS dispose, en cas de faillite, d'une créance privilégiée pour les contributions sociales sur chiffre d'affaires au même rang que pour les cotisations sociales.

Art. 86

Les auteurs de la proposition défendent comme solution l'entrée en vigueur de l'ensemble de la loi relative à l'application de la sécurité sociale aux artistes à une seule date, c'est-à-dire au premier jour d'une année civile.

Ph. BUSQUIN
Y. MAYEUR
E. TOMAS

WETSVOORSTEL

TITEL I

Voorafgaande bepalingen

Artikel 1

Deze wet bepaalt de bijzondere regels van de algemene sociale-zekerheidsregeling die van toepassing zijn op de kunstenaars met betrekking tot hun verzekeringsplicht, de sociale-zekerheidsbijdragen en de aanspraak op prestaties in de verschillende sectoren : kinderbijslag, werkloosheid, ziekte- en invaliditeitsverzekering (gezondheidszorg en uitkeringen), rust- en overlevingspensioenen, arbeidsongevallen en beroepsziekten.

HOOFDSTUK I

Definities

Art. 2

Voor de toepassing en de uitvoering van deze wet wordt verstaan onder :

1° *« kunstenaar » :* iedere natuurlijke persoon die in het raam van een arbeidsovereenkomst of een aannemingscontract, dan wel op eigen initiatief een bezoldigde artistieke bedrijvigheid uitoefent ten einde het resultaat ervan te verkopen of te verhuren;

2° *« artistieke bedrijvigheid » :* elke activiteit die een artistieke schepping of vertolking tot doel heeft :

a) het begrip « artistieke schepping » heeft betrekking op de totstandbrenging van een kunstwerk door een natuurlijke persoon, met name in de audiovisuele, plastische, fotografische, muzikale, literaire, scenografische of choreografische sector;

b) het begrip « artistieke vertolking » heeft betrekking op de vertolking of de artistieke uitvoering door een natuurlijke persoon, ongeacht de wijze waarop zulks geschiedt, van het geheel of een gedeelte van een kunstwerk dan wel van een variété-, circus- of poppentheaternummer;

3° *« inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid » :*

a) elk bedrag of meetbaar geldelijk voordeel dat een artistieke bedrijvigheid moet vergoeden (gage, honorarium, salaris, geldelijk voordeel of opbrengst van de verkoop van een werk), met uitzondering van de terugbetaling van bewezen uitgaven. Deze inkomsten omvatten eveneens de gewaarborgde uitkeringen bij ziekte en de schadeloosstelling die de

PROPOSITION DE LOI

TITRE Ier

Dispositions préliminaires

Article 1er

La présente loi détermine les règles particulières d'application du régime général de la sécurité sociale aux artistes quant à leur assujettissement, quant aux cotisations sociales et quant au bénéfice des prestations des différents secteurs : allocations familiales, chômage, assurance maladie invalidité (soins de santé et indemnités), pensions de retraite et de survie, accidents du travail et maladies professionnelles.

CHAPITRE PREMIER

Définitions

Art. 2

Pour l'application et l'exécution de la présente loi, on entend par :

1° *« artiste » :* toute personne physique qui exerce une activité artistique rémunérée dans le cadre d'un contrat de travail ou d'un contrat d'entreprise ou encore d'initiative pour en mettre le produit en vente ou en location;

2° *« activité artistique » :* toute activité ayant pour objet une création ou une interprétation artistique :

a) la notion de création artistique vise la réalisation d'oeuvres artistiques par une personne physique, notamment dans le domaine des arts audiovisuels, plastiques, photographiques, de la musique, de l'écriture littéraire, de la scénographie et de la chorégraphie;

b) la notion d'interprétation artistique vise la représentation ou l'exécution artistique par une personne physique, de quelque manière que ce soit, de tout ou partie d'une oeuvre artistique, d'un numéro de variétés, de cirque ou de marionnettes;

3° « revenus artistiques » :

a) toute somme ou tout avantage évaluable en argent constituant la contrepartie d'une activité artistique (cachet, honoraire, salaire, avantage évaluable en argent ou recette d'une vente d'oeuvre) à l'exclusion des remboursements de frais justifiés. Sont comprises la rémunération garantie en cas de maladie et les indemnités dues par l'employeur en

werkgever aan een kunstenaar-werknemer verschuldigd is ingeval de overeenkomst beëindigd wordt, alsmede elke vergoeding waarvoor in de algemene regeling voor werknemers sociale bijdragen betaald moeten worden;

b) de premies voor overdracht of concessie van intellectuele rechten (met name auteursrechten, volgrechten, naburige rechten enz.) die het resultaat zijn van de exploitatie van de schepping of vertolking van een kunstwerk, worden voor de berekening van de sociale bijdragen en de sociale uitkeringen gelijkgesteld met inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, op voorwaarde dat gekozen werd daarvoor bijdragen te betalen.

Ten opzichte van de kunstenaar vervangt het begrip « inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid » het begrip loon, zoals bepaald bij de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, bij het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en bij de verschillende regelingen inzake sociale uitkeringen;

4° *« premieplichtige » :* elke publiekrechtelijke of privaatrechtelijke natuurlijke of rechtspersoon, die direct of indirect, hoofdzakelijk of bijkomstig, artistieke scheppingen of vertolkingen verdeelt, verspreidt dan wel in het algemeen beroepshalve exploiteert of ze gebruikt bij de uitoefening van zijn beroepswerkzaamheden in het kader van een winstgevende bezigheid of van een bezigheid van winstgevende aard. Het gaat met name om platenfirma's, filmproduktiebedrijven, organisatoren van schouwspelen, radio- en televisie-omroepen, uitgevers, discotheken, reclamebureaus, bioscopen, cafés, restaurants, warenhuizen, openbare vervoersmaatschappijen, kunstgalerijen, banken die hun inkomhal met kunst verfraaien, personen die speculeren in de verkoop van kunstwerken enz.;

5° *« premie » :* een sociale bijdrage waarvan het bedrag in principe berekend wordt op grond van een percentage van de omzet in de zin van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde.

De omzet omvat alles wat de persoon die het goed levert of de dienst verricht als tegenprestatie verkrijgt of moet verkrijgen van degene aan wie het goed wordt geleverd of de dienst wordt verstrekt, dan wel van een derde. Dat bedrag omvat de subsidies die rechtstreeks met de prijs van die verrichtingen verband houden. De eigenlijke belasting over de toegevoegde waarde, noch de andere sommen die bij artikel 28 van het BTW-Wetboek van de BTW-grondslag worden uitgesloten, zijn in dat bedrag opgenomen.

De opbrengst van de internationale verrichtingen mag evenmin worden opgenomen in de omzet in de zin van deze wet.

Voor de verenigingen zonder winstoogmerk en de andere verenigingen die geen winst nastreven (be-

cas de rupture de contrat lorsque l'artiste est salarié ainsi que toute indemnité soumise à cotisation sociale dans le régime général des travailleurs salariés;

b) les redevances pour cessions ou concessions de droits intellectuels (notamment droits d'auteurs, droits de suite, droits voisins, ...), qui constituent le fruit de l'exploitation de la création ou de l'interprétation artistiques, sont assimilées aux revenus artistiques pour le calcul des cotisations sociales et des prestations sociales à condition d'avoir été assujetties par option.

La notion de « revenus artistiques » remplace, en ce qui concerne l'artiste, les notions de rémunérations visées par la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, par l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs et par les différents régimes de prestations sociales;

4° *« contributaire social » :* toute personne physique ou morale, publique ou privée qui procède directement ou indirectement, à titre principal ou à titre accessoire à la distribution, la diffusion ou de façon générale à l'exploitation professionnelle de créations ou d'interprétations artistiques ou encore qui les utilise dans le cadre de l'exercice de ses activités professionnelles, dans le cadre d'une occupation lucrative ou à caractère lucratif, notamment les maisons de disques, les sociétés de production de films, les organisateurs de spectacles, les radios, les télévisions, les éditeurs, les discothèques, les agences de publicité, les cinémas, les cafés, les restaurants, les grands magasins, les sociétés de transport public, les galeries d'arts, les banques qui décorent leur hall d'entrée, les personnes qui spéculent sur la vente d'oeuvres d'art, etc.;

5° *« contribution sociale » :* une cotisation sociale dont le montant est en principe calculé en pourcentage du chiffre d'affaires au sens du Code de la taxe sur la valeur ajoutée.

Le chiffre d'affaires comprend tout ce qui constitue la contrepartie obtenue ou à obtenir par le fournisseur du bien ou par le prestataire du service de la part de celui à qui le bien ou le service est fourni, ou d'un tiers. Ce montant comprend les subventions directement liées au prix de ces opérations. Il ne comprend pas la taxe sur la valeur ajoutée elle-même ni les autres montants exclus de la base d'imposition de celle-ci par l'article 28 du Code de la TVA.

Le fruit des opérations internationales est également à exclure du chiffre d'affaires au sens de la présente loi.

Pour les associations sans but lucratif et les autres groupements qui ne poursuivent pas un but lucratif

roepsverenigingen, vakbonden, vrijetijdsverenigingen, feitelijke verenigingen enz.) beantwoordt de omzet aan diezelfde omschrijving ingeval die verenigingen tegen betaling goederen leveren en diensten verstrekken die onder het toepassingsgebied van de BTW vallen. In de andere gevallen dekt dat begrip het geheel van de geïnde ontvangsten (bedrijfsopbrengsten), met inbegrip van de subsidies. De omzet van de openbare instellingen waarvan de activiteit bestaat in het produceren van commerciële goederen en diensten, stemt overeen met de definitie van het BTW-Wetboek. Zo niet, dan dekt dat begrip het geheel van de geïnde ontvangsten, met inbegrip van de subsidies.

Het begrip « premie » vervangt voor de sociale zekerheid die van toepassing is op de kunstenaars, de werkgeversbijdrage bepaald bij de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en bij het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van voormelde wet;

6° « *gewaarborgd minimum maandinkomen* » : het bedrag bepaald bij collectieve arbeidsovereenkomst nr 43 van 2 mei 1988 houdende wijziging en coördinatie van de collectieve arbeidsovereenkomsten nr 21 van 15 mei 1975 en nr 23 van 25 juli 1975 betreffende de waarborg van een gemiddeld minimum maandinkomen, algemeen verbindend verklaard bij het koninklijk besluit van 29 juli 1988 ten opzichte van een 21-jarige werknemer die 40 uur per week werkt en geen anciënniteit in de onderneming heeft;

7° « *gewaarborgd minimumpensioen* » : het gewaarborgd minimum pensioen van het stelsel van het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, waarvan de minimumbedragen zijn bepaald bij of krachtens de artikelen 152 en 153 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980;

8° « *de minister* » : de minister die bevoegd is voor Sociale Zaken;

9° « *wet van 27 juni 1969* » : de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

10° « *koninklijk besluit nr 50* » : het koninklijk besluit nr 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

HOOFDSTUK 2

Toepassingsgebied

Art. 3

§ 1. Deze wet is van toepassing op alle kunstenaars die een bezoldigde artistieke bedrijvigheid uitoefenen krachtens een met een publiekrechtelijk

(unions professionnelles, syndicats, sociétés d'agrément, associations de fait, ...), le chiffre d'affaires répond à la même définition lorsque celles-ci fournissent contre paiement des biens et des services qui rentrent dans le champ d'application de la TVA. Dans les autres cas, cette notion couvre l'ensemble des recettes encaissées (produits d'exploitation) y compris les subsides. Le chiffre d'affaires des organismes publics dont les activités rentrent dans le domaine de la production de biens et de services marchands répond à la définition du Code de la TVA. Sinon, cette notion couvre l'ensemble des recettes encaissées, y compris les subsides.

La notion de contribution sociale remplace, en ce qui concerne la sécurité sociale applicable aux artistes, la cotisation de l'employeur visée par la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté royal du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs et par l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de cette loi;

6° « *revenu minimum mensuel garanti* » : le montant visé par la convention collective de travail n° 43 du 2 mai 1988 portant modification et coordination des conventions collectives de travail n° 21 du 15 mai 1975 et n° 23 du 25 juillet 1975 relative à la garantie d'un revenu minimum mensuel, rendue obligatoire par arrêté royal du 29 juillet 1988, pour un travailleur de 21 ans sans ancienneté dans l'entreprise à raison de 40 heures par semaine;

7° « *minima de pension garantis* » : les minima de pension garantis dans le régime de pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés dont les taux de base ont été fixés par ou en vertu des articles 152 et 153 de la loi du 8 août 1980 relative aux propositions budgétaires 1979-1980;

8° « *le ministre* » : le ministre qui a les Affaires sociales dans ses attributions;

9° « *loi du 27 juin 1969* » : la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

10° « *arrêté royal n° 50* » : l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.

CHAPITRE II

Champ d'application

Art. 3

§ 1er. La présente loi est applicable à tous les artistes qui exercent une activité artistique rémunérée, dans le cadre d'un contrat de travail conclu avec une

ke of privaatrechtelijke natuurlijke of rechtspersoon gesloten arbeidsovereenkomst, een aannemingscontract dan wel op eigen initiatief, ten einde het resultaat van die bedrijvigheid te verkopen of te verhuren.

§ 2. Deze wet is niet van toepassing op de kunstenaars die in statutair verband werken voor een overheidsdienst, een instelling van openbaar nut of een overheidsbedrijf, wat hun artistieke bedrijvigheid betreft die in dat verband wordt uitgeoefend.

§ 3. De kunstenaars worden gelijkgesteld met bedienden.

Art. 4

Deze wet is eveneens van toepassing op de premieplichtigen. De werkgevers van kunstenaars, in de zin van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, alsmede de personen die podiumkunstenaars in dienst nemen, worden als premieplichtigen beschouwd.

Art. 5

§ 1. Onverminderd de toepassing van de internationale verdragen en verordeningen inzake sociale zekerheid en van artikel 13, tweede lid, van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, is deze wet van toepassing op de kunstenaars die in België werken voor een in België gevestigde medecontractant, alsook op de in België gevestigde kunstenaars die inkomsten ontvangen uit een artistieke bedrijvigheid in het buitenland.

§ 2. Deze wet is alleen van toepassing op de premieplichtigen die in België een vaste inrichting hebben.

TITEL II

Verzekeringsplicht in de sociale-zekerheidsregeling voor werknemers

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Art. 6

Kunstenaars in de zin van deze wet zijn verzekeringsplichtig in de sociale-zekerheidsregeling voor werknemers voor de toepassing van de wettelijke bepalingen inzake verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering (gezondheidszorg en uitkeringen), werkloosheidsverzekering, kinderbijslag, rust- en overlevingspensioenen, jaarlijkse vakantie, schade-

personne physique ou morale relevant du secteur privé ou du secteur public, d'un contrat d'entreprise ou encore d'initiative pour en mettre le produit en vente ou en location.

§ 2. La présente loi n'est pas applicable aux artistes engagés dans le cadre d'un statut par une autorité publique, un organisme d'intérêt public ou une entreprise publique, pour leurs activités artistiques exercées dans le cadre de ce statut.

§ 3. Les artistes sont assimilés à des employés.

Art. 4

La présente loi est également applicable aux contributaires sociaux. Les employeurs d'artistes, au sens de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, et les personnes qui engagent des artistes de spectacles sont considérés comme des contributaires sociaux.

Art. 5

§ 1er. Sans préjudice des conventions internationales et des règlements internationaux de sécurité sociale ainsi que de l'article 13, alinéa 2 de la loi du 17 juillet 1963 relative à la sécurité sociale d'outremer, la présente loi s'applique aux artistes occupés en Belgique pour un cocontractant établi en Belgique ainsi qu'aux artistes établis en Belgique qui bénéficient de revenus d'activités artistiques à l'étranger.

§ 2. Elle s'applique aux seuls contributaires sociaux qui ont un établissement stable en Belgique.

TITRE II

Assujettissement à la sécurité sociale des travailleurs salariés

CHAPITRE PREMIER

Dispositions générales

Art. 6

Les artistes, au sens de la présente loi, sont assujettis au régime de la sécurité sociale des travailleurs salariés en ce qui concerne l'application des dispositions légales relatives à l'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité (soins de santé et indemnités), à l'assurance contre le chômage, aux allocations familiales, aux pensions de retraite et de

loosstelling voor schade die het gevolg is van een arbeidsongeval of een beroepsziekte, alsmede moederschapsverzekering.

Art. 7

De geldmiddelen van de sociale zekerheid voor kunstenaars in de algemene regeling komen voort uit :

— een persoonlijke bijdrage van de kunstenaar;
— een bij deze wet ingestelde premie;

— de nationale solidariteit in de vorm van Rijkstoelagen;
— bij wet te bepalen inkomsten;
— legaten, leningen, interesten van kapitalen.

Art. 8

De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid opgericht bij de besluitwet van 28 december 1944 is, onder toezicht van de minister, belast met de inning van de bijdragen van de kunstenaars en de premies van de premieplichtigen, en met de verdeling van de opbrengst daarvan, ten einde bij te dragen tot de financiering van de regelingen betreffende :

1° de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering :
a) wat de sector geneeskundige verzorging betreft;
b) wat de sector uitkeringen betreft;
2° de moederschapsverzekering;
3° de kinderbijslag voor werknemers;

4° de rust- en overlevingspensioenen voor werknemers;
5° de arbeidsvoorziening en de werkloosheid voor werknemers;
6° de schadeloosstelling voor schade uit arbeidsongevallen;
7° de schadeloosstelling voor schade uit beroepsziekten.

HOOFDSTUK II

Afdeling I

Berekening, inning en invordering

Art. 9

§ 1. De kunstenaar in de zin van deze wet is bijdrageplichtig tegenover de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, in afwijking van artikel 23 van de wet

survie, aux vacances annuelles, à l'indemnisation des dommages résultant d'un accident du travail et d'une maladie professionnelle, à l'assurance-maternité.

Art. 7

Les moyens financiers de la sécurité sociale applicable aux artistes dans le régime général proviennent :

— d'une cotisation personnelle de l'artiste;
— d'une contribution sociale instaurée par la présente loi;
— de la solidarité nationale sous forme de subventions de l'Etat;
— de recettes à déterminer par la loi;
— des legs, emprunts, intérêts de capitaux.

Art. 8

L'Office national de sécurité sociale, institué par l'arrêté-loi du 28 décembre 1944, est chargé, sous le contrôle du ministre, de percevoir les cotisations des artistes et les contributions sociales des contributaires sociaux et d'en répartir le produit en vue de contribuer au financement des régimes :

1° d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité :
a) en ce qui concerne le secteur des soins de santé;

b) en ce qui concerne le secteur des indemnités;
2° d'assurance-maternité;
3° des allocations familiales pour travailleurs salariés;
4° des pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés;
5° de l'emploi et du chômage des travailleurs;

6° de l'indemnisation des dommages résultant d'accidents du travail;
7° de l'indemnisation des dommages résultant de maladies professionnelles.

CHAPITRE II

Section I

Calcul, perception et recouvrement

Art. 9

§ 1er. L'artiste, au sens de la présente loi, est débiteur de sa cotisation envers l'Office national de sécurité sociale par dérogation à l'article 23 de la loi du

van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

§ 2. De kunstenaar moet zich bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid laten inschrijven, binnen 90 dagen na de aanvang van zijn activiteiten die inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid kunnen opleveren en uiterlijk op het einde van de tweede maand na het eerste kwartaal waarin hij met die activiteiten is begonnen. Hij blijft ingeschreven tot zolang hij niet heeft besloten die artistieke bedrijvigheid definitief te beëindigen. Hij moet de Rijksdienst per kwartaal een aangifte tot staving van het bedrag van de verschuldigde bijdragen toesturen. Hij moet die aangifte indienen, zelfs wanneer hij zijn bedrijvigheid opschort. De behoorlijk ondertekende en met de gevraagde inlichtingen aangevulde aangifte moet op de Rijksdienst toekomen binnen de termijn en met inachtneming van de vormvoorschriften bepaald bij koninklijk besluit.

§ 3. De persoonlijke sociale-zekerheidsbijdrage van de kunstenaar wordt berekend op grond van zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, na aftrek van de met bewijsstukken gestaafde kosten met betrekking tot elke artistieke vertolking of schepping, onverminderd een forfaitaire aftrek van 10 à 25 % voor algemene kosten.

De Koning bepaalt de forfaitaire aftrek voor elk artistiek beroep.

§ 4. De kunstenaar preciseert of hij gebruik wenst te maken van de mogelijkheid om bijdragen te betalen voor de inkomsten uit de verkoop of concessie van intellectuele rechten. Hij kan die keuze herroepen. De Koning bepaalt onder welke voorwaarden die herroeping wordt toegestaan.

§ 5. De bijdragevoet die geldt voor de kunstenaars is gelijk aan de bijdragevoet voor de werknemersbijdragen, bepaald bij artikel 38, § 2, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers.

§ 6. Voor kunstenaars geldt geen minimumbijdrage.

§ 7. Kunstenaars moeten per kwartaal en binnen de door de Koning bepaalde termijnen hun bijdragen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid overmaken.

Art. 10

§ 1. De premieplichtigen omschreven in artikel 2 zijn een premie verschuldigd ter financiering van de sociale uitkeringen voor kunstenaars.

§ 2. De premieplichtigen zijn die premie verschuldigd aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, in afwijking van artikel 38, § 3, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers en van artikel 23 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

§ 2. L'artiste est tenu de se faire immatriculer à l'Office national de sécurité sociale dans les 90 jours qui suivent le début de son activité susceptible de produire des revenus artistiques et, au plus tard, à la fin du deuxième mois qui suit le premier trimestre où se situe ce début d'activité. Il reste immatriculé tant qu'il n'a pas décidé d'arrêter définitivement son activité artistique. Il doit faire parvenir audit Office une déclaration trimestrielle justificative du montant des cotisations dues. Il doit introduire une déclaration même en cas de suspension de son activité. La déclaration, dûment signée et complétée par les renseignements demandés, doit parvenir à l'Office dans le délai et dans les formes fixés par arrêté royal.

§ 3. La cotisation personnelle de sécurité sociale de l'artiste est calculée sur base de ses revenus artistiques après déduction des frais afférents à chaque interprétation ou création artistique, justifiés par des documents probants et sous déduction d'un forfait de 10 à 25 % à titre de frais généraux.

Le Roi détermine les forfaits applicables par profession artistique.

§ 4. L'artiste précise s'il souhaite bénéficier de la faculté d'assujettir les redevances pour cessions ou concessions de droits intellectuels. Cette option peut être révisée. Le Roi détermine les conditions dans lesquelles cette révision est accordée.

§ 5. Le taux de la cotisation de l'artiste est égal au taux de la cotisation du travailleur salarié fixé à l'article 38, § 2 de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

§ 6. Aucune cotisation minimale n'est réclamée à l'artiste.

§ 7. L'artiste doit, dans les délais fixés par le Roi, transmettre ses cotisations trimestriellement à l'Office national de sécurité sociale.

Art. 10

§ 1er. Tout contributaire social, tel qu'il est défini à l'article 2, est tenu au paiement d'une contribution destinée à financer les prestations sociales des artistes.

§ 2. Le contributaire social est débiteur envers l'Office national de sécurité sociale de cette contribution sociale, par dérogation à l'article 38, § 3 de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés et à l'article 23 de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du

ning van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

§ 3. De premie wordt berekend op basis van de jaaromzet van de premieplichtige in het voorafgaande jaar, behoudens de bij dit artikel bepaalde uitzonderingen.

§ 4. De Koning bepaalt de premievoet bij een in Ministerraad overlegd besluit, zonder dat die premievoet evenwel 3 % mag overschrijden.

§ 5. De premieplichtige moet zich bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid laten inschrijven en de Rijksdienst per kwartaal een aangifte van het bedrag van de verschuldigde premies toesturen. De behoorlijk ondertekende en met de gevraagde inlichtingen aangevulde aangifte moet op de Rijksdienst toekomen binnen de termijn en met inachtneming van de vormvoorschriften bepaald bij koninklijk besluit.

§ 6. De premieplichtige die *rechtstreeks* maar *als bijzaak* en *occasioneel* gebruik maakt van een artistieke schepping of vertolking, moet bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een aangifte indienen. De premie wordt uitsluitend berekend op de ontvangsten die voortvloeien uit dat gebruik als er daadwerkelijk ontvangsten zijn geweest, dan wel op de uitgaven die door dat gebruik zijn meegebracht als er geen ontvangsten zijn geweest.

§ 7. De premieplichtige die *onrechtstreeks* maar *als bijzaak* en *permanent* gebruik maakt van een artistieke schepping of vertolking en wiens jaaromzet lager ligt dan 3 miljoen frank, moet bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een aangifte indienen, maar wordt voor het desbetreffende jaar vrijgesteld van betaling van de premie.

§ 8. De premieplichtige die *onrechtstreeks* en *als bijzaak* maar *occasioneel* gebruik maakt van een artistieke schepping of vertolking, moet bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een aangifte indienen. De premie wordt uitsluitend berekend op de gedane uitgaven.

§ 9. De premieplichtige die tegelijk *rechtstreeks en als bijzaak, al dan niet occasioneel, en onrechtstreeks en permanent* gebruik maakt van een artistieke schepping of vertolking, moet bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een aangifte indienen. De premie wordt berekend op zijn jaaromzet als die ten minste 3 miljoen frank bedraagt. De premie wordt uitsluitend berekend op de ontvangsten uit of de uitgaven voor een rechtstreeks gebruik als zijn jaaromzet geen 3 miljoen frank bedraagt.

§ 10. De premieplichtige overheid moet bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een aangifte indienen, maar wordt vrijgesteld van betaling van de premie indien ze voldoet aan alle hierna volgende voorwaarden :

28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

§ 3. La contribution sociale est calculée sur base du chiffre d'affaires annuel réalisé l'année précédente par le contributaire, sous réserve des exceptions prévues par le présent article.

§ 4. Le taux de la contribution sociale est fixé par le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, sans que celui-ci puisse toutefois être supérieur à 3 %.

§ 5. Le contributaire social est tenu de se faire immatriculer à l'Office national de sécurité sociale et de faire parvenir à ce dernier une déclaration trimestrielle justificative des contributions dues. La déclaration, dûment signée et complétée par les renseignements demandés, doit parvenir à l'Office dans le délai et dans les formes fixés par arrêté royal.

§ 6. Le contributaire social qui utilise *directement* mais *accessoirement* et *occasionnellement* la création ou l'interprétation artistique est tenu de rentrer une déclaration à l'Office national de sécurité sociale. La contribution sociale est calculée exclusivement sur base de la recette réalisée lors de cette utilisation si cette dernière a donné lieu à une telle recette, ou sur les dépenses occasionnées par cette utilisation si cette dernière n'a pas donné lieu à une recette.

§ 7. Le contributaire social qui utilise *indirectement* mais *accessoirement* et *de façon continue*, la création ou l'interprétation artistique et dont le chiffre d'affaires annuel n'a pas atteint 3 millions de francs est tenu de rentrer une déclaration à l'Office national de sécurité sociale mais est exonéré du paiement de la contribution sociale pour l'année en cause.

§ 8. Le contributaire social qui utilise *indirectement* et *accessoirement* mais *occasionnellement* la création ou l'interprétation artistique est tenu de rentrer une déclaration à l'Office national de sécurité sociale. La contribution sociale est calculée exclusivement sur base des montants de la dépense occasionnée.

§ 9. Le contributaire social qui fait à la fois *un usage direct* et *accessoire, occasionnel ou non occasionnel,* et *un usage indirect et continu* de la création ou de l'interprétation artistique est tenu de rentrer une déclaration à l'ONSS. La contribution sociale est calculée sur son chiffre d'affaires annuel si celui-ci atteint 3 millions de francs. Elle est calculée exclusivement sur la recette ou la dépense réalisée à l'occasion de l'utilisation directe si son chiffre d'affaires annuel n'atteint pas 3 millions de francs.

§ 10. Le contributaire social, personne publique, est tenu de rentrer une déclaration à l'ONSS mais est exonéré du paiement de la contribution sociale aux conditions cumulatives suivantes :

1° ze oefent geen activiteiten uit in het raam van de commerciële produktie van goederen of verlening van diensten;

2° ze exploiteert de artistieke schepping of vertolking niet rechtstreeks;

3° ze oefent niet herhaaldelijk activiteiten uit die ertoe strekken inkomsten op te leveren.

De premieplichtige overheid die de artistieke schepping of vertolking rechtstreeks exploiteert, dan wel er onrechtstreeks, als bijzaak en herhaald gebruik van maakt, zonder aan de in het vorige lid bedoelde voorwaarden te voldoen, moet bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een aangifte indienen. De Koning bepaalt de grondslag van de premie.

§ 11. De premieplichtige moet de premies elk kwartaal, binnen de door de Koning te bepalen termijnen, aan de Rijksdienst overmaken. Betaling geschiedt telkens naar rata van een vierde.

Art. 11

De wijze van betaling die de kunstenaars en de premieplichtigen ter voldoening van hun financiële verplichtingen bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid moeten gebruiken, wordt bij koninklijk besluit bepaald.

Art. 12

De premieplichtige mag de uit de toepassing van deze wet voortvloeiende lasten rechtstreeks noch onrechtstreeks op de kunstenaars verhalen.

Art. 13

Het bedrag van de premie mag aan de consument niet aangerekend noch op hem verhaald worden.

Afdeling II

Omslag

Art. 14

De Koning bepaalt op welke wijze de opbrengst van de bijdragen van de kunstenaars en van de premies wordt omgeslagen over de in de artikelen 1 en 2 bedoelde regelingen.

1° ses activités ne rentrent pas dans le domaine de la production de biens et de services marchands;

2° il n'est pas un exploitant direct de la création ou de l'interprétation artistique;

3° il ne fait pas un usage répété d'activités destinées à produire des revenus.

Le contributaire social, personne publique, qui exploite directement la création ou l'interprétation artistique ou qui l'utilise de manière indirecte, accessoire et répétée, sans réunir les conditions fixées à l'alinéa précédent, est tenu de rentrer une déclaration à l'Office national de sécurité sociale; l'assiette de sa contribution est déterminée par le Roi.

§ 11. Le contributaire social doit, dans les délais fixés par le Roi, transmettre trimestriellement ces contributions audit Office. Les contributions se paient par quart.

Art. 11

Le mode de paiement à utiliser par les artistes et par les contributaires sociaux pour l'exécution de leurs obligations à l'égard de l'Office national de sécurité sociale est déterminé par arrêté royal.

Art. 12

Les charges résultant, pour le contributaire social, de la présente loi ne peuvent incomber aux artistes ni directement ni indirectement.

Art. 13

Le taux de la contribution sociale ne peut être facturé ni imputé au consommateur.

Section II

Répartition

Art. 14

Le Roi prévoit la répartition du produit des cotisations sociales des artistes et des contributions sociales entre les différents régimes énumérés aux articles 1er et 2.

HOOFDSTUK III

Organisatie

Art. 15

Bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid voor werknemers wordt een technisch comité voor de kunstenaars opgericht. Dat comité verstrekt advies op eigen initiatief, op verzoek van het beheerscomité, van twee van zijn leden dan wel van enige betrokken kunstenaar, over met name :

1° de vermeldingen op de inschrijvingsdocumenten en aangiften die zijn bestemd voor de kunstenaars en de premieplichtigen;

2° de voor bepaalde artistieke beroepen kenmerkende eigenschappen, met name inzake verloning, voordelen en vergoedingen waarop ze recht hebben, de daadwerkelijke kosten, het begin van de activiteiten of de periodes waarvoor ze niet bijdrageplichtig zijn;

3° de aanvragen tot inschrijving telkens wanneer de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid twijfels heeft bij de toepassing van de wet;

4° de forfaitair aftrekbare beroepskosten;

5° de organisatie van de dienst die bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid met de opvang van de kunstenaars en de behandeling van hun dossiers belast is.

Art. 16

De Koning bepaalt de samenstelling van het technisch comité voor de kunstenaars, dat in elk geval moet bestaan uit een voorzitter, gekozen uit de magistraten of in rust gestelde magistraten en uit leden die door de drie gemeenschappen zijn aangewezen en worden gekozen uit de adviescommissies en -raden voor de verschillende artistieke beroepen.

TITEL III

Algemene bepalingen inzake verzekeringsplicht en uitkeringen

Art. 17

De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid voor werknemers bezorgt de kunstenaars of de instellingen die in de verschillende uitkeringssectoren de dossiers afwikkelen, alle vereiste documenten die hen in staat moeten stellen te bewijzen dat de betreffende kunstenaars uitkeringsgerechtigd zijn.

CHAPITRE III

Organisation

Art. 15

Il est institué au sein de l'Office national de sécurité sociale pour travailleurs salariés un comité technique des artistes. Ce comité donne d'initiative, à la demande du comité de gestion, à la demande de deux de ses membres ou de tout artiste intéressé, des avis notamment sur :

1° les mentions des documents d'immatriculation et de déclaration destinés aux artistes et aux contributaires sociaux;

2° les particularités propres à certains métiers artistiques notamment quant aux rémunérations, avantages et redevances de droit, quant aux frais réels, quant au début d'activité ou aux périodes de suspension;

3° les demandes d'immatriculation chaque fois que l'Office national de sécurité sociale doute de l'application de la loi;

4° les forfaits déductibles pour frais professionnels;

5° l'organisation du service de l'Office national de sécurité sociale destiné à l'accueil des artistes et au traitement de leurs dossiers.

Art. 16

Le Roi arrête la composition du comité technique des artistes qui doit, en tout cas, comprendre un président choisi parmi les magistrats en fonction ou retraités et des membres désignés par les trois communautés, choisis au sein des commissions et conseils consultatifs correspondant aux différents métiers artistiques.

TITRE III

Dispositions communes à l'assujettissement et aux prestations

Art. 17

L'Office national de sécurité sociale pour travailleurs salariés fournit aux artistes ou aux organismes d'exécution dans les différents secteurs de prestations tout document nécessaire pour prouver leurs droits aux prestations.

De Koning bepaalt wat wordt verstaan onder een voor de kunstenaars aangepast document voor elke uitkeringssector. De minister stelt de model-documenten op.

Art. 18

De inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid worden aangerekend voor de periode waarin ze werden ontvangen :

1° voor de aan de kunstenaar opgelegde aangifte bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid voor werknemers, alsook voor de berekening van zijn sociale-zekerheidsbijdrage;

2° voor het recht van de kunstenaar om voor elke bij deze wet bepaalde referteperiode rekening te houden met de bedragen die toegang verschaffen tot een van de in artikel 8 vermelde uitkeringssectoren en, in voorkomend geval, voor de berekening van de in uitzicht gestelde vergoedingen.

Art. 19

De minister ziet erop toe dat binnen de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid en elk van de sociale parastatale instellingen belast met het beheer van een tak van de sociale zekerheid, een dienst wordt opgericht en georganiseerd voor de behandeling van de dossiers van de kunstenaars en voor een passende opvang van deze laatsten.

Art. 20

Bij het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, de Rijksdienst voor pensioenen, het Fonds voor arbeidsongevallen en het Fonds voor beroepsziekten wordt een technisch comité voor de kunstenaars opgericht.

Dat comité verstrekt voor zijn sector uit eigen beweging, op verzoek van het beheerscomité, van twee van zijn leden dan wel van enige betrokken kunstenaar, advies over elk probleem betreffende de toepassing van de sociale wetgeving op de kunstenaars.

Art. 21

De Koning bepaalt de samenstelling van het technisch comité voor de kunstenaars bij alle voornoemde instellingen, die in elk geval moet bestaan uit een voorzitter, gekozen uit de magistraten of in rust gestelde magistraten en uit leden die door de

Le Roi définit ce qu'il faut entendre par document nécessaire adapté aux artistes pour chacun des secteurs de prestations. Les modèles sont établis par le ministre.

Art. 18

Le revenu artistique est imputé à la période à laquelle il a été perçu :

1° pour l'obligation de la déclaration à l'Office national de sécurité sociale des travailleurs salariés mise à charge de l'artiste et pour le calcul de sa cotisation de sécurité sociale;

2° pour le droit de l'artiste à la prise en compte, pour chacune des périodes de référence déterminées dans la présente loi, des montants donnant accès à l'un des secteurs de prestations énumérés à l'article 8 et, le cas échéant, pour le calcul des indemnités prévues.

Art. 19

Le ministre veille à la création et à l'organisation, au sein de l'Office national de sécurité sociale et au sein de chacun des parastataux sociaux gérant l'ensemble d'une branche de la sécurité sociale, d'un service spécialisé dans le traitement des dossiers des artistes avec un accueil adapté.

Art. 20

Il est créé auprès de l'Institut national d'assurance maladie-invalidité, de l'Office national de l'emploi, de l'Office national des pensions, du Fonds des accidents du travail et du Fonds des maladies professionnelles un comité technique des artistes.

Ce comité donne d'initiative, à la demande du comité de gestion, à la demande de deux de ses membres ou de tout artiste intéressé, des avis sur toute question relative à l'application de la législation sociale aux artistes dans le secteur qui le concerne.

Art. 21

Le Roi arrête la composition du comité technique des artistes de chacun des organismes précités qui doit, en tout cas, comprendre un président choisi parmi les magistrats en fonction ou retraités et des membres désignés par les trois communautés, choi-

drie gemeenschappen zijn aangewezen en worden gekozen uit de adviescommissies en -raden voor de verschillende artistieke beroepen.

TITEL IV

Kinderbijslag

HOOFDSTUK I

Personen die aanspraak op kinderbijslag kunnen maken

Art. 22

Een kunstenaar (in de zin van deze wet) heeft recht op gezinsbijslag onder de voorwaarden bepaald door de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders en onder voorbehoud van de uitzonderingen waarin deze wet voorziet.

HOOFDSTUK II

Toegang tot en behoud van de uitkeringen

Art. 23

Recht op gezinsbijslag heeft de kunstenaar die, voor een bepaald kwartaal, het bewijs levert van een overeenkomst die tot doel heeft een artistieke schepping of interpretatie en die bijdragen betaalt op inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid van ten minste 3 000 frank.

HOOFDSTUK III

Veelheid van activiteiten

Art. 24

§ 1. Voor de toepassing van artikel 59 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, wordt de artistieke bedrijvigheid, ongeacht de wijze waarop ze wordt uitgeoefend, gelijkgesteld met die van een werknemer die gebonden is door een arbeidsovereenkomst.

§ 2. In afwijking van artikel 59 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders heeft een kunstenaar die, naast zijn artistieke bedrijvigheid, nog een andere beroep als zelfstandige uitoefent, recht op kinderbijslag tegen

sis au sein des commissions et conseils consultatifs correspondant aux différents métiers artistiques.

TITRE IV

Allocations familiales

CHAPITRE PREMIER

Des personnes qui peuvent prétendre aux allocations familiales

Art. 22

L'artiste (au sens de la présente loi) est attributaire des prestations familiales aux conditions fixées par les lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, sous réserve des exceptions prévues dans la présente loi.

CHAPITRE II

Accès et maintien des prestations

Art. 23

Est attributaire des prestations familiales l'artiste qui, pour un trimestre donné, prouve l'existence d'un contrat ayant pour objet une création ou une interprétation artistique et cotise sur un revenu artistique minimal de 3 000 francs.

CHAPITRE III

Pluralité d'activités

Art. 24

§ 1er. Pour l'application de la disposition de l'article 59 des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, la profession artistique, quel que soit son mode d'exercice, est assimilée à celle d'un travailleur lié par un contrat de travail.

§ 2. Par dérogation à l'article 59 des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, l'artiste qui exerce, outre son activité artistique, une profession quelconque en qualité de travailleur indépendant, est attributaire des allo-

de uitkeringsvoet van voormelde samengeordende wetten, voor zover hij aan de in artikel 23 van deze wet bedoelde voorwaarden voldoet.

HOOFDSTUK IV

De Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers

Art. 25

Alleen de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers is ermee belast de in hoofde van een rechthebbende kunstenaar verschuldigde gezinsbijslagen toe te kennen.

TITEL V

Werkloosheid

HOOFDSTUK I

Toelatingsvoorwaarden

Art. 26

De kunstenaar heeft recht op werkloosheidsuitkering onder de voorwaarden bepaald in het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering en onder voorbehoud van de uitzonderingen waarin deze wet voorziet.

Art. 27

Voor de toepassing van artikel 30 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 op de kunstenaars wordt het aantal dagen dat nodig is om voor werkloosheidsuitkering in aanmerking te komen berekend door de bezoldiging te delen door 1/26ste van het maandelijks referteloon vastgesteld in artikel 6 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende de toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering.

HOOFDSTUK II

Bedrag van de werkloosheidsuitkering

Art. 28

§ 1. Het basisdagbedrag van de werkloosheidsuitkering van de scheppende kunstenaar die niet in

cations familiales aux taux desdites lois coordonnées s'il remplit les conditions visées à l'article 23 de la présente loi.

CHAPITRE IV

De l'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés

Art. 25

L'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés est seul chargé de l'octroi des prestations familiales dues du chef d'un attributaire artiste.

TITRE V

Chômage

CHAPITRE PREMIER

Conditions d'admissibilité

Art. 26

L'artiste bénéficie des allocations de chômage aux conditions de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, sous réserve des exceptions prévues dans la présente loi.

Art. 27

Pour l'application de l'article 30 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 aux artistes, le nombre de journées à prendre en considération pour être admis au bénéfice des allocations de chômage est obtenu en divisant la rémunération perçue par 1/26ème du salaire mensuel de référence fixé à l'article 6 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage.

CHAPITRE II

Montant de l'allocation de chômage

Art. 28

§ 1er. Le montant journalier de base de l'allocation de chômage de l'artiste créateur non salarié pour les

loondienst werkt, stemt voor de eerste twaalf maanden van de werkloosheid overeen met 60 % van het gewaarborgd minimum maandinkomen.

§ 2. Dat bedrag is tegelijkertijd de minimum- en de maximumuitkering voor een scheppende kunstenaar die niet in loondienst werkt.

Art. 29

Voor de toepassing van artikel 116, § 5, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering (de werkloosheidsperiodes voor de berekening van de uitkering) wordt de kunstenaar geacht uitsluitend tewerkgesteld te zijn met een overeenkomst van zeer korte duur.

HOOFDSTUK III

Toekenningsvoorwaarden — Toegestane bedrijvigheid en inning van de rechten

Art. 30

Mits hij er vooraf aangifte van doet, is het de kunstenaar toegestaan deel te nemen aan vervolmakingstrainingen, bijscholingscursussen of repetities, voor zover deze niet worden bezoldigd.

Art. 31

§ 1. De kunstenaar die auteursrechten of naburige rechten, dan wel inkomsten als tegenprestatie voor zijn scheppende bedrijvigheid of zijn vertolking ontvangt, kan alleen dan werkloosheidsuitkering genieten als hij aangifte van voornoemde inkomsten doet.

§ 2. De voorwaarden inzake de uitoefening van een bijberoep die in artikel 48, § 1, 2° en 4°, a), en § 2, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering worden opgelegd, zijn niet van toepassing op de kunstenaar.

§ 3. Het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering wordt verminderd met het gedeelte van het dagbedrag van het inkomen waarvan sprake is in § 1 dat hoger ligt dan 30 % van het maximum dagbedrag van de werkloosheidsuitkering van een werknemer met gezinslast, vastgesteld overeenkomstig artikel 114 van voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991.

douze premiers mois de chômage correspond à 60 % du revenu minimum mensuel garanti .

§ 2. Ce montant représente à la fois le minimum et le maximum d'allocation pour l'artiste créateur non salarié.

Art. 29

Pour l'application de l'article 116, § 5, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, relatif aux périodes de chômage pour le calcul de l'allocation, l'artiste est présumé occupé exclusivement dans les liens de contrats de très courte durée.

CHAPITRE III

Conditions d'octroi — Activité autorisée et perception de droits

Art. 30

Sous réserve de déclaration préalable, l'artiste est autorisé à participer à des perfectionnements, recyclages et répétitions tant qu'ils ne sont pas rémunérés.

Art. 31

§ 1er. L'artiste qui perçoit des droits d'auteur ou des droits voisins, ou des revenus en contrepartie de son activité de création ou de son interprétation ne peut bénéficier des allocations de chômage qu'à la condition qu'il en fasse la déclaration.

§ 2. Les conditions relatives à l'activité accessoire fixées par l'article 48, § 1er, 2° à 4° a), et § 2 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage ne s'appliquent pas à l'artiste.

§ 3. Le montant journalier de l'allocation de chômage est diminué de la partie du montant journalier du revenu visé au § 1er qui excède 30 pour cent du montant journalier maximal de l'allocation de chômage du travailleur ayant charge de famille, fixé conformément à l'article 114 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité.

HOOFDSTUK IV

Criteria inzake passende dienstbetrekking

Art. 32

Een aangeboden dienstbetrekking in een ander beroep dan dat van kunstenaar wordt niet als passend beschouwd zolang de betrokkene zich in de eerste werkloosheidsperiode bevindt die in artikel 114 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering wordt bedoeld voor de berekening van de uitkering overeenkomstig artikel 116, § 5, van voornoemd besluit.

HOOFDSTUK V

Studies en leertijd

Art. 33

Voor de toepassing van artikel 36, § 1, 2°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering en de toelating tot de wachtuitkeringen wordt ook rekening gehouden met studies met een volledig leerplan van de lagere secundaire cyclus van het kunstonderwijs.

TITEL VI

Verzekering voor geneeskundige verzorging, uitkeringen en moederschap

HOOFDSTUK 1

Toepassingsgebied

Art. 34

De kunstenaar in de zin van deze wet heeft recht op de geneeskundige verzorging en de uitkeringen waarin is voorzien bij de wet tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

Voor de toepassing van deze wet wordt de kunstenaar gelijkgesteld met de werknemer bedoeld in de artikelen 32, eerste lid, 1°, en 86, § 1, 1°, van voornoemde wet.

De voorwaarden van die wet zijn van toepassing op de rechthebbende kunstenaar, onder voorbehoud van de uitzonderingen waarin deze wet voorziet.

CHAPITRE IV

Critères de l'emploi convenable

Art. 32

Un emploi offert dans une autre profession que celle d'artiste est réputé non convenable pour l'artiste aussi longtemps que celui-ci se trouve dans la première période visée à l'article 114 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage pour le calcul de l'allocation conformément à l'article 116, § 5 dudit arrêté.

CHAPITRE V

Etudes et apprentissage

Art. 33

Pour l'application de l'article 36, § 1er, 2°, a, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage et l'admission au bénéfice des allocations d'attente, les études de plein exercice du cycle secondaire inférieur de formation artistique sont également reconnues.

TITRE VI

Assurance soins de santé, indemnités et maternité

CHAPITRE PREMIER

Champ d'application

Art. 34

L'artiste au sens de la présente loi est titulaire des prestations de santé et des indemnités prévues par la loi instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994.

Pour l'application de cette loi, l'artiste est assimilé au travailleur visé aux articles 32, alinéa 1er, 1° et 86 § 1er, 1° de la dite loi.

Les conditions prévues par cette loi s'appliquent à l'artiste titulaire, sous réserve des exceptions prévues dans la présente loi.

HOOFDSTUK II

Verzekering voor geneeskundige verzorging

Enige Afdeling

Voorwaarden voor toekenning en behoud van geneeskundige verstrekkingen

Art. 35

§ 1. De in artikel 34 van deze wet omschreven rechthebbenden hebben voor zichzelf en voor de personen te hunnen laste recht op de geneeskundige verstrekkingen bedoeld in titel III van de wet tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

§ 2. Voor de toepassing van artikel 121 van de bovengenoemde wet betaalt de kunstenaar, wanneer hij een wachttijd van zes maanden moet doorlopen te rekenen van zijn aansluiting of inschrijving bij een verzekeringsinstelling, een bijdrage op een minimum inkomen uit zijn artistieke bedrijvigheid dat gelijk is aan drie keer het refertemaandloon bedoeld in artikel 6 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering.

§ 3. De rechthebbende kan de bijdragen die in zes maanden tijd niet het bovengenoemde minimumbedrag bereiken, aanvullen met persoonlijke bijdragen onder de door de Koning bepaalde voorwaarden.

Art. 36

De rechthebbenden en de personen te hunnen laste die een recht kunnen doen gelden conform het bepaalde in artikel 35, behouden dat recht tot 30 juni van het jaar dat volgt op het jaar tijdens hetwelk het recht ingaat.

Art. 37

De in artikel 34 van deze wet bedoelde rechthebbenden kunnen voor henzelf en voor de personen te hunnen laste de in titel III van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen bedoelde geneeskundige verstrekkingen een jaar lang blijven genieten, dit is tussen 1 juli en 30 juni van het volgende jaar, als zij voor het kalenderjaar dat het begin van die periode voorafgaat, refertejaar geheten, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden aan hun verzekeringsinstelling documenten overhandigen die het bewijs leveren dat ze een bijdrage

CHAPITRE II

De l'assurance soins de santé

Section unique

Des conditions d'octroi et de maintien des prestations

Art. 35

§ 1er. Les titulaires définis à l'article 34 de la présente loi ont droit pour eux-mêmes et pour les personnes à leur charge aux prestations visées au titre III de la loi instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994.

§ 2. Pour l'application de l'article 121 de ladite loi, l'artiste, lorsqu'il doit accomplir un stage de six mois à dater de son affiliation ou de son inscription auprès d'un organisme assureur, cotise sur un revenu artistique minimum égal à trois fois le salaire mensuel de référence visé à l'article 6 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage.

§ 3. Ce titulaire peut compléter les cotisations qui n'atteignent pas le montant minimum précité en six mois par des cotisations personnelles dans les conditions fixées par le Roi.

Art. 36

Les titulaires et les personnes à leur charge dont le droit est ouvert conformément aux dispositions de l'article 35 conservent ce droit jusqu'au 30 juin de l'année qui suit l'année au cours de laquelle le droit est ouvert.

Art. 37

Les titulaires visés à l'article 34 de la présente loi peuvent continuer à bénéficier pour eux-mêmes et les personnes à leur charge des prestations visées au titre III de la loi instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, pendant une période d'un an, située entre le 1er juillet et le 30 juin de l'année suivante, si, pour l'année civile précédant le début de cette période, appelée année de référence, ils remettent à leur organisme assureur, dans les conditions fixées par le Roi, des documents attestant le paiement de cotisations portant sur le revenu artistique minimum visé à l'article 35 de la présente loi

hebben betaald op het in artikel 35 van deze wet bedoelde minimuminkomen uit een artistieke bedrijvigheid of dat ze, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden, de op dat bedrag verschuldigde bijdragen hebben aangevuld met persoonlijke bijdragen.

HOOFDSTUK III

Uitkeringsverzekering

Afdeling I

Voorwaarden voor toekenning en behoud van de uitkeringen

Art. 38

§ 1. Om het recht op de uitkeringen bedoeld in titel IV van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen te verkrijgen, moeten de rechthebbende kunstenaars een wachttijd volbrengen onder de volgende voorwaarden, die afwijken van artikel 128 van die wet : ze moeten onder de door de Koning bepaalde voorwaarden het bewijs leveren dat ze over een periode van 6 maanden die de datum van het verkrijgen van het recht voorafgaat, bijdragen hebben betaald op een minimuminkomen uit een artistieke bedrijvigheid dat gelijk is aan drie keer het in artikel 6 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende de toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering bedoelde minimum refertemaandloon, of de op dat bedrag verschuldigde bijdragen onder de door de Koning bepaalde voorwaarden aanvullen met persoonlijke bijdragen.

§ 2. Er moeten geen werkdagen worden bewezen.

Art. 39

De rechthebbenden die hun wachttijd hebben volbracht overeenkomstig het voorgaande artikel behouden het recht op de in titel IV van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet bepaalde uitkeringen tot het einde van het kwartaal dat volgt op dat tijdens hetwelke zij hun wachttijd hebben beëindigd, op voorwaarde dat er geen doorlopend tijdvak van meer dan dertig dagen verlopen is tussen de aanvangsdag van hun arbeidsongeschiktheid en de laatste dag van een tijdvak waarover zij de hoedanigheid van rechthebbende hadden of als arbeidsongeschikt erkend waren.

ou qui, dans les conditions fixées par Lui, ont complété les cotisations dues sur ce montant par des cotisations personnelles.

CHAPITRE III

De l'assurance indemnités

Section I

Des conditions d'octroi et de maintien des prestations

Art. 38

§ 1er. Pour obtenir le droit aux prestations prévues au titre IV de la loi instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994, les titulaires artistes doivent accomplir un stage dans les conditions suivantes qui dérogent à l'article 128 de cette loi : fournir la preuve, dans les conditions déterminées par le Roi, qu'ils ont, au cours d'une période de six mois précédant la date d'obtention du droit, payé des cotisations sur un revenu artistique minimum égal à trois fois le salaire mensuel de référence visé à l'article 6 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage, ou compléter les cotisations dues sur ce montant par des cotisations personnelles dans les conditions fixées par le Roi.

§ 2. Aucun jour de travail n'est exigé.

Art. 39

Les titulaires qui ont accompli le stage conformément à l'article précédent conservent le droit aux prestations prévues au titre IV de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 jusqu'à la fin du trimestre qui suit celui au cours duquel ils ont terminé leur stage à condition qu'il ne se soit pas écoulé une période ininterrompue de plus de trente jours entre la date de début de leur incapacité de travail et le dernier jour d'une période pendant laquelle ils avaient la qualité de titulaire ou étaient reconnus incapables de travailler.

Art. 40

De in het vorige artikel bedoelde rechthebbenden kunnen de in titel IV van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 bedoelde uitkeringen blijven genieten na afloop van het bovenvermelde kwartaal, op voorwaarde dat zij voor het tweede en derde kwartaal vóór dat tijdens hetwelk zij er een beroep op doen, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden, het bewijs leveren dat :

1° zij op een of andere wijze de hoedanigheid van rechthebbende hebben behouden;

2° de bijdragen voor de sector uitkeringen werden betaald. Die bijdragen zijn verschuldigd op het in artikel 38 van deze wet bedoelde minimuminkomen uit een artistieke bedrijvigheid; ze worden onder de door de Koning bepaalde voorwaarden aangevuld met persoonlijke bijdragen.

Afdeling II

Uitkeringen

Onderafdeling I

Primaire ongeschiktheidsuitkering

Art. 41

Auteursrechten of naburige rechten doen geen afbreuk aan de regeling inzake arbeidsongeschiktheid zoals bepaald bij artikel 100 van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet. Die rechten worden niet gelijkgesteld met het loon bedoeld bij artikel 103 van dezelfde wet.

Art. 42

Voor de toepassing van artikel 87 van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet op de kunstenaars die arbeidsongeschikt zijn, is het gederfde loon dat in aanmerking moet worden genomen het loon dat is bedoeld bij artikel 27, § 2, van het koninklijk besluit van 31 december 1963 houdende verordening op de uitkeringen inzake verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Voor de kunstenaars die volgens het arbeidsrecht behoren tot de categorieën II, III of IV, vastgesteld door het aanvullend nationaal paritair comité voor de bedienden, is het gederfde loon gelijk aan het loon bepaald voor die categorieën.

Art. 40

Les titulaires visés à l'article précédent peuvent continuer à bénéficier des prestations prévues au titre IV de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 au-delà de la fin du trimestre précité si, pour les deuxième et troisième trimestres précédant celui au cours duquel ils y font appel, ils fournissent la preuve dans les conditions déterminées par le Roi :

1° qu'ils ont conservé, à un titre quelconque, la qualité de titulaire;

2° que les cotisations pour le secteur indemnités ont été payées. Ces cotisations sont dues sur le revenu artistique minimum visé à l'article 38 de la présente loi; elles sont complétées par des cotisations personnelles dans les conditions fixées par le Roi.

Section II

Des prestations

Sous-section I

De l'indemnité d'incapacité primaire

Art. 41

La perception de droits d'auteur ou de droits voisins ne porte pas atteinte au régime d'incapacité de travail tel que défini à l'article 100 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994. Elle n'est pas assimilée à la rémunération visée à l'article 103 de la même loi.

Art. 42

Pour l'application de l'article 87 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 aux artistes en état d'incapacité de travail, la rémunération perdue à prendre en considération est celle visée à l'article 27, § 2 de l'arrêté royal du 31 décembre 1963 portant règlement des indemnités en matière d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités.

Pour les artistes qui appartiennent, selon le droit du travail, aux catégories II, III ou IV fixées par la Commission paritaire nationale auxiliaire des employés, la rémunération perdue est celle prévue pour ces catégories.

Onderafdeling II

Invaliditeitsuitkering

Art. 43

§ 1. Duurt de arbeidsongeschiktheid van de kunstenaar voort na het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid, dan wordt over elke dag die door een verordening van het Beheerscomité van de Dienst Uitkeringen gelijkgesteld wordt met een werkdag een zogenaamde « invaliditeitsuitkering » betaald, berekend op dezelfde grondslagen als de primaire ongeschiktheidsuitkering en tegen een bedrag dat bij wet wordt bepaald.

§ 2. Voor de toekenning van het minimumbedrag bepaald bij artikel 93, vijfde lid, van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet, wordt de kunstenaar die bij de aanvang van de arbeidsongeschiktheid welke tot de invaliditeit heeft geleid, sinds zes maanden de hoedanigheid van gerechtigde bezat, als een regelmatig werknemer beschouwd.

HOOFDSTUK IV

Moederschapsverzekering

Afdeling I

Voorwaarden voor toekenning en behoud van de uitkeringen

Art. 44

Voor het verkrijgen van het recht op de uitkeringen waarin is voorzien in titel V van de wet tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, moet de gerechtigde kunstenares een wachttijd volbrengen onder dezelfde voorwaarden als voor de uitkeringsverzekering. De Koning kan, na advies van het Beheerscomité van de Dienst Uitkeringen en van het technisch comité voor de kunstenaars, vrijstelling van de voorwaarden inzake wachttijd verlenen of die voorwaarden aanpassen.

Art. 45

De gerechtigde kunstenares die de wachttijd heeft volbracht overeenkomstig het voorgaande artikel, behoudt het recht op de uitkeringen van de moederschapsverzekering en kan die uitkeringen blijven genieten onder de voorwaarden van de aan de kunstenaars aangepaste uitkeringsverzekering.

Sous-section II

De l'indemnité d'invalidité

Art. 43

§ 1er. Lorsque l'incapacité de travail de l'artiste se prolonge au-delà de la période d'incapacité primaire, il est payé pour chaque jour assimilé à un jour ouvrable par un règlement du Comité de gestion du Service des indemnités, une indemnité dite « indemnité d'invalidité » calculée sur les mêmes bases que l'indemnité d'incapacité primaire et au taux prévu par la loi.

§ 2. Pour l'octroi du montant minimum prévu à l'article 93, alinéa 5 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994, l'artiste qui a la qualité de titulaire depuis six mois au début de l'incapacité de travail qui a entraîné l'invalidité est considéré comme travailleur régulier.

CHAPITRE IV

De l'assurance maternité

Section I

Des conditions d'octroi et de maintien des prestations

Art. 44

Pour obtenir le droit aux prestations prévues au titre V de la loi instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, la titulaire artiste doit accomplir un stage dans les mêmes conditions que pour l'assurance indemnités. Le Roi peut, après avis du Comité de gestion du Service des indemnités et du Comité technique des artistes soit dispenser des conditions de stage, soit les adapter.

Art. 45

Les titulaires artistes qui ont accompli le stage conformément à l'article précédent conservent le droit aux prestations de l'assurance maternité et peuvent continuer à bénéficier de ces prestations dans les conditions de l'assurance indemnités adaptée aux artistes.

Afdeling II

Tijdvakken van moederschapsrust

Art. 46

In afwijking van artikel 114 van de op 14 juli 1994 gecoördineerde wet kan de voorbevallingsrust van een gerechtigde kunstenares een aanvang nemen vanaf de eenentwintigste week voor de vermoedelijke bevallingsdatum.

Afdeling III

Moederschapsuitkering

Art. 47

De gerechtigde kunstenares ontvangt gedurende de periode van moederschapsrust voor iedere dag die door een verordening van het Beheerscomité van de Dienst Uitkeringen met een werkdag wordt gelijkgesteld, een zogenaamde « moederschapsuitkering ».

De moederschapsuitkering wordt berekend op dezelfde grondslag als de primaire ongeschiktheidsuitkering.

Het bedrag bepaald bij artikel 227*septies* van het koninklijk besluit van 4 november 1963 tot uitvoering van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering is van toepassing op de kunstenares voor het gedeelte van de periode van moederschapsrust dat 14 weken overschrijdt.

TITEL VII

Rust- en overlevingspensioenen

HOOFDSTUK I

Toepassingsgebied

Art. 48

Voor de toepassing van het koninklijk besluit n^{r} 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers wordt een kunstenaar gelijkgesteld met een werknemer.

Zijn pensioenrechten worden vastgesteld binnen het kader van het bepaalde in de wetten en regelgevingen met betrekking tot de regeling betreffende

Section II

Des périodes de repos de maternité

Art. 46

Par dérogation à l'article 114 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994, le repos prénatal des titulaires artistes peut débuter à partir de la vingt et unième semaine qui précède la date présumée de l'accouchement.

Section III

De l'indemnité de maternité

Art. 47

La titulaire artiste reçoit, pendant la période de repos de maternité, pour chaque jour assimilé à un jour ouvrable par un règlement du Comité de gestion du service des indemnités, une prestation dite « indemnité de maternité ».

L'indemnité de maternité est calculée sur la même base que l'indemnité d'incapacité primaire.

Le taux prévu à l'article 227*septies* de l'arrêté royal du 4 novembre 1963 portant exécution de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités est applicable à l'artiste pour la partie de la période de repos de maternité qui excède 14 semaines.

TITRE VII

Pensions de retraite et de survie

CHAPITRE PREMIER

Champ d'application

Art. 48

L'artiste est assimilé aux travailleurs salariés pour l'application de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.

Ses droits en matière de pension sont établis dans le cadre des dispositions légales et réglementaires régissant le régime de pension de retraite et de sur-

het rust- en overlevingspensioen die in zijn hoedanigheid van bediende op hem van toepassing zijn, onder voorbehoud van de uitzonderingen waarin deze wet voorziet.

HOOFDSTUK II

Rustpensioen

Art. 49

§ 1. Een jaar tewerkstelling als kunstenaar vóór 1 januari 1955 komt slechts in aanmerking voor de toekenning van het rustpensioen voor zover die tewerkstelling tijdens het betreffende jaar het equivalent voor die periode van een minimuminkomen uit artistieke bedrijvigheid van 150 000 frank (tegen het indexcijfer van 1992) heeft opgebracht.

De Koning bepaalt de bedragen die overeenstemmen met het welzijnsniveau voor ieder jaar dat voorafgaat aan 1 januari 1955.

§ 2. Bij gebreke van bewijs van het betaalde bedrag kan de kunstenaar het bewijs leveren van elke dag in de loop waarvan hij aan ten minste één voorstelling of één herhaling heeft meegewerkt, wat de dagelijkse duur van de prestaties ook moge zijn. In dat geval bedraagt de in aanmerking genomen waarde van een dag 1 000 frank (tegen het indexcijfer van 1992).

Art. 50

Onverminderd de bepalingen van het voorgaande artikel en van de toepassing van artikel 3, § 1, laatste lid, van de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, wordt het rustpensioen van de kunstenaar berekend naar gelang van zijn loopbaan en naar gelang van het geheel van zijn bruto-inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid waarover hij tijdens de volledige duur van zijn loopbaan bijdragen heeft betaald, zonder daarbij het gedeelte uit te sluiten van het totaal van de brutolonen dat de jaarlijkse bedragen vermeld in artikel 7, derde tot vijfde lid, van het koninklijk besluit nr 50 overschrijdt.

HOOFDSTUK III

Gewaarborgd minimumpensioen

Art. 51

§ 1. Voor kunstenaars die het bewijs leveren van een beroepsloopbaan als kunstenaar die ten minste

vie qui lui sont applicables en qualité d'employé, sous réserve des exceptions prévues dans la présente loi.

CHAPITRE II

De la pension de retraite

Art. 49

§ 1. Une année d'occupation, en qualité d'artiste, antérieure au 1er janvier 1955 n'est prise en considération pour l'octroi de la pension de retraite que si cette occupation au cours de l'année considérée a produit l'équivalent pour l'époque d'un revenu artistique minimum de 150 000 francs (à l'indice de 1992).

Le Roi détermine les montants qui correspondent au niveau du bien-être pour chaque année antérieure au 1er janvier 1955.

§ 2. A défaut de preuve du montant payé, l'artiste peut faire la preuve de toute journée au cours de laquelle il a participé au moins à une représentation ou à une répétition, quelle que soit la durée journalière des prestations. Dans ce cas, la valeur retenue pour une journée est de 1 000 francs (à l'indice de 1992).

Art. 50

Sous réserve des dispositions de l'article précédent et de l'application de l'article 3, § 1er, dernier alinéa de la loi du 20 juillet 1990 instaurant un âge flexible de la retraite pour les travailleurs salariés et adaptant les pensions des travailleurs salariés à l'évolution du bien-être général, la pension de retraite de l'artiste est calculée en fonction de sa carrière et en fonction de l'ensemble des revenus artistiques bruts sur lesquels il a cotisé pendant toute la durée de sa carrière, sans exclure la fraction du total des rémunérations brutes qui dépasse les montants annuels visés à l'article 7, alinéas 3 à 5 de l'arrêté royal n° 50.

CHAPITRE III

Minima de pension garantis

Art. 51

§ 1er. Pour les artistes justifiant d'une carrière professionnelle en qualité d'artiste au moins égale

gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, kan het pensioenbedrag dat ten laste van de pensioenregeling voor werknemers wordt toegekend, niet lager liggen dan de gewaarborgde minimumpensioenen in het rust- en overlevingspensioenstelsel voor werknemers.

§ 2. Als een volledige tewerkstelling als kunstenaar wordt beschouwd, de werkzaamheid als kunstenaar die tot bijdragen op 150 000 frank inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid per kalenderjaar of tot gelijkstelling met arbeidsperiodes, aanleiding heeft gegeven. De minister die bevoegd is voor pensioenen, past jaarlijks, bij een in Ministerraad overlegd besluit, en na advies van het technisch comité voor de kunstenaars dat bij de Rijksdienst voor Pensioenen is opgericht, het in dit artikel bedoelde bedrag aan. De nieuwe bedragen worden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 3. Er wordt rekening gehouden met alle brutoinkomsten uit een artistieke bedrijvigheid die tijdens de volledige duur van zijn loopbaan zijn ontvangen, zonder daarbij het gedeelte uit te sluiten van het totaal van de brutolonen dat de jaarlijkse bedragen vermeld in artikel 7 van het koninklijk besluit nr 50 overschrijdt.

HOOFDSTUK IV

Toegestane beroepsbedrijvigheid

Art. 52

Een pensioengerechtigd kunstenaar mag, na voorafgaande aangifte, een artistieke scheppende of vertolkende bedrijvigheid uitoefenen, zonder beperking inzake bedragen, mits dat zijn enige bedrijvigheid is.

HOOFDSTUK IV

Toepassing van de bepalingen op reeds ingegane pensioenen

Art. 53

Kunstenaars die reeds vóór de inwerkingtreding van deze wet pensioengerechtigd waren onder de regeling van het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, kunnen zich op deze wet beroepen mits zij daartoe een aanvraag indienen vóór 31 december van het jaar volgend op het jaar in de loop waarvan deze wet in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Het nieuwe pensioenbedrag geldt met ingang van het jaar na de inwerkingtreding van de wet.

aux deux tiers d'une carrière complète, le montant de la pension de retraite accordée à charge du régime de pension de retraite des travailleurs salariés ne peut être inférieur aux minima de pension garantis dans le régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.

§ 2. Est considérée comme occupation artistique complète toute occupation artistique qui a donné lieu à cotisations sur 150 000 francs de revenus artistiques par année civile ou à assimilation à des périodes d'activités. Le ministre qui a les pensions dans ses attributions adapte chaque année, par un arrêté délibéré en conseil des ministres et après avis du Comité technique des artistes institué auprès de l'Office national des pensions, le montant visé au présent article. Les nouveaux montants sont publiés au *Moniteur belge*.

§ 3. Il est tenu compte de l'ensemble des revenus artistiques bruts perçus pendant toute la durée de la carrière, sans exclure la fraction du total des rémunérations brutes qui dépasse les montants annuels visés à l'article 7 de l'arrêté royal n° 50.

CHAPITRE IV

Activité professionnelle autorisée

Art. 52

L'artiste bénéficiaire d'une pension est autorisé, moyennant déclaration préalable, à exercer une activité artistique de création ou d'interprétation sans limitation de montant à condition qu'il s'agisse de sa seule activité.

CHAPITRE V

Application des dispositions aux pensions qui ont pris cours

Art. 53

Les dispositions de la présente loi peuvent être invoquées par les artistes dont la pension dans le régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés a pris cours avant son entrée en vigueur s'ils en font la demande avant le 31 décembre de l'année qui suit celle au cours de laquelle la présente loi sera publiée au *Moniteur belge*.

Le nouveau montant de la pension sera applicable à dater de l'année qui suit l'entrée en vigueur de la loi.

TITEL VIII

Arbeidsongevallen

HOOFDSTUK I

Toepassingsgebied

Art. 54

§ 1. De arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 is van toepassing op de kunstenaars, onder voorbehoud van de uitzonderingen waarin deze wet voorziet.

§ 2. In afwijking van artikel 4, 1°, van de wet van 10 april 1971 is die wet ook van toepassing op kunstenaars die met de overheidssector verbonden zijn door een arbeidsovereenkomst die een artistieke schepping of vertolking tot doel heeft.

HOOFDSTUK II

Definities

Art. 55

Voor kunstenaars wordt tevens als een arbeidsongeval beschouwd een ongeval dat zich voordoet in de loop van en wegens de uitvoering van een aannemingscontract voor het tot stand brengen van een artistieke schepping of vertolking.

Art. 56

Met de weg naar en van het werk wordt gelijkgesteld de weg die :

1° door een door een arbeidsovereenkomst of aannemingscontract gebonden kunstenaar wordt afgelegd tussen zijn woonplaats en de plaats waar hij zijn artistieke bedrijvigheid uitoefent en omgekeerd;

2° door de kunstenaar wordt afgelegd tussen zijn verblijfplaats of de plaats waar hij zijn artistieke bedrijvigheid uitoefent en de plaats waar hij, met het oog op zijn aanwerving, auditie doet en omgekeerd.

TITRE VIII

Accidents du travail

CHAPITRE PREMIER

Champ d'application

Art. 54

§ 1er. La loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail est applicable à l'artiste sous réserve des exceptions prévues dans la présente loi.

§ 2. Par dérogation à l'article 4, 1° de la loi du 10 avril 1971, cette loi est également applicable aux artistes liés au secteur public par un contrat de travail ayant pour objet une création ou une interprétation artistique.

CHAPITRE II

Définitions

Art. 55

Dans le cas des artistes, est également considéré comme accident du travail, l'accident survenu dans le cours et par le fait de l'exécution d'un contrat d'entreprise qui a pour objet la réalisation d'une création ou d'une interprétation artistique.

Art. 56

Est assimilé au chemin du travail, le trajet parcouru :

1° par l'artiste, lié par un contrat de travail ou par un contrat d'entreprise, du lieu de sa résidence au lieu d'exécution de la prestation artistique, et inversement;

2° par l'artiste, du lieu de sa résidence ou du lieu d'exécution d'une prestation artistique au lieu où il donne une audition en vue d'être engagé et inversement.

HOOFDSTUK III

Basisloon

Art. 57

Voor de toepassing van de artikelen 34 tot 40 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 wordt het inkomen uit een artistieke bedrijvigheid gelijkgesteld met loon.

Art. 58

§ 1. Wordt in de overeenkomst geen melding gemaakt van de dagen waarop de artistieke bedrijvigheid wordt uitgeoefend, dan wordt het basisloon gevormd door alle aan de sociale-zekerheidsbijdragen onderworpen inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid die in de loop van het aan het ongeval voorafgaande jaar, dan wel twee of drie jaar tevoren verkregen zijn.

§ 2. Het gemiddelde dagloon is gelijk aan het in § 1 bedoelde loon, dat respectievelijk wordt gedeeld door 365, 730 of 1 095.

§ 3. Voor de berekening van de uitkering wegens blijvende arbeidsongeschiktheid wordt het in § 1 bedoelde loon in voorkomend geval gedeeld door twee of drie.

HOOFDSTUK IV

Verzekering en Fonds voor arbeidsongevallen

Art. 59

In afwijking van artikel 49 van de wet van 10 april 1971 is de werkgever van een kunstenaar, in de zin van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, niet verplicht voor de kunstenaar een arbeidsongevallenverzekering aan te gaan.

Art. 60

Het Fonds voor arbeidsongevallen heeft, overeenkomstig het bepaalde in de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 en het bepaalde in deze wet, tot taak de schade te vergoeden die het gevolg is van arbeidsongevallen die kunstenaars zijn overkomen.

Art. 61

Het Fonds voor arbeidsongevallen wordt gestijfd door een gedeelte van de bedragen die door de

CHAPITRE III

Rémunération de base

Art. 57

Pour l'application des articles 34 à 40 de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, le revenu artistique est assimilé à la rémunération.

Art. 58

§ 1er. Lorsque le contrat ne mentionne pas les jours d'exécution de la prestation artistique, la rémunération de base est constituée par l'ensemble des revenus artistiques assujettis aux cotisations de sécurité sociale, perçus au cours de l'année qui a précédé l'accident ou au cours des deux ou trois années précédent l'accident.

§ 2. La rémunération quotidienne moyenne est égale à la rémunération visée au § 1er divisée respectivement par 365, 730 ou 1095.

§ 3. Pour le calcul de l'allocation d'incapacité permanente, la rémunération visée au § 1er est divisée, le cas échéant, respectivement par deux ou trois.

CHAPITRE IV

Assurance et Fonds des accidents du travail

Art. 59

Par dérogation à l'article 49 de la loi du 10 avril 1971, l'employeur d'un artiste au sens de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail n'est pas tenu de contracter une assurance contre les accidents du travail pour cet artiste.

Art. 60

Le Fonds des accidents du travail a pour mission d'assurer la réparation des dommages résultant des accidents du travail survenus aux artistes conformément aux dispositions de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail et aux dispositions de la présente loi.

Art. 61

Le Fonds des accidents du travail est alimenté par une fraction des montants perçus en faveur des artis-

Rijksdient voor sociale zekerheid ten voordele van de kunstenaars en ten laste van de premieplichtigen worden geïnd. Dat gedeelte wordt door de Koning elk jaar op advies van het beheerscomité van het Fonds vastgesteld, met dien verstande dat het niet lager mag zijn dan 0,07% van de door de premieplichtigen aangegeven omzet.

HOOFDSTUK V

Procedure

Art. 62

De werkgever van een kunstenaar is verplicht om aan het Fonds voor arbeidsongevallen en aan de voor de veiligheid op het werk bevoegde inspecteur aangifte te doen van ieder ongeval dat aanleiding kan geven tot toepassing van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 en van deze wet.

Die aangifte kan eveneens worden gedaan door de kunstenaar die het slachtoffer is van een ongeval of door zijn rechtverkrijgenden.

Een ieder die op het ogenblik van het ongeval medecontractant van de kunstenaar is, moet aan het Fonds voor arbeidsongevallen inlichtingen verstrekken over de uitvoering van de overeenkomst en over de omstandigheden van het ongeval.

TITEL IX

Beroepsziekten

HOOFDSTUK I

Toepassingsgebied

Art. 63

§ 1. De op 3 juni 1970 gecoördineerde wetten betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten gelden mede voor de kunstenaars, onder voorbehoud van de uitzonderingen waarin deze wet voorziet.

§ 2. In afwijking van artikel 2, § 1, tweede lid, a), van voornoemde gecoördineerde wetten zijn die wetten ook van toepassing op kunstenaars die met de overheidssector verbonden zijn door een arbeidsovereenkomst die een artistieke schepping of vertolking tot doel heeft.

§ 3. In afwijking van artikel 2, § 2, van voornoemde gecoördineerde wetten zijn de werkgevers van kunstenaars niet verplicht zich bij het Fonds voor de beroepsziekten te verzekeren indien zij slechts een of maar weinig kunstenaars in dienst hebben.

tes par l'Office national de sécurité sociale à charge des contributaires sociaux. Cette fraction est déterminée chaque année par le Roi, après avis du Comité de gestion du Fonds, sans toutefois pouvoir être inférieure à 0,07 pour cent du chiffre d'affaires déclaré par les contributaires.

CHAPITRE V

Procédure

Art. 62

L'employeur d'un artiste est tenu de déclarer au Fonds des accidents du travail et à l'inspecteur compétent en matière de sécurité du travail tout accident qui peut donner lieu à l'application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail et de la présente loi.

La déclaration peut être faite également par l'artiste victime de l'accident ou par ses ayants droit.

Tout autre cocontractant d'un artiste au moment de l'accident a une obligation de renseignement vis-à-vis du Fonds des accidents du travail concernant l'exécution du contrat et les circonstances de l'accident.

TITRE IX

Maladies professionnelles

CHAPITRE PREMIER

Champ d'application

Art. 63

§ 1er. Le bénéfice des lois coordonnées du 3 juin 1970 relatives à la réparation des dommages résultant des maladies professionnelles est garanti aux artistes, sous réserve des exceptions prévues dans la présente loi.

§ 2. Par dérogation à l'article 2, § 1er, alinéa 2, a), des lois coordonnées précitées, le bénéfice de ces lois est également accordé aux artistes liés au secteur public par un contrat de travail ayant pour objet une création ou une interprétation artistique.

§ 3. Par dérogation à l'article 2, § 2, des lois coordonnées précitées les employeurs d'artistes ne sont pas tenus de s'assurer auprès du Fonds des maladies professionnelles, s'ils n'occupent qu'un ou peu d'artistes.

HOOFDSTUK II

Schadegevallen en schadeloosstelling — Basisloon

Art. 64

De lonen die als basis dienen voor de vaststelling van de schadeloosstelling, worden bepaald conform hoofdstuk II, afdeling 4, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, onder voorbehoud van de uitzonderingen waarin titel VIII, hoofdstuk III, van deze wet voorziet.

TITEL X

Cumulering van activiteiten

HOOFDSTUK I

Verzekeringsplicht en bijdragen

Art. 65

Wanneer de kunstenaar een artistieke bedrijvigheid met andere beroepsbezigheden cumuleert, is hij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid in elk geval de bijdrage verschuldigd die berekend is op zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid, tegen de voor een werknemer geldende bijdragevoet.

Art. 66

§ 1. Degene die een artistieke bedrijvigheid cumuleert met een zelfstandige niet-artistieke bezigheid, is op de inkomsten van zijn zelfstandig beroep de bij de wet tot regeling van het sociaal statuut van de zelfstandigen bepaalde sociale bijdragen verschuldigd.

§ 2. Hij is voor zijn niet-artistieke bezigheid in hoofdzaak verzekeringsplichtig als zelfstandige indien hij door zijn artistieke bedrijvigheid minder dan 150 000 frank verdient. Hij is als bijzaak verzekeringsplichtig indien hij uit zijn artistieke bedrijvigheid ten minste 150 000 frank aan inkomsten verdient.

Art. 67

§ 1. Degene die een artistieke bedrijvigheid cumuleert met een niet-artistieke bezigheid die hij als zelfstandige uitoefent én met een niet-artistieke bezigheid in loondienst, is op de inkomsten van zijn

CHAPITRE II

Des dommages et de leur réparation — Du salaire de base

Art. 64

Les salaires servant de base à la fixation des indemnités se déterminent conformément aux dispositions du chapitre II, section 4, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, sous réserve des exceptions prévues au titre VIII, chapitre III, de la présente loi.

TITRE X

Cumul d'activités

CHAPITRE PREMIER

Assujettissement et cotisations

Art. 65

Lorsqu'il cumule des activités artistiques avec d'autres activités professionnelles, l'artiste est dans tous les cas débiteur envers l'Office national de sécurité sociale de la cotisation calculée au taux de la cotisation du travailleur salarié sur ses revenus artistiques .

Art. 66

§ 1er. Lorsqu'une personne cumule une activité artistique avec une activité non artistique indépendante, les revenus tirés de sa profession indépendante sont assujettis aux cotisations sociales visées par la législation organisant le statut social des travailleurs indépendants.

§ 2. Cet assujettissement comme indépendant pour son activité non artistique se fait à titre principal si l'indépendant bénéficie de moins de 150 000 francs de revenus artistiques. Il se fait à titre complémentaire s'il bénéficie d'au moins 150 000 francs de revenus artistiques.

Art. 67

§ 1er Lorsqu'une personne cumule une activité artistique, une activité non artistique indépendante et une activité non artistique salariée, les revenus tirés de sa profession indépendante sont assujettis aux

zelfstandig beroep de bij de wet tot regeling van het sociaal statuut van de zelfstandigen bepaalde sociale bijdragen verschuldigd.

§ 2. Hij is voor zijn niet-artistieke bezigheid in hoofdzaak verzekeringsplichtig als zelfstandige indien hij als kunstenaar en als werknemer minder dan 185 000 frank verdient. Hij is als bijzaak verzekeringsplichtig indien hij als kunstenaar en als werknemer ten minste 185 000 frank aan inkomsten verdient.

Art. 68

De minister past de in de artikelen 66 en 67 bepaalde bedragen elk jaar aan bij een in Ministerraad overlegd besluit. De nieuwe bedragen worden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

HOOFDSTUK II

Toegang tot de uitkeringen

Art. 69

Degene die een artistieke bedrijvigheid cumuleert met een niet-artistieke bezigheid die hij als zelfstandige uitoefent, heeft recht op de uitkeringen van de algemene regeling van de sociale zekerheid mits hij voldoet aan de voorwaarden die bij deze wet voor de kunstenaars worden ingevoerd om toegang te krijgen tot die regeling.

Art. 70

§ 1. Voor de omzetting van de toegangsvoorwaarden binnen de algemene regeling van de sociale zekerheid in de bijzondere aangepaste voorwaarden voor de kunstenaars en omgekeerd, geldt een omzettingscoëfficiënt van 1,7 dan wel de uitkomst van een deling waarvan de teller gelijk is aan 1/26ste van het minimum maandloon en de noemer aan 1/26ste van het refertemaandloon, bepaald bij artikel 6 van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende de toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering.

§ 2. Ingeval een van de basisbedragen van deze titel wordt gewijzigd exclusief indexaanpassingen, past de minister bij een in Ministerraad overlegd besluit de bij § 1 bepaalde coëfficiënt aan. De nieuwe coëfficiënt wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

cotisations sociales visées par la législation organisant le statut social des travailleurs indépendants.

§ 2. Cet assujettissement comme indépendant pour son activité non artistique se fait à titre principal si l'indépendant bénéficie par ailleurs de moins de 185 000 francs de revenus en tant qu'artiste et en tant que travailleur salarié. Il se fait à titre complémentaire s'il bénéficie d'au moins 185 000 francs de revenus en tant qu'artiste et en tant que travailleur salarié.

Art. 68

Le ministre adapte chaque année, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, les montants prévus aux articles 66 et 67. Les nouveaux montants sont publiés au *Moniteur belge*.

CHAPITRE II

Accès aux prestations

Art. 69

La personne qui cumule une activité artistique et une activité non artistique indépendante bénéficiera des prestations prévues par le régime général de la sécurité sociale si elle remplit les conditions d'accès de ce régime adaptées aux artistes par la présente loi.

Art. 70

§ 1er. Pour la conversion des conditions d'accès du régime général de la sécurité sociale aux conditions particulières adaptées pour les artistes et vice versa, le coefficient de conversion est égal à 1,7 ou au résultat d'une division dont le numérateur est égal à un 1/26ème du revenu mensuel minimum et dont le dénominateur est égal à 1/26ème du salaire mensuel de référence visé à l'article 6 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage.

§ 2. En cas de modification, hors index, de l'un des montants de base visés au présent titre, le ministre adapte, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, le coefficient visé au § 1er. Le nouveau coefficient est publié au *Moniteur belge*.

Art. 71

Ingeval de kunstenaar voldoet aan de voorwaarden voor toegang tot de uitkeringen bepaald in de regeling van de sociale zekerheid voor werknemers alsmede aan de voorwaarden van de specifiek voor kunstenaars aangepaste sociale bescherming, kan hij aanspraak maken op de sociale uitkeringen die zijn berekend op de verzekeringsplichtige inkomsten, overeenkomstig de voor elke activiteit vigerende regeling.

Art. 72

§ 1. Ingeval de kunstenaar geen toegang heeft tot enige vorm van sociale bescherming, kunnen de verzekeringsplichtige inkomsten worden samengevoegd ten einde hem in staat te stellen toegang te krijgen tot de sociale uitkeringen zoals die zijn bepaald in de regeling voor werknemers.

§ 2. Die sociale uitkeringen worden berekend op de inkomsten uit zijn artistieke en uit zijn niet-artistieke bedrijvigheid. Voor de inkomsten uit zijn artistieke bedrijvigheid geldt de bij artikel 70, § 1, bepaalde omzettingscoëfficiënt.

Art. 73

§ 1. Ingeval de kunstenaar voldoet aan de voorwaarden voor toegang tot de uitkeringen bepaald in de regeling van de sociale zekerheid voor werknemers, maar niet aan de voorwaarden gesteld voor de bescherming van de kunstenaars, kan hij aanspraak maken op de sociale uitkeringen van de algemene regeling.

§ 2. Voor de berekening van het bedrag van de uitkeringen worden zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid omgezet overeenkomstig de bij artikel 70, § 1, bepaalde omzettingscoëfficiënt.

Art. 74

Ingeval de kunstenaar overeenkomstig de gestelde nadere regels voor de kunstenaars, maar niet voor de werknemers, voldoet aan de voorwaarden voor toegang tot de uitkeringen, kan hij enkel op grond van zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid krachtens die nadere regels aanspraak maken op die uitkeringen. Hij kan niettemin al zijn inkomsten uit beide activiteiten in aanmerking laten nemen om toegang te krijgen tot de uitkeringen zoals die zijn bepaald in de regeling voor werknemers. Zijn inkomsten kunnen worden samengevoegd, maar enkel om hem in staat te stellen toegang te krijgen tot de uitkeringen op grond van de

Art. 71

Si l'artiste remplit les conditions d'accès aux prestations prévues par le régime de sécurité sociale des travailleurs salariés et aussi celles de la protection sociale adaptée aux artistes, il bénéficiera des prestations sociales calculées sur les revenus assujettis suivant les règles propres à chaque activité.

Art. 72

§ 1er. Si l'artiste n'accède à aucune des protections sociales, les revenus assujettis pourront être additionnés afin de lui permettre d'accéder aux prestations sociales telles qu'organisées dans le régime des travailleurs salariés.

§ 2. Ces prestations sociales seront calculées à la fois sur les revenus de son activité artistique et de son activité non artistique. Les revenus de l'activité artistique seront pris en compte suivant le coefficient de conversion visé à l'article 70, § 1er.

Art. 73

§ 1er. Si l'artiste remplit les conditions d'accès aux prestations prévues par le régime des travailleurs salariés mais pas celles relatives à la protection des artistes, il bénéficiera des prestations sociales du régime général.

§ 2. Pour le calcul du montant des prestations, ses revenus artistiques seront convertis suivant le coefficient de conversion visé à l'article 70, § 1er.

Art. 74

Si l'artiste remplit les conditions d'accès aux prestations selon les modalités prévues pour les artistes mais pas celles des travailleurs salariés, il bénéficiera des prestations selon ces modalités, sur base de ses revenus artistiques uniquement. Néanmoins, il peut faire prendre en compte l'ensemble des revenus de ses deux activités pour accéder aux prestations telles que prévues dans le régime des travailleurs salariés. Ses revenus pourront être cumulés mais uniquement pour lui permettre d'accéder aux prestations suivant les règles générales prévues pour les travailleurs salariés. Pour le calcul du montant de ses prestations, ses revenus artistiques seront con-

vigerende algemene regels voor werknemers. Voor de berekening van het bedrag van zijn uitkeringen worden zijn inkomsten uit een artistieke bedrijvigheid omgezet overeenkomstig de bij artikel 70, § 1, bepaalde omzettingscoëfficiënt.

TITEL XI

Algemene bepalingen

HOOFDSTUK I

Burgerrechtelijke sancties

Art. 75

De premieplichtige die de verschuldigde bijdragen niet binnen de door de Koning gestelde termijn heeft gestort, is aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een bijdrageopslag en een nalatigheidsinterest verschuldigd, waarvan het bedrag en de toepassingsvoorwaarden door de Koning worden bepaald. De bijdrageopslag mag evenwel niet meer bedragen dan 10 % van de verschuldigde bijdrage en de op deze bijdrage berekende nalatigheidsinterest mag niet hoger zijn dan de wettelijke rentevoet.

Art. 76

De Koning bepaalt tevens de voorwaarden waaronder de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid de premieplichtige die in gebreke blijft, vrijstelling of vermindering van de bijdrageopslag of van de nalatigheidsinterest kan verlenen.

Art. 77

De premieplichtige die de bij artikel 10, § 5, bepaalde aangifte niet binnen de reglementaire termijn verstuurt, is aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid een vergoeding verschuldigd waarvan het bedrag en de toepassingsvoorwaarden bij koninklijk besluit worden bepaald.

HOOFDSTUK II

Strafrechtelijke sancties

Art. 78

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 269 tot 274 van het Strafwetboek, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden

vertis selon le coefficient de conversion visé à l'article 70, § 1er.

TITRE XI

Dispositions générales

CHAPITRE PREMIER

Sanctions civiles

Art. 75

Le contributaire social qui ne verse pas dans le délai fixé par le Roi la contribution due est redevable à l'Office national de sécurité sociale d'une majoration et d'un intérêt de retard dont le montant et les conditions d'application sont fixées par le Roi. La majoration ne peut toutefois être supérieure à 10 % de la cotisation due et l'intérêt de retard calculé ne peut excéder le taux d'intérêt légal.

Art. 76

Le Roi détermine également les conditions dans lesquelles l'Office national de sécurité sociale peut accorder au débiteur l'exonération ou la réduction de la majoration de cotisation ou de l'intérêt de retard.

Art. 77

Le contributaire social qui ne fait pas parvenir la déclaration visée à l'article 10, § 5, dans les délais réglementaires est redevable à l'Office national de sécurité sociale d'une indemnité dont le montant et les conditions d'application sont fixées par arrêté royal.

CHAPITRE II

Sanctions pénales

Art. 78

Sans préjudice des articles 269 à 274 du Code pénal, sont punis d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de 26 à 500 francs ou de

en met geldboete van 26 frank tot 500 frank, of met een van die straffen alleen, de premieplichtige, zijn aangestelden of lasthebbers die de verplichtingen opgelegd bij deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan, niet in acht hebben genomen.

Art. 79

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 269 tot 274 van het Strafwetboek, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van 1 000 frank tot 5 000 frank, of met een van die straffen alleen, al wie het toezicht verhindert dat krachtens deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan wordt geregeld.

HOOFDSTUK III

Toezicht

Art. 80

De wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie regelt het toezicht op de uitvoering van deze wet.

De sociale inspecteurs oefenen in het raam van hun opdracht de bij deze wet bepaalde bevoegdheden uit ten opzichte van de premieplichtigen.

De inspecteurs en adjunct-inspecteurs van het Fonds voor arbeidsongevallen oefenen dezelfde bevoegdheden uit wanneer zij een onderzoek voeren over een arbeidsongeval waarvan bij het Fonds aangifte is gedaan.

HOOFDSTUK IV

Wijzigingsbepalingen

Afdeling I

Bevoegdheid van de rechtbanken

Art. 81

Artikel 580, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen als volgt : « 1° van geschillen betreffende de verplichtingen van de werkgevers, de premieplichtigen, de kunstenaars en de personen die hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de betaling van de bijdragen opgelegd door de wetgeving inzake sociale zekerheid, gezinsbijslag, werkloosheid, verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, rust- en overlevingspensioen, jaarlijkse vakantie, bestaanszekerheid, sluiting van ondernemingen en door de

l'une de ces peines seulement le contributaire social, ses préposés ou mandataires qui ne se sont pas conformés aux obligations prescrites par la présente loi et ses arrêtés d'exécution.

Art. 79

Sans préjudice des articles 269 à 274 du Code pénal, est punie d'un emprisonnement de huit jours à un an et d'une amende de 1 000 à 5 000 francs ou d'une de ces peines seulement, toute personne qui contrarie la surveillance organisée en vertu de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.

CHAPITRE III

Surveillance

Art. 80

La loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail règle la surveillance de l'exécution de la présente loi.

Les inspecteurs sociaux exercent, dans l'exercice de leur mission, les pouvoirs prévus par cette loi à l'égard des contributaires sociaux.

Les inspecteurs et inspecteurs adjoints du Fonds des accidents du travail exercent les mêmes pouvoirs en cas d'enquête relative à un accident du travail qui lui a été déclaré.

CHAPITRE IV

Dispositions modificatives

Section I

Compétence des tribunaux

Art. 81

L'article 580, 1° du Code judiciaire est remplacé par ce qui suit : « 1° des contestations relatives aux obligations des employeurs, des contributaires sociaux, des artistes et des personnes qui sont solidairement responsables pour le paiement des cotisations et contributions prévues par la législation en matière de sécurité sociale, de prestations familiales, de chômage, d'assurance obligatoire maladie-invalidité, de pension de retraite et de survie, de vacances annuelles, de sécurité d'existence, de fermeture d'en-

verordeningen waarbij sociale voordelen aan de werknemers en leerlingen worden toegekend ».

Afdeling II

Voorrecht

Art. 82

In artikel 19, 4°*ter* van de hypotheekwet van 16 december 1851 worden tussen de woorden « De bijdragen » en de woorden « verschuldigd aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid », de woorden « en premies » ingevoegd.

Afdeling III

Andere wijzigingsbepaling

Art. 83

Artikel 1 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders wordt aangevuld met een § 4, luidend als volgt :

« § 4. — Deze wet is niet van toepassing op de werkgevers van kunstenaars, met uitzondering van de bepalingen waarnaar de wet van ..... betreffende de toepassing van de sociale zekerheid op de kunstenaars verwijst ».

HOOFDSTUK V

Opheffingsbepaling

Art. 84

Artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders wordt opgeheven.

HOOFDSTUK VI

Slotbepaling

Art. 85

De Koning kan de vigerende wettelijke bepalingen wijzigen en opheffen ten einde ze in overeenstemming te brengen met deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

treprises et les règlements accordant des avantages sociaux aux travailleurs salariés et apprentis. »

Section II

Privilège

Art. 82

Dans l'article 19, 4°*ter* de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851, les mots « et les contributions » sont insérés entre les mots « Les cotisations » et les mots « dues à l'Office national de sécurité sociale ».

Section III

Autre disposition modificative

Art. 83

L'article 1er de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, est complété par un § 4, libellé comme suit :

« § 4. — Cette loi ne s'applique pas aux employeurs d'artistes, sauf pour les dispositions auxquelles la loi du ..... relative à l'application de la sécurité sociale aux artistes renvoie. »

CHAPITRE V

Disposition abrogatoire

Art. 84

L'article 3, 2° de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs est abrogé.

CHAPITRE VI

Disposition finale

Art. 85

Le Roi peut modifier et abroger les dispositions légales existantes aux fins de les mettre en concordance avec la présente loi et ses arrêtés d'exécution.

HOOFDSTUK VII

Inwerkingtreding

Art. 86

Deze wet treedt in werking op 1 januari 1996.

24 november 1994.

CHAPITRE VII

Entrée en vigueur

Art. 86

La présente loi entre en vigueur le 1er janvier 1996.

24 novembre 1994.

Ph. BUSQUIN
Y. MAYEUR
E. TOMAS
Th. DETIENNE
D. GRIMBERGHS

Drukk.-Impr. SCHAUBROECK, Nazareth – (09) 389 02 11 - (02) 219 00 41